

ГЛЕН КУПЪР ДЕСЕТАТА ЗАЛА

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2011

chitanka.info

ПРОЛОГ

Перигор, Франция, 1899 г.

Задъхани, двамата мъже драпаха по хлъзгавия терен, като се мъчеха да проумеят какво бяха видели току-що.

Внезапният летен порой ги беше изненадал. Бързо надигналата се буря ги бе настигнала, докато изучаваха пещерата, оплиска варовиковите скали, накара отвесните стени да потъмнеят и забули долината на река Везер с воал от ниски облаци.

Само час по-рано от върха на скалите учителят Едуар Льофевр беше показвал местните забележителности на по-младия си братовчед Паскал. Църковните кули в далечината се очертаваха на фона на великолепното небе. По повърхността на реката играеха слънчеви зайчета. Из плоската равнина се ширеха ниви с натежал ечемик.

А когато излязоха примигващи от пещерата, след като бяха изразходвали и последната клечка кибрит, сякаш някакъв художник беше решил да започне наново и бе замазал яркия пейзаж със сива боя.

Изкачването им тук беше непринудено и приятно, но връщането им обратно изобилстваше с драматични моменти заради потоците, които скачаха от скала на скала и бяха направили пътеката хлъзгава и коварна. Двата бяха прилични туристи и носеха подходящи солидни обувки, но не бяха толкова опитни, че да рискуват да се изкатерят високо на някоя хлъзгава тераса под проливния дъжд. Въпреки това нито за миг не помислиха да се върнат и да потърсят подслон в пещерата.

— Трябва да съобщим на властите! — настоя Едуар, докато бършеше челото си и държеше един клон, за да може Паскал да мине. — Ако побързаме, ще се върнем в хотела, преди да се стъмни.

Час по час им се налагаше да се хващат за дърветата, за да запазят равновесие, а в един спиращ дъха момент Едуар сграбчи Паскал за яката, когато си помисли, че братовчед му е изгубил опора и е на път да полети надолу.

Стигнаха до колата вир-вода. Машината беше на Паскал — всъщност на баща му, тъй като само някой богат banker можеше да си позволи нов и разкошен автомобил като „Пежо“ тип 16. Макар колата да имаше покрив, дъждът беше измокрил откритата кабина. Намериха под седалката едно относително сухо одеяло, но при скорост от двайсет километра в час не след дълго и двамата трепереха, така че решението да се отбият в първото кафене за сгряваща напитка бе взето лесно.

В мъничкото селце Руак имаше само едно кафене, което в този час бе приютило около десетина клиенти, насядали на малките дървени масички. Бяха груби, недодялани на вид селяци и всички до един млъкнаха, когато влязоха непознатите. Някои бяха излезли на лов за птици и пушките им стояха подпрени на черната стена. Един старец посочи през прозореца към автомобила, прошепна нещо на съдържателя и се разкикоти.

Едуар и Паскал си намериха свободна маса и седнаха. Приличаха на мокри плъхове.

— Две големи брендита! — поръча Едуар. — Колкото по-бързо, толкова по-добре, мосю, иначе пневмонията ни е в кърпа вързана!

Собственикът посегна към една бутилка и извади тапата. Беше мъж на средна възраст със смолисточерна коса, дълги бакенбарди и мазолести ръце.

— Онова чудо ваше ли е? — попита той и посочи през прозореца.

— Мое — отвърна Паскал. — Виждали ли сте досега подобно нещо?

Собственикът поклати глава и сякаш му идеше да се изплюе на пода, но вместо това зададе нов въпрос.

— Откъде идвате?

Останалите посетители си отваряха ушите на четири. Разговорът определено беше забавлението им за вечерта.

— На почивка сме — поясни Едуар. — Отседнали сме в Сарлат.

— Че кой идва в Руак на почивка? — ухили се пренебрежително собственикът и постави чашите на масата.

— Съвсем скоро ще има тълпи от посетители — каза Паскал, малко жегнат от тона на домакина.

— Какво искате да кажете?

— Когато се разчуе за откритието ни, тук ще дойдат хора чак от Париж — надутو заяви Паскал. — Че дори и от Лондон.

— Откритие ли? Какво откритие?

Едуар се помъчи да накара братовчед си да млъкне, но твърдоглавият младеж не позволи да му затворят устата.

— Правехме научна обиколка из скалите. Търсехме птици. Намерихме една пещера.

— Къде?

Докато Паскал описваше маршрута им, Едуар пресуши чашата си и направи знак за още едно питие.

Собственикът сбърчи чело.

— Наоколо има много пещери. Какво й е специалното на тази?

Когато Паскал заговори, Едуар усети, че всички в кафенето са зяпнали устните на братовчед му и гледат как думите се отронват една по една. Като учител, Едуар винаги се бе възхищавал от красноречието и картинните описания на Паскал и сега, докато го слушаше, отново се възхити на чудото, на което се бяха натъкнали.

Затвори за миг очи, за да си спомни изображенията, осветени от трептящата светлина на кибритената клечка, и не видя как собственикът бързо кимна на седящите зад тях мъже.

Сепна го някакво метално изщракване. Устните на собственика бяха свити.

„Усмива ли се?“

Когато изпод русата коса на Паскал бликна кръв, Едуар успя само да каже „О!“, преди куршумът да пръсне и неговия мозък.

Кафенето се изпълни с миризмата на изгорял барут.

Възцари се дълго мълчание, най-сетне нарушено от мъжа с ловджийската пушка.

— Какво ще правим с тях?

Собственикът бързо се разпореди.

— Отнесете ги във фермата на Дювал. Насечете ги на парчета и нахранете прасетата с тях. Когато се стъмни, вземете един кон и замъкнете машината им някъде по-надалеч.

— Значи има пещера — тихо промълви един старец.

— Нима си се съмнявал? — изсъска собственикът. — Винаги съм знаел, че един ден ще бъде открита.

Вече можеше да се изплюе, без да изцапа пода си. Едуар лежеше в краката му.

На окървавената му буза се лепна гъста хрчка.

1.

Всичко започна с искра от прегризана от мишка жица, скрита в дебелината гипсова стена.

Искрата падна върху една кестенова гредка и тя запуши. Когато старото дърво се разгоря напълно, северната стена на кухнята забълва дим.

Ако това се беше случило през деня, готвачът, някоя от сестрите или дори самият абат Мено, отбил се за чаша топла вода с лимон, щеше да вдигне тревога или най-малкото да грабне сложения под умивалника пожарогасител, но беше нощ.

Манастирската библиотека имаше обща стена с кухнята. Като не се брои едно изключение, в нея нямаше особено голяма или ценна колекция, но пък мястото бе пропито с история, също като гробниците в криптата или надгробните камъни в гробището.

Наред със събираните пет столетия стандартни църковни текстове и библии имаше и хроники на по-светски и делнични аспекти от манастирския живот — дати на раждане и смърт, записи от преброявания, медицински книги и справочници за билки, търговски сметки, дори рецепти за бира и някои видове сирена. Единственият ценен текст бе копие на „Устав на св. Бенедикт“ от тринайсети век — така наречената Дижонска версия, един от първите преводи от латински на старофренски. За провинциалния цистерциански манастир в сърцето на Перигор ранното копие на труда на светеца покровител беше наистина специално и книгата заемаше почетно място в центъра на шкафа, намиращ се до горящата стена.

Библиотеката беше просторно помещение с високи витражни прозорци и под от каменни плочки, който далеч не можеше да се нарече равен. Под краката на централната маса за четене трябваше да се подпхват парчета дърво, за да не се клатушка, а четящите на нея монаси и монахини се стремяха да не мърдат много-много, за да не тракат със столовете и да не нарушават съсредоточеността на съседите си.

Шкафовете за книги покрай стените достигаха до тавана и бяха изработени преди векове от орехово дърво с шоколадов цвят, доста полирани от времето. Кълба дим блъвнаха над онези покрай подпалената стена. Ако брат Марсел нямаше проблем с уголемената си простата, резултатът от тази нощ сигурно щеше да бъде съвсем друг. В спалното помещение на братята, намиращо се от другата страна на централния двор, възрастният монах се събуди за едно от обичайните си нощни посещения на тоалетната и надуши миризмата на пушек. Затътри подутите си от артрит крака по коридорите с викове „Пожар!“ и не след дълго старото рено на доброволната противопожарна бригада ръмжеше по чакъления път към цистерцианската обител до Руак.

Бригата обслужваше няколко общини в Перигор Ноар покрай река Везер. Командирът Боне беше от Руак и познаваше добре манастира. През деня беше собственик на кафене, по-възрастен от останалите в екипа, властен и с кръглото шкембе на дребен предприемач и високопоставен офицер пожарникар. При входа на библиотеката той профуча покрай абат Мено, приличащ на уплашен пингвин в набързо навлечената бяла роба и черен скапуларий, който размахваше късите си ръце и мънкаше на пресекулки: „Бързо! Бързо! Библиотеката!“

Командирът огледа задименото помещение и нареди на хората си да домъкнат маркучите.

— Недейте с маркучите! — замоли се абатът. — Книгите!

— И как предлагаш да се борим с огъня, отче? С молитви ли? — сопна се Боне и се обърна към лейтенанта си, автомеханик, от когото лъхаше на вино. — Подпалила се е тази стена. Събори шкафа!

— Моля ви! — не млъкваше абатът. — Внимавайте с книгите.

И в същия миг с ужас осъзна, че безценният текст на св. Бенедикт се намира точно на пътя на бушуващите пламъци. Абатът се втурна покрай Боне и останалите, грабна тома от лавицата и го притисна към гърдите си като малко дете.

— Не мога да си върша работата, докато ми се пречка — мелодраматично изрева главният пожарникар. — Някой да го изведе навън. Аз командвам тук!

Неколцината монаси, които се бяха събрали междувременно, хванаха абата си за ръцете и мълчаливо, но твърдо го дръпнаха навън на пропития с дим нощен въздух. Боне лично замахна с брадвата, заби

заострения край в шкафа на нивото на очите, точно където допреди малко се намираше Дижонската версия на устава, и дръпна назад с всички сили. Наред с дървото брадвата разкъса подвързията на друга книга и се разлетяха листа. Огромният шкаф се килна малко напред и от него се изсипаха няколко ръкописа. Главният пожарникар повтори маневрата няколко пъти, имитиран от хората си на други места по стената.

Боне винаги бе имал проблеми с четенето и таеше известна омраза към книгите, така че действията му го изпълваха с донякъде садистично удоволствие. Четирима души забиха брадвите си, дръпнаха едновременно, големият шкаф се наклони сред порой книги, подобен на каменна лавина, падаща върху някой от местните планински пътища, и стигна до точката на прекатурване.

Мъжете се дръпнаха настрана, когато лавиците се стовариха с трясък върху каменния под. Боне поведе хората си през шкафа, лежащ върху купчините тонове. Тежките им ботуши затрополиха по дървото, а кракът на Боне проби ореховата облицовка, докато се мъчеха да стигнат до горящата стена.

— Добре — изхриптя той, останал без дъх от усилията. — А сега разбийте стената и докарайте по-бързо вода!

На зазоряване огнеборците продължаваха да гасят малкото останали горящи места. Абатът най-сетне бе пуснат отново вътре. Тътреше се като старец; още не беше навършил седемдесет, но изминалата нощ го беше състарила и той изглеждаше прегърбен и немошен.

Просълзи се, когато видя разрухата. Навсякъде се търкаляха разбити шкафове и подгизнали листа. Голяма част от изгорялата стена беше срутена и от библиотеката можеше да се гледа направо в кухнята. Не можеха ли да се справят с пожара от другата страна? — запита се той. Защо беше нужно да унищожават книгите му? Но манастирът беше спасен, никой не изгуби живота си и абатът трябваше да е благодарен за това. Щяха да продължат напред. Винаги го правеха.

Боне се приближи, газейки през останките, и му предложи маслинената клонка на мира.

— Съжалявам, че бях груб с вас, отец Мено. Просто си вършех работата.

— Знам, знам — промърмори вцепененият абат. — Просто... ох, просто пораженията са ужасни.

— Боя се, че пожарите не са особено изтънчени неща. След малко си тръгваме. Знам една фирма, която може да помогне с разчистването. Върти я братът на един от хората ми в Монтиняк.

— Ще използваме собствен труд — отклони предложението абатът. Погледът му не можеше да се откъсне от покрития с книги под. Наведе се да вземе една подгизнала библия от шестнайсети век, от чиято подвързия вече лъхаше слабата сладникава миризма на събудилите се отново гъбички. Понечи да я изтрие с гънките на одеждата си, но осъзна безполезността на действието и просто я постави върху масата за четене, която беше избутана до един оцелял шкаф.

Поклати глава и се канеше да отиде на сутрешна молитва, когато нещо друго привлече вниманието му.

В единия ъгъл, на известно разстояние от купчините съсипани книги, се виждаше някаква особена подвързия, която не успя да разпознае. Абатът беше учен със степен по богословие от Парижкия университет. През последните три десетилетия тези книги се бяха превърнали в негови най-близки другари. Беше все едно да имаш няколко хиляди деца и да знаеш имената и рождените дни на всяко от тях.

Но тази книга... Никога досега не я беше виждал. Сигурен бе.

Един от пожарникарите, дружелюбен дългурест тип, наблюдаваше внимателно как абатът пристъпи към книгата и се наведе, за да огледа подвързията.

— Изглежда странно, нали, отче?

— Да, така е.

— Аз я намерих, да знаете — с гордост каза младежът.

— Намерили? Къде?

Огнеборецът посочи една част от стената, която вече не съществуваше.

— Точно там. Беше вътре, вградена. Едва не я разцепих с брадвата. Трябваше да действаме бързо, затова я хвърлих в ъгъла. Надявам се да не се е повредила твърде много.

— Вътре в стената, казвате.

Абатът вдигна книгата и тутакси си даде сметка, че тежестта ѝ не отговаря на размерите. Макар и пищно подвързана, тя беше малка, не по-голяма от съвременна книга с меки корици и по-тънка от повечето. Явно тежестта ѝ се дължеше на водата. Страниците се бяха просмукали с нея и книгата приличаше на гъба. Водата мокреше дланите му и се процеждаше между пръстите.

Корицата беше от необичайно качествена кожа с характерен червеникав оттенък, а в центъра ѝ имаше великолепно изработено изображение на светец в цял ръст със спускащи се одежди и ореол над главата. Подвързията бе разкрасена с чудесно издадено гръбче, потъмнели сребърни обкови по ъглите и ръбовете и пет сребърни розетки, всяка с размерите на грахово зърно, по една на всеки ъгъл и една в средата на тялото на светеца. Още толкова розетки имаше и на задната корица, която иначе бе неукрасена. Книгата беше здраво затворена от чифт сребърни закопчалки, които притискаха мокрите пергаменгови листа.

Абатът подреди първите си впечатления — тринайсети или четиринайсети век, вероятно илюстрирана, най-високо качество.

„И скрита. Защо?“

— Какво е това? — Боне беше застанал до него, изнесъл напред наболата си брадичка като нос на кораб. — Дайте да видя.

Абатът се стресна от внезапното прекъсване на мислите му и автоматично му подаде книгата. Боне заби дебелия нокът на показалеца си в едната закопчалка и тя се отвори с лекота. Втората се оказа по-упорита, но също не устоя. Шефът на пожарникарите дръпна корицата и точно когато се намираше на крачка от голямото откритие, книгата се запъна. От водата кориците и страниците се бяха слепили в едно цяло. Раздразнен, Боне упражни повече сила, но корицата не се отделяше.

— Не! Престанете! — извика абатът. — Ще я разкъсате. Дайте ми я.

Шефът изсумтя и му върна книгата.

— Мислите ли, че е Библия? — попита той.

— Не, не мисля.

— Какво тогава?

— Не зная, но тази сутрин ни чакат по-неотложни неща. Книгата ще почака някой друг ден.

Абатът обаче не се отнесе нехайно към находката. Пъхна я под мишница, върна се в кабинета си и постла бяла кърпа върху бюрото. Постави книгата върху нея и нежно докосна изображението на светеца, след което забърза да отслужи сутрешната литургия.

Три дни по-късно един автомобил стигна до манастирската порта и спря на паркинга за посетители точно когато джипиесът на таблото съобщаваше на водача, че е пристигнал на местоназначението си.

— Благодаря, знам — промърмори той на женския глас.

Юг Пино слезе и примигна зад дизайнерските си слънчеви очила към обедното слънце, което сякаш бе кацнало на църковната кула. Взе куфарчето си от задната седалка и тръгна по чакъла, като се мръщеше на всяка крачка, раздразнен, че новите му кожени обувки щяха да се надраскат.

Задължителните посещения в провинцията го ужасяваха. Обикновено успяваше да прехвърли тази работа на своя директор по развитие на бизнеса Исак, но гадината имаше навика да си взема отпуската през август. Поръчката към „Реставраторско бюро Юг Пино“ беше дошла направо от архиепископа на Бордо, който бе важен клиент, така че не му оставаше нищо друго, освен да козирува и да му осигури първокачествена услуга.

Манастирът беше голям и доста впечатляващ. Разположен в златен район с гори и пасища, далеч от главния път, той имаше изчистени архитектурни линии. Макар църковната кула да беше издигната през десети век или по-рано, манастирът в сегашния си вид е бил построен най-вече през дванайсети век според стриктните цистерциански правила и периодично бивал разширяван на етапи до седемнайсети век. Разбира се, имаше и съвременни добавки като електрическите кабели и водопровода, но комплексът се бе променил съвсем малко през столетията. Манастирът в Руак бе чудесен пример на романска архитектура от бял и жълт варовик, добит от скалните пръстени, които изобилстваха над долината на Везер.

Катедралата бе с добри пропорции и класически кръстопулен план. Серия проходи и дворове я свързваха с всички други постройки на манастира — спалните помещения, катедралния съвет, жилището на абата, украсената галерия покрай главния двор, древния калдариум^[1], старата пивоварна, гълбарника и ковачницата. Както и с библиотеката.

Един монах поведе Юг направо към библиотеката, но той можеше да я намери и със завързани очи; през дългата му кариера му се беше случвало неведнъж да се сблъсква с миризмата на пожар отпреди няколко дни. Благите му опити да завърже разговор за чудесния летен ден и трагичния инцидент бяха любезно отклонени от младия монах, който го заведе при абат Мено, след което се поклони и се оттегли. Абатът го чакаше наред купчините пропити с вода и опушени книги.

Юг цъкна нещо с език при вида на цялата разруха и подаде визитката си. Беше дребен, стегнат мъж около четиридесетте, без признаци на затлъстяване. Носът му беше широк, но иначе чертите на лицето му бяха като изваяни и доста приятни. Изглеждаше елегантен, идеално подстриган и с градски вид в тясното си закопчано кафяво спортно сако, бежови панталони и блестяща бяла риза от първокачествен египетски памук с разкопчана яка. От него се носеше мускусен аромат на скъп одеколон. Абатът пък беше в традиционната си широка роба и сандали и лъхаше на кренвирши и потна кожа. Сякаш някакво изкривяване във времето беше събрало двамата мъже заедно.

— Благодаря, че дойдохте чак от Париж — каза абат Мено.

— Няма за какво. Това ми е работата. А когато се обаждат архиепископът, изоставям всичко друго.

— Той е добър приятел на нашия орден — кимна абатът. — Благодарни сме за неговата и за вашата помощ. Малко неща са изгорели — добави той и обхвана с жест помещението. — Пораженията са най-вече от водата и дима.

— Е, не можем да направим много след пламъците, но колкото до водата и дима, това може да се оправи. Стига човек да има нужното познание и инструменти.

— И пари.

Юг се разсмя нервно.

— Е, парите също са важен фактор. Ако позволите, отец Мено, за мен е удоволствие, че мога да разговарям така нормално с вас. И преди ми се е случвало да работя с траписти^[2]. Мислех си, че тук може да сте дали обет за мълчание. Представях си как ни се налага да си разменяме бележки.

— Представата ви е погрешна, мосю Пино. Вярно, спазваме определена дисциплина и говорим само когато е нужно, за да избягваме фриволни и ненужни дискусии. Смятаме, че празните приказки имат способността да ни отвличат от духовните ни цели, към които се стремим като монаси.

— Напълно споделям подобни възгледи, отче Мено. Изгарям от нетърпение да се захвана за работа. Позволете да ви обясня как си вършим работата в нашето реставраторско бюро. После можем да преценим задачата и да съставим план за действие. Става ли?

Седнаха на масата за четене и Юг изнесе лекция върху спасяването на повредените от вода библиотечни материали. Колкото по-стара е книгата, обясни той, толкова повече вода може да поеме. Материали с възрастта на този манастир могат да поемат вода до двеста процента от тежестта си. Ако трябва да се спасят, да речем, пет хиляди подвързани в кожа тома, то от тях трябва да се извлекат около осем тона вода!

Най-добрият метод за възстановяване на намокрени книги е те да бъдат замразени и после изсушени чрез вакуум при специални контролирани условия. Резултатите при пергамент и хартия могат да бъдат отлични, но в зависимост от спецификата на материалите и степента на подгизване може да се наложи томовете да бъдат подвързани наново. Противогъбичното третиране е много важно за борбата с плесените, а неговата фирма е усъвършенствала доказаните методи за унищожаването на микроби, като включва добавянето на етиленов оксид в цикъла на изсушаване в своите индустриални сушилни.

Юг отговори на добре обмислените въпроси на абата, след което засегна деликатната тема за цената. Започна дискусията със стандартната си реч, че винаги е най-изгодно томовете, които все още се печатат, да бъдат заменени с нови и да се реставрират само по-старите и ценните. След това направи груба оценка за стандартна реставрация на хиляда книги и впери поглед в лицето на абата, мъчейки се да разчете реакцията му. Обикновено на този етап от пазарлъка уредникът или библиотекарят започваха да ругаят, но абатът остана безстрастен и от устата му определено не изригнаха проклетия.

— Разбира се, ще трябва да подхождаме избирателно. Не можем да се погрижим за всичко, но трябва да спасим свещената история на

манастира. Ще намерим начин да ви платим. Имаме заделени средства за подмяна на покрива, които можем да използваме. Можем да продадем някои малки картини. Има една книга, ранен превод на френски на свети Бенедикт, с която не ни се иска да се разделяме, но... — Абатът въздъхна скръбно. — Вие също можете да ни помогнете, мосю, като ни предложите цена, която отговаря на църковния ни статут.

Юг се ухили.

— Разбира се, абат Мено, разбира се. Какво ще кажете да поогледаме?

Прекараха следобеда в ровене из купчините мокри книги, съставяне на груб опис и разработването на система на подреждане, която се основаваше на преценката на абата за историческата ценност на тома. Накрая младият монах им донесе поднос с чай и бисквити и абатът използва момента да посочи една малка книга, увита в кърпа за ръце. Беше отделена от останалите в края на масата за четене.

— Бих искал да чуя вашето мнение за този том, мосю Пино.

Юг жадно сръбна от чая и сложи нов чифт латексови ръкавици. Разви кърпата и огледа елегантната подвързия от червена кожа.

— О, това определено е нещо специално! Какво представлява?

— Честно казано, не зная. Дори не подозирах, че разполагаме с тази книга. Един от пожарникарите я намерил в онази стена. Корицата беше залепнала. Реших да не опитвам да я отворям.

— Добро решение. Това е основно правило, освен ако наистина имате представа какво правите. Много вода е поела. Вижте зелените петна по ръба на страниците тук и тук. Има и едно червено петънце. Не бих се изненадал, ако има цветни илюстрации. Боите на растителна основа може да са се разтекли.

Натисна леко предната корица и отбеляза:

— Страниците няма да се разделят без едно добро изсушаване, но мисля, че ще успея да вдигна корицата и да видя форзаца. Съгласни ли сте?

— Спокойно можете да го направите.

Юг извади кожена чантичка от куфарчето си и я отвори. Вътре имаше прецизни инструменти с остриета, клинове и кукички, приличащи на инструментите на зъболекар или на набор за дисекция на малки животни. Избра миниатюрна шпатула и изключително фин

скалпел и започна да отделя предната корица, напредвайки милиметър по милиметър със спокойната ръка на касоразбивач или сапъор.

Трябваша му цели пет минути да освободи целия периметър на корицата, като пъхаше шпатулата на около сантиметър навътре, след което дръпна леко, корицата се отдели от фронтисписа и се отвори.

Абатът се наведе над рамото на Юг и ахна, когато двамата прочетоха самоуверения текст върху листа, изписан с плавен и уверен почерк на латински:

Руак, 1307

Аз, Бартомио, брат от манастира Руак, съм на двеста и двацет години, а това е историята на моя живот.

[1] Горещо помещение в римска баня — Б.пр. ↑

[2] Разклонение на цистерцианския орден. — Б.пр. ↑

2.

По средата на пътя между Бордо и Париж, в първокласния вагон на влака-стрела Люк Симар водеше люта битка между двата интереса, които нито за миг не му даваха покой — работата и жените.

Седеше в дясната страна на вагона в редицата единични седалки и работеше върху редакторските бележки на една от статиите си, представена в „Нейчър“. Зеленият равнинен пейзаж профучаваше покрай затъмненото стъкло, но гледката оставаше до голяма степен незабелязана, тъй като Люк се мъчеше да намери подходящата английска фраза за преработените си заключения. Преди четири години, когато живееше в Щатите, подобно езиково блокиране щеше да бъде немислимо; направо не можеше да повярва колко бързо се забравят тези умения, когато не се използват — дори за такъв истински двуезичен човек като него.

Беше забелязал двете красиви дами, седнали една до друга няколко реда напред и отляво, които непрекъснато се обръщаха, усмихваха се и бърбреха достатъчно високо, за да може да чува думите им.

— Мисля, че е известен.

— Кой по-точно?

— Не съм сигурна. Май някой певец.

— Иди да го питаш.

— Не, ти го питай.

Щеше да е изумително лесно да си събере листата и да ги покани в бюфета. Щеше да последва неизбежната размяна на телефони, преди да слязат на гарата в Монпарнас. Може би някоя от тях, а защо не и двете, ще се окажат свободни за едно късно питие след вечерята му с Юг Пино.

Само че трябваше задължително да приключи със статията и да се подготви напълно за лекцията си преди да се върне в Бордо. Нямаше време за тази импровизирана среща и го бе казал на Юг, но старият му съученик беше настоял — направо го умоляваше — да го посети.

Трябвало да му покаже нещо, при това лично. Обеща му, че няма да остане разочарован, пък и така или иначе, щяха да си направят една великолепна вечеря в името на доброто старо време. А, и още нещо — билетът за първа класа и добрата стая в „Роял Монко“ се поемат от фирмата на Юг.

Отново насочи вниманието си върху статията — изследване върху кинетиката на популацията на европейските ловци и събирачи по време на ледниковия период през късния палеолит. Беше невероятно да си помислиш, че само преди трийсет хиляди години в цяла Европа е имало не повече от пет хиляди човешки същества — стига изчисленията му да бяха верни. Пет хиляди души — число, застрашително близко до нулата! Ако тези неколцина здравеняци не бяха намерили достатъчно добри убежища в защитените райони на Перигор, Кантабрия и крайбрежието на Иберийския полуостров, нямаше да ги има нито онези кикотеци се дами, нито който и да било друг.

Но жените бяха неудържими с техния шепот и погледи. Явно им беше скучно или пък просто той беше твърде неустойчив с гъстата си черна коса, разпиляна над яката му, двудневната четина, молива, който висеше като цигара от устните му, каубойските ботуши, протегнали се небрежно от тесните му джинси на пътеката. В някои отношения изглеждаше доста по-млад от възрастта си, но очилата за четене балансираха нещата и го доближаваха до четирийсет и четири годишния професор, какъвто бе в действителност.

Поредната потайна усмивка на по-хубавото от момичетата, онова до пътеката, разби и без това разколебаната му съпротива. Въздъхна, остави листата и с три дълги крачки се озова до тях. Достатъчно му бе да каже само едно дружеско „Здравейте“.

Момичето до пътеката веднага отговори.

— Здравейте. Двете с приятелката ми се чудехме кой сте.

Той се усмихна.

— Просто Люк.

— Във филми ли се снимате?

— Не.

— Значи играете в някой театър?

— И това не.

— Тогава с какво се занимавате?

— Археолог съм.

— Като Индиана Джоунс ли?

— Именно. Точно като него.

Момичето до пътеката хвърли поглед към приятелката си и предложи:

— Какво ще кажете да пиете кафе с нас?

Люк сви рамене и си помисли за миг за недовършената си статия.

— Да, разбира се — съгласи се той. — Защо не?

3.

Генерал Андре Гатиноа крачеше енергично през гробището Пер Лашез — обичайната му обедна разходка, когато времето беше хубаво. Поддържането на стройна фигура след навършването на петдесет се оказваше тежка задача и все по-често му се налагаше да замества обяда с няколко километра ходене.

Гробището, най-голямото в Париж, бе и най-посещаваното и се смяташе за най-прочутото на света, последен дом за величия като Пруст, Шопен, Балзак, Оскар Уайлд и Молиер. За голямо раздражение на Гатиноа тук почиваше и Джим Морисън. Лично се оплакваше на директора на гробището всеки път, когато забелязваше, че поредният побъркан фен на „Доорс“ е нарисувал със спрей стрелка и надпис КЪМ ДЖИМ върху някой зид.

Гробището се намирало само на около километър от офиса му на булевард „Мортие“ в 20-и арондисман^[1], но за да прекарва колкото се може повече време сред зеленина, нареждаше на шофьора си да го откара до централния вход и да го чака там, докато не приключи с обиколката си. Номерата на служебното му черно пежо гарантираха, че полицията няма да тормози чакация го шофьор.

Паркът беше огромен, близо петдесет хектара, и Гатиноа можеше да променя безкрайно маршрута си. В слънчевия летен ден гъстата маса листа над него шумолеше приятно на лекия вятрец. Той се движеше сред тълпите от посетители, макар че изисканият му син костюм, военната прическа и стегнатата стойка го отличаваха от джинсите и спортните блузи на мърлявото мнозинство.

Потънал в мисли, Гатиноа осъзна, че е навлязъл по-навътре в гробището от обичайното, и ускори ход, за да не закъснее за седмичната среща на щаба. Някаква особено голяма разкрасена гробница на едно малко хълмче го накара да забави крачка и да спре за момент. Тя бе във византийски стил, без стени и съдържаха два саркофага един до друг, върху които почиваха мраморните изображения на мъж и жена. Гробницата на Елоиз и Абелар.

Злочестите любовници от дванайсети век, които така олицетворили идеята за истинската любов, че в израз на национална почит през деветнайсети век костите им били изпратени в Париж от първоначалния им вечен дом във Ферьо-Кинси.

Гатиноа се изсекна в носната си кърпа. Вечна любов, презрително се изсмия наум той. Пропаганда. Митология. Помисли си за собствения си лишен от любов брак и си отбеляза да купи някакъв малък подарък за любовницата си. Тя също му беше омръзнала, но в неговото положение беше длъжен да подчинява всяка забелка на строгите съображения за сигурност и неизменните проверки. Макар че колегите му бяха дискретни, чувстваше се донякъде притеснен — не можеше да сменя любовниците си прекалено често и да се надява, че ще запази достойнството си.

Шофьорът мина през охраната и го остави във вътрешния двор. Гатиноа влезе в сградата през огромна дъбова врата, достолепна и солидна като самото Министерство на отбраната.

La piscine.

Това беше прякорът, лепнат на комплекса на ГДВС. Плувен басейн. Макар името да се отнасяше за намиращия наблизо басейн „Турел“ на Френската федерация по плуване, идеята, че плуваш в кръг, че се скапваш от работа, но си оставаш на едно място, често му се виждаше напълно уместна.

Гатиноа бе нещо като аномалия в службата. Никой в дирекцията за външна сигурност нямаше по-висок чин от неговия, но въпреки това отделът му беше най-малкият и в агенция, където непрозрачността бе начин на съществуване, той бе най-непрозрачният.

Докато колегите му от дирекциите за стратегическо планиране и разузнаване разполагаха с огромни бюджети и жива сила, по които можеха да се сравняват с ЦРУ и другите световни разузнавателни агенции, и имаха истински звезди сред персонала си, неговият отдел бледнееше пред тях. Разполагаше с ограничен бюджет, имаше само трийсет служители и Гатиноа работеше в относителна неизвестност. Не че му се беше случвало да изпита недостиг на средства — просто онова, което му бе нужно за работата, изглеждаше микроскопично в сравнение с разходите на отдела за специални операции например, с неговата мрежа от шпиони и агенти по цял свят. Не, Гатиноа постигаше онова, което се искаше от него, само с малка част от парите,

необходими на другите групи. Всъщност, голяма част от работата на отдела му се вършеше от външни изпълнители в държавни и академични лаборатории, които нямаха представа с какво всъщност се занимават.

Гатиноа трябваше да се задоволи с уверението на неговия началник, директора на ГДВС, че министърът на отбраната и дори самият президент често проявяват по-голям интерес към работата на Отдел 70, отколкото към която и да било друга разузнавателна агенция.

Отдел 70 държеше помещения в едно крило на комплекса, строено през деветнайсети век. Гатиноа го предпочиташе пред тесните модерни сгради и винаги възразяваше на предложенията да бъдат преместени. Харесваше високите тавани, изящните гипсови корнизи и дървената ламперия, макар че тоалетните бяха по-неудобни от съвременните им еквиваленти.

Конферентната зала беше с грандиозни размери и великолепен кристален полилей. След кратко отбиване до личната си баня, за да оправи външния си вид, Гатиноа влезе, кимна на събралите се и зае мястото си начело на масата, където вече го очакваха материалите.

Един от ритуалите за повдигане на самочувствието му беше да кара хората си да чакат мълчаливо, докато преглежда седмичните им доклади. Всеки началник на екип щеше да направи и устно представяне, но Гатиноа обичаше да знае предварително какво ще чуе. Първият му помощник, полковник Жан-Клод Марол, дребен надут мъж с грижливо поддържани малки мустачки, седеше от дясната му страна и въртеше химикалката между пръстите си по характерния за него игрив начин в очакване шефът му да намери нещо за критикуване.

Не му се наложи да чака дълго.

— Защо не ми е било съобщено за това? — попита Гатиноа и свали очилата си за четене така енергично, сякаш щеше да ги запрати по някого.

— За кое, генерале? — поиска уточнение Марол с едва загатнато отегчение, от което Гатиноа побесня.

— За пожара! Как така „за кое“?

— Просто малък пожар в манастира. В самото село не се е случило нищо. Изобщо не изглеждаше важно.

Отговорът не задоволи Гатиноа. Немигащият му поглед се спря последователно върху всеки от мъжете на масата, докато не откри

Шабон, който отговаряше за д-р Пеле.

— Шабон, тук пишеш, че по думите на Пеле самият Боне е участвал в потушаването на пожара и е споменал, че в стената била намерена някаква стара книга. Това твойт доклад ли е?

Шабон отговори утвърдително.

— И каква е тази книга? — ледено попита Гатиноа.

— Не знаем — сви рамене Шабон. — Помислих си, че няма отношение към работата ни.

Гатиноа се възползва с радост от възможността да изнесе представление. Набра вдъхновение от полилея, който му напомняше на избухнал фойерверк. Често работата им беше като да чакаш боята по стената да изсъхне. Човек лесно можеше да стане самодоволен и немарлив. На него му беше лесно да стане самодоволен и немарлив. Бяха минали цели шест месеца от последното заслужаващо внимание събитие и чувството му за безсилие, което му внушаваше тази летаргична служба и проточилото се повишаване на по-важен пост в министерството, го бе направило готов да изригне.

Кипнал, започна тихо, като остави гласа си да се повиши в плавно кресчендо, докато накрая викаше достатъчно силно, за да го чуят в коридора.

— Работата ни е Руак. Всичко свързано с Руак. Нищо около Руак не е маловажно, докато аз не кажа, че е такова. Ако някое дете пипне дребна шарка, искам да знам! Ако в кафенето е спрял токът, искам да знам! Ако някое проклето куче се изсере на улицата, искам да знам! А какво се получава? Намират някаква стара книга в стената на манастира и първата реакция на екипа ми е, че това не било важно? Не бъдете такива идиоти! Не можем да си позволим да бъдем немарливи!

Хората му сведоха погледи, изслушвайки конското като добри войници.

Гатиноа стана, като се мъчеше да реши дали да не тресне вратата след себе си и да ги остави да размишляват върху съдбата си. Наведе се напред и стовари юмрук върху полираното дърво.

— За Бога, хора, това е Руак! Извадете си главите от задниците и се захващайте за работа!

[1] Административна част от града. — Б.пр. ↑

4.

Офисите на „Реставраторско бюро Юг Нино“ се намираха на Рю Божон, недалеч от Авеню Ош, само на няколко преки от Триумфалната арка. Наемите в района бяха високи и Юг беше избрал мястото заради вървящия с него престиж. За да не влиза в преразходи, беше наел само няколко стаи за своя щабквартира. Самият той живееше в 7-и арондисман в апартамент с хубав изглед към Сена и когато времето беше хубаво, изминаваше пеша пътя до компанията с пурета в уста. Насърчаваше клиентите си да го посещават, за да може да се изфука с избраната си с вкус колекция от антики и картини, без да се брои и червенокосата му секретарка.

Като истински космополит не можеше да понесе да бъде отделен за по-дълго време от сърцето на Париж и винаги леко посиняваше, когато му се налагаше да посети червата, където се вършеше същинската работа — ниска метална постройка в мрачен индустриален район недалеч от летище „Орли“. Там фирмата получаваше какви ли не картини, произведения на изящните изкуства, книги и ръкописи от цяла Западна Европа и останалия свят, там той даваше работа на трийсет души, които неуморно, търпеливо и доходоносно заличаваха последиците от наводнения, пожари и други причинени от човека или природата щети.

Изскочи от кабинета си веднага щом чу баритона на Люк в приемната.

— Точно навреме! — извика и сграбчи приятеля си в мечешка прегръдка. Люк беше една глава по-висок, мускулист и с бронзов тен от здравата работа навън. В сравнение с него Юг изглеждаше като бледен юноша, спретнат и хилав. — Ето че най-сетне се запозна с Марго. Нали ти казах, че е красавица! — Обърна се към секретарката си. — А ти най-сетне се срещна с Люк. Казах ти, че е красавец!

— Е, несъмнено успя да ни накара и двамата да се почувстваме неудобно — с усмивка подхвърли Люк. — Марго, явно си силна жена, щом понасяш този тип.

Марго кимна безочливо в знак на съгласие.

— Приятелят ми играе ръгби, така че съм застрахована от непристойното му поведение.

— А това е Исак Мансон, директор по развитие на бизнеса и моята дясна ръка — представи Юг мъжа с костюма и вратовръзката, който се бе появил до него. Имаше къса къдрава коса и грижливо подстригана брада.

Исак се ръкува сърдечно с Люк и попита дяволито:

— Още не знаете защо сте тук, нали?

— Млък! — игриво нареди Юг. — Не ми съсипвай удоволствието. Заминавай да печелиш пари!

След като влязоха в кабинета, Юг настави приятеля си и направи малко представление, като отвори нова бутилка бърбън и наля щедри дози в кристални чаши „Бакара“. Чукнаха се и отпиха.

— Мястото изглежда добро, ти също изглеждаш добре — отбеляза Люк.

— От колко време не сме се виждали, пет години? — попита Юг.

— Нещо такова.

— Шантава работа. Виждах те по-често, когато живееше в чужбина.

— Е, знаеш как е — замислено рече Люк. — Времето все не достига.

— При последната ни среща имаше приятелка. Някаква американка.

— Нещата се разсъхнаха.

— Типично — сви рамене Юг и моментално добави: — Господи, радвам се да те видя!

Побъбриха известно време за приятелите от университета и сложния социален живот на Юг. После Марго почука дискретно на вратата и съобщи, че отново се обаждат от полицията.

— Да тръгвам ли? — попита Люк.

— Не, не, стой. Няма да отнеме много време.

Люк слушаше половината от разговора, докато Юг най-сетне затвори и въздъхна.

— Винаги се случва по нещо. Снощи са разбили работилницата ми. Пазачът бил пребит. В момента е в болница с пукнат череп. Обърнали са наопаки всичко.

— Откраднали ли са нещо?

— Нищо. Онези идиоти сигурно дори не са знаели, че реставрираме книги. От какво се интересува най-малко един невеж разбойник? От книги. А точно това са намерили. Книги в изобилие. Поезия, право... Но са оставили след себе си пълна каша.

Люк изрази съчувствие към приятеля си, който явно живееше в голям стрес, но накрая вдигна длани нагоре и каза:

— Е? Каква е работата? Какво е толкова важно, че трябваше да зарежа всичко и да си домъкна задника в Париж?

— Трябва ми мозъкът ти.

— За какво?

— За това.

Юг отиде до бюфета и извади малък пакет, увит в муселин. Двамата седнаха на дивана. Юг разчисти масичката за кафе и с нарочно бавни движения разви книгата. Кожата изглеждаше почервена и бляскава от деня, когато я беше видял за първи път в манастира. Светецът с ореола на корицата беше някак по-триизмерен. Сребърните розетки, ъглите, ръбовете и закопчалките блестяха почти като нови. И естествено, сега книгата бе много по-лека и абсолютно суха.

— Получих това преди няколко седмици. Беше поела много вода, но хората ми се справиха.

— Добре...

— Книгата е от Дордон, Перигор Ноар, от твоята ловна територия.

Люк леко повдигна вежди.

— Някога да си чувал за селце на име Руак?

— На река Везер, нали? Обикалял съм веднъж-дваж района.

Юг разказа за манастира и пожара, като не пропускаше да вмъкне по някой и друг драматичен момент, нарочно нагнетявайки напрежението, докато стигне до върховата точка. Накрая приключи със самохвално описание на майсторството на реставраторите си при работата с ръкописи.

— Бих искал да я прегледаш и да ми кажеш какво мислиш, става ли? — попита той.

— Разбира се. Я да видим какво имаме.

Люк взе леката книга в мазолестите си ръце, отвори я, отбеляза си датата от четиринайсети век на фронтисписа и започна да прелиства страниците.

Подсвирна тихо.

— Я стига бе! — възкликна той.

— Знаех си, че ще се заинтересуваш — усмихна се Юг.

— Продължавай нататък.

Люк спираше на всяка страница, колкото да регистрира първите си впечатления. Не можеше да чете текста, но си личеше, че авторът е имал веща и умела ръка. Текстът беше изписан със стилистичен ъгловат шрифт, по две колони на страница, с мастило с ръждив цвят и приятен меден оттенък. По края на страниците имаше отметки, които са помагали на пишещия да запази редовете равни.

Но не текстът бе привлякъл вниманието му. Онова, което го грабна, бяха ярките и ясно очертани илюстрации, украсяващи полетата на някои от страниците.

Особено онези, които даваха смисъл на живота му.

Черните бикове. Сърната. Бизонът.

Изпълнени с живот и великолепно предадени в черно, тъмночервено, кафяво и охра.

— Това несъмнено е полихромно пещерно изкуство — промърмори Люк. — Късен палеолит, изображенията са много сходни по стил и изпълнение с онези от Ласко, но не са от онази пещера, нито от която и да било друга, която съм виждал.

— А ти си виждал всички, предполагам — вметна Юг.

— Разбира се! Та това ми е работата! Но знаеш ли, най-невероятното нещо тук е датата — хиляда триста и седма! Първото достоверно споменаване в писаната история за пещерното изкуство е от хиляда осемстотин седемдесет и девета година за пещерата Алтамира в Испания. А това е пет столетия по-ранно! Нямам предвид, че никой преди деветнайсети век не е виждал тези пещери, но на никого не му е хрумвало да пише за това или да възпроизведе изображенията. Сигурен ли си, че тази книга наистина е от хиляда триста и седма?

— Не съм я подлагал на лабораторно датиране, но велумът, подвързването, мастилото, цветовете — всички те направо крещят, че са от четиринайсети век.

— Сигурен ли си?

Юг се разсмя и повтори като папагал:

— Та това ми е работата!

Люк отново се зарови в книгата. Намери една конкретна страница и обърна ръкописа към Юг, за да го разгледа.

— Знаех си, че ще те заинтересува — изсумтя Юг. — Ама че изображение, колко живо е само! Виждал ли си някога подобно нещо?

В полето имаше примитивно очертание на изправена човешка фигура, представена само с няколко дебели черни щрихи. Вместо глава фигурата имаше птичи клон, а в средата на тялото една дълга черта представяше огромен фалос.

— Да! Виждал съм! Не абсолютно същото, но много подобно. Някаква мистична фигура. С пишката включително. Направо невероятно.

Прелисти на друга страница и посочи полетата, пищно украсени с ярки цветове — плътно зелено, тъмнокафяво и огненочервено.

— Виж всички тези рисунки! Растения. — Разгърна друга страница. — А това са някакви лози. — И още една страница. — Билки. Това е като учебник по естествознание! — Накрая Люк отгърна на една от последните страници. — А това... Бога ми, Юг, това тук е карта!

По полетата на страницата имаше синя линия, която се виеше като змия през зелени, кафяви и сиви зони, явно представящи някаква топография. Навсякъде имаше малки символи — жълтокафява кула, лъкатушеща синя линия (със сигурност река), групичка постройките със сиви покриви, дърво с шантаво разперени клони, две вълнообразни линии на сив фон, а до тях — мъничък черен X без никакво означение.

— И на мен ми заприлича на карта — съгласи се Юг.

Люк допи бърбъна си, но спря приятеля си, когато той се опита да му напълни отново чашата.

— Е, няма да е зле да ми кажеш какво пише в нея. Бива те с латинския. Аз така и не стигнах по-далеч от *veni, vidi, vici*.

Юг се усмихна, сипа си още едно питие и поде театрално:

— Ами, надписът на фронтисписа гласи: „Аз, Бартомио, брат от манастира Руак, съм на двеста и двацет години, а това е историята на моя живот.“

Люк сбърчи озадачено нос.

— Продължавай...

— А първият ред на първата страница гласи: „Във вечна памет на най-великия мъж, когото съм познавал някога, свети Бернар от Клерво.“

Люк прокара пръст по ореола на светеца върху корицата.

— Този тип ли?

— Вероятно.

— Някаква връзка с породата санбернар?

— Всъщност да, те наистина са кръстени на него, но се оказва, че той е малко по-прочут от тях.

— Е, разказвай останалото.

— Не мога.

Люк вече започваше да губи търпение.

— Защо?

Юг пък се наслаждаваше на момента.

— Не мога да прочета написаното.

На Люк му дойде до гуша.

— Виж, изплюй камъчето и спри да се правиш на интересен. Защо не можеш да го прочетеш?

— Защото всичко останало е шифровано!

5.

За Люк отиването в Перигор беше като връщане у дома. Районът беше зелен, плодороден и сякаш винаги го посрещаше като майчина прегръдка. От най-ранното си детство в семейната вила край Сен Олие, където прекарваше летата по брега на минаващата покрай селото река Дрон, Люк беше най-щастлив, когато се намираше в тази провинция.

Хълмистият терен, дълбоките речни клисури, варовиковите скали, залетите от слънчеви лъчи тераси зад покритите с лозя склонове и зелените дъбове, които растяха в изобилие в песъчливата почва, старите селца и градчета покрай виещите се второстепенни пътища — всичко това събуждаше нещо в душата му и непрекъснато го караше да се връща отново тук. Но нищо не бе така важно като призраците от далечното минало на Перигор, далечни души, които идваха при него като сън наяве, смътни фигури, стрелкащи се през горите, винаги мъчително близки и в същото време недостижими.

Детските му фантазии за първобитните хора, бродещи из тези земи, подхранвани от походите до тъмните пещери с рисунки по стените и романа на Жан Оел „Кланът на пещерната мечка“, който бе буквално погълнат на един дъх от любознателното единайсетгодишно момче, го насочиха към науката и в крайна сметка го доведоха до Париж и Харвард, а сега и във факултета в Бордо.

Люк бе посрещнал Юг на централната гара „Сен Жан“ в Бордо, откъдето продължиха на запад с очукания му лендровър. За Люк маршрутът бе толкова познат, че можеше едва ли не да кара със затворени очи. Джипът, кръстен на времето „Костотрошача“ от един английски студент майтапчия, вече беше навъртял неколкостотин хиляди километра. По време на разкопки денем превозваше студенти и оборудване до обекта с безжалостно раздрънканите амортизатори, а вечер караше натъпкани с бира и хормони млади учени до и от местните кафенета.

Пристигнаха в манастира преди пладне и седнаха с абат Мено в работния кабинет на жилището му — прашно, пълно с книги помещение, което приличаше по-скоро на кабинет на професор, отколкото на духовник. Юг ги представи и набързо се извини за неофициалното им облекло. Беше си човек на модата и бе малко раздразнен, че се налага да се явява на среща в туристически дрехи.

Юг си беше кореспондирал с абата за хода на реставрацията и срока на връщане на всички томовете. Сега обаче абат Мено изгаряше от нетърпение да види на първо място ръкописа на Бартомио и когато Юг извади книгата от чантата си, той я сграбчи като лакомо дете, на което са предложили шоколад.

Цели пет минути абатът мълчаливо прелистваше страниците и изучаваше текста през очилата си, а накрая поклати учудено глава.

— Това е наистина невероятно. Не друг, а свети Бернар! И защо този Бартомио е сметнал за нужно да скрие всичко с шифър? А тези фантастични илюстрации! Признавам, че изпитвам възторг и объркване едновременно и донякъде се страхувам да разбера какво означава всичко това.

— Не можем да не се съгласим — рече Юг с премерено безизразния глас на професионалист, разговарящ с клиента си. — Точно затова сме тук. Много ни се иска да намерим отговора на тези загадки и професор Симар беше така добър да предложи помощта си.

Абатът се обърна към Люк, без да маха ръцете си от ръкописа.

— Благодаря за предложението ви, професоре. Един от братята направи справка в интернет. Имате впечатляващи постижения за толкова млад мъж. Бакалавърска степен в моята алма матер в Париж, докторат в Харвардския университет, място във факултета там, а наскоро и престижна професура в Бордо. Моите поздравления.

Люк сведе глава.

— Простете любопитството ми, но защо точно „Харвард“?

— Майка ми беше американка, а баща ми французин. Като малък учех в интернат, докато родителите ми живееха в Близкия изток, макар че през лятото се връщахме във Франция. Когато се развеدهа, беше естествено да си поделят детето — мен в случая. Учих в американска гимназия, за да бъда с майка си, после в Париж, за да бъда с баща си, после в „Харвард“, за да бъда отново близо до майка си. Сложно, но проработи.

— Но повечето ви изследвания са в този район, нали?

— Да, най-малко деветдесет процента, като се замисля. Участвал съм в разкопките на много важни палеолитни обекти през последните двайсет години, в това число и в пещерата Шове в долината на Ардеш. През последните няколко години разширявам някои стари сондажи на професор Мовиъс от „Харвард“ в Лез Ейзи. Доста съм зает напоследък.

— Дори и за това ли? — попита абатът, сочейки книгата.

— В никакъв случай! Как бих могъл да обърна гръб на подобна загадка?

Абат Мено кимаше, загледан в корицата.

— Свети Бернар от Клерво е много важна фигура за нашия орден, нали знаете?

Юг каза, че много добре знае.

Абатът, който беше облечен в проста монашеска роба, изведнъж сви загрижено устни.

— Колкото и развълнуван да съм, че държа в ръцете си документ, свързан по някакъв начин с него, не бива да забравяме за някои деликатни моменти. Не знаем какво има да каже този Бартомио. Свети Бернар е един от великите мъже на Църквата. — Продължи, като свиваше пръсти един по един: — Създал е Цистерцианския орден. Участвал е в събора в Троа, който официално утвърждава Ордена на тамплиерите. Бил е един от най-горещите поддръжници на Втория кръстоносен поход. Основал почти двеста манастира из цяла Европа. Богословското му влияние било огромно. Папите се вслушвали в него и е прочут с това, че именно той изобличил Пиер Абелар пред папа Инокентий Втори. — Лицето на Люк си остана безизразно и абатът добави: — Нали сте чували за прословутия любовен роман между Абелар и Елоиз, голямата любовна трагедия на Средновековието?

— О, да! — сети се Люк. — Всеки ученик е принуден да чете любовните им писма.

— Е, по-късно в живота на Абелар, много след трагедията на плътта, така да се каже, Бернар отново направил живота му доста труден, но този път по богословски въпрос, а не заради сърдечни трепети! Ала ако трябва да сме честни, това е просто интересна бележка под линия. Така или иначе, заради великите си дела Бернар бил не само канонизиран, но и провъзгласен за доктор на Църквата

през хиляда сто седемдесет и четвърта, само някакви си двайсет години след смъртта му! Така че, господа, дори този Бартомио да е посветил трактата си на светеца почти две столетия след смъртта му, трябва да внимаваме много с репутацията на Бернар. Ако ви позволя да проучите въпроса, настоявам да проявите необходимата дискретност и да ме информирате за всяко откритие, за да мога да съобща на моите висшестоящи и да получавам инструкции от тях. В това, както и във всяко друго нещо в този живот, аз съм само един слуга.

От грубата карта в книгата Люк беше решил, че най-доброто начало на търсенето им е южният край на Руак, разположен на източния бряг на река Везер. Руак беше старо селце, което — за разлика от съседните — не предлагаше абсолютно никакви туристически атракции и затова си оставаше тихо и спокойно през цялата година. Нямаше музеи и галерии, кафенето беше само едно, липсваха табели, които да насочват посетителите към праисторически пещери или скални навеси. Имаше само една застлана с калдъръм улица, покрай която се издигаха каменни къщи с лимоновожълти стени; доста от тях все още бяха запазили оригиналните покриви с невъзможно тежки плочи от пронизана с жилки сива скала, които преди време се срещаха навсякъде в района, но вече бързо изчезваха, сменени от далеч по-практичните керемиди. Руак беше малък спретнат анклав със скромни градини и пълни с макове саксии, и докато караше бавно през центъра му, оглеждайки се за място за паркиране, Люк направи някои идилични коментари относно неподправената му автентичност. Юг изобщо не се трогна и трепна при вида на една жена с огромни бедра, която се намръщи на колата, докато се промъкваше покрай нея на тясната алея. В края на редицата къщи, където Люк се зачуди в коя посока да продължи, имаше малко пасище с ниска ограда и навес за инструменти. Завързаната при навеса коза се облекчи ефектно и Юг не се сдържа.

— Господи, мразя провинцията! — възкликна той. — Как изобщо успя да ме убедиш да дойда с теб?

Люк се усмихна и обърна към реката.

Не намериха удобно място за паркиране и затова Люк спря джипа на поляната в покрайнините на селото. Реката не се виждаше зад дърветата, но ромонът на водата достигаше слабо до тях. Люк

остави на предното стъкло картон с надпис, че са по работа от университета в Бордо; това можеше да им спести глобата, но можеше и да не го направи — всичко зависеше от нагласата на местните жандарми. Помогна на Юг да нагласи раницата си и двамата навлязоха в гората.

Беше горещо и въздухът бе изпълнен с жужене на насекоми. Нямаше пътека, но храстите, папратите и бурените не бяха много гъсти. Тук-там имаха проблеми с провирането между диви кестени, дъбове и букове, които образуваха същински балдахин над главите им, закриваха обедното слънце и разхлаждаха въздуха. Територията не беше напълно девствена. Купчина смачкани кутии от бира под една акация беше свидетелство за неотдавнашно нощно забавление. Люк се раздразни от посегателството над природата. Иначе съвършената картина с висящи кремави цветя на зелен фон беше развалена от боклука и той измърмори, че трябва да почистят на връщане. Юг завъртя очи, отчаян от природозащитните настроения на приятеля си, и се помъкна напред.

Приближаваха реката и звукът на течащата вода изпълваше слуха им, докато не излязоха от гъсталака и изведнъж се оказаха на един корниз, на близо двайсет метра над Везер. През широката проблясваща река се откриваше великолепна гледка към плодородна долина от другата страна. Огромната равнина, изпъстрена с разноцветните кръпки на засети с пшеница и фасул ниви и зелени пасища със стада добитък, се губеше в маранята на хоризонта.

— А сега накъде? — попита Юг и тромаво намести раницата си.

Люк извади копието на картата и посочи.

— Добре, започнах с предположението, че групата постройките е Руак, защото тази кула тук е досущ като романската кула на манастира. Ясно е, че картата не е съставена с някакъв точен мащаб, но относителните местоположения съвпадат, нали?

Юг кимна.

— Значи мислиш, че сме някъде тук? — Пръстът му докосна една точка недалеч от лъкатушещата синя линия.

— Да се надяваме. Ако ли не, очаква ни много дълъг ден. Затова предлагам да тръгнем покрай скалите натам, докато не намерим нещо, подобно на това. — Люк потупа с пръст първата двойка вълнообразни сини линии. — Едва ли можем да разчитаме на това странно дърво,

което е нарисувал. Бих се изненадал, ако е на мястото си шестстотин години по-късно. — Разсмая се и добави: — И моля, внимавай да не паднеш. Ще бъде трагично.

— Не толкова за мен, колкото за двете жени, на които плащам издръжка, че ще им се наложи да ми идват на погребението — мрачно промърмори Юг.

Поради географската особеност на долината пропастта, на чийто ръб се намираха, беше по-ниска от отвесните скали надолу по течението. Докато вървяха, теренът стана силно залесен и се озоваха в средата на скалите — варовиковата стена се издигаше на още двайсетина метра над главите им. Преходът не беше опасен. Корнизът беше достатъчно широк и стабилен, а изгледът надолу към реката беше като от пощенска картичка. Въпреки това Люк не забравяше нито за миг, че приятелят му е новак в подобни приключения, и затова поддържаше бавно темпо и избираше най-сигурните места за стъпване, а Юг го следваше по петите.

Познаваше тази част от скалите, но не много добре. Бяха минали петнайсет години откакто бе правил обход на района, но дори тогава обиколката му беше повърхностна, без специална мотивация, а само колкото да си запълни времето. Цялата речна долина беше осеяна с праисторически пещери и навеси, и почти всички специалисти бяха сигурни, че най-важните и може би забележителни обекти тепърва предстои да бъдат открити. Някои от откривателите щяха да са професионални археолози или геолози, други — пещерняци, търсещи нови приключения, туристи или пък стопаните на някое изгубено куче, каквито случаи имаше.

Преди днешната експедиция Люк беше преровил старите публикации за скалите на Руак. Сведенията бяха оскъдни. Самият той бе прекарал ден-два в района през лятото след защитата на докторската си дисертация. В несвързаните му бележки се говореше за ястреби мишелови, черни кани^[1], реещи се в топлите въздушни потоци, и за превъзходната местна кухня, но никъде не се споменаваха за археологически находки. Сега, когато се обръщаше назад, си спомняше онова лято най-вече като безгрижното време между края на един период от живота му и началото на друг. Студентските години бяха приключили, а преподавателската му кариера не беше започнала. Все още можеше да си припомни блаженството на онази свобода.

При проучването за обиколката Люк беше открил, че преди няколко години един колега от Лион бе правил оглед от хеликоптер на светложълтите скали по долината на Везер. Това проучване имаше потенциал да се окаже по-полезно от собствените му бележки и Люк бе помолил колегата си да му прати по електронната поща снимки и карти. Изучи ги подробно, като ги сравняваше с картата на Бартомио, търсеше с фотографска лупа евентуални обещаващи белези като водопади, цепнатини, отвори на пещери, но, подобно на археолога от Лион, не откри нищо интересно.

Някъде около час след началото на прехода двамата мъже спряха да пийнат по глътка вода. Юг смъкна раницата от гърба си и приклезна, опрял гръб в отвесната скала, за да не изцапа панталона си в цвят каки. Запали пура и за първи път този следобед на лицето му се изписа удоволствие. Люк остана прав, присвил очи към слънцето. Извади грубата карта от задния джоб на джинсите си, погледна я за пореден път и отново я сгъна.

Юг се нацупи.

— Нямах никаква представа колко безполезно ще се окаже всичко това, преди да стигнем дотук. Почти не виждаме скалите отдолу! Ако точно под нас зейне грамаден отвор на пещера, може и да не го видим. Така и не ми каза колко нелепо ще бъде това мъкнене.

Люк не обърна внимание на коментара на приятеля си.

— Ключът е в картата. Ако е истинска, може би ще намерим нещо. А ако е плод на въображението на онзи монах, какво пък, ще хванем малко слънце и ще сме направили една добра седмична тренировка. Да не говорим за заздравяването на мъжката връзка.

— Не искам да се свързвам с теб — раздразнено процеди Юг. — Горещо ми е, уморен съм, новите ми обувки ме стягат и искам да си вървя у дома.

— Едва в началото сме. Отпусни се и се наслаждавай. Между другото, казах ли ти, че обувките ти са чудесни?

— Благодаря, че забеляза. Е, професоре, какво ти казва тази карта?

— Засега нищо. Както вече споменах — търпеливо заобяснява Люк, — авторът ѝ ни дава най-общата посока, като ни ориентира според манастира, селото и реката. Единствените характерни особености са онова странно дърво и двата водопада. Тъй като дървото

най-вероятно отдавна е изчезнало, ако намерим водопадите, може би ще се окаже, че сме на прав път. Ако ли не, сигурно ще си останем с празни ръце. Какво ще кажеш да продължим?

С напредването на времето теренът започна да става по-тежък. Понякога корнизът, по който вървяха, ставаше съвсем тесен или изчезваше, и Люк трябваше да търси друг надежден път по-нагоре или по-надолу по отвесната скала. Изкачванията и спусканията не бяха толкова трудни, че да изискват никакви специални катерачески умения, но въпреки това той се безпокоеше дали Юг ще успее да запази равновесие. На два пъти каза на приятеля си да му прехвърли раницата си по едно късо въже, преди да започне да търси опора по отвесната стена. Юг мърмореше и като цяло се държеше като досадник, но Люк с лека ръка отклоняваше оплакванията му и двамата продължаваха напред с бавен и равномерен ритъм.

Под тях група с каяци гребеше надолу по течението. Ято черни кани се рееха високо в светлосиньото небе от другата страна на реката. Слънцето започваше да клони към хоризонта и заливната равнина придоби оттънка на добра бира. Люк погледна часовника си. Ако тръгнаха обратно сега, щяха да стигнат до колата по светло, но той реши да продължат още малко напред. Приближаваха една издадена част от скалата. Надяваше се след нея да се открие изглед далеч напред. Тогава щеше да реши дали да вървят още, или да се връщат.

За съжаление, когато стигнаха до издатината, корнизът изчезна и единственият начин да продължат бе да преминат нататък по друг ръб, осеян с пукнатини и храсти. Решението не беше от лесните. Юг бе раздразнителен и уморен и Люк знаеше, че допълнителното катерене ще ги забави по пътя назад. Авантюристът у него обаче винаги трябваше да знае какво има от другата страна, затова остави Юг на корниза, даде му собствената си раница и му каза, че ще се върне след около четвърт час. Юг, който вече не го беше грижа дали ще запази панталона си чист, седна мрачно по турски насред пътеката и захпа една ябълка.

Катеренето не се оказа кой знае какво предизвикателство, но Люк беше доволен, че е оставил приятеля си и може сам да си определя темпото. Върхът на издатъка беше плоска варовикова тераса на около три четвърти от височината на скалата. Гледката към долината бе омагьосваща и направо плачеше за снимка, но слънцето се

бе спуснало ниско и времето не стигаше, така че остави фотоапарата да виси на врата му и продължи още малко нататък, за да разгледа местността напред.

И тогава зърна нещо, което го накара неволно да изстене от изненада.

Точно под него, на един широк корниз, сред храсталаците се издигаше самотна хвойна. Огромният ѝ изсъхнал и усукан ствол с цвета на дървени въглища се разделяше на плетеница криви клони, стърчащи във всяка възможна посока. Зеленината по дървото бе минимална, само на отделни петна тук-там, подобно петната на старо краставо куче.

Люк се спусна надолу по склона с цялата скорост, която можеше да си позволи. Когато стигна на една ръка разстояние от дървото, отново извади картата, погледна невъзможната плетеница от клони и кимна. Съответствието бе невероятно — дори след цели шестстотин години! Ако някое дърво можеше да оцелее векове наред на такъв суров терен, то това бе несъмнено хвойната, едно от най-издръжливите растения; някои представители на вида бяха оцелели в продължение на две хилядолетия, че и повече.

В този момент Люк реши, че няма да се връщат.

Знаеше, че Юг ще мърмори, но нямаше значение. Тази вечер щяха да си устроят лагер. Ако напред не намереха подходящо място, винаги можеха да се върнат и да преспят под закрилата на древното дърво.

Юг наистина замърмори.

Това определено е дърво, съгласи се той, но беше на мнение, че трябва да си сляп фанатик, за да си помислиш, че е онова дърво. Скептицизмът му го правеше едва ли не противен. Накрая Люк с безизразен тон му заяви, че смята да продължи и че ако иска, Юг може да се върне, да вземе джипа и да си намери някой хотел.

Юг нямаше желание нито да си тръгва, нито да остане. Перспективата да спи на открито му се нравеше толкова, колкото и вариантът сам да търси пътя обратно до колата. Накрая се предаде и смирено последва Люк по новия корниз в търсене на „митични водопади и еднорози“, както се изрази.

Денят клонеше към края си. Температурата падаше, небето се смрачи и придоби розов оттенък. Примирен, че ще му се наложи да

прекара една неудобна нощ под звездите, Юг настоя за почивка, защото го болели раменете. Спряха на едно сигурно място и се напиха с вода. После Юг разкопча ципа на панталона си и се изпика през ръба.

— Ето ти го твоят водопад — каза той без капка добро настроение.

Люк също беше свалил раницата си. Облегна се и опря глава на скалата. Канеше се отговори нещо шеговито, но вместо това възкликна:

— Хей!

Беше усетил влагата по тила си. Завъртя се и опря длани в скалата. Те се намокриха. Отстъпи назад колкото можеше, погледна и посочи широката тъмна ивица.

— Виж! Стига чак догоре. Това е нашият водопад!

Юг също погледна нагоре, но не беше особено впечатлен.

— Ако това е водопад, аз съм папата.

— Лятото беше сухо. Сигурен съм, че след дъждовна пролет си става съвсем приличен водопад. Да тръгваме, преди да се е стъмнило. Ако намерим втори, вечерята е от мен.

Продължиха близо час в сгъстяващия се здрач. Вместо да гледа, Люк вече непрекъснато опипваше скалата в търсене на влага.

Ставаше все по-тъмно. Люк се канеше да обяви край на търсенето, когато и двамата едновременно чуха звука на капеща вода. На няколко крачки пред тях скалите бяха мокри, водата се събираше на локва на корниза и преливаше надолу към реката. Беше по-скоро ручейче, отколкото водопад, но Люк смяташе, че са на верния път. Дори Юг се оживи и се съгласи да продължат, докато слънцето залезе.

Люк извади отново картата и посочи двата водопада и кръстчето, което бележеше пещерата.

— Ако тази част от картата е точна, то пещерата е някъде наблизо, но няма начин да се разбере дали е под или над нас. Мисля, че имаме още петнайсет минути светлина, след това ще бъде безсмислено да продължаваме.

Търсеха през целия четвърт час, като използваха малките мощни фенерчета на Люк, за да компенсират намаляващата светлина. Над тях скалата се виждаше добре. За да изследва стената отдолу, Люк час по час лягаше по корем и осветяваше през ръба с фенерчето. Като се

изключат нормалните пластове и цепнатини, нищо не намекваше за наличието на пещера над или под тях.

Накрая стана твърде тъмно, за да продължат. Корнизът тук бе достатъчно широк и можеха да пренощуват, без да се налага да се връщат — което бе добре, тъй като вече и двамата бяха гладни и уморени.

Юг стовари задника си върху раницата.

— Е, къде е вечерята?

— Идва. Няма да останеш разочарован.

За нула време Люк приготви чудесно угощение на малкия примус — подправено филе и пържени в тиган картофи, хляб с хрупкава коричка, меко козе сирене и бутилка добро „Кахор“, което определено си заслужаваше мъкненето цял ден.

Храниха се и пиха, докато нощта се спускаше над тях. Нямаше луна и небето премина през все потъмни оттенъци на сивото, докато не стана абсолютно черно. Кацнали на корниз, двамата сякаш бяха сами на края на вселената. Това усещане, засилено от плътното вино, насочи разговора в меланхолична посока и Юг, увит в спалния си чувал, за да се стопли, не след дълго започна мрачно да оплаква живота си.

— Колко мъже познаваш, които са се женили за две жени, а са се развеждали три пъти? — попита той. — Когато двамата с Мартин се оженихме отново, беше момент на временно безумие, признавам. И знаеш ли какво? За тези три месеца лудост бях награден с поредното нападение срещу портфейла ми. Нейният адвокат се оказа по-добър от моя, но пък моят беше братовчед ми Ален, така че бях с вързани ръце.

— Сега виждаш ли се с някоя? — попита Люк.

— Има една банкерка Адел, която е студена като замразен грах, една актриса на име Лорентин, за която подозирам, че е бисексуална, и...

— И кой?

Юг въздъхна.

— И отново се виждам с Мартин.

— Не мога да повярвам! — възкликна Люк. — Наистина си пълен идиот.

— Знам, знам... — Гласът на Юг замря в нощта, той допи виното си и си сипа още в алуминиевата чаша. — Ами ти? Гордееш ли се с постиженията си?

Люк разви постелката си и нагласи спалния си чувал върху нея.

— Не, приятел, не се гордея. Едно момиче за една, най-много две нощи, това е. Не си падам по продължителните връзки.

— Но с онова американско момиче, как ѝ беше името, определено бяхте двойка преди няколко години.

— Сара.

— Какво стана?

Люк се пъхна в чувала си.

— Тя беше различна. Тъжна история.

— Ти ли я напусна?

— Обратното. Тя ме изхвърли, но си го заслужавах. Бях глупак.

— Значи ти си глупак, аз съм идиот, а сега и двамата спим на някакъв корниз на крачка от пропастта, което доста добре потвърждава умствените ни качества. — Юг дръпна ципа на спалния си чувал и заяви: — А сега заспивам, за да се отърва от нещастieto си. Ако на сутринта ме няма, отишъл съм да пикая и съм забравил къде се намирам.

Само няколко минути по-късно той вече хъркаше и Люк остана съвсем сам, като се мъчеше да разпознае някоя звезда или планета през облаците и винените изпарения.

Не след дълго се унесе или поне така му се стори, защото долови бързите черни петънца, които се движеха над него като насън. Имаше обаче нещо познато в непредсказуемите резки завои и високата скорост. Мисълта изведнъж го накара да изтрезнее — прилепи.

Забързано разкопча чувала си, грабна фенера и насочи лъча нагоре. Десетки прилепи се стрелкаха около скалите.

Задържа фенера и зачака.

Един прилеп долетя до скалата и изчезна. Последва го втори. И трети.

Там горе имаше пещера.

Събуди Юг и го задържа, докато приятелят му се мъчеше да се сети къде се намира и да се изправи. Докато излизаше от чувала си, Юг мърмореше напълно дезориентирано: „Какво? Какво?“

— Мисля, че я намерих. Тръгвам нагоре. Не мога да чакам до сутринта. Искam само да ме държиш под око, нищо повече. Ако загазя, тичай да потърсиш помощ, но се съмнявам да се наложи.

— Ти си побъркан — най-сетне изрече Юг.

— Поне донякъде — съгласи се Люк. — Насочи фенера натам. Не изглежда чак толкова трудно.

— Божичко, Люк. Изчакай до сутринта.

— Няма начин.

Показа на приятеля си накъде да свети и намери добра опора за началото на изкачването. Ясно разграничените скални пластове образуваха нещо като стълба и нито веднъж не се почувства в опасност, но въпреки това напредваше бавно — добре си даваше сметка, че нощното катерене и виното не са идеалната комбинация.

За няколко минути стигна до мястото, където му се бе сторило, че изчезват прилепите, макар да не бе съвсем сигурен. Нищо наоколо не напомняше на отвор на пещера или навес. Имаше добра опора и успя да извади собствения си фенер от джоба на якето, за да огледа по-добре. В същия миг един прилеп излетя от скалата и профуча покрай ухото му. Стреснат, Люк спря за момент, за да си поеме дъх и да се увери, че не е изгубил опора.

В скалата имаше пукнатина. Широка не повече от няколко сантиметра. След като прехвърли фенера в лявата си ръка, Люк успя да бръкне в цепнатината, докато пръстите му не изчезнаха до кокалчетата. Дръпна надолу и усети раздвижване. Вгледа се по-внимателно и установи, че е напипал плосък камък, вклинен в стената. Моментално се сети какво е открил. Гледаше стена от плоски камъни, подредени така умело, че почти не се отличаваха от отвесната скала.

С известни усилия освободи камъка и внимателно го постави да легне на тесния корниз, като извика на Юг да се дръпне настрани — камъкът беше голям колкото поднос за кафе и можеше да убие приятеля му, ако паднеше върху него. Следващите няколко парчета излязоха по-лесно, но вече нямаше къде да ги поставя и започна да ги бута навътре в разширяващия се отвор. Не след дълго разчисти дупка, която бе достатъчно широка, за да се провери през нея.

— Влизам — извика той надолу.

— Сигурен ли си, че идеята е добра? — умолително измрънка Юг.

— Нищо не може да ме спре — решително заяви Люк и пъхна глава и рамене в отвора.

Долу Юг гледаше как раменете на приятеля му изчезват, последвани от тялото и краката.

— Добре ли си? — извика той.

Люк го чу, но не отговори.

Намираще се на входа на пещерата и запълзя на четири крака, докато не осъзна, че таванът е достатъчно висок, за да може да се изправи. Вдигна фенера и освети наоколо.

Усети как коленете му се подгънаха и едва не изгуби равновесие.

Кръвта нахлу в главата му.

Съскащото пърхане на колонията прилепи изпълваше залата.

После чу собствения си задавен глас:

— Боже мой!

[1] Каня — дневна граблива птица от семейство ястребови. — Б.пр. ↑

6.

Люк усещаше движение.

Чувстваше се обкръжен, наред втурнало се презглава стадо.

Едновременно се задушаваше и губеше ориентация, чувството се засилваше от трескавия начин, по който местеше фенера и светлината се отразяваше под различни ъгли от кафеникавите стени и сталактитите. В опита си да обхване всичко лъчът скачаше от изображение на изображение, създавайки стробоскопична бъркотия в черните ъгълчета на пещерата.

От лявата му страна препускаше табун коне — огромни животни, изрисувани уверено с въглен, които се застъпваха едно друго, с отворени от напрежението уста и буйни гриви, с очи като пронизващи черни дискове, реещи се в бледи овали от гола скала.

Отдясно към него се носеха бизони с щръкнали опашки и раздвоени копита, целите сила и заплаха. За разлика от конете, които бяха на черни точки, масивните им тела бяха напълно оцветени в дръзки черни и червеникаво-кафяви ивици.

Над главата му имаше един-единствен огромен бик, втурнал се презглава към пещерата, с двата предни крака във въздуха. Главата му бе наведена, рогата бяха застрашително насочени напред, ноздрите му бълваха пара, скротумът му беше подут.

Напред, отляво и отдясно имаше едри елени с разклонени рога колкото телата им, с вдигнати глави, въртящи се очи и отворени в рев пасти.

Имаше и още, още множество фантастични създания, които едва се различаваха в тънещата в мрак пещера. Сигурно беше стоял като вцепенен безкрайно дълго, преди отново да дойде на себе си и да чуе умоляващите викове отдолу.

Осъзна също, че трепери като лист и очите му са насълзени. Това не бе просто откритие. Чувстваше се като Картър в Долината на царете, като Шлиман в Троя.

Само при входа на пещерата имаше десетки от най-великолепните праисторически изображения, които беше виждал някога — животни в почти естествен ръст, изрисувани в уверен, майсторски, натуралистичен стил. В прочутата Ласко имаше общо около деветстотин животни. Само тук той вече можеше да различи около четвърт от този брой. А това бе само върхът на айсберга. Какво ли се криеше отвъд ограничения обсег на лъча на фенера?

Напълно осъзнаваше важността на момента — тази пещера бе може би по-важна дори от Ласко или Шове. Люк никога не бе имал каквото и да било желание да планира бъдещето си. Винаги беше оставял нещата в професионалния и в личния му живот просто да се случват. Оставяше се да се носи по течението на съдбата. Но в един едновременно въодушевяващ и плашещ миг си даде сметка, че ще прекара остатъка от живота си тук, в тази пещера в околностите на Руак.

Върна се назад към свежия въздух, подаде глава навън и трябваше да стисне клепачи, когато фенерът на Юг го заслепи.

— Слава Богу, нищо ти няма! — извика приятелят му. — Защо не ми отговаряше?

— Трябва да се качиш — едва успя да отговори Люк.

— Защо? Какво намери?

— Това е пещерата на Бартомио!

— Сигурен ли си?

— Да, тя трябва да е. Качи се по същия път, по който се качих аз. Внимавай. И си помисли върху следното, приятелю — животът ти вече никога няма да е същият.

7.

С времето стана чудно нещо. Едновременно пълзеше по-бавно от охлюв и летеше със свръхсветлинна скорост. Тази нощ бе най-дългата и най-късата в живота му, и в бъдеще, когато Люк разказваше за преживяното, хората сбърчваха недоумяващо чела и това го караше да казва: „Повярвайте, точно така се чувствах.“

Строго беше поръчал на Юг да стои неподвижно с ръце в джобовите, докато самият той се спусна на два пъти до корниза, за да вземе раниците им. Когато приключи, насочи фенера нагоре, за да се получи конус отразена светлина, и произнесе кратка сериозна реч.

— Това вече е археологически обект и национално съкровище. Отговорни сме пред науката, пред Франция и пред света да действаме както трябва. Няма да докосваме нищо. Ще стъпваш само там, където стъпвам аз. Няма да палиш противните си пури. Ако не знаеш какво да правиш, питай.

— Господи, Люк, да не съм някакъв идиот?

— Мисля, че вече установихме това — закачливо го подразни Люк. — Да вървим.

Не им отне много време да се уверят неоспоримо, че това е пещерата от ръкописа. Бързо откриха три характерни изображения на кон, елен и нарисуван с точки бик, които бяха идентични във всяко отношение с илюстрациите на Бартомио.

Люк пристъпваше внимателно към вътрешността на пещерата, като осветяваше покрития с гуано терен преди всяка следваща крачка, за да е сигурен, че няма да стъпче нещо безценно. Над главите им прилепите надаваха пронизителни писъци. Атмосферата беше гадна, не непоносима, но доста неприятна. Юг извади носната си кърпа и я притисна към устата и носа си в опит да се отърве от острата амонячна воня от урината на прилепите.

— Това няма ли да ме убие? — недоволно попита той, като потръпваше във влажния хлад.

На Люк изобщо не му беше до разсейване и отвърна само:

— Кърпата е добра идея.

На всеки няколко крачки той махаше капака на обектива на фотоапарата си и правеше серия снимки, като проверяваше резултатите на елсиди екрана, за да е сигурен, че не е пропуснал нещо.

— Виж само как са изрисувани тези коне, Юг! Какво познаване на анатомията. Уловеното движение. Невероятно сложно изпълнение. Виждаш ли кръстосаните крака на онзи? Това е пълно разбиране на перспективата. В художествено отношение са по-добри от изображенията в Ласко. Абсолютно невероятно. А онези лъвовете! Виж само търпението и мъдростта на лицата им.

Амонякът явно си беше свършил работата. Юг вече беше напълно трезвен.

— На каква възраст са според теб? — попита той със сериозността на студент.

— Трудно е да се каже. Ласко е била изрисувана преди около осемнайсет хиляди години. Това тук говори за високо развитие. Използвани са всички средства за оцветяване — въглен, графит, глини, червена и жълта охра, манган, така че, ако питаш мен, бих казал, че е по-късна.

Краят на първата зала сякаш се отбелязваше с чудато изображение на мамут с толкова гигантски хобот, че стигаше под краката му. След него стигнаха до един тесен, вървящ нагоре коридор. Провряха се с мъка през него, макар да не им се наложи да пълзят. В коридора имаше само една украса — негативно изображение на човешки длани на нивото на очите. Явно авторът бе духал с уста червената охра върху протегнатите си ръце, оставяйки блед отпечатък върху скалата, почти с цвета на плът.

— Ръцете на художника? — благоговейно предположи Люк. Канеше се да обясни техниката, когато блуждаещият лъч на фенера на Юг освети нещо напред и привлече вниманието му. — Виж там! Боже мой, виж това!

Проходът извеждаше в друга просторна зала, по-голяма от онази, която бяха оставили зад себе си.

Намираха се наскреп нещо изумително.

Около тях имаше десетки, буквално десетки препускащи черни и кафяви бизони, всеки с дължина не повече от метър, със застинали наскреп движението крака, развети гриви и бради, с очи като ярки

кръгове в черните яки глави. Стадото беше огромно и тъй като заемаше стените от двете страни, действаше като стереоскопичен механизъм, създавайки у двамата приятели впечатлението, че тичат заедно с животните. Не бе трудно да си представят тропота на копитата, да почувстват как земята трепти под тях и да усетят горещия дъх от брадатите муцуни.

— Това е напълно уникално, абсолютно... — замънка Люк и в следващия миг видя човешката фигура отляво, единствения човек в морето от бизони.

Юг също го видя и извика през кърпичката си:

— Това е нашият човек!

Примитивната фигура, предадена доста умело в ръкописа на Бартомио, стоеше със своята птича глава, тънки ръце с разперени четирипръсти длани, издължено, просто представено тяло, крака-пръчки с преувеличени стъпала във формата на кану и онзи грамаден, подобен на нож еректирал пенис, насочен като оръжие към един от препускащите бизони. Над главите на животните имаше рояк назъбени копия, спускащи се върху им. Едно беше улучило целта си и стърчеше от корема на бизон, от който в концентрични кръгове се изсипваха вътрешности.

Люк бързо направи десетина снимки и пусна апарата да се люлее на врата му.

— Сам човек срещу цяло стадо. Първият герой в света, а?

— Изглежда доста възбуден от собственото си дело — пошегува се Юг.

— Това е символ на мъжественост, а не на възбуда — сериозно обясни Люк и продължи напред.

— Да, професоре — обади се Юг. — Както кажете.

Пещерата изглежда беше верижна, залите следваха една след друга в скалата подобно на пръстените на насекомо. Всяка една представяше нови чудеса, праисторическа сбирка на великолепно изрисуван дивеч. Люк поглъщаше жадно всичко подобно на котка, добрала се до сметана, и накрая на Юг му се наложи да заяви, че навън вече сигурно е настъпило утрото. А освен това, добави той, амонякът вече му идвал прекалено. Боляла го главата и едва се сдържал да не си изповръща червата.

На Люк не му се искаше да си тръгва, докато не е приключил поне с повърхностен оглед на целия комплекс, колкото и обезкуражаваща да изглеждаше задачата. Сякаш винаги имаше още едно кътче, още една зала и галерия, украсена със създания като че изрисувани вчера. Колкото по-навътре обаче навлизаха, толкова повече им се налагаше да се справят с прилепите, които определено не харесваха светлината.

Люк убеди приятеля си да изтърпи още малко, да изследват още една зала, още една галерия, докато не се натъкнаха на нещо, което приличаше на задънен край, напълно неукрасена част, където вонята на гуано едва не ги задуши. Люк се канеше да обяви край на проучването и може би да се предаде на умората и собственото си гадене от амоняка, когато лъчът на фенера му освети малък отвор отдясно, дупка в стената, голяма само колкото да се провреш през нея, стига да си достатъчно безразсъден.

Свали раницата си и я остави на пода. Юг знаеше, че е безсмислено да се опитва да го спре. Отказа да го последва, макар да нямаше никакво желание да остава сам — таванът беше покрит със стреснатите от натрапниците прилепи и от време на време някой излиташе от гъстата движеща се маса. Почти усещаше как върховете на кожените криле докосват лицето му и с мъка успяваше да контролира дишането си. Не смееше да насочи лъча на фенера към гъмжилото над себе си и в същото време не му се искаше да остава на тъмно, така че предпочете да осветява дупката. Не му оставаше друго, освен да замоли Люк да побърза и да притиска носната кърпа към устата и носа си. Потръпна, когато подметките на приятеля му изчезнаха в непрогледната тъмнина.

Люк предпазливо пропълзя няколко метра в тесния и твърд тунел. Имаше шантавото чувство, че пълзи през родилен канал.

Изведнъж се озова в малка камера с размерите на скромна дневна. Лъчът на фенера му обходи стените и Люк примигна изумено от видяното. Докато облизваше устни да извика Юг, си даде сметка, че се намира в нещо като преддверие. Напред се виждаше по-голяма зала с купол като на иглу, която буквално го остави без дъх.

— Юг, трябва да дойдеш!

Минута по-късно Юг се появи на четири крака, като мърмореше и ръмжеше, но щом се изправи, възкликна ентусиазирано:

— Господи!

Цялото преддверие беше покрито с очертани с червена охра длани — триста и шейсет градуса отпечатъци на леви и десни ръце, всички с еднаква големина, от които помещението приличаше на планетарий с длани вместо звезди.

— Ела тук! — подкани го Люк.

Стените на последната зала бяха пищно украсени, което трудно можеше да се нарече изненада, но върху тях нямаше животни. Нито едно.

— Чудех се как стои въпросът с другите рисунки в книгата на Бартомио, онези на растенията — каза Люк. — Виж!

Намираха се в градина, в същински рай. Имаше зелени лози със звездовидни листа, подобни на храсти растения с малки червени плодове, а на едната стена имаше същинско море от високи треви в охра и зелено. Всеки стрък беше нарисован отделно, всички бяха наведени в една и съща посока, сякаш под полъха на вятър. А наред тази савана стоеше човек в естествен ръст, предаден с черен контур — много по-голяма версия на човека птица от ловната сцена с бизоните, с разперени ръце и огромен пенис, обърнат в посоката на невидимия вятър, с отворен клон. Може би надаваше някакъв крясък.

— Това е нашият герой — тихо промълви Люк, докато се мъчеше да свали капачката на обектива.

Ясно беше, че е време да си тръгват. Не беше останало нищо за изследване, двамата приятели бяха физически и умствено изтощени и страдаха от дългия престой в зловонния въздух. Люк непрекъснато повтаряше, че това, на което са се натъкнали, е безпрецедентно. Животните били невероятно натуралистични и в много отношения уникални поради художественото майсторство на създателите им и огромния брой изображения, но нищо не можело да се сравнява с това представяне на флора в праисторическото изкуство.

След поредния изблик на приятеля си Юг започна да губи търпение.

— Да, да, каза го вече, но наистина трябва да се махаме оттук. Направо усещам как това място ми изсмуква живота.

Люк се взираше в човека птица и му се искаше да му заговори на глас, но заради Юг проведе разговора наум: „Скоро пак ще се върна. Двамата с теб ще се опознаем много добре.“

Не беше сигурен какво го накара да погледне надолу, но в сумрачната периферия на лъча до левия му крак имаше нещо, което не можеше да подмине просто така.

Малък край на черен кремък до стената на пещерата.

Коленичи над него и изруга. Беше оставил градинарската си лопатка в раницата, а тя беше в съседната зала.

Намери евтина химикалка в джоба на ризата си, свали капачката и започна да отстранява почвата и гуаното с пластмасовия зъб.

— Май каза да не докосваме нищо — оплака се Юг.

— Спокойно. Аз съм археолог все пак — натърти Люк. — Това е важно.

За няколко минути разчисти околната пръст, разкривайки изящно и тънко кремъчно острие, почти два пъти по-дълго от показалеца му. Единият му край беше опрян на стената, като че е било оставено нарочно там. Люк се наведе толкова близко, сякаш се канеше да го целуне, и духна останалата пръст от повърхността, после развълнувано включи фотоапарата на макрорежим и започна да снима.

— Какво толкова намираш в това? — попита Юг.

— Това е Ориняк^[1]!

— О, нима? — подметна не особено впечатленият Юг. — А сега може ли да тръгваме, ако обичаш?

— Не, слушай. Централният ръб тук, този ретуш и формата на пясъчен часовник категорично показват, че оръдието е ориняшко. Изработено е от първите представители на *Homo sapiens* в Европа. Ако — подчертавам, ако — е от времето на тези рисунки, то е на около трийсет хиляди години! Това е повече от десет хилядолетия преди Ласко, а изображенията сочат по-високо развитие във всяко едно художествено и техническо отношение! Просто не разбирам. Не знам какво да кажа.

Юг го задърпа за ръкава на якето.

— Ще измислиш нещо по време на закуска. А сега, за Бога, да вървим!

Утрото беше превърнало река Везер в искряща ивица. Денят бе свеж, изпълнен с птичи песни. Прохладният чист въздух навлизаше в дробовете им и ги пречистваше.

Преди да напуснат пещерата, Люк внимателно възстанови сухия зид, като се погрижи да скрие входа толкова ефективно, колкото го

бяха направили създателите на стената, които и да бяха те. Беше уморен до смърт, но същевременно замаян от находката и едно тънко гласче го предупреждаваше, че при тези обстоятелства трябва да бъдат особено предпазливи по скалния корниз.

Въпреки това напредваха добре по обратния път и не след дълго старата хвойна се показва пред тях. Юг трябваше да нагласи ремъците на раницата си и широката площадка под грубия ронещ се ствол беше добро място за почивка.

Люк унесено отпиваше от малкото останала им вода и се взираше към отсрещната страна на реката. Нима изминалата нощ бе истинска? Беше ли готов за положението, в което се беше оказал? Можеше ли да си позволи да преобърне напълно живота си, да се превърне в публична личност, в лицето на това безумно откритие?

Унесът му беше прекъснат от едва доловим шум, нещо като драскане от посоката, от която бяха дошли. Източникът не се виждаше от храстите и стърчащите скали. Едва не го подмина като нещо незначително, но сетивата му се бяха изострили достатъчно, за да провери. Стана и се върна няколко метра назад. Малко преди да заобиколи стърчащите камъни, му се стори, че отново чува шума, но когато пред него се разкри корнизът, по който бяха минали неотдавна, не видя нищо.

Остана за миг, като се чудеше дали да не продължи напред. Нещо в това драскане го беше разтревожило; усети как безпокойството (или беше страх?) пробяга по цялото му тяло. Но в този момент Юг на висок глас обяви, че е готов за път, и усещането отмина. Люк бързо се върна при приятеля си под хвойната и не му спомена нищо.

Беше късна сутрин, когато пристигнаха уморени при джила. Верен на думата си и въпреки преследващите го привидения от изминалата нощ, Люк бе настоял да спрат и да съберат боклука.

Видя пръв пораженията и изруга високо.

— По дяволите, Юг, виж това, моля те!

Прозорецът от страната на шофьора беше разбит и седалката бе посипана с парчета стъкло. Картонът с надпис УНИВЕРСИТЕТ В БОРДО беше скъсан на две и подигравателно пхнат под чистачките.

— Дружелюбните местни — насмешливо отбеляза Юг. — Да върнем ли кутиите от бира там, където им е мястото?

— Няма да позволя това да помрачи настроението ми — решително каза Люк, макар и през зъби. Започна да чисти стъклата и парчетата картон. — Нищо няма да помрачи настроението ми.

Преди да включи на скорост, порови в жабката и отново започна да ругае.

— Мислех си, че нищо няма да помрачи настроението ти — обади се Юг.

— Книжката ми я няма. На кого му е притрябвал талонът на колата, по дяволите?

Затръшна капака на жабката и подкара, като мърмореше нещо.

Спряха в центъра на Руак пред малкото кафене, което си имаше име, а само надпис КАФЕ, ТЮТЮН. Юг се опита да заключи колата и Люк посочи подигравателно разбития прозорец, но преди да влязат, го предупреди:

— Внимавай какво казваш. Имаме голяма тайна за пазене.

Кафенето бе слабо осветено и побираше шест маси с мушама, от които само една беше заета. Собственикът стоеше зад бара. Беше човек със задебеляла кожа, гъста бяла коса и прошарени мустаци, с голямо кръгло шкембе. Двамата посетители, млад мъж и по-възрастна жена, млъкнаха и ги зяпнаха, сякаш бяха пришълци от космоса.

— Сервирате ли? — попита Юг.

Собственикът им посочи една маса и грубо остави две менюта, преди да се оттегли към кухнята, като тътреше крака по дъските на пода.

Люк извика зад гърба му и го попита къде се намира най-близкото полицейско управление. Собственикът бавно се обърна и отговори с въпрос:

— Защо?

— Някой счупи прозореца на колата ми.

— Докато карахте ли?

— Не, бях паркирал.

— Къде бяхте паркирали?

Подложен на такъв разпит, Люк погледна невярващо приятеля си и се тросна:

— Не е важно.

— Сигурно има нещо нередно — промърмори собственикът уж под нос, но достатъчно високо, за да го чуят. После каза с по-силен

глас: — Сарла. Има управление в Сарла.

Юг подуши въздуха. Винаги можеше да познае тази миризма. Тя му осигуряваше хляба.

— Да не е имало пожар някъде наоколо? — попита той собственика.

— Пожар? Надушвате ли нещо?

— Да.

— Може да е от дрехите ми. Аз съм шеф на местната пожарна бригада. Това надушвате.

Юг сви рамене и започна да хвърля погледи към засуканата чернокоса жена на масата в ъгъла. Беше на не повече от четирийсет. Косата ѝ бе естествено къдрава и обемна, имаше пълни устни и хубави мургави крака, които се показваха под прилепналата рокля. Кавалерът ѝ бе най-малко с десет години по-млад, с яки рамене и червендалестото лице на фермер, и тъй като едва ли беше неин приятел или съпруг, Люк предположи, че Юг няма да има проблеми да се покаже такъв, какъвто си е.

Естествено, приятелят му остана верен на себе си.

— Хубав ден — подхвърли той, усмихна се и кимна.

Тя отвърна с лека мимика, която дори да беше усмивка, продължи не повече от секунда. За да сложи край на общуването, придружителят ѝ я потупа нарочно по ръката и я заговори.

— Гостоприемно място — каза Юг на приятеля си. — Те са си поръчали омлет. Смятам да направя същото. Нека местните водят, както винаги казвам.

Люк отскочи до тоалетната и когато се върна, видя, че приятелят му вече е поръчал бира.

— Чисто ли беше? — попита Юг.

— Не бих казал. — Люк остави мобилния си телефон на масата. — Наздраве.

Чукнаха се и пиха.

Говореха тихо, докато лакомо поглъщаха омлетите от три яйца със сирене и пържените картофи.

— Знаеш ли, ще трябва да зарежа всичко — малко тъжно рече Люк. — Ще трябва да прекъсна всичките си проекти. Ще си останат недовършени.

— Е, това е ясно — кимна Юг. — Но нямаш нищо против, нали?

— Разбира се, че не! Просто изведнъж ми се струпа страшно много на главата. Никога не можеш да бъдеш подготвен за нещо подобно.

— Радвам се за теб — жизнерадостно заяви Юг с нотка сарказъм в гласа си. — Ще бъдеш зает и прочут, а аз ще продължа с мижавия си бизнес и ще се появявам само от време на време, колкото да се окъпя в отражението на славата ти. Само ще те помоля да не забравяш стария си приятел. Може пък да я наречеш Пино-Симар или ако трябва, Симар-Пино и от дъжд на вятър да ми подхвърляш по някой кокал, докато приказваш пред камерите.

— Не бързай толкова много да изчезваш зад кулисите — разсмя се Люк. — Имаш работа.

— Нима?

— Ръкописът. Ти работиш върху ръкописа, забрави ли?

— Той определено вече не е толкова важен.

— Ни най-малко — настоятелно прошепна Люк. — Ръкописът е част от това. Когато дойде време тази история да се разкаже на света, ще трябва да знаем ролята му. В него има някакъв важен исторически контекст, който не може да бъде пренебрегнат. Книгата трябва да се дешифрира.

— Предполагам, че мога да отправя някои запитвания — въздъхна Юг.

— Към кого?

— Да си чувал за ръкописа на Войнич?

Люк поклати глава.

— Е, казано накратко, става въпрос за един шантав ръкопис, може би от петнайсети век, попаднал у един полски антиквар на име Войнич някъде към хиляда деветстотин и десета година. Направо невероятно нещо, честно, най-побърканата колекция от илюстрации на билки, астрономически знаци, биологични процеси, медицински бъркочи, дори рецепти. И всичко това е изписано с прекрасна смахната писменост и на език, който вече цяло столетие не може да бъде разчетен. Някои предполагат, че авторът му е Роджър Бейкън или Джон Ди, и двамата математически гении за времето си, които се въртели из алхимическите среди. Други пък смятат, че става дума за някакъв огромен фалшификат от петнайсети или шестнайсети век. Както и да е, споменавам за него, защото и до днес аматьори и професионални

криптографи се опитват да разбият шифъра. Срещал съм се с някои от тези хора на семинари и конференции. Големи чешити са, със свой собствен език. Трябва да ги чуеш как говорят за шифри на Бофор, закон на Зиф и други дивотии, но мога да се свържа с един от по-нормалните и да видя дали няма да се съгласи да погледне книгата ни.

— Добре — кимна Люк. — Направи го. Но бъди много дискретен.

Двойката на другата маса стана и си тръгна без изобщо да направи опит да плати. Младият мъж пръв бутна вратата и излезе. Зад него жената се озърна през рамо, погледна право към Юг и отново почти се усмихна за миг, преди вратата да се затвори.

— Видя ли това? — попита Юг. — Може пък в провинцията в крайна сметка да не е чак толкова зле.

В заведението влязоха трима мъже. Двама от тях приличаха на фермери, с мръсни ръце и засъхнала кал по обувките. Третият, който бе по-възрастен, беше чист и добре облечен, с костюм и вратовръзка. Собственикът на кафенето им кимна зад бара и се обърна на висок глас към най-стария.

— Добър ден, Пеле. Как си?

— Така, както бях и на закуска — грубо измърмори онзи, но докато отговаряше, зяпаше открито към Люк и Юг.

Тримата се настаниха на масата в ъгъла и заговориха тихо помежду си.

Люк се почувства определено неудобно. Собственикът на кафенето сякаш общуваше с новодошлите зад гърба му с очи и Люк имаше чувството, че е неволен участник в някаква груба детска игра. Всеки път когато се обърнеше, мъжете извъръщаха погледи и отново започваха да си бърбят. Юг като че ли не забелязваше малката драма. Или пък самият аз съм станал прекалено докачлив, помисли си Люк.

— Хей, Пеле, искаш ли малко бекон по-късно? — обади се собственикът над главите им.

— Само ако е от Дювал — отвърна онзи. — Друг бекон не вкусвам.

— Не се безпокой, от Дювал ще е.

Люк забеляза, че собственикът обръща знака на вратата от ОТВОРЕНО на ЗАТВОРЕНО.

Чу плъзгането на стол по дървения под.

Ясно почувства погледите върху гърба си.

Собственикът започна да дрънчи с чашите и да ги подрежда шумно по лавицата.

Усещането изобщо не се нравеше на Люк и тъкмо се канеше да се обърне към въображаемите погледи, когато чу скърцането на спирачки.

Син жандармерийски ван спря зад джипа и Люк с радост скочи на крака.

— Обадих им се за колата — каза той на Юг. — Излез, когато приключиш.

Използва момента да изгледа кръвнишки мъжете в ъгъла, но те избегнаха погледа му.

Собственикът излезе зад бара и грубо им тръсна сметката.

— И без това затварям.

Люк погледна презрително хартийката, хвърли няколко евро на масата и се обърна към Юг.

— Не бързай толкова да си променяш мнението за провинцията.

[1] Археологическа култура от началото на късния палеолит. — Б.пр. ↑

8.

Люк дълго се взираше в телефона, преди да го вземе и да набере номера, който бе намерил в уебсайта ѝ.

Не му беше лесно да позвъни — всъщност, беше напълно необичайно за него, но пък в края на краищата, обстоятелствата също бяха необичайни.

Нуждаеше се от най-добрите хора, а в нейната област нямаше подобър. Така че просто отказваше да прави компромиси.

Намираше се в кабинета си в кампуса на университета в Бордо и гледаше как бързо движещата се атлантическа буря се изсипва върху вътрешния двор. Познатият натрапчив английски сигнал запищя в ухото му и после, съвсем неочаквано, чу мекия ѝ плътен глас.

— Ало, Сара?

— Люк?

— Да, аз съм.

Настъпи дълго мълчание и той се принуди да попита дали още е там.

— Тук съм. Просто се опитвам да реша дали да не ти затворя.

Бяха минали две години от първата им среща.

Тя беше прекарала лятото в Париж в работа върху книгата си „Преходът от късния палеолит към мезолита от гледната точка на палинологията“^[1], на която не беше писано да влезе в списъка с бестселъри, но укрепи още повече растящия ѝ авторитет.

Той беше в Лез Ейзи, правеше обходи и залагаше първия сондаж на онова, което щеше да се превърне в дългогодишна кампания.

Бяха „едно“, както се изразяваше тя, в продължение на две години. Той беше чул лекцията ѝ на лош френски на една конференция върху плейстоцена в Парижкия университет и след това се бе примъкнал до нея по време на коктейла. По-късно тя щеше да разказва на приятелките си, че го видяла как умело се провира през тълпата като наемен убиец и се надявала, че мургавият красив мъж се е запътил към нея. Беше я обезоръжил с цветистите си комплименти за

работата ѝ на перфектен американски английски. Вечеряха заедно. Както и на следващата вечер.

После тя призна пред приятелките си и дори пред майка си в Калифорния, че е хлътнала; беше пила от вълшебното питие и се беше върнала за още. Това, че говореха на общ професионален език, бе приятно, но едва ли можеше да послужи като основа на привличането. Репутацията му ѝ беше известна, но освен това в него имаше нещо диво и необуздало, което тя възприе като предизвикателство. Беше почти десет години по-възрастен от нея и ѝ се искаше да вярва, че вече е дал достатъчно вятърничави клетви, за да може да се установи в нещо подобно на моногамия. Сара изсипваше енергия във връзката подобно на огняр, неуморно хвърлящ въглища в пещта на стар локомотив. Той толкова пъти ѝ бе казвал с предизвикателния си тон, че това е най-дългата връзка в живота му, та вече ѝ беше дошло до гуша от думите му. Сара запълваше географската пропаст между Париж и Бордо, като буквално живееше във влака. Очакваше от него да я покани на разкопките си през лятото, но това така и не стана, а след това тя чу носещите се слухове за особено близкото му приятелство с някаква хубавичка унгарска геоложка от екипа му.

И тъй, разтревожена от оскъдните съобщения и обаждания, тя нае кола и един петък следобед пристигна неочаквано на обекта му. Слуховете се оказваха верни, ако можеше да се съди по напрегнатата радостната му физиономия, с която я посрещна, както и от косите погледи на унгарката, която, за съжаление, беше наистина зашеметяваща. Посещението ѝ продължи само до малките часове на следващия ден. Някъде към три след полунощ тя гневно го отблъсна от себе си, прекара остатъка от нощта на ръба на леглото и се измъкна по зазоряване, докато той още спеше. Няколко месеца по-късно прие предложеното ѝ място в Археологическия институт в Лондон и така напълно изчезна от живота му.

— Моля те, не затваряй. Важно е.

— Добре ли си? — Гласът ѝ прозвуча загрижено.

— Не, не, добре съм, но трябва да говоря с теб по един въпрос. Има ли компютър пред теб?

— Да.

— Мога ли да ти пратя малко материали да ги погледнеш? Ще изчакам.

Тя се поколеба, но накрая му даде имейла си.

Люк чуваше дишането ѝ в слушалката, докато прикачаше файловете и ги изпращаше.

— Получи ли ги?

— Да.

— Отвори първо снимка деветдесет и три.

Зачака, взирайки се в своето копие на изображението, все още хипнотизиран от него, и се мъчеше да си я представи, докато тя сваляше файла. Две години не бяха толкова много време. Едва ли се е променила особено. Радваше се, че най-сетне беше намерил предлог да ѝ звънне.

Гласът ѝ прозвуча стреснато, сякаш някой беше изпуснал порцеланов сервиз зад гърба ѝ.

— Господи! Откъде е това?

— От Перигор. Какво мислиш?

На снимката беше изображението на стадото малки бизони с човека птица сред него.

— Великолепна е. Отскоро ли е?

Вълнението в гласа ѝ му доставяше наслада.

— Съвсем отскоро.

— Ти ли я откри?

— С радост ще заявя, че да.

— Някой знае ли вече?

— Ти си от първите.

— Защо точно аз?

— Отвори снимки двеста и единайсет и двеста и петнайсет.

Тези снимки бяха направени в последната от десетте зали, Залата на растенията, както беше започнал да я нарича Люк.

— Истински ли са? — не повярва Сара. — Да не си си играл с фотошоп?

— Нищо не е пипано и манипулирано, всичко си е съвсем истинско — увери я той.

Тя помълча известно време, след това тихо каза:

— Никога не съм виждала подобно нещо.

— Не съм си помислял и друго. А, има и още нещо. Намерих ориняшко оръдие досами рисунките.

— О, Господи... — прошепна тя.

— Така че ми трябва специалист по растенията, включваш ли се в играта?

[1] Дял от ботаниката, изучаващ цветния прашец (полен) и спорите на растенията. — Б.пр. ↑

9.

Гатиноа седеше сковано зад старото си бюро, имитация на китайска мебел, което държеше глезените, коленете и бедрата му свити под прав ъгъл. Никога не се прегърбваше, дори когато си бе у дома или в клуба. Така беше възпитан, да бъде един от социалните продукти на търговска фамилия, смътно придържаща се към аристократичните си корени. В кабинета гледката на изправената му фигура допринасяше за грижливо изграждания му имидж на властен човек.

В ръцете му имаше досие, озаглавено „Предложение за мащабни разкопки в пещерата Руак, Дордон, от проф. Люк Симар, Университет в Бордо“. Бе прочел прилежно материала, беше прегледал фотографиите и бе премислил последиците без страничния шум от страна на екипа му.

След девет дълги години начело на Отдел 70 това беше първата му истинска криза и тя събуждаше смесени чувства у него. От една страна, беше катастрофа, естествено. Шейсет и пет годишната мисия на отдела беше изложена на заплахата. Ако се допуснеше сериозен пробив в сигурността, щеше да плати прескъпо. Главата му определено щеше да се търкулне, но не само неговата. Щеше ли да оцелее министърът на отбраната? А президентът?

Но страхът от лош изход се смекчаваше от сладкия полъх на изникналата възможност. Най-сетне можеше да заеме основно място в ума на министъра. Инстинктът му казваше да разбърка кашата. Да стресне началниците си, да държи нещата горещи. После, ако в крайна сметка успееше да задържи всичко около отдел 70 потулено, със сигурност щеше да бъде признат.

Най-накрая сладкият висок пост в министерството се озоваваше на една ръка разстояние.

Прокара пръст по гладката акрилна корица на папката. Дали това бе неговият път към рая? Или към ада?

Повиканият Марол влезе и застана мирно, като помръдваше мустаци в очакване да бъде забелязан.

Гатиноа му направи знак да седне.

— Прочетох го. От кора до кора — с равен глас каза генералът.

— Да, господине. Определено си имаме проблем.

— Проблем? Това е катастрофа!

Дребният мъж кимна сериозно.

— Да, господине.

— Кажи ми, през цялата история на този отдел някой влизал ли е в онази пещера?

— Не, не. Проверих архивите, а Шабон разпита Пеле. Пещерата е била запечатана от хиляда осемстотин деветдесет и девета. Разбира се, ние винаги сме оставяли пазачи. И доколкото ни е известно, никой външен не е успял да я открие отново.

— До този момент — хладно добави Гатиноа.

— Да, до този момент.

— Какво знаем за Люк Симар?

— Ами, той е професор по археология в Бордо...

— Марол, четох биографията му. Какво знаем за него? За личността му. За мотивацията му.

— Изготвяме му профил. Ще ви го представя в рамките на тази седмица.

— И какво можем да направим, преди да се разрази бурята? — попита Гатиноа със спокойствие, което като че ли изненада полковника.

Марол пое дълбоко дъх и изрече неприятната преценка:

— Боя се, че проектът вече е посрещнат положително в министерството на културата. Със съжаление трябва да докладвам, че финансирането му несъмнено ще бъде одобрено.

— Кой е източникът ти?

— А, едно светло петънце в черното небе — с надежда каза Марол. — Братовчедът на жена ми работи във въпросния отдел. Един мазен тип на име Абенхайм. Винаги се лепва за мен на семейните сбирки и лукаво споделя подозренията си, че работя за тайните служби. Опитвах се да го избягвам.

— До този момент, може би?

— Именно.

Гатиноа се наведе напред и сниши заговорнически гласа си, сякаш в стаята имаше и още някой.

— Използвай този човек. Подхвърли му, че някои хора от ГДВС проявяват интерес към Симар и работата му. Загатни за нещо съмнително, но не разкривай нищо конкретно. Кажи му да те държи в течение за всичко, да се намърда в проекта колкото се може повече. Кажи му, че ако се справи добре, определени хора от правителството ще му бъдат благодарни. Неща в този дух.

— Разбирам, господине.

Гатиноа се дръпна назад и изправи гърба си в обичайното положение.

— Нали знаеш, към края на деня Боне сигурно ще се справи с това. Безжалостен кучи син. Може пък да ни се наложи просто да стоим и да гледаме касапницата.

10.

Люк бе заобиколил обичайните канали и се обърна направо към върха. Залогът бе твърде голям. И ако е накарал някого от управата на университета или от бюрократите в департамента Дордон да се наежи, голяма работа.

Пещерата трябваше да бъде защитена.

Използва цялата тежест на академичната си позиция и приятелството си с важен сенатор от Лион, за да си осигури незабавна среща в Пале Роял с министъра на културата и нейните първи заместници по старините, в това число с директора на Националния център по праистория, уважаван археолог на име Морис Барбие, който, за щастие, поддържаше сърдечни отношения с Люк. Присъствието на заместника на Барбие, Марк Абенхайм, бе, за жалост, не така желателно. Люк от години беше на нож с Абенхайм и двамата хранеха неприязън един към друг.

Въоръжен с богато илюстрирания с множеството фотографии доклад, Люк поиска издаване на спешна заповед за закрила, ускорено издаване на разрешително и отпускане на достатъчно средства от министерството за охрана на пещерата и започване на разкопки.

Вслушвайки се в съвета на приятеля си сенатор, той се спря надълго и нашироко върху загадъчния ръкопис от Руак, за да задържи вниманието на високопоставената аудитория върху темата. И не пропусна да използва при всяка възможност израза „нов забележителен национален паметник“.

Групата забеляза възможността за една нова Ласко и Шове и перспективата за повишаване на международния престиж на страната и за развитие на икономиката в района. Морис Барбие се беше развълнувал до такава степен, че сякаш щеше да му прилошее. Зачервен и почти треперещ, той заяви, че заповедта ще бъде дадена незабавно и пещерата ще бъде обявена за паметник на културата. Ще бъде съставена комисия, която да определи правилните процедури и

методологии и да избере ръководството на археологическата експедиция.

Тук Абенхайм, който се мръщеше мълчаливо по време на изложението на Люк, скочи и започна да убеждава всички, че министерството трябва лично да се заеме с проучването — с което наемкваше, че именно той трябва да оглави комисията и да води разкопките в новата пещера. Люк кипеше, докато гледаше мазното му представяне. Абенхайм беше от неговото поколение, една-две години по-възрастен, и определено не му отстъпваше като академичен археолог, но за разлика от Люк нямаше теренен опит. Би могло да се определи като аристократичен бюрократ, по-скоро някакъв блед и мършав счетоводител, отколкото археолог. Люк обичаше лопати, кирки и слънце в небето. Подозираше, че Абенхайм има траен афинитет към телефони, електронни таблици и правителствени кабинети с луминесцентно осветление. За самия Абенхайм пък Люк несъмнено бе търсещ слава самохвалко.

Барбие умело отклони дискусиите относно ръководството и подтикна групата засега да се съсредоточи върху належащите въпроси.

Министърът взе думата и недвусмислено даде съгласието си за заповедта за защита и извънредно отпускане на средства. Заръча на Барбие да препрати препоръките си на съответната комисия и помоли да бъде държана в течение за развитието на нещата. С това срещата приключи.

Люк излезе от залата и тръгна по коридорите на властта, като си подсвиркуваше радостно. Щом излезе навън, разкара вратовръзката, напъха я в джоба си и отиде да се срещне с Юг край Лувъра, за да отпразнуват събитието.

За византийската бюрокрация на Министерството на културата нещата се задвижиха с главозамайваща скорост. Люк задиша по-леко, когато две седмици по-късно Барбие му съобщи, че новосформираната комисия за пещерата Руак го е определила за ръководител на разкопките само с един глас против.

— Едва ли е нужно да гадаеш чий — пошегува се той.

Все пак посъветва Люк да се опита да държи Абенхайм добре информиран и доволен — ако не за друго, то поне за да облекчи живота на Барбие. После добави с малко завистлив тон:

— Ще станеш Рицар на изкуствата и перото, да знаеш. Въпрос на време е.

— Ако това означава да нося костюм и вратовръзка, не съм особено навит — сардонично отвърна Люк.

Седмица по-късно в долината на река Везер се проведе едва ли не военна операция. Подразделение на инженерни войски с подкрепата на местната жандармерия отиде с Люк до скалите на Руак. На отвора на пещерата поставиха бронирана врата от вида, който се използваше в банките. От върха на скалата бяха спуснати електропроводи, монтираха се камери, появи се барака за охрана и сигнална система в гората над обекта, а през ръба прокарани здрави алуминиеви стълби с перила, за да се избегне дългото ходене по корнизите.

Когато конвоят мина шумно през Руак, Люк видя подозрително надничащи зад завесите лица. Белокосият собственик на кафенето спря да мете пред заведението, подпря се на метлата си и се намръщи към бавно движещия се лендровър, а когато позна шофьора, на лицето му се изписа раздразнение. Люк едва сдържа хлапашкия си порив да покаже на дъртака среден пръст, но все пак му смигна повече от очевидно — нещо, за което после щеше да съжалява.

След като пещерата бе затворена и заключена, Люк спа спокойно за първи път от нощта на откритието. Беше му призляло от тревоги заради евентуалното изтичане на информация, вандализъм и иманярство. Това вече беше минало.

Работата можеше да започне.

Все пак началото на същинските разкопки щеше да е възможно едва в средата на есента. Не можеше просто да щракнеш с пръсти и всичко да се уреди. Трябваше да събере екип, да се изготвят графици, да се набави екипировка, да се открият сметки и да се уреди настаняване.

Последната задача, колкото и прозаична да изглеждаше, се оказа трудна. Люк бе твърдо решен да намери квартири в района, за предпочитане в Руак. Нищо не го обезсърчаваше повече от перспективата да губи ценно време в пътуване до обекта. Посъветваха го да се свърже с кмета на селцето, някой си мосю Боне, за да види дали не могат да се намерят къщи под наем. Ако това не станеше, щеше да е достатъчно да получи разрешение за разполагане на каравани и палатки в земята на някой фермер с достъп до питейна

вода. Люк нямаше нищо против по-суровите условия. Всъщност, животът в лагер при подобни начинания се отразяваше добре на дружеската атмосфера. Липсата на удобства обикновено водеше до по-тясно свързване между хората.

Беше му, меко казано, неприятно да узнае в последния възможен момент, че кметът на селото и белокосият собственик на кафенето са един и същи човек.

Боне нарочно настани Люк на същата маса с мушама, на която бе седял миналия път, и мълчаливо изслуша молбите му, скръстил месестите си ръце на шкембето, сякаш придържаше вътрешностите си да не се изсипят.

Люк използва всяка реторична стрела от колчана си — кметът щеше да помогне на своето кафене, на селото, на страната. Археолозите ще бъдат добри и почитени съседи. Люк лично щеше да го разведе из великолепната пещера; ако има и мадам кметица, тя също ще бъде добре дошла. Та нали кметът проявява интерес защо е цялата тази суматоха? Естествено. Докато Люк упорито продължаваше монолога си, небръснатата челюст на кмета не помръдна нито за миг.

На Люк му се прииска да можеше да си вземе намигането обратно.

Когато приключи, Боне поклати глава и изтърси:

— Харесва ни спокойствието и тишината в Руак. Никой не дава и пет пари за безценната ви пещера. Проучванията ви не ни интересуват. Не искаме туристи. Тук няма място за вас, мосю.

И се запъти към кухнята.

— Добре мина — промърмори си Люк, докато излизаше.

Двама намусени тийнейджъри препречваха тротоара и Люк беше принуден да слезе на улицата. Младежите се изхилиха доволно, че са го накарали да ги заобиколи.

Люк определено беше в настроение за кавга и за миг си представи как ги съдира от бой. Все пак сдържа езика и ръцете си и гневно се качи в джипа. Поне не ми счупиха отново прозореца, помисли си горчиво той, докато селото се смаяваше в огледалото за обратно виждане.

За щастие, абат Мено се притече на помощ. На територията на манастира имаше равен сух участък зад старата конюшня, който бе достатъчно изолиран и археолози и монаси нямаше да се пречат едни

на други. Абатът не искаше никакви компенсации, макар да помоли смирено да му бъде позволено да разгледа пещерата, стига да не им спъва много работата.

В една ветровита октомврийска неделя екипът започна да пристига един по един в лагера в манастира. Люк беше там вече от седмица с двама свои специализанти — парижанина Пиер, който беше роден в Сиера Леоне, и англичанина Джеръми с неговия силен манчестърски акцент. Двамата бяха странна двойка — Пиер бе черен като оникс, висок и атлетичен, а Джеръми — безцветен и хилав, но и двамата имаха момчешко чувство за хумор и страшно се радваха, че могат да участват в такива исторически събития. Работеха неуморно по установяването на лагера и посрещането на останалите от екипа.

Караваните бяха разположени в голям кръг, подобно на каруците на керван от Дивия запад, служещи и за отбрана. Всеки старши член на екипа щеше да разполага със собствена каравана, младшите членове щяха да спят по двама, а специализантите — по трима. Студентите трябваше да се задоволят с палатките по периферията. Караваните бяха сравнително удобни, а в най-люксовите имаше малки дневни с вградени бюра. Електричество нямаше, но всяка каравана разполагаше с по две газени лампи. Всичко беше добре премислено и с оглед на йерархията, както подобава.

В духа на егалитаризма обаче Люк настоя да се настани в каравана като тази на заместниците си. Внимателно обмисли къде да настани Сара. Прекалено близо щеше да означава едно нещо, прекалено далеч — друго. Затова предпочете да ѝ даде каравана през две от неговата.

В центъра на кръга издигнаха кухненски навес и склад за хранителните запаси, а до него разпънаха голяма палатка с маси за пикник, която щеше да им служи като обща трапезария в студените дни. Последната постройка беше преносима барака, служеща като работен кабинет и лаборатория, оборудвана с генератор за компютрите и сателитна чиния за интернет. До нея изкопаха голяма яма за огън за задължителните вечерни сбирки и наредиха наоколо щайги за вино вместо места за сядане.

Една част от разнебитения обор щеше да служи за мъжка тоалетна, друга — за женска. Бяха монтирани душеве със студена вода — най-доброто, което можеха да направят при тези обстоятелства.

Това беше — за добро или лошо, това щеше да е тяхното село, но Люк бе уверен, че щом екипът види пещерата, никой няма да мърмори заради битовите условия.

В началото на деня Люк си призна, че се чувства неспокоен от пристигането на Сара. Като правило мислеше повече за работа, отколкото за чувства. Какво тогава го правеше толкова нервен? Имаше цели легиони бивши приятелки. Когато случайно или не му се случваше да се срещне с някоя стара тръпка, това обикновено ставаше много леко и не принудено. Но тази сутрин, докато седеше на бюрото и пиеше кафето си, Люк чувстваше мъчителна пустота. Годините на тяхната връзка изглеждаха далечни и избледнели като стара осветена снимка. Спомняше си доста ясно някои неща, предимно свързани с външния ѝ вид, дори с начина, по който се усмихваше, но беше забравил други и най-вече как точно си беше тръгнала.

Винаги робиня на точността, тя пристигна сред първите и когато Пиер почука на вратата и му каза, че Сара Мелъри е тук, Люк усети трепет в стомаха, сякаш бе някакъв развълнуван ученик.

Тя изглеждаше дребна, лека и прелестна.

Освен това неспокойна и хладна. Личеше си по принудената усмивка, в която бяха извити устните ѝ с цвят на праскова. Поздрави я и я целуна официално по бузите, сякаш никога не са били близки. Кожата ѝ бе фина, почти прозрачна и отдолу прозираха розовите капиляри. Преди да се дръпне, Люк долови аромата на косата ѝ. Нямаше химикали; миризмата бе чисто нейна и той си спомни как на времето се забавляваше, като махаше шнолата ѝ и светлокестенявата коса се посипваше по гърдите ѝ, а Люк заравяше лице в копринената мекота.

— Изглеждаш добре — рече той.

— Ти също.

Сара определено имаше свой стил. Беше превърнала мъжкото кожено рокерско яке в женско благодарение на тюркоазния копринен шал, който отговаряше на цвета на очите ѝ. Велурената ѝ пола и високите до прасците ботуши прилепваха плътно по стройните ѝ крака.

— Как мина полетът ти?

— Съвсем нормално. — Тя се огледа. — Мога ли да оставя багажа си някъде?

Люк крачеше из кръга и я чакаше да излезе от караваната. Обедното слънце бе ярко, но през този сезон не успяваше да стопли много земята. Сара не се бе преоблякла и това го зарадва. Изглеждаше добре, точно като онази Сара, която бе познавал преди.

— Караваната става ли? — попита той.

— Била съм и на доста по-лоши места.

— Но пък за сметка на това имаме добро финансиране.

— Така чувам.

Люк се усмихна и посочи към манастира.

— Искам да ти покажа оригиналния ръкопис, преди да са пристигнали останалите.

Абат Мено с радост извади за пореден път книгата от кутията от палисандрово дърво на бюрото му. Възрастният монах обаче като че ли се смути от красотата на Сара и побърза да излезе с извинението, че трябва да води обедната молитва.

След като останаха сами, двамата седнаха на обърнатите един срещу друг столове. Люк гледаше как Сара обръща страниците и се наслаждаваше на всяко повдигане на вежда и промяна на изражението. Тя държеше книгата в скута си. Тясната пола благоприлично събираше краката ѝ.

Накрая Сара вдигна очи.

— Всичко това е наистина необикновено — рече.

— Както го представих ли?

Тя кимна.

— И още ли не си я превел?

— Работим по въпроса. Какво ще кажеш за растенията?

— Донякъде са стилизирани. Не са точно *camera lucida*^[1]. Имам някои идеи, но засега ще ги задържа за себе си. Искам първо да видя пещерните рисунки. Става ли?

— Разбира се! Нямам намерение да те мъча от самото начало. Намираме се съвсем в началото на един дълъг процес.

Сара затвори книгата и му я подаде, като избягваше погледа му.

— Благодаря, че ме включи в екипа — неочаквано рече тя. — Много мило от твоя страна.

— Цялата комисия се съгласи. Успяла си да си изградиш сериозна репутация.

— Въпреки това можеше да предпочетеш някого друг.

— Не исках друг. А теб.

Веднага съжали за лошия избор на думите, но нямаше начин да си ги вземе обратно. В отговор тя го изгледа с ледено мълчание.

През прозореца се видя приближаващо такси.

— А, поредният пристигнал — с облекчение каза Люк.

До вечерта всички основни членове на екипа се бяха събрали. Последен пристигна израелецът Зви Алон, който караше кола под наем и след като му показаха караваната, се оплака, че не се нуждае от цялото това пространство.

Специално за случая по настояване на министъра на културата беше пристигнал и културният редактор на „Льо Монд“. В замяна на изключителен достъп до откриването на разкопките издателят се бе съгласил да не пуска репортажа, докато не получи официално разрешение от министерството.

Люк сметна, че вечерта изисква малко церемониалност и затова след вечерята от гъста агнешка яхния събра всички около огъня, отвори няколко бутилки добро шампанско и произнесе кратка приветствена реч на английски.

С вдигната високо чаша заяви, че за него е чест да бъде техен ръководител. Похвали френските власти и Националния център за научни изследвания за експедитивността им и изрази задоволството си, че са му дали зелена светлина за едногодишно пробно проучване с вероятност за по-нататъшна тригодишна програма след излизането на предварителния отчет.

След това представи присъстващите. Екип „Руак“, както го нарече, се състоеше от най-добрите представители в своята област — международна група от геолози, светила по пещерното изкуство, специалисти по кремъци, кости и полени, консерватори и пещерняци, които се познаваха от дългите години съвместна работа и срещи. Имаше дори специалист по прилепите, миниатюрен мъж на име Денойе, който се поклони срамежливо, когато чу името си, след което се скри в периферията като някой дребен крилат бозайник.

Накрая Люк стигна и до групата студенти, много от които бяха от неговия курс в Бордо, и заръча на Пиер и Джеръми да раздадат на екип „Руак“ пуловерите с официалната емблема на експедицията — стилизиран бизон.

Точно тогава откъм конюшната се чу суматоха и някакъв дребен дебелак, воден от помощник с фенер, извика:

— Ехо! Ехо! Съжалявам, че закъснях. Аз съм мосю Телифер, председател на общинския съвет на Перигьо! Къде е професор Симар? Късно ли е да се обърна към групата?

Люк посрещна задъхания политик от местната префектура, предложи му шампанско и един сандък вместо трибуна, и любезно изслуша последвалата прекалено дълга, префърцунена и многословна реч.

След това Люк и мосю Телифер побъбриха край огъня и пиха по още едно шампанско. Политикът отклони поканата да посети пещерата с оправданието, че страда от клаустрофобия и не става за пещерняк, но добави, че може да бъде чудесен „наземен“ застъпник на работата им в района. Спомена, че вече се замислял за туристическа атракция — пещера копие „Руак II“ за масовата публика, подобна на Ласко II, и искаше да знае мнението на Люк за идеята. Люк търпеливо обясни, че още не са започнали да проучват „Руак I“, но след време много неща ще бъдат възможни.

Когато Телифер се поинтересува защо са се установили на лагер в манастира. Люк му разказа за смешно грубото отношение на кмета на селото. Щом чу думите му, политикът се изсмя разбиращо.

— Онзи Боне е абсолютен позор, мижитурка, ако позволите, само ви моля да не ме цитирате — разпалено рече той. — Не го познавам добре, но все пак съм чувал това-онова. Знаете ли защо той и селото му са толкова недружелюбни според слуховете?

Люк не знаеше.

— Говори се, че селото е червиво с пари от разбойничество! Никога ли не сте чували? Не? Е, може и да е измислица, но е факт, че през лятото на четирийсет и четвърта, по време на войната, имало прочут грабеж в Перигор. Нацистите натоварили цял влак с награбени богатства от Националната банка, произведения на изкуството, антики и тъй нататък. Влакът трябвало да стигне до Бордо и товарът му да бъде предаден на германските военноморски сили. Съпротивата ударила главната линия недалеч от Руак и се измъкнала с цялото богатство, което било предназначено лично за Гьоринг — някъде около сто милиона евро по сегашни цени, както и някои прочути картини, сред които уж бил и „Портрет на млад мъж“ на Рафаело. Част от

награбеното стигнало до Дьо Гол в Алжир и не се съмнявам, че е било използвано добре, но голяма част от парите и произведенията на изкуството просто се стопили. Никой повече не видял картината на Рафаело. Винаги са се носили приказки, че добрите жители на Руак са станали толкова очарователни, защото продължават да крият кражбата, но нали знаете как е със слуховете. Все пак не отваряйте дума в селото за Съпротивата или за влаковия обир, че някой може да ви гръмне!

Помощникът на Телифер напомни на шефа си за следващото им задължение и политикът бързо изгълта остатъка от шампанското си, подаде на Люк празната чаша и се сбогува.

Люк се опита да намери Сара в тълпата, но беше заклещен от експерта по палеолитно изкуство Зви Алон и специалистката по геология на плейстоцена Карин Велцер, които искаха да обсъдят логистиката за утрешния ден. Люк не можеше да реши кой е по-настоятелен — плешивият евреин с конусовидна глава или свадливата германка в работен комбинезон. Докато ги успокояваше и ги уверяваше, че всичките им потребности ще бъдат удовлетворени, забеляза Сара да бърби с младия испански археолог Карлос Ферер.

Канеше се да отиде при тях, когато редакторът от „Льо Монд“, флегматичен възрастен журналист на име Жерар Жиро, дойде да научи личните му впечатления от паметното събитие. Люк любезно отговори на въпросите му и онзи започна да драска яростно в бележника си.

С периферното си зрение Люк видя как Сара и Ферер се отдалечават от светлината на огъня и изчезват в мрака.

Все още имаше шампанско в чашата си и го изгълта на един дъх.

[1] Устройство, позволяващо оптично наслагване на наблюдаван обект върху повърхност за рисуване. — Б.пр. ↑

11.

Приличаха повече на астронавти, отколкото на археолози.

Екосистемата на запечатана векове наред пещера е много фино настроено нещо. Смесцията от условия, температура, влажност, киселинност и газов баланс благодарение на прилепите — всичко това допринасяше за формирането на среда, която в конкретния случай беше съдействала за великолепно запазване на стенописите.

Най-лошото, което можеше да направи Люк, бе да наруши това равновесие и да сложи началото на верижна реакция на унищожение, каквато бе настъпила на други места. В Ласко след годините неограничен достъп от страна на учени и туристи отначало по стените се бе появила зелена плесен, а неотдавна и бели калцитни петна заради повишеното количество въглероден диоксид, и стенописите бяха изложени на опасност. В момента Ласко беше затворена, за да може научната общност да намери някакво решение на проблема.

Затова бе най-добре предпазните мерки да се вземат от самото начало в Руак.

Макар човекът прилеп Денойе да бе може би най-популярният член на екипа, Люк смяташе за най-важна консерваторката Елизабет Кутар. Щяха да платят прескъпо, ако още в самото начало се появят проблеми с плесен или предизвикат някаква друга екологична катастрофа.

Малко след зазоряване в понеделник Люк, Кутар, Денойе и специалистът по пещери Жил Моран застанаха в редица на корниза под входа на пещерата. Бяха готови да се качат по металната стълба, закрепена от инженерите върху варовиковата повърхност. Малко зад тях бяха специализантите на Люк, Пиер и Джеръми, натоварени с патентованите от Моран гумирани пещерни постелки, предназначени да защитават деликатните съкровища, които биха могли да лежат под краката им.

Моран имаше яко жилаво тяло, идеално за промъкване и през най-тесните пещерни проходи. Той щеше да отговаря не само за

защитата на пещерата и безопасността на изследователите, но и за детайлното лазерно картографиране на залите.

Кутар бе като изваяна, изтънчена жена, събрала дългата си бяла коса в практичен кок. Беше понесла в раницата си част от най-деликатните си електронни инструменти, а Люк мъкнеше останалите.

Денойе имаше инфрачервена лампа, закрепена на челото, и очила за нощно виждане, а когато ходеше, закрепените на колана му разнообразни капани дрънчаха.

Бяха облечени в бели комбинезони с качулки, гумени ръкавици, миньорски каски и дихателни маски, за да не вдишват токсичните газове и да предпазят самата пещера от микробите, които издишват. След като всеки член на екипа позира за архивна снимка на стълбата подобно на катерачи на Еверест, Люк отключи тежката врата и я отвори.

Експедицията започна официално.

Ранната утринна светлина меко осветяваше първите няколко метра от първата зала. Люк наблюдаваше с огромно задоволство реакцията на Кутар при вида на стенописите и когато включи серията лампи на триноги, които ярко осветиха цялата първа зала, тя се закова на място като библейски стълб от сол и не каза нищо, абсолютно нищо. Просто вдишваше и издишваше през маската си, хипнотизирана от прелестта на галопиращите коне, мощта на стадото бизони и великолепието на огромния бик.

Моран се държеше като хирург, огледа се бързо, за да се ориентира, след което се зае да работи върху пациента си и положи първите постелки. Денойе бързо се настани на една от тях и насочи приборите за нощно виждане към тавана.

— *Pipistrel Ins pipistrellus* — каза той и махна прозаично към няколко стрелкащи се форми над главата му, но после се развълнува, възкликна: — *Rhinolophus ferrumequinum*! — и понечи да прекрачи извън постелката и да последва нещо по-голямо, което се отдалечаваше с плясък в тъмното. Моран остро го сгълча и настоя да изчака, докато не постави още постелки.

— Явно е открил нещо възхитително — сподели Люк с Кутар.

Тя отговори с прекрасна тежка въздишка, изпълнена с емоции, явно изненадана от въздействието, оказано ѝ от пещерата. Люк я потупа по рамото.

— Знам, знам — каза той.

Докосването я върна в реалния свят. Тя се взе в ръце и се зае да разположи различните си монитори за следене на средата и микроклимата — температура, влажност, алкалност, кислород, въглероден диоксид и така важните данни за бактерии и гъбички. Основните измервания трябваше да бъдат направени преди останалите да започнат работа.

Уроците от миналото бяха довели до съставянето на определен протокол. Разкопките трябваше да се ограничат до две кампании от по петнайсет дни на година. Вътре в пещерата едновременно можеха да влизат само дванайсет души, които щяха да работят на смени с различен график. Останалите щяха да обработват материалите и събраните данни в базата.

По-голямата част от времето на първата смяна бе посветена на полагането на защитни постелки по цялата дължина на пещерата и инсталирането на аналитичната апаратура на Кутар на различни места.

С помощта на лазерната си рулетка Моран определи, че линейната дължина на всичките десет зали е сто и седемдесет метра, което правеше пещерата съвсем малко по-къса от Ласко и Шове.

Студентите непрекъснато спускаха нови постелки през ръба на скалата, сякаш бяха чували с пясък за дига. Люк трябваше да изчака полагането им, преди да посети отново вътрешните зали. Донякъде вече му липсваше блажената свобода от деня на откритието, когато можеше да броди безпрепятствено и да остави вълните адреналин да го водят. Днес беше повече учен, отколкото изследовател. Всичко трябваше да се прави според протокола.

Главата му се въртеше от безброй технически и логистични проблеми — проектът беше монументален, много по-мощен от всичко, за което бе отговарял досега. Но когато видя отново стенописите, прекрасните животни и човека птица с техните свежи и плътни цветове, изобразени с такова неповторимо майсторство, мислите му за детайлите около проекта се стопиха като снежинки върху топло, обърнато нагоре чело. Намираше се сам в Залата на бизоните и се стресна от звука на собствения си глас, заглушен от дихателната маска. Казваше си:

— У дома съм. Това е моят дом.

Преди обедната почивка Люк се посъветва с Денойе за прилепите.

— Не обичат хора — обясни дребният мъж с мрачен тон, сякаш напълно споделяше мнението им. — Популацията е смесена, но най-многобройни са кафявите гладконоси прилепчета. Колонията е голяма, но не и огромна. Сигурен съм, че ще се махнат сами и ще се установят някъде другаде.

— Колкото по-скоро, толкова по-добре — каза Люк, а когато човекът прилеп му отговори с каменна физиономия, добави: — Е, какво мислиш за рисунките?

— Не ги забелязах — призна човекът прилеп.

В ранния следобед на корнизa нетърпеливо се събра втората смяна. Люк поведе останалите старши членове и журналиста от „Льо Монд“ на обиколка из пещерата, като се държеше подобно на художник на откриването на собствена галерия. Всяко ахване, всяко мърморене, всеки удивен възглас го караше да потръпва от удоволствие.

— Да, наистина е невероятно. Да, знаех си, че ще бъдете потресени — непрекъснато повтаряше той.

Зви Алон го настигна между Залата на бизоните и прохода, който бяха кръстили Галерията на мечките, където имаше припокриващи се изображения на три големи кафяви мечки с изразително отворени пасти и четвъртити муцуни.

— Слушай, Люк — възбудено каза той. — Не мога да приема твърдението ти, че това е Ориняк. Изображенията не може да са толкова ранни! Полихромията е твърде развита.

— Не изказвам твърдение, Зви. Споделям само наблюдение въз основата на едно-единствено кремъчно оръдие. Погледни очертанията на тези мечки. Това е въглен, нали? Скоро ще имаме радиовъглеродни датировки и няма да е нужно да правим догадки относно възрастта. А ще знаем.

— Аз вече знам — рязко настоя Алон. — Изображенията са синхронни или по-късни от онези от Ласко. Прекалено развити са. Но въпреки това ми харесват. Великолепна пещера.

Люк не обърна внимание на Сара до края на обиколката. Бяха почти в дъното на пещерата, в неукрасената девета зала. Той прати останалите обратно към изхода, но задържа Сара до себе си. Всички

други изглеждаха дундести и безформени в защитните си костюми. Нейният малък работен комбинезон ѝ пасваше идеално. Изглеждаше неуместно елегантна — естествено, не като модел на шивашко ателие, но въпреки това невероятно стилна.

— Как я караш? — попита той.

— Добре. — Очите ѝ блестяха от видяното. — Наистина добре.

— Подготвил съм обиколка специално за теб. Готова ли си да застанеш на четири крака и да видиш десетата зала?

— Готова съм да пълзя и цял километър за това. Но все пак да попитам, много прилепи ли има там?

— Не. Сякаш залата не им харесва. Трябва да попитам приятеля ни Денойе каква е причината.

Тя хвърли поглед към развълнуваната колония над главите им.

— Добре, да се заемаме с пълзенето.

Постелките на Моран правеха провирането по-лесно. Люк водеше. Сара го следваше и той бе леко развеселен, че ѝ се налага едва ли не да навре лицето си в задника му. Стигнаха десетата зала и се изправиха. Личеше си, че Сара е замаяна от човешките следи върху стените и купола. Навсякъде имаше отпечатыци от длани, ярки като звезди в безлунна нощ.

— Видях снимките, Люк, но това е невероятно.

Последната зала беше оборудвана с една лампа на триножник, която блестеше с ярка халогенна светлина. Люк видя как коленете на Сара се подгънаха и инстинктивно я хвана през кръста, за да я задържи. Тя се дръпна, прошепна раздражено: „Нищо ми няма“ и застана по-стабилно. Започна бавно да се върти, докато не направи пълен кръг. Напомняше на Люк за балерината от латерната, която бе имал като малък, тя се въртеше в пирует върху огледалната повърхност под звуците на някаква ориенталска мелодия. Накрая Сара заговори отново:

— Толкова е зелено!

— Освен че е първото изображение на флора от късния палеолит, това е и единственият пример за използване на зелен пигмент от епохата. Най-вероятно е малахит, но ще изчакаме пробите. Кафявият цвят и червените плодове са железни окиси, в това няма съмнение.

— Тревата — възхитено промълви тя. — Напълно отговаря на сухите степи, които би трябвало да са се ширели през топлите сезони

на периода Ориняк. И виж онзи фантастичен човек с клюн, изправил се сред тревата като някакво огромно плашило.

— Той е новият ми най-добър приятел — шеговито подхвърли Люк. — Какво ще кажеш за другите растения?

— Е, точно това е интересното. Илюстрациите от ръкописа са по-реалистични от тези рисунки, но както изглежда, има две разновидности — поде тя и пристъпи надясно. — Тук е изобразен храст с червени плодчета. Листата са предадени доста импресионистично и неточно, виждаш ли тук? И тук? А храстите от ръкописа имат ясни петделни листа, подредени спирално по стеблото. Ако ме притиснат веднага да дам мнението си, бих казала, че това е *Ribes rubrum*. Касис. Растението е характерно за Западна Европа. — Пристъпи наляво. — И това увивно растение. Ръкописът предава и него по-точно. Ако мога да съдя по дългите стебла и издължените, подобни на стрели листа, това е *Convolvulus arvensis*, но това е само предположение. Полска поветица. Ужасно досаден плевел, но пък има хубави розови и бели цветчета през лятото. Тук обаче ги няма, както сам виждаш.

— Значи имаме трева, плевели и касис, това ли е окончателната ти присъда?

— Едва ли може да се нарече присъда — възрази тя. — По-скоро първо впечатление. Кога ще мога да започна да работя с полените?

— Още утре сутринта. Е, радваш ли се, че дойде?

— На професионално ниво, да.

— Само на професионално?

— Господи, Люк. Да. Само на професионално.

Той неловко се извърна и посочи към Свода на дланите.

— Ти си първа. Аз ще изгася светлината.

Витаеше празничен дух, силен и доловим като миризмата на изгорял барут след фойерверки. Беше студено, но не заплашваше да вали и хората предпочитаха да се хранят на открито на сгъваемите столове и щайгите за вино. Люк прекара няколко последни минути с журналиста Жиро, преди той да замине за Париж. Двамата сърдечно си размениха визитни картички и Люк още веднъж поиска да се увери, че новината няма да се разпространява без изрично позволение.

— Не се безпокойте — рече Жиро. — Сделката си е сделка. Бяхте страхотен, професоре. Можете да ми се доверите.

Алон намери Люк и придърпа един стол. Беше пропуснал основното ястие от агнешко с розмарин и печени картофи и вместо това се бе задоволил с хляб, масло и малко плодове. Люк погледна чинията му.

— Съжалявам, Зви, кухнята не отговаря ли на диетичните ти нужди?

— Не спазвам кашер — отвърна той. — И не харесвам френска кухня.

Люк се усмихна на прямотата му.

— Е? Какво ще кажеш за пещерата?

— Ами, според мен си намерил един от най-забележителните праисторически обекти. За проучването му ще е нужен цял човешки живот. Мога само да мечтая да имам повече години пред себе си. Знаеш, Люк, не съм от най-емоционалните, но тази пещера ми въздейства. Изпълва ме с благоговение, независимо от възрастта й. Наричат Ласко палеолитната Сикстинска канела. Руак е по-добра. Тукашните художници са били истински майстори. Цветовете са по-живи, което говори за чудесно познаване на пигментите и начина на боравене с тях. Животните са по-натуралистични от онези в Ласко, Алтамира, Фон дьо Гом или Шове. Използването на перспективата е изключително развито. Това са Леонардовците и Микеланджеловците на своето време.

— Напълно споделям мнението ти. Виж, Зви, имаме шанс да изследваме пещерата както трябва и може би да намерим отговор на въпроса, за който пишеш така изразително — защо са рисували?

— Знаеш, че имам твърдо мнение по въпроса.

— Именно затова избрах тъкмо теб.

— И си направил правилния избор — без капка скромност заяви Алон. — Както знаеш, отнасям се доста сурово към Луис-Уилямс и Клот с техните шамански теории.

— И двамата ми изказаха съболезнованията си — отвърна Люк. — Но те уважават.

— Винаги съм смятал, че разчитат прекалено много на наблюденията върху съвременния шаманизъм в Африка и Новия свят. Цялата работа със стената на пещерата, играеща ролята на мембрана между реалния свят и света на духовете, и шамана в ролята на някакъв палеолитен Тимъти Лиъри с халюциногени и мях, пълен с пигменти...

трудно ми е да го преглътна. Да, обитателите на Руак и Ласко са били Номо sapiens като самите нас, но техните общества са се намирали в състояние на непрекъсната трансформация, а не са били статични като съвременните примитивни култури. Именно затова не мога да приема екстраполации от модерната етнография. Между нашите и техните мозъци може и да няма неврологични разлики, но, за Бога, има културни различия, които просто не сме в състояние да разберем. Знаеш позицията ми, Люк. Аз съм от старата школа, пряк наследник на Ламин-Емперер и Леруа-Гуран. Казвам — нека анализът на археологическите материали сам да говори за себе си. Виж типовете животни, двойките, групите, връзките помежду им. После можеш да изведеш общи митологични истории, значението на клановете, да се опиташ да осмислиш по някакъв начин всичко това. Само си помисли — за период от най-малко двайсет и пет хиляди години, което е страшно много време, те са се вкопчили в един основен набор животински мотиви — кон, бизон, елен, бик и тук-там котки и мечки. Няма северни елени, които са използвали за храна, няма птици или риби — добре де, с малки изключения. Както няма и дървета и растения, поне досега. Не са рисували просто по някаква прищявка. Има определени причини за съществуването тъкмо на тези мотиви. Но...

Млъкна, свали си очилата и разтърка сълзящите си очи.

— Но? — подкани го Люк.

— Но Руак ме тревожи.

— Това пък защо?

— Станал съм по-скоро статистик, отколкото археолог, Люк. Затънал съм до гуша в компютърни модели и алгоритми. Мога да ти кажа повече неща от който и да било друг на тази планета за корелацията между местонахождението на пещерата и обърнатите наляво коне. Но днес! Днес се почувствах повече като археолог, което е хубаво, но също така се почувствах и като човек, който не знае абсолютно нищо, което пък е обезпокоително.

Люк се съгласи с него.

— Има много объркващ материал тук — добави той.

— Не си единственият, на когото ще се наложи да преосмисли становището си. За всички ни се отнася. Дори да вземем само Залата с растенията. А ако е ориняшка, макар и да не вярваш, тогава какво?

— Да, растенията. Разбира се, те са абсолютна новост. Но има и нещо повече. Цялата атмосфера на това място е особена. И най-вече хората птици. Единият с бизоните и другият с растенията. Гледах ги и онази проклета думичка „шаман“ непрекъснато изникваше в главата ми. — Тупна Люк по коляното. — Кажеш ли на Луис-Уилямс, че съм споменал това, ще те убия!

— Гроб съм.

Пиер доближи в тръс и се извиси над тях.

— Люк, имаш ли минутка?

Коленете на Алон изпукаха, докато ставаше. Повдигна се на пръсти, задържа се за ръката на Люк, за да запази равновесие, и прошепна в ухото му:

— Ще ми позволиш ли да се върна през нощта там, самичък, само за няколко минути? Искам да почувствам пещерата, само със светлината на фенера, както те са го правили.

— Мисля, че трябва да следваме протокола, Зви.

Алон кимна тъжно и се отдалечи.

Люк се обърна към Пиер.

— Какво има?

— Двама души от Руак дойдоха да поговорят с теб.

— Въоръжени ли са с вили?

— Донесли са торта.

Беше ги виждал и преди. Двойката от кафенето в центъра.

— Аз съм Одил Боне — представи се жената. — А това е брат ми Жак.

Одил явно се досети от изражението на Люк, че ги е познал.

— Да, кметът е наш баща. Мисля, че беше груб с вас, така че... е, носим ви торта.

Люк ѝ благодари и ги покани в караваната си на чашка бренди.

Тя имаше бляскавата усмивка и знойната външност на повехнала филмова звезда от златната ера. Не беше негов тип — изглеждаше малко по-лесна от необходимото и селското у нея се усещаше доста, но определено би допаднала на Юг. Макар да беше мразовито, явно ѝ харесваше да показва краката си. Брат ѝ, чието лице бе безизразно като на малоумен, не изглеждаше толкова радостен, че е тук. Седеше мълчаливо и малко сковано. Люк предположи, че е бил домъкнат насила.

Тя отпиваше от брендите си, докато брат ѝ го поглъщаше на големи глътки, сякаш бе бира.

— Баща ми не е модерен човек — обясни тя. — Обича спокойствието и тишината. Не обича туристи и чужденци, особено германци и американци. Смята, че изрисуваните пещери и особено Ласко са променили облика на района с целия наплив на хора, с магазините за сувенири и тениски. Разбирате какво имам предвид.

— Разбира се — потвърди Люк. — Напълно разбирам становището му.

— Той изразява възгледите на повечето жители на селото, поради което е и кмет откакто се помня. Но аз... брат ми и аз... сме поотворени и дори се вълнуваме от откритието ви. Нова пещера! Направо под носовете ни! Ходили сме дотам сигурно десетки пъти.

— Мога да ви уредя обиколка — ентусиазирано предложи Люк. — Честно казано, много се нуждая от подкрепата на селото. Да, това е наистина национално богатство, но на първо място е местно съкровище. Мисля, че участието на местните жители от самото начало ще помогне за оформянето на бъдещето на пещерата Руак като публична институция.

— С удоволствие ще я видим, нали, Жак? — Брат ѝ кимна автоматично. — А също бихме искали и да помагаме. Жак може да копае или да мъкне неща, силен е като работно добиче. Аз мога да картотекирам, освен това рисувам добре. Готвя. Каквото кажете.

Някой почука енергично и отвори вратата на караваната. Появи се Юг, вдигнал огромна бутилка шампанско с червена панделка на гърлото.

— Привет! — Със закъснение видя, че Люк не е сам, и добави: — О, пардон! Да мина ли по-късно?

— Не, влизай! Добре дошъл! Помниш ли приятната двойка от кафенето в селото? Ето ги.

Юг се качи в караваната и моментално насочи вниманието си към жената, а когато установи, че мъжът с нея е брат ѝ, се пошегува, че шампанското е за нея. Побъбриха известно време, после Одил разкръстоса крака и обяви, че трябва да си тръгват.

— Отговорът е „да“ — каза ѝ Люк. — Помощта ви в лагера е добре дошла. Работата в пещерата е само за тесни специалисти, но тук

има много за вършене. Елате, когато пожелаете. Пиер, който ви доведе, ще ви изпрати.

Този път прощалната ѝ усмивка към Юг беше несъмнено силно заредена. Люк дори долови нещо като бръмчение, каквото понякога можеш да чуеш, ако се намираш в близост до далекопровод.

— Ако знаех, че ще бъде тук, щях да дойда още вчера — подхвърли Юг. Огледа тясната каравана. — Нима прочутият Люк Симар, съоткривателят на пещерата Руак, е отседнал тук? Не е точно Версай. Къде ще спя?

Люк посочи свободното походно легло в отсрещния край, върху което бяха натрупани дрехи за пране.

— Там. А сега пийни малко бренди и да не си посмял да се оплакваш.

Зви Алон притисна Джеръми в кухнята, когато специализантът отиде да си направи чай.

— Люк ми позволи да посетя пещерата сам за известно време — изтърси плешивият мъж. — Дай ми ключа.

Джеръми изпитваше истинско страхопочитание от Алон и репутацията му. Кокалестите му колене направо се разтрепериха.

— Разбира се, професоре. Искате ли да дойда с вас и да ви помогна? В тъмното няма да ви е лесно.

Алон протегна длан.

— Ще се оправя. Когато бях на твоите години, командвах танк в Синай.

Люк понечи да запознае приятеля си с работата през първия ден, но още щом отвори уста усети, че Юг е неспокоен. Затова спря разказа си.

— Какво има?

— Как така не ме питаш за ръкописа?

— Има ли някакъв напредък?

— Предполагам, че не знаеш какво е шифър на Цезар, нали?

Люк поклати нетърпеливо глава.

— Е, това е смешно лесен код, използван от Юлий Цезар за тайните му съобщения. На практика се изисква неприятелят ти да бъде неграмотен, толкова е лесен за разбиване — просто изместване, да кажем с три букви наляво или надясно. Повечето от враговете на Цезар не са могли да четат и нормален латински, така че шифърът му е

вършил работа. С времето обаче разбивачите и съставителите на кодове са започнали да се съревновават с далеч по-сложни методи.

Люк вече се беше изчервил от раздразнение.

— Добре, добре. Е, според моя човек от Брюксел, един от светилата по Войнич, нашият ръкопис е кодиран с нещо, наречено шифър на Виженер, което само по себе си е доста забележително, тъй като се смята, че е бил изобретен едва през шестнайсети век. Изглежда нашият Бартомио или някой негов колега е изпреварил с няколко века времето си. Няма да те занимавам с подробностите, но става въпрос за далеч по-сложен вариант на шифъра на Цезар с допълнително изискване за ключови думи за разчитане.

— Ако не започнеш да говориш по същество, ще те убия с голи ръце! — викна му Люк.

— Тази сутрин, тъкмо преди да замина от Париж, моят белгийски гуру ми каза, че е на път да разчете няколко страници. Мисли, че ръкописът е разделен най-малко на три части, всяка със своя ключова дума. Бъркал е числа, или каквото там бъркат компютърджиите, и ми каза, че ще ми прати имейл, когато получи нещо конкретно. Тук мога ли да си проверя пощата?

Люк го награби за якето.

— В кабинета. Да вървим.

Докато минаваха покрай лагерния огън, Люк посочи една жена и каза:

— Между другото, онази там е Сара.

Моментално съжали, че не си е мълчал, защото Юг спринтира към нея и се представи като един от най-старите приятели на Люк, без да се споменава, че е съоткривател на пещерата.

— Чувала съм за вас — грейна тя. — Не мога да повярвам, че не сме се срещали на времето, когато, нали се сещате, ние с Люк...

— И аз съм чувал за вас! — възкликна Юг. — Толкова възхитителна, така интелигентна. Люк, ела тук!

Люк приближи, като клатеше глава, предчувствайки какво предстои.

— Само не ми създавай неприятности, Юг.

— Неприятности? Аз? Ако е само това, добре, Сара, ще говоря направо. Тази вечер се запознах с една дама и бих искал да я поканя на

среща, но предполагам, че за нея ще е по-лесно, ако не сме сами. Какво ще кажеш двамата с Люк да дойдете? Аз съм тук само за няколко дни.

— Господи, Юг — изстена Люк.

— За мен ще бъде удоволствие — отвърна Сара, при което Люк се втрещи, а Юг се усмихна многозначително.

— Значи се уговорихме. Остава само да покания въпросната дама и сме готови. Люк ще ти каже какво мисля за провинцията. Това ще направи нещата по-апетитни.

Люк включи осветлението в кабинета. Подът на яката малка постройка вибрираше от ръмжащия генератор. Влезе в интернет и остави Юг да провери пощата си.

Спретнатият му приятел се изпъчи и с гордост заяви, че има двайсет нови съобщения, няколко от приятелки. Едва след това забеляза важното писмо.

— А, ето го и разбивача на кодове!

Отвори имейла.

— Фантастично! Казва, че се е справил с шест страници. Тайната дума за тази част била НИВАР, каквото и да означава това. Изпраща дешифрирания текст като прикачен файл и казва, че скоро ще започне да работи върху следващата част.

— Какво пише в текста? — остро попита Люк.

— Задръж, чакай да го отворя. Не вярвам и самият той да го е чел. Интересува се единствено от шифъра, а не от текста! Освен това казва, че бил на латински, който за нашия белгийски приятел е просто поредният шифър, само че доста отегчителен.

Юг прегледа документа, за да усети езика.

Зачете бавно на стоящия до рамото му Люк, като превеждаше в движение. Бързо захвърли безстрастния тон на преводач. Езикът беше твърде жив и Юг започна страстно да предава думите на стария монах.

Сигурен съм, че ме очаква ужасна и мъчителна смърт. За разлика от мъченика, който се прощава с този свят заради своята вяра и благочестие, аз ще умра поради знанието, което притежавам. Проля се кръв, ще се пролива и в бъдеще. Трудно е да изгубиш приятел. Ужасно е да изгубиш брат. А да изгубиш брат, който е бил твой приятел цели сто и двайсет години, е непоносимо. Аз погребях костите ти, скъпи Нивар. Кой ще погребее моите? Не съм светец,

Господи, а само една злочеста душа, която обичаше твърде много познанието.

Дали то не измести любовта ми към Теб?

Моля се да не е, но ти, Господи, ще отсъдиш. Ще платя с кръв за греховете си. Не мога да се изповядам на своя абат, защото той е мъртъв. Ще пиша изповедта си, докато не дойдат за мен. Ще скрия смисъла с шифър, измислен от брат Жан, учен с кротка душа, който ми липсва ужасно. Познанието, съдържащо се в моята изповед, не е за всеки човек и когато си отида, то ще изчезне. Ако бъде намерено отново, то ще бъде защото Бог е сметнал за нужно да го извади на бял свят поради причини, известни единствено Нему. Аз съм писар и книговезец. Ако Господ ми даде време да приключа, ще подвързва книгата и ще я посветя на свети Бернар. Ако ѝ е писано да изгори, тъй да бъде. Ако друг човек открие скривалището ѝ и ако думите ѝ бъдат разчетени, то казвам на този човек — дано Бог се смили над душата ти, защото ще платиш прескъпо.

Юг млъкна, примигна и облиза устни.

— Има ли още? — попита Люк.

— Да — прошепна той. — Има още.

— Тогава продължавай, за Бога.

Алон караше колата под наем по начина, по който вършеше всичко в живота си — нервно и заядливо. Натискаше здраво газта, после стъпваше на спирачката и измина краткото разстояние от лагера до пещерата на неравномерни тласъци. До ръба на скалата беше направен застлан с чакъл паркинг и когато стигна до него, той натисна рязко спирачката и от гумите се разлетяха камъчета. Облаците размазваха краищата на лунния сърп и по нощното небе имаше черни ивици, подобни на вени по опакото на дланта. Временния заслон за пазачите, който беше издигнат преди слагането на вратата, отдавна го нямаше. Камерите и данните от датчиците от входа на пещерата и залите вече пристигаха направо в лагера.

Заклучи колата и вдигна ципа на якето си догоре. Вятърът се носеше над долината на мразовити пориви. Напипа в джоба си ключа за вратата. Беше голям и тежък, вдъхваше увереност и задоволство, почти като ключ от средновековен замък. Би предпочел за пълна автентичност да имаше и газена лампа с трептящо пламъче, но и

малкото фенерче в ръката му щеше да свърши работа. Насочи го към пътеката и тръгна към стълбата.

Изгаряше от нетърпение да прекара половин час сам в бродене из пещерата с оскъдното осветление. Утре щеше да намери начин да се извини на Люк, щеше да каже, че временно е изгубил разсъдъка си, ако се наложи, но трябваше да направи това. Люк официално щеше да бъде недоволен, но инцидентът щеше да мине без последици, сигурен бе. Пещерата го викаше. Трябваше да поговори насаме с нея. Щеше да пише за тази нощ. Тя можеше да оформи мисленето му, може би дори да го накара да зареже някои от старите си, упорито защитавани схващания.

— Проклети шамани — прошепна той. Мисълта сама се отрони от устните му. — Възможно ли е да съм грешал?

Приближи стълбата и забави крачка. Предстоеше дълго спускане, а на своите години той вече не бе пъргав като планински козел.

Стъпки! Някой тичаше.

Сепна се и понечи да се обърне, но така и не успя.

Не видя цепеницата, която удари главата му, така и не усети как го влачат през ръба и в последния момент, при преминаването му през мембраната, така и не чу пляска на крилете на двете кани, подплашени от трясъка на чупещите се от тежестта му дъбови клони.

12.

Абатство Клерво, Франция, 1118 г.

Огромната гора около новия манастир се беше смълчала в кристалната зимна утрин. Полетата бяха тихи, равният хоризонт бе спокоен и неподвижен.

В ледената стая имаше не повече от двајсет сламеника, нощно гърне и леген със замръзнала вода. Младият абат бе захвърлил грубото одеяло, защото тялото му гореше независимо от студа. Кожата му бе хлъзгава, сякаш току-що се бе топнал във вода. Раздиращата кашлица, която го бе измъчвала през цялата нощ, се бе успокоила за момента, но той знаеше, че скоро щеше да се върне, за да разтърси тялото и да заблъска в главата му. Опитваше се да диша през носа, за да избегне поредния пристъп.

На времето, когато се разболееше, привилегированият млад Бернар се ползваше от нежните грижи на някоя жена — леля или братовчедка. Но беше пропъдил всички жени от паството си и затова сега бе принуден да разчита на не така внимателните обноси на мъже. Трескавите му жалби се бяха обърнали към любимата му майка, умряла преди толкова години. Все още имаше смътни спомени от ранното си детство, как лежеше в леглото с възпалено гърло и бе успокояван с песен, напитка с мед и от красивото ѝ лице. Но сега беше мъж, на двајсет и осем и начело на абатство Клерво. За него нямаше майка и нежна ръка. Трябваше да понася стоически болестта си и да се доверява на Божията милост за оздравяването си.

Ако беше доживяла до старини, майка му със сигурност щеше да е изпълнена с гордост от осъществяването на благочестивия ѝ план. При раждането тя бе предложила всяко от децата си — шестима синове и една дъщеря — на Бог и изцяло се бе посветила на християнското им възпитание.

Когато Бернар завърши образованието си, майка му вече я нямаше. Наставниците му бяха разпознали в негово лице специален талант, младеж, който освен благородния произход и природната

интелигентност бе с благ нрав, остър ум и онзи неповторим чар, с който Бог рядко благославя човека. Въпреки краткия флирт с мирските изкушения на литературата и поезията никога не бе имало сериозни колебания, че Бернар ще стане Божи служител.

Разбира се, пътят на най-малкото съпротивление щеше да го отведе в близкия бенедиктински манастир във Фонтен, но той решително отбягваше тази възможност. Философски вече бе застанал на страната на новите лица в Църквата — Робер от Молесм, Алберик от Сито, цистерцианците, които смятаха, че строгото съблюдаване на правилата на свети Бенедикт Нурсийски е било забравено от покварените манастири и от техните обитатели. Тези цистерцианци бяха твърдо решени да премахнат излишната плът и дух, заразили бенедиктинците. Те възнамеряваха да отхвърлят фините ленени ризи, панталоните, меките кожи, чаршафите и завивките. Техните манастири и обители никога нямаше да бъдат украсени с водоливници и химери. Щяха да ядат хляба си твърд, без сланина или мед. Нямаше да събират такси за погребения и десетък, щяха да строят манастирите си далеч от градове и села и да не допускат в тях никакви жени, за да избягват мирските изкушения. И щяха да прекъсват молитвите и медитациите си единствено заради тежкия физически труд, необходим за изхранването им.

Прегърнал с цялото си същество този спартански идеал, един ден младият Бернар се молеше за Божие напътствие в малка крайпътна църква и когато стана, имаше своя отговор. Вцепенен от яснотата на решението си, той убеди братята си Бартомио и Андре, чичо си Годри, а след това и още трийсет и един други бургундски аристократи да заминат с него за Сито, да заменят френското кралство за Свещената Римска империя и стария си начин на живот с нов. Двама други от братята му, Жерар и Ги, бяха заминали войници, но след време също щяха да се присъединят към него. Само най-младият Нивар беше оставен.

— Сбогом, Нивар — беше извикал Бернар на любимия си брат в деня, в който групата потегли. — Всички земи и имения ще останат за теб.

— Значи вземаш небето и ми оставяш само земята! — през сълзи извика момчето. — Подялбата е нечестна!

Тези думи дълбоко трогнаха Бернар и стомахът му се свиваше на топка до деня, в който Нивар най-сетне се присъедини към тях.

През 1112 година манастирът Сито бе все още само от дърво, без камък. Той бе основан петнайсет години по-рано, но абатът, суровият англичанин Стивън Хардинг, от известно време не бе имал нови послушници. Преизпълни се с радост от това нашествие на хора и прие Бернар и сподвижниците му с отворени обятия.

Бернар прекара блажено буден онази първа студена нощ в мирянското спално помещение, в което отекваше хъркането на изнурените мъже. През следващите дни и седмици колкото по-тежки бяха усилията, толкова по-голямо бе удоволствието му, и в бъдеще щеше да казва на всички новодошли пред портата: „Ако желаете да живеете в тази обител, оставете тялото си; само духове могат да влизат тук.“

Способностите му бяха така изключителни и работата му тъй енергична, че две години по-късно Стивън беше решил, че Бернар е повече от готов да основе нов сестрински манастир. Направи го абат и го изпрати с братята му Андре и Жерар и още дванайсет други в диоцеза Лангре в Шампан.

На една равна поляна те издигнаха проста постройка и заживяха неимоверно тежък дори по техните стандарти живот. Земята бе бедна, правеха хляба си от най-грубия ечемик и през първата година трябваше да разчитат на треви, корени и варени букови листа. Но въпреки всичко издържаха и основаха своя манастир. Нарекوха го Клерво.

Заради харизмата на Бернар в Клерво започнаха да се стичат последователи и когато се разболя, тук живееха вече над сто монаси. Липсваше му чувството за единство от времето, когато спеше с другарите си в дългото спално помещение, но от друга страна бе по-добре, че се беше съгласил да се премести в малката абатска пристройка до църквата. Продължаващите вече цял месец пристъпи на кашлица щяха да лишат монасите от малкото сън, който можеха да си позволят.

Жерар винаги е бил най-здрав от шестимата братя. Никога не се бе разболявал през живота си, ако не се брои белегът на бедрото, достоен трофей за всеки войник. Суетеше се около крехкия си брат и се опитваше да го тъпче със супи и отвари, но Бернар си отиваше, беше станал торба кокали. Твърде изтощен, за да води литургиите, той

прехвърли това задължение на приора си, но въпреки това настояваше да му помагат да отива до църквата, да присъства на службите и на редовните молитви.

Един ден Жерар замина на своя глава да уведоми влиятелния духовник Вийом дьо Шампо, епископ на Шалон ан Шампан, за здравословното състояние на Бернар. Вийом открито ценеше Бернар и много точно бе разпознал потенциала му на бъдещ църковен водач. Щом научи за болестта му, той издейства позволениято на Цистерцианския орден в Сито да вземе под свое крило Бернар за срок от една година. С указ нареди младият абат да бъде освободен от всичките му монашески задължения и да не спазва суровите порядки на ордена, докато тялото му не бъде излекувано. Бернар бе откаран с каруца на юг, в по-топъл климат, в един по-богат и удобен манастир, където няколко години преди това бе постъпил средният му брат Бартомио. И така Бернар от Клерво се озова в манастира Руак.

Руак бе бенедиктинска общност, която мудно се освобождаваше от крайностите, срещу които бе въстанал Бернар. Братството все още не беше годно да стане част от Цистерцианския орден. Макар вече да не се допускаха нови монахини, на абата, който бе благодушен човек от стария тип, не му даваше сърце да прогони старите. Не се беше отказал и от винарската изба, пивоварната, натъпкания догоре с храна килер и плевнята. Бартомио и неколцина по-млади братя бяха изпратени в Руак като авангард на реформата, но бяха започнали да се наслаждават на удобствата, на които бяха попаднали тук след тежките години в Клерво. Всъщност, Руак бе променил тях повече, отколкото те — Руак.

При пристигането си Бернар бе твърде болен, за да забележи свещеническите недостатъци на новата си обител, още по-малко да протестира срещу тях. Беше настанен в едностайна каменна постройка в покрайнините на манастира, с пещ, удобно легло, маса за четене със стол, тапициран с конски косъм, и множество дебели свещи. Брат му Бартомио се грижеше за огъня и се суетеше около него като разтревожен любовник, а една възрастна монахиня, сестра Клотилда, го тъпчеше с прясна храна и здравословни напитки.

Отначало изглеждаше, че Бернар може и да не оцелее. Непрекъснато губеше съзнание, от време на време разпознаваше брат

си и всеки път немошно го благославяше, наричаше монахинята „майко“, което като че ли ѝ доставяше безкрайно удоволствие.

На двайсетия ден треската на Бернар отшумя и той започна да си дава сметка за обстановката около него.

Надигна се в леглото, докато брат му нагласяше завивките.

— Кой ме е довел тук? — попита.

— Жерар и неколцина монаси от Клерво.

Бернар изчопли гурелите от очите си и изкусно маскира упрека като комплимент.

— Виж се само! Добре изглеждаш, Бартомио!

По-големият му брат бе пълен и як, с розова като на прасенце кожа, а косата му се нуждаеше от нова тонзура.

— Малко съм затлъстял — призна си Бартомио и отбранително потупа корема си, скрит от плътната ленена роба.

— Как така?

— Тукашният абат не е стриктен като теб!

— А, чувал съм да говорят така за мен — рече Бернар. Беше свел очи и бе невъзможно да се каже дали се разкайваше за аскетизма, който бе наложил в своя манастир, или порицаваше отстъплението на Бартомио. — Как върви животът ти тук, братко? Служиш ли на Христа с цялата си душа?

— Мисля, че да, но се боя, че ще погледнеш с подозрение на доволството ми. Много ми харесва тук, Бернар. Имам чувството, че съм намерил своето място.

— С какво се занимаваш, освен с молитви и медитация? Имаш ли някакъв занаят? — Припомни си, че брат му се отвращаваше от физическия труд.

Бартомио призна, че заниманията на закрито го привличат повече. Абатът го беше освободил от земеделска работа. В Руак имаше малък скрипторий, който изготвяше копия на „Устав на св. Бенедикт“ срещу прилична печалба, и Бартомио се учеше от един почитаем монах с опитна ръка. Освен това обичаше да се грижи за болните, както Бернар беше успял да се убеди лично. Помагаше на брат Жан, който бе лекар, и прекарваше по час в шетане из лечебницата, поддържаше огньовете, палеше свещите за утринната молитва, изливаше купите, използвани за пускане на кръв, миеше краката на болните и изтърсваше дрехите им, за да махне въшките.

Помогна на Бернар да се изправи на крака, остави изпосталелия си брат да се облегне на него и му поднесе нощното гърне. Ентусиазирано коментира по-добрата струя и цвят на урината му.

— Ела — каза Бартомио, след като приключиха. — Направи няколко крачки с мен.

През следващите седмици няколко крачки се превърнаха в много и Бернар можеше да излиза на кратки разходки в пролетните дни и да присъства на литургиите. Старият абат Етиен и неговият приор Луи бяха твърди привърженици на старите бенедиктински порядки и хранеха, както споделиха един с друг, доста опасения от видния млад мъж. Той бе луда глава, реформатор, и техните провинциални умове не можеха да се мерят с неговия интелект и със силата на убеждението му. Надяваха се, че ще сметне за благопристойно да остане скромен гост и да им позволи да запазят запасите си вино и посестримите на милата стара Клотилда.

Един ден, докато се разхождаха по поляната до лечебницата, Бартомио посочи ниската постройка и каза:

— Знаеш ли, Бернар, там има един духовник, пратен в Руак от верни приятели, за да се възстанови от ужасно нараняване. Той е единственият, когото намирам за равен на теб по красноречие, познания и мъдрост. Може би ще се запознаете, когато възстанови силите си. Името му е Пиер Абелар и макар че страстно ще порицаеш някои аспекти на бурния му живот, със сигурност ще го намериш за далеч по-провокиращ от глупавия ти брат.

Така семето беше засято и Бернар се зачуди кой ли е този Абелар. Докато пролетта преминаваше в лято и силите му се възстановяваха, при всяка разходка из манастира той надничаше през сводестите прозорци на лечебницата с надеждата да зърне загадъчния мъж. Накрая, след една утринна литургия, Бартомио му каза, че Абелар е помолил да се видят. Но преди срещата да се състои, Бартомио се почувства длъжен да разкаже на брат си историята на Абелар, така че и двамата да си спестят неловкото положение.

На младини Абелар бил изпратен в Париж да учи в катедралното училище на Нотр Дам при същия Вийом дьо Шампо, на когото сега бе подчинен Бернар. Не след дълго младият учен вече можел да побеждава учителя си в ораторското изкуство и споровете и едва двайсет и две годишен основал собствена школа извън Париж.

Ученици от цялата страна се стичали, за да учат при него. Десет години по-късно той самият станал главен учител в Нотр Дам, а през 1115 година — и каноник на училището. Тук Бернар го прекъсна и каза, че да, разбира се, че е чувал за блестящия учен и се е питал какво ли се е случило с него.

Отговорът — жена на име Елоиз.

Абелар я срещнал, когато била на петнайсет, млада и дребна, вече известна с познанията си по класическите езици. Живеела в Париж в бляскавия дом на чичо си, богатия каноник Фюлбер. Абелар бил така поразен от нея, че уредил чичо ѝ да го настани в дома си уж под предлог, че ще бъде личен наставник на будното момиче.

Спорно е кой кого е съблазнил, но никой не можел да отрече страстната връзка, която последвала. Абелар лекомислено занемарил преподавателските си задължения и най-недискретно позволявал песните, които пишел за нея, да бъдат пети на публични места. Трагичната им връзка довела до забременяване. Абелар я изпратил при свои роднини в Бретан. Там тя родила дъщеря, която нарекла Астролаб на астрономическия инструмент — име, което говори предостатъчно за поразителната напредничавост на Елоиз.

Детето било оставено на грижите на сестра ѝ и двамата любовници се върнали в Париж, където Абелар започнал напрегнати преговори с чичо ѝ. Щял да се съгласи да се ожени за нея, но отказвал да оповести публично брака им, за да не компрометира поста си в Нотр Дам. Дватамата с Фюлбер едва не стигнали до открит сблъсък поради несъгласията по този въпрос. В разгара на разпратата Абелар убедил Елоиз да се оттегли в манастир в Аржантъой, където получила образованието си като момиче.

Тя заминала против волята си, тъй като била земен човек без склонност към религиозен живот. Пишела на Абелар писма, в които го питала защо трябва да се подлага на живот, който не ѝ е присърце, особено щом изисква двамата да се разделят.

Годината била 1118, няколко месеца преди Бернар да пристигне в манастира Руак. Чичото на Елоиз бил вбесен, че Абелар уж се справил със затрудненото положение на племенницата му, като я отпратил, вместо публично да заяви желанието си за почтен съюз между тях. Фюлбер не можел да позволи нещата да се решат мирно. Убедил трима от блюдолизците си да нападнат Абелар в квартирата му. Двама го

държали прикован към леглото, а третият грубо го кастрирал с ножа си, подобно на някакво добиче. Хвърлили отрязаните му тестиси в легена за умиване и го оставили стенещ в локва съсирваща се кръв.

Абелар се надявал да умре, но му било писано друго. Вече бил изрод, отритнат от всички. С болка обмислял участието си — дали самият Бог не отхвърля евнусите, не ги изключва от Себе си като нечисти създания? Разболял се от треска и сковаващо безсилие заради загубата на кръв. Останал в това застрашаващо живота му състояние, докато Вийом дьо Шампо, този неизменен закрилник на изтънчените умове, не се намесил и го изпратил в Руак на грижите на видния лекар брат Жан. И в спокойната провинция, след дълго физическо и духовно възстановяване той бил готов да се срещне с другия виден болен в Руак, Бернар от Клерво.

Бернар дълго щеше да си спомня първата им среща. Онази лятна утрин чакаше пред лечебницата, когато от нея излезе неимоверно слаб мъж с прегърбени рамене, високо чело, набраздено с тревожни бръчки, и срамежлива, почти момчешка усмивка. Походката му бе бавна и тътреше крака. Бернар трепна съчувствено. Абелар беше на четирийсет, но приличаше на старец и въпреки собственото си неразположение, Бернар се чувстваше здравеняк в сравнение с горкия човек.

Абелар протегна ръка.

— Абат Бернар, толкова исках да се срещнем. Изтъкнатата ти репутация ми е добре известна.

— Аз също исках да се срещна с теб.

— Имаме много общи неща помежду си.

Бернар повдигна вежда.

— И двамата обичаме Бог — поясни Абелар, — и двамата бяхме върнати към здраве от зелените супи на сестра Клотилда и кафявите отвари на брат Жан. Ела, нека се поразходим, само не твърде бързо.

От този ден нататък двамата мъже бяха непрекъснато заедно. Бернар направо не можеше да повярва на късмета си. Абелар по нищо не му отстъпваше по въпросите на богословието и логиката. Чрез дебати и разисквания той можеше да упражнява ума си наравно с тялото. Докато се разхождаха, обсъждаха Платон и Аристотел, реализма и номинализма, човешкия морал, конкретни и абстрактни въпроси. Водеха словесни двубои, сменяха си ролята на учител и

ученик, случваше се да се унасят в спорове, траещи часове. Бартомио понякога прекъсваше работата си, поглеждаше през прозорците на лечебницата към двамата мъже, които ходеха и оживено жестикулираха на поляната, и казваше:

— Виж, братко Жан. Пациентите ти са в чудесно състояние.

Бернар с готовност говореше за бъдещето — за намерението си отново да се заеме с църковните въпроси, за страстното си желание да разпространява цистерцианските принципи. Абелар от своя страна отказваше да гледа напред. Държеше да се придържа към настоящето, сякаш нямаше нито минало, нито бъдеще. Бернар не го насилваше. Нямаше полза да настоява за откровеност от страна на тази злочеста душа.

Една сутрин, изкачили се на любимото си възвишение с изглед към реката, на известно разстояние от манастира, двамата спряха да се насладят на гледката. Седнаха на камъните и се умълчаха. Първата топлина на пролетта и първите разцъфнали дървета изпълваха въздуха със замайващ аромат.

— Знаеш за моето минало, нали, Бернар? — изведнъж се обади Абелар.

— Да, зная.

— Значи знаеш и за Елоиз.

— Да.

— Така ми се иска да я познаваш добре, защото така щеше да познаваш по-добре и мен.

Бернар го изгледа с недоумение.

Абелар бръкна в пазвата си и извади сгънато парче пергамент.

— Писмо от нея. За мен ще бъде чест, ако го прочетеш и ми кажеш какво мислиш. Тя не би възразила.

Бернар зачете и му беше трудно да повярва, че това е дело на осемнайсетгодишна жена. Писмото беше любовно, но в никакъв случай долно, а възвишено и чисто. Беше трогнат от мелодията на думите и страстта на сърцето ѝ. След няколко минути му се наложи да спре, за да избърше сълза от окото си.

— До коя част стигна? — попита Абелар.

Бернар прочете откъса на глас:

— „Тази обител не дължи нищо на подаянията; нашите стени не са издигнати от лихвари или общественици, нито основите ѝ са

положени благодарение на грабителство. Бог, Комуто служим, вижда само невинните ценности и безобидните поклонници, които ти постави тук. Каквото и да е това младо лозе, то е такова единствено благодарение на теб и от теб зависи да насочиш всичките си грижи, за да го облагородиш и подобриш; това трябва да бъде едно от основните начинания в живота ти. Нашето свещено отричане, нашите клетви и начинът ни на живот като че ли ни държат далеч от всички изкушения.“

Абелар кимна тъжно.

— Да. Моля те, дочети го.

Когато приключи, Бернар сгъна писмото и му го върна.

— Тя е забележителна жена.

— Благодаря ти. Макар да сме женени, тя вече не може да бъде моя съпруга. Аз съм мъртъв отвътре, радостта ме напусна завинаги. Въпреки това смятам да посветя остатъка от живота си на нея и на Бог. Ще живея като прост монах. Тя ще живее като проста монахиня. Ще бъдем брат и сестра в Христа. Макар че ще живея с постоянното злощастие на участта ми, чрез нашата любов към Бог ще можем да се обичаме и помежду си.

Бернар го докосна по коляното.

— Ела, братко. Денят е чудесен. Да повървим още.

Продължиха надолу по течението, високо над реката. Бяха валели обилни дъждове и притоците бяха направили реката бурна и с мътни води, но на високия корниз, на който се намираха, земята бе суха и здрава. Сандалите шляпаха по петите им на всяка крачка. Приблизиха най-далечната точка сред скалите, до която бяха стигали, но времето беше чудесно и двамата имаха сила да продължат напред. Не беше нужно да разговарят; щеше да е жалко да съперничат на шепота на вятъра в листата. Високо сред скалите се чувстваха като попаднали в царството на ястребите, в царството на Бог.

След известно време Бернар каза:

— Виж! Да си починем тук.

На една широка площадка с великолепен изглед към реката се издигаше стара чвореста хвойна, която сякаш растеше от самата скала. Изкривените ѝ клони предлагаха прохладна сянка. Седнаха, облегнаха гърбове на грубия ствол и продължиха да съзерцават мълчаливо.

— Ще се връщаме ли? — попита след малко Абелар.

Бернар стана и огледа пътя пред тях, заслони очите си от слънцето и погледът му обходи скалите.

— Струва ми се, че може да успеем да се върнем в манастира, като продължим напред, намерим лек път догоре и минем през поляните северно от църквата. Във форма ли си?

Абелар се усмихне.

— Не колкото теб, братко, но мисля, че ще се справя с предизвикателството.

Пътеката се оказа малко по-стръмна и потните им стъпала започнаха да се хлъзгат в сандалите. Бернар вече се съмняваше в мъдростта на решението си, когато чуха приятен плясък. След следващия завой имаше малък водопад, който проблясваше като ивица скъпоценни камъни на слънцето. Водата преливаше през ръба и се спускаше от отвесните скали.

Двамата жадно напълниха шепи с чиста студена вода и решиха, че може би това е знак, че пътят напред е благоприятен.

Напредваха бавно и корнизът стана малко коварен, но бяха твърдо решени да намерят прекия път и мълчаливо се радваха, че телата им са готови за задачата. Няколко месеца по-рано и двамата бяха толкова немощни, че едва се надигаха от леглата си. А сега бяха благодарни, че можеха да продължат напред.

Втори водопад украси пътя им и отново утоли жаждата им. Бернар избърса длани в одеждите си и проточи врат.

— Само дотам — посочи той. — Ако отидем още малко напред, мисля, че от онова място ще успеем спокойно да се изкачим догоре.

На избраното място Бернар опря длани на бедрата си и попита Абелар дали е готов за изкачването.

— Готов съм, макар да ми се струва, че ще има дълго да се катерим.

— Не се безпокой. Бог ще ни държи прикрепени към небесната твърд — весело рече Бернар.

— Ако на някого от нас му е писано да лети, моля се да съм аз, а не ти — отвърна Абелар.

Бернар поведе, като търсеше път, който най-много да наподобява стълба. Плувал в пот, задъхан от усилията, той се изкачи на поредното ниво и замръзна на място.

— Абелар! Внимавай с онзи камък, че мърда, но ела! Попаднах на нещо великолепно!

В отвесната скала зееше дупка, широка колкото легло за възрастен, висока колкото малко дете.

Бернар протегна ръка да помогне на по-възрастния си приятел.

— Пещера! — изпъшка Абелар и си пое с мъка дъх.

— Хайде да я огледаме — възбудено предложи Бернар. — Ако не друго, ще се охладим малко.

Нямаха факли и трябваше да разчитат на слънчевата светлина, за да видят нещо в залата. Жълтото сияние проникваше само на няколко стъпки, преди да бъде погълнато от непрогледния мрак. След като изпъзяха вътре, двамата откриха, че могат да се изправят. Бернар направи няколко предпазливи крачки напред и видя нещо в самия край на осветената част.

— Боже мой, Абелар! Тук има фрески!

Бягащи коне.

Втурнал се напред бизон.

Главата на огромен черен бик на тавана.

Създанията се губеха напред в мрака.

— Тук е идвал художник — изломоти Абелар.

— Гений — съгласи се Бернар. — Но кой?

— Мислиш ли, че е от стари времена? — попита Абелар.

— Може би, но не мога да кажа със сигурност.

— Римляните са владеели Галия.

— Да, но това тук не прилича на никоя римска статуя или мозайка, която съм виждал — възрази Бернар. Погледна навън към долината. — Колкото и да е старо, това място е великолепно. Художникът едва ли е можел да намери по-добро платно за рисуване. Трябва да се върнем с осветление, за да видим какво се крие по-навътре. — Потупа Абелар по рамото. — Ела, приятелю. Какъв чудесен ден беше само. Да се връщаме в манастира за литургията.

Бернар уговори Бартомио да дойде в пещерата с него и Абелар, а на свой ред Бартомио взе брат Жан, който познаваше и живо се интересуваше от дивата природа. Четиримата тръгнаха от манастира след третия час с намерението да се върнат за шестия час по обяд^[1]. Щеше да се наложи да побързат, но ако пропуснеха молитвата, можеха да направят покаяния, светът нямаше да свърши заради това. Ако

Бернар бе абат на Руак, нагласата им нямаше да е толкова небрежна, но през този слънчев ден той се чувстваше по-скоро изследовател, отколкото духовник.

Пристигнаха при пещерата късно сутринта, замаяни като момчета, участващи в някоя нова лудория. Духът на Бартомио бе приповдигнат от жизнеността и доброто настроение на брат му. Дундестият, добросърдечен лечител Жан, който бе по-стар от останалите с няколко години, изгаряше от желание да види с очите си новооткритите фрески. Бернар и Абелар пък с радост подхранваха растящото приятелство помежду им.

Бяха взели добри факли със себе си — клони от лиственица с напоени с мас парцали на края. Жан коленичи на корнизата над пещерата, но не за да се моли, а за да отвори кесията с материалите за палене на огън — кремък, железен цилиндър, който някога е бил част от стар ключ от манастира, и ивици парцал, приготвени и изсушени по негова лична рецепта.

С бързи движения изкара искра и миг по-късно подпалката тлееше. След като факлата му се разгоря, другите запалиха своите от неговата. Не след дълго четиримата стояха на входа на пещерата с горящи факли в ръце и се визираха безмълвно към най-прекрасните изображения, които бяха виждали някога.

Вътре напълно изгубиха представа за времето; когато се върнеха, шестият час отдавна щеше да е отминал и щяха да са късметлии, ако успеят да присъстват на следващата служба през деветия час. На светлината на пращящите факли те се възхищаваха на менажерията. Някои от животните като бизоните и мамутите, като че ли бяха измислени, макар че конете и мечките изглеждаха напълно реалистични. Странният човек птица с възбуден пенис ги стресна и ги накара да зацъкат с език. А когато пропълзяха през тясната дупка в дъното на пещерата, бяха зашеметени от червените отпечатьци от длани, които се скупчиха около тях в малката зала.

Още от самото начало обсъждаха кой може да е бил художникът или художниците. Римляните? Галите? Келтите? Или някои други варвари от далечното минало? При липса на отговор се върнаха на въпроса защо. Защо да украсяват залата с длани? Каква е била целта на всичко това?

Жан влезе в последната зала и възкликна:

— Е, братя, това са неща, които разбирам по-добре! Растения!

Огледа рисунките с опитно око. Жан беше вещ билкар, един от най-добрите в Перигор и способностите му на лечител нямаха равни на себе си. Неговите лапи, мехлеми, прахчета и отвари бяха легендарни, а репутацията му стигаше чак до Париж. Билкарството в района имаше дълга история и познанията за лечебните растения и корени грижливо се предаваха от баща на син, от майка на дъщеря и, в случая с Руак, от монах на монах. Жан имаше особена дарба за усъвършенстване и експериментирание. Дори лапата за кашлица да вършеше достатъчно добре работата си, нямаше ли да стане още по-добра, ако се добави и стръкче здравец? Ако диарията може да се спре с обичайните отвари, те няма ли да бъдат по-силни, ако се сложи и малко сок от мак и мандрагора?

Другарите му се насъбраха около него и Жан посочи с факлата си изображенията на храстите с червените плодчета и петделни листа.

— Доколкото мога да преценя, това е бодливо грозде. Сокът на плодовете му е добър за различни видове отпадналост. И онези лози там. Струва ми се, че са от семейството на упойващите, за които се казва, че били лек срещу втрисане.

Бартомио разглеждаше големия човек птица на отсрещната стена.

— Видяхте ли това създание, братя? — Посочи с пръст еректирания пенис на фигурата. — И този е надарен като другия. Между другото, дори аз знам какви са растенията около него. Ливадна трева.

— Така е — изсумтя Жан. — Обикновена трева. Няма особена стойност като лекарство, макар че я ползвам от време на време, за да сгъстя някоя лапа.

Бернар бавно обикаляше залата и разглеждаше стените.

— Вече почти се уморих да повтарям, но в целия християнски свят не съм виждал подобно място. Струва ми се...

Под краката му се чу хрущане и Бернар изгуби равновесие. Падна, като изпусна факлата и си одраска коленете.

Абелар се завтече към него и му подаде ръка.

— Добре ли си, приятелю?

Бернар посегна за факлата, но дръпна рязко ръка, сякаш беше видял готова да го нападне змия, и се прекръсти.

— Вижте тук! Боже мой!

Абелар сниши факлата си, за да разгледа по-добре какво бе стреснало другаря му. Покрай стената имаше натрупани на купчина жълто-бели човешки кости. Абелар също се прекръсти бързо.

Жан се присъедини към тях и започна да оглежда находката.

— Тези кости не са отскоро — отбеляза. — Не мога да кажа от колко време клетникът лежи тук, но мисля, че определено не е малко. И вижте само черепа му! — Тилът зад лявото ухо беше разбит и хлътнал дълбоко. — Умрял е от насилствена смърт, дано Бог даде покой на душата му. Чудя се дали това не е нашият художник?

— Откъде можем да знаем? — сви рамене Бернар. — Който и да е бил, длъжни сме да приемем, че е християнин, и съответно трябва да го погребем както подобава. Не можем да го оставим тук.

— Съгласен съм, но ще трябва да се върнем някой друг ден с торба за останките му — каза Абелар. — Не бих искал да го обезчестя, като оставя част от костите му тук и разпиля останалите някъде другаде.

— С купичката му ли ще го погребем? — възкликна Бартомио като малко дете.

— Каква купичка? — попита Жан.

Бартомио протегна факлата си, докато едва не докосна варовиковата купичка с размерите на две свити човешки длани, която лежеше на пода между костите на краката.

— Тази!? — рече той. — Със старата му купичка за храна ли ще го погребем?

Много след като костите бяха погребани в гробището и в църквата бе отслужена литургия за мъртвия, Жан разгледа отново жълтеникавата каменна купа, която държеше на писалището до леглото си. Беше тежка, гладка и прохладна на допир, и докато я обгръщаше с ръце, неволно си помисли за човека в пещерата. Той самият имаше тежък хаван и чукало за стриване на билки. Един ден импулсивно го извади от шкафа в лечебницата и го постави до купата на покойния. Не се различаваха особено.

Помощникът му, млад монах на име Мишел, го наблюдаваше подозрително от мястото си в ъгъла.

— Нямах ли нищо за вършене? — раздразнено го попита Жан. Младежът с продълговато лице бе неспособен да си гледа работата.

— Не, отче.

— Е, ще ти кажа как да си запълниш времето до вечерня. Смени сламата на всички сламеници в лечебницата. Пак са се появили дървеници.

Младият монах затътри крака с кисела физиономия, като си мърмореше нещо.

Килията на Жан бе отделено помещение в дългата лечебница. Обикновено заспиваше веднага щом събуваше сандалите си и полагаше глава на сламеника, без да обръща внимание на хъркането и стоновете на пациентите си. След отиването в пещерата обаче спеше неспокойно, мислите му непрекъснато се връщаха към изображенията по стените и скелета в залата. Веднъж сънува как костите му се подредиха отново, скелетът се надигна и се превърна в човека птица. Събуди се, плувнал в противна лепкава пот.

През тази нощ остана да лежи буден и да се взира в малката свещ, която бе оставил да гори на писалището между двете каменни купи.

Обхвана го натрапчиво желание.

То нямаше да утихне лесно.

И наистина не изчезна, докато не замъкна Бартомио, Бернар и Абелар със себе си на покритите с роса ливади и влажни гори около манастира.

Не се стопи, докато не събраха пълни кошници с различни треви, бодливо грозде и упойващи лози.

Не се разсея, докато Жан не смачка плодовете, не нарязва и стри растенията в хавана си и свари гъстата каша, за да приготви отвара.

Нито го напусна до нощта, в която четиримата седнаха заедно в килията на Жан и един по един пиха от тръпчивия червеникав чай.

[1] Каноничните часове в бенедиктинските манастири, през които се провеждат служби, са следните: полунощница (малко след полунощ); утрения (завършва преди зазоряване); първи час (малко преди изгрев); трети час (между изгрев слънце и пладне); шести час (пладне); девети час (между пладне и залез слънце); вечерня (преди залез слънце и преди вечеря); повечерие (след вечеря). Часовете са подвижни в зависимост от сезона. — Б.пр. ↑

13.

— Това ли е всичко? — възкликна Люк.

Юг бе спрял да превежда. Затвори прикачения файл и извинително вдигна ръце с дланите нагоре.

— Само толкова е дешифрирано досега.

Люк нетърпеливо тропна с крак и преносимата постройка се разтресе.

— Значи са си направили чай от тези растения. А после?

— Да се надяваме, че нашият белгийски приятел скоро ще има повече материал за нас. Ще му пратя окуражително съобщение. Не бих искал да се разсее от някаква сбирка на тема „Стар Трек“ или нещо подобно и да изгуби интерес.

— Имало е скелет. Юг, и артефакти! А сега нито в десетата зала, нито където и да било другаде открихме находки по повърхността. Ама че загуба!

Юг сви рамене.

— Какво пък, може да са направили точно това, което са казали, че ще направят. Осигурили са на един предхристиянски пещерен човек християнско погребение!

— Все едно да намериш египетска гробница, опразнена от грабители. Скелет от онзи период би представлявал огромна ценност.

— Все пак са ти оставили рисунките, не забравяй.

Люк тръгна към вратата.

— Пиши на приятеля си и го накарай да побърза с останалата част. Отивам да поговоря със Сара за растенията.

— Ако бях на твое място, щях не само да говоря.

— За Бога, Юг, няма ли да пораснеш най-сетне?

Караваната на Сара бе тъмна, но Люк въпреки това почука на вратата.

— Кой е? — приглушено попита някой.

— Люк. Имам важни новини.

След няколко секунди испанецът Ферер отвори вратата, гол до кръста.

— Ей сега идва, Люк — бодро рече той. — Искаш ли питие?

Сара запали фенер и се появи на прага, изчервена от смущение като хваната в крачка тийнейджърка. Беше закопчала блузата си накриво и когато го забеляза, не ѝ остана друго, освен да завърти отчаяно очи.

Ферер ѝ лепна бърза целувка по бузата и си тръгна, отбелязвайки без капка горчивина, че работата винаги стои на първо място.

Люк попита дали няма да се чувства по-добре, ако поговорят отвън, но тя го покани и запали фенера в „дневната“. Съскането на пламъка наруши тишината.

— Изглежда готин тип — отбеляза най-сетне той.

— Карлос ли? Много готин.

— Познаваше ли го преди Руак?

Тя се намръщи.

— Люк, защо имам чувството, че съм разпитвана от баща ми? Малко е неловко, не мислиш ли?

— Не и за мен. Съжалявам, ако за теб е неловко. Нямах намерение да те поставям в такова положение.

— Не се съмнявам. — Тя отпи глътка вода от бутилка.

— За какво искаше да говорим?

— За растенията. Мисля, че са били използвани за конкретна цел.

Сара се наведе напред, като неволно показва лъщящата цепка на бюста си.

— Слушам — рече тя и докато слушаше историята от ръкописа на Бартомио, натрапчиво навиваше кичури от косата си толкова стегнато, че пръстите ѝ побеляваха. Това бе нервен навик, който Люк бе забравил. По време на последната им нощ заедно го правеше непрекъснато.

Люк не беше сигурен кое е причинило стреса ѝ — неговото присъствие или историята на Бартомио. Така или иначе, когато приключи с разказа, и двамата заговориха възбудено за работата, която им предстоеше. По някое време той ѝ каза да не се вълнува толкова и да се наспи добре.

От озадачената ѝ физиономия остана с впечатление, че думите му са прозвучали по-скоро като упрек, отколкото като съвет.

Вторият ден от разкопките бързо се обърка и оплете като рибарска мрежа.

Зви Алон не се появи на закуска. Намериха колата му паркирана над скалите. Вратата на пещерата беше заключена и недокосната. Джеръми с тревога отиде при Люк и му съобщи как Алон му е поискал ключа снощи, а Люк гневно отрече да е давал на израелския археолог разрешение да посещава пещерата.

Екипът панически започна да търси в подножието на скалите, но не откри нищо. Накрая Люк взе командирско решение и нареди сутрешната смяна да започне работа вътре в пещерата, а самият той се свърза с властите.

Предвид важността на разкопките в Руак на обаждането му отговори лично лейтенант от местната жандармерия, някой си Бийете. Когато се увери, че въпросът е сериозен, той се обърна към началника си полковник Тука от жандармерийското управление на департамента Дордон в Перигор и мобилизира полицейски катер от Лез Ейзи да тръгне по течението на Везер.

Късно сутринта се свързаха с Люк по радиостанцията в пещерата и го уведомиха, че Тука е пристигнал. Полковникът се оказа доста недодялан човек, леко пълен, плешив, с едри черти на лицето и провиснали, сбръчкани висулки на ушите. Мустаците му бяха подстригани твърде късо за широката площ между носа и горната му устна и там оставаше ивица гола кожа, а подобно на много хора с оскъдна коса, компенсираше недостига ѝ с козя брадичка. В същото време обаче имаше неуместно гладък и елегантен глас с доста префинен парижки акцент. Люк щеше да има повече доверие в него, ако бяха разговаряли по телефона.

Срещнаха се при взетата под наем кола на Алон. Тъкмо започнаха да говорят, когато младият лейтенант изтича при тях и възбудено им съобщи, че са открили тяло край брега на реката.

Този ден Люк нямаше да може да стигне до пещерата.

Първото му задължение бе да се качи в катера да идентифицира трупа. Задачата го остави замаян и потресен. Алон бе целият окървавен и изпотрошен. Някакъв клон беше разпрал корема му долу при слабините. От многобройните удари при падането лицето му бе

обезобразено, а ръцете и краката — извити под неестествени ъгли подобно на клоните на старата хвойна високо горе на корниза. Макар да бе сухо и хладно, насекомите вече бяха започнали да вземат своето.

Трябваше да се събират показания. Наложиха се Люк да предостави кабинета на Тука и хората му за разговорите. Джеръми беше разпитан последен късно следобед и излезе от преносимата барака блед като останките на Алон. Пиер го чакаше отвън. Прегърна го дружески през рамо с дългата си ръка и го поведе да изпият по едно питие.

Настроението в лагера бе мрачно. След вечеря Люк се почувства задължен да се обърне към екипа си. Тука му беше казал, че аутопсията предстои, но изглеждало много вероятно Алон да се е подхлъзнал, докато се е опитвал да се спусне надолу в тъмното; нямало причина да се подозира умишлено посегателство. Трупът бил намерен точно под стълбата. Травмите по тялото му напълно съответствали на падане от голяма височина. Люк предаде тези наблюдения на смълчалата се група.

След като припомни приноса на професор Алон в тяхната област, той призова за минута мълчание и завърши с молба към всички да приемат, че достъпът до пещерата извън предвидените в протокола часове е строго забранен и че оттук нататък само той ще държи ключовете. Единият ще бъде на ключодържателя му, а резервният щеше да стои заключен в бюрото му.

Люк почти не яде. Юг го замъкна обратно в караваната му, постави го на течна диета с бърбън и пусна джаз от Ню Орлиънс на емпе-3 плейъра си, докато Люк най-сетне заспа, както си беше с дрехите. Тогава Юг изключи устройството и се заслуша в крясъците на някакъв бухал, докато накрая също не се унесе.

Въпреки трагедията, работата в Руак продължи. Налагаше се Алон да бъде заместен, но тази дупка в екипа щеше да бъде запълнена едва през следващия сезон.

Продължиха според плана за първата кампания. Първоначалните проучвания трябваше да се съсредоточат в две зали — входната, или Зала 1 според официалното означение, и Залата с растенията, или Зала 10.

В Зала 10 беше доста тясно и Люк ограничи достъпа само до няколко души едновременно. Основната група се състоеше от Сара,

Пиер, специалист по кремъци от Глазгоу Крейг Морисън и Карлос Ферер, който бе авторитет по микрофауната, останките от дребни бозайници, влечуги и земноводни. Люк имаше чувството, че е направил доста добро попадение, когато събра Сара с испанеца, но коремът му се свиваше всеки път, когато ги виждаше да работят един до друг и телата им почти се допираха. За щастие, Депойе се оказа прав. Популацията прилепи започна да се топи почти моментално. Няколко твърдоглавци останаха да пърхат из вътрешните зали, но екипът изпитваше огромно облекчение, че таванът вече не се движи над тях.

Сара се бе концентрирала върху сондаж метър на метър до югозападната стена на Зала 10, където Люк беше намерил кремъчното оръдие. Горните пластове бяха покрити със съвременно гуано и това усложняваше работата ѝ, тъй като в него имаше много от полена, който търсеше. Целта ѝ за първия сезон бе да достигне до свободно от гуано ниво и да направи предварителна преценка на типовете полени и спори и на честотата на появяването им. При обикновени разкопки работата ѝ на палеоботаник щеше да се сведе до определяне на флората и климата през изучавания период. Рисунките в десетата зала обаче непрекъснато напомняха, че Руак далеч не отговаря на представата за обикновена пещера.

На около десетина сантиметра от съвременния под пръстта от черна стана жълто-кафява и гуаното се изчерпа. Преходната зона бе на нивото, на което бе лежало кремъчното оръдие, преди Люк да го извади.

Групата от Зала 10 стоеше и гледаше как Пиер радостно маха последните остатъци от черна пръст. След серия фотографии решиха да продължат надолу.

Преди това се преоблякоха в нови костюми, ботуши и маски и смениха всичките си шпакли, четки и лопатки, за да не замърсят по-ранните пластове с по-късен полен. На Сара се падна честта да слезе в малкия сондаж и да вземе проба от пръстта за анализ. Едва беше започнала да работи, когато възкликна: „Опа!“ и спря.

Ферер се беше навел над гърба ѝ и започна да пелтечи: „Виж, виж, виж!“

— Кремък ли? — попита Пиер.

Морисън помоли да си сменят местата със Сара. Двуметровият белокош шотландец се сгъна в малкия сондаж и заработи с четчицата си. Предметът беше гладък и жълтеникав, но не бе камък.

— Боя се, че не е по моята специалност — рече той. — Прилича ми на кокал. Ти си, Карлос.

Ферер изчетка още малко пръст и разрови около предмета със зъболекарски инструмент.

— Кокал, но не какъв да е. Довечера ще има още шампанско. Това е слонова кост!

След като внимателно изчистиха целия предмет и го оставиха на място за снимка, Пиер изтича да извика Люк, който работеше в Зала 1.

— Какво толкова си се развълнувал? — попита го Люк.

Макар Пиер да бе с дихателна маска, Люк позна по бръчките около очите му, че специализантът се е ухилил като дете.

— Влюбен съм, шефе.

— В кого?

— Не в кого, а в какво. — Пиер определено се наслаждаваше на момента.

— Добре де, в какво?

— В най-красивото мъничко създание от слонова кост, което съм виждал някога.

Когато стигна в Зала 10, Люк изпадна във възторг.

— Чудесно! Великолепна находка. Тя завършва картината. Сега можем да кажем, че в Руак има всичко, дори пластика. Искате ми се Зви да можеше да я види. Прилича на ориняшка, също като кремъка.

Находката бе изображение на бизон с дължина около два сантиметра, гладко и полирано като речно камъче. Животното вероятно бе стояло изправено на плоските краища на краката си. Главата се извисяваше гордо на яката шия. Двата малки рога бяха непокътнати. Виждаше се дясното око, предадено с дупка, а по хълбоците имаше врязани успоредни линии, вероятно опит да се изобрази козината.

— След като го нарисуваме и заснемем, ще взема първата си проба точно под него — каза Сара.

— След колко време ще имаш някакви резултати? — попита Люк.

— Ще започна следобед, веднага щом се върнем в лагера. Надявам се, че до довечера ще имам някакви предварителни данни.

— Значи се уговорихме. Довечера — среща в лабораторията.

Стори му се, че Ферер изсумтя изпод маската си, но не можеше да бъде сигурен.

Изсумтяването мутира в нещо като вик и бръцолевене на испански. Сара извика на Люк да се върне. Тренираните очи на Ферер бяха забелязали нещо, което всички останали бяха пропуснали. На няколко сантиметра от статуетката от слонова кост имаше някакво кафяво петънце и Ферер беше застанал на четири крака над него със зъболекарския си инструмент.

— Господи — изстена той. — Мисля, че клечахме отгоре му.

— Какво е това? — настоятелно попита Люк.

— Момент, остави ме да работя.

Беше нещо дребно, но не миниатюрно, както беше свикнал Ферер в неговото царство на микрофауната — около половин сантиметър на дължина и не повече от четвърт сантиметър широко. Поради размерите не му отне много време да разчисти костта.

— Е? — не се стърпя Люк, който пърхаше над квадрата като изпълнен с очакване татко.

— Май ще трябва да заредиш доста шампанско, приятел. Това е връх на пръст, дистална фаланга.

— От какъв вид? — със затаен дъх попита Люк.

— Човешки! Пръст на дете! Попаднахме на злато!

Сара събра пробите си и останалите от екипа разровиха квадрата в търсене на още човешки кости. В края на работното време не бяха открили нищо, но вече бяха ударили джакпота. Човешките кости от късния палеолит бяха рядкост като зъби на кокошка. Находката беше новина номер едно в лагера и Ферер показваше малката кост в нейната найлонова торбичка като реликвата на светец. Никой не беше специалист по детски кости на хоминиди, за да определи възрастта, още по-малко рода и вида. Налагаше се да се консултират с външни светили.

В девет вечерта Люк отиде до бараката и откри Сара да работи на лабораторната маса. Одил също беше тук и водеше сметки на общото бюро на Джеръми и Пиер.

Одил бързо си беше намерила ниша — занимаваше се с бумажините около покупките и домакинството, което бе горе-долу същото като работата, която вършеше през деня за баща си. Брат ѝ прекарваше по-малко време в лагера, идваше само за час вечерта и помагаше на готвача с рязането на зеленчуци и тъй нататък.

Сара и Одил бърбяха на френски и се кискаха като момичета, когато Люк влезе шумно и изцапа пода с каубойските си ботуши.

Одил млъкна и продължи работата си. Сара му каза, че е почти готова да разгледа пробите под микроскоп. Беше пропуснала вечерята, за да пресее материала и да подготви химически пробите с флуороводородна киселина, за да премахне силикатните включения.

Люк гледаше как тънките ѝ пръсти взеха микроскопското стъкло, капнаха капка глицерин и залепиха второто стъкло отгоре.

Тя нагласи светлината, погледна на ниско увеличение и доволно заяви, че пробата изглежда „добра“. При по-високо увеличение я раздвижи напред-назад и издиша дълго. Люк не беше разбрал, че е съдържала дъха си.

— Това не може да се подправи.

— Какво има?

Гласът ѝ бе станал дрезгав от вълнение.

— Налице е обичайният фон от папрат и иглолистни, но виждам и три многобройни и напълно уникални популации полен. Погледни.

Люк с мъка фокусира микроскопа. Не беше специалист, но дори той можеше да забележи, че има три основни вида микроскопични спори. Едните приличаха на космати топки за ръग्би, другите — на сплескани автомобилни гуми, а третите — на четириклетъчни ембриони.

— Какво е това? — удиви се той.

Сара хвърли поглед към Одил, която работеше, без да им обръща внимание. Одил не говореше английски, но Сара направи знак с очи, че е по-добре да говорят насаме.

— Какво ще кажеш да се поразходим?

Извиниха се и тръгнаха към лагерния огън, който пращеше и пукаше примамливо.

— Добре, какво беше това? — настоятелно попита той.

— Поленът е от трите растения, изобразени в десетата зала и в ръкописа — *Ribes rubrum*, касиса, който Бартомио нарича бодливо

грозде, *Convolvulus arvensis*, полска поветица или упойваща лоза според Бартомио, и *Hordeum spontaneum*, див ечемик. Концентрациите са зашеметяващи!

Люк довърши мисълта ѝ:

— Това означава, че значителни количества от тези три растения са били внасяни в пещерата! Те са били използвани с конкретна цел. Никога не сме били свидетели на подобна дейност през късния палеолит!

Тя сияеше. Оранжевата светлина от огъня осветяваше половината ѝ лице. Люк внезапно си спомни колко го възхищаваше на времето острата линия на челюстта ѝ, начина, по който тя подчертаваше деликатната ѝ дълга шия. Това не бе обичайната ерогенна зона, но въпреки това задейства нещо и той я целуна по устните преди тя да успее да реагира. Държеше раменете ѝ и отначало му се стори, че тя отвърща на целувката му, но вместо това Сара постави длани на гърдите му и го отблъсна.

Вече не се усмихваше. Огледа се за любопитни очи.

— Люк, двамата с теб си имахме своя момент. Ти избра да го прекратиш, аз го приех и всичко приключи. Няма да влизам в същия кръг отново.

Той бавно пое дъх, усещайки вкуса на червилото ѝ.

— Извинявай. Изобщо нямах намерение да го правя. Просто е от вълнението, нали разбираш. Може би има и нещо друго, но си права, не биваше да стигаме дотук. Пък и двамата с Карлос като че ли се погаждате.

Това я накара да се разсмее.

— Знаеш как стоят нещата, Люк. Археологически еквивалент на корабен роман. Слезеш ли на сушата, всичко свършва.

— Признавам, че синдромът ми е познат.

Тя го изглежда лукаво и оповести, че смята да провери още няколко проби и да запише наблюденията си. Люк се наруга, докато я гледаше как се отдалечава. Не беше сигурен дали е ядосан задето я беше целунал, или защото не ѝ бе обяснил по-добре, не се бе опитал да изглади простъпките от миналото. Така или иначе, не се чувстваше добре в личен план, но пък за сметка на това се чувстваше великолепно заради Руак.

И ето го отново — стария му проблем с работата и жените. Нямаше трети крак, който да подпре стола. Помисли си, че може би му трябва някакво хоби, но пропъди идеята, когато се опита да си представи нелепата картинка — Люк Симар, замахващ стик за голф.

По-добре да намери Юг и да пийнат край огъня.

Въпреки откраднатата целувка Сара спази обещанието си и участва в двойната среща. Специално за случая Юг прекрачи всякакви ограничения и ги заведе в забележителния Дом, стар укрепен град с напълно запазени крепостни стени. Преди вечерята в „Л’Еспланад“, най-добрия ресторант в района, четиримата се разходиха по стените и се наслаждаваха на гледката на потъващата в здрач долина на река Дордон.

Одил се държеше като същински турист и помоли един непознат да ги снима с мобилния ѝ телефон. Вятърът си играеше с късата ѝ полупрозрачна рокля, която не подходдаше особено за мразовитата есенна вечер. Одил изглеждаше мургава и знойна, подобно на някаква съвременна звезда от матинетата. Юг внимателно следеше поривите на вятъра и за награда успя да зърне бедрата ѝ, че и по-нагоре. Тогава обаче забеляза големи черни и сини петна по краката — свежи синини, които изглеждаха болезнени.

Люк се държеше като любезен джентълмен и водеше със Сара неутрални разговори за останките от първоначалната архитектура на градчето от тринайсети век. По-късно, когато Юг му подшушна за синините на Одил, Люк просто сви рамене и каза на приятеля си, че това определено не е тяхна работа.

Самата вечеря бе наистина разточителна и Юг поръча няколко доста скъпи бутилки. Всички пиха доста с изключение на Люк, който с радост прие ролята на шофьор и дисциплината, която вървеше с нея. В края на краищата, до края на разкопките след седмица той беше шеф на Сара, а шефовете определено трябваше да се държат отговорно.

Юг нямаше подобни задължения. Двамата с Одил седяха един до друг и съзерцаваха залеза от масата с изглед към долината. Хвърляха си влюбени погледи, пускаха многозначителни шеги и докосваха ръцете си всеки път, когато се разсмиваха. Сара се включваше донякъде във веселбата, но Люк усещаше у нея някаква невидима бариера, негативна енергия, която бе негово творение.

Юг разказваше мръсен виц, който бе чувал и преди, и мислите на Люк се понесоха в шантава посока. Ако можеше да се върне поне веднъж назад във времето, къде щеше да иде? В онази нощ със Сара в Лез Ейзи преди две години или в Руак преди трийсет хилядолетия? Решението бе осуетено от пристигането на предястията.

Одил не изглеждаше от жените, които обичат да говорят за себе си, но реагираше перфектно на мъж като Юг, който се поставяше в центъра на всеки анекдот и история. Смееше се на шегите му и задаваше насочващи въпроси. Юг страшно се забавляваше и искаше да запамети срещата, така че направи снимки с мобилния си телефон и после го предаде на Сара да го снима как чукват чаши с дамата му.

Едва когато Юг млъкна, за да сдъвче телешкото си, Сара успя да заговори Одил.

— Чудно ми е какво е да живееш в малко селце?

Одил сви устни, сякаш искаше да каже „каквото е, такова“ и отвърна:

— Ами то е всичко, което познавам. Била съм в Париж, така че знам какъв е животът там, но нямам дори паспорт. Живея в една къща през три врати от дома, в който съм се родила — на горния етаж над кафенето на баща ми. Израснах в Руак като някое от твоите растения. Откъснеш ли ме от корените, сигурно ще умра.

Юг преглътна навреме, за да вметне:

— Може би ти трябва малко наторяване.

Одил се разсмя и отново го докосна.

— В Руак има достатъчно тор. Може би само малко вода и слънце ще са достатъчни.

— Сигурно е трудно да се срещаш с нови хора в малко селце — замислено отбеляза Сара.

Одил размърда пръстите на лявата си ръка.

— Виждаш ли, няма пръстен. Права си. Точно затова исках да работя за вас. Не, не за да се омъжвам! А за да срещам нови хора.

— Какви са впечатленията ти досега? — попита Люк.

— Всички сте толкова умни! Много стимулираща среда.

— И за мен — обади се Юг и напълни чашата ѝ с усмивка, която бе почти похотлива.

На връщане Сара мълчеше, но двамата подпийнали на задната седалка не спираха да бърборят. Люк забелязваше в огледалото ту

целувка, ту опипваща ръка. Когато приближиха манастира, чу Юг да я моли шепнешком да остане с него.

— Не — прошепна Одил в отговор.

— А утре?

— Не!

— Защо, да не живееш с някого?

— Не.

— О, стига де.

— Старомодна съм. Излез още няколко пъти с мен.

Юг седеше на походното си легло и гледаше как приятелят му се съблича, докато остана по гащета, и мие зъбите си.

Самият той остана облечен.

— Няма ли да си лягаш? — попита Люк.

— Трябва да я видя — изстена Юг.

— Ох, за Бога!

— Видя ли онези крака?

— Все едно съм се върнал в университета. През цялото време ги вършеше такива.

— Ти също.

— Може, но пораснах.

— Мислиш ли?

Юг стана и затърси ключовете на колата.

— Виж, доста пи тази вечер — сгълча го Люк.

— Нищо ми няма. Ще карам бавно и ще държа прозореца отворен. Свежият въздух е мой приятел. А ти приятел ли си? — Заваляше думите, за да му е по-лесно.

— Да, Юг, приятел съм. Ще те откарам.

— Не, нищо ми няма, повярвай. Имаш да ръководиш разкопки.

Препираха се още известно време, докато накрая Люк се предаде.

— Внимавай — предупреди го той.

— Ще внимавам. Не ме чакай.

Докато стигне до селото, Юг бе достатъчно изтрезнял, за да се зачуди дали е с акъла си. Знаеше само, че тя живее „през три врати“ от кафенето. Но в коя посока и от коя страна на улицата?

Ако начинанието се очертаваше да бъде игра на късмет, включваща чукане по чужди врати, вероятността да се представи като

пълен глупак бе доста висока. „Извинете, че ви будя, мадам, но случайно да знаете къде живее дъщерята на кмета? Дойдох да я изчукам.“

Главната улица бе пуста, наоколо нямаше жива душа, но това не бе изненадващо, тъй като беше почти полунощ. Юг бавно караше към кафенето, като броеше вратите. През три врати нататък от същата страна прозорците на къщата бяха тъмни. До входа имаше голям мотоциклет. Зачеркни тази, помисли си той. Най-вероятно не е.

Преброи три врати от другата страна на кафенето. Прозорците и на двата етажа на къщата светеха. Спря, за да огледа по-добре. Не беше ли казала, че има овощна градина? Бе споменала нещо такова точно когато бе най-пиян, преди десерта. И какви точно овошки — ябълки, череши, круши? Как можеше да разбере по това време на годината, когато нямаше плодове? Пък и нали си беше градско чедо — беше му трудно да различи храст от дърво. Спря колата край пътя и се промъкна отстрани на къщата, за да надникне в задната градина. Луната бе негов приятел. Беше пълна и бе достатъчно светло, за да различи най-малко дузина дръвчета, посадени в редици.

Определено приличаше на овощна градина и това му вдъхна надежда.

Вратата бе синя, малката къща беше построена от пясъчник с цвят на лимон. Почука леко и зачака.

После почука по-силно.

Завесите на долния етаж бяха спуснати. Само на един прозорец в дневната между тях имаше съвсем малък процеп, колкото да види, че вътре няма и следа от нея или от някой друг.

Отстъпи няколко крачки, за да погледне към прозореца на спалнята на втория етаж. Завесите бяха осветени. Юг взе няколко малки камъчета и ги метна към прозореца като тийнейджър, който се мъчи да не събуди родителите.

Отново никакъв отговор.

Разумната реакция беше да се върне в колата и да си тръгне; дори не беше сигурен, че точно това е къщата. Пристъпът на парижко безразсъдство обаче го подтикна обратно към вратата. Опитва дръжката.

Тя се завъртя и вратата се отвори.

— Ехо? — с надежда повика той. — Одил? Юг е!

Влезе и се огледа. Дневната беше спретната и хубава, както може да се очаква от живееща сама жена.

— Ехо? — отново повика той.

Надзърна в кухнята. Беше малка и безупречно чиста, без чинии в умивалника. Канеше се да влезе да разгледа по-добре, когато забеляза пощата на масата в коридора, със сметката за електричество най-отгоре. Одил Боне. Почувства се по-добре.

— Ехо, Одил?

Спря в началото на стълбището и се поколеба. Само изнасилвачи се качваха в стайте на жени неканени и неочаквани.

— Аз съм, Юг! Там ли си?

Чуваше се приглушена музика. Сигурен беше. Последва звука и влезе в кухнята.

Забеляза я веднага, висяща над кухненската маса. Огромна.

— Исусе Христе! — ахна той и размаха неволно ръце. — Исусе Христе!

Огледа се, за да се увери, че все още е сам, след което извади мобилния си телефон, за да направи снимка.

Музиката зазвуча по-силно. Помисли си, че трябва да се махне, да погледне снимката на сутринта и да премисли нещата на трезва глава, но въпреки това последва мелодията.

До килера имаше врата. Отвори я и видя стълби, водещи към мазето. Музиката стана още по-силна — китари, акордеон, барабан — селска музика, която не бе от любимите му. Стълбището се осветяваше от мръсна гола крушка.

Намираще се в средата на стълбището, когато крушката угасна и Юг се озова в непрогледен мрак.

— Одил?

14.

Люк отиде на закуска ухилен. Походното легло на Юг бе недокоснато. Мошеникът явно беше успял и нямаше съмнение, че в скоро време щеше да му надуе главата с легенди за завоеванието си.

След като изпрати първата смяна до пещерата, Люк поведе Сара на старомоден теренен обход. Въоръжени с торбички за проби и бележници, двамата напуснаха очертанията на манастира в утринната мъгла и поеха през едно мокро от росата пасище към реката.

Джеръми и Пиер бяха при бараката и ги видяха как се отдалечават.

— Накъде са тръгнали според теб? — попита Джеръми.

— Нямам идея — отвърна Пиер и му смигна. — Шефът обаче беше доста нахилен.

Люк и Сара вървяха мълчаливо, вдишвайки аромата на плодородната земя. През нощта беше валил силен дъжд в продължение на около час и високите им ботуши скоро заблестяха от мократа трева. Слънцето най-сетне успя да пробие мъглата и всичко около тях заискри, принуждавайки ги да извадят слънчевите си очила.

Отначало се отдалечиха само на километър от лагера. Сара забеляза, че границата между поляната, по която вървяха, и гората е нашарена със зелени и жълти петна. Видя някакви високи жълти стебла над зелената трева и се затича към тях. Люк поддържаше с лекота темпото благодарение на дългите си крака. Двамата оставяха пътеки от стъпкана трева след себе си.

— Див ечемик — каза тя. — *Hordeum spontaneum*, колкото искаш.

На Люк растението му приличаше на съвсем обикновен култивиран ечемик, но тя откъсна един заострен клас и му показва два реда зърна вместо обичайните шест.

После извади градинарските си ножици, а той — джобно си ножче, и двамата методично напълниха цяла торба със златните класове.

— Това вероятно е бил предшественикът на одомашнения вид — радостно обясни тя, докато работеха. — Преходът към земеделие може и да е станал през неолита, но нищо не пречи хората от мезолита и дори от късния палеолит да са събирали див ечемик за храна и дори за бира.

— Или за други цели — добави Люк.

— Или за други цели — съгласи се Сара. — Мисля, че това е достатъчно. — Изправи гръб. — Намерихме едната съставка, остават ни още две.

Люк помъкна торбата с ечемик и последва Сара сред дърветата. Слабите слънчеви лъчи не бяха стоплили много гората и колкото по-навътре навлизаха, толкова по-мразовито ставаше.

Сара дори не се опитваше да избягва шубраците и тръните, а ги претърсваше, което забави темпото им. Люк вървеше след нея и остави ума си да се рее. Тя знаеше за какво да се оглежда; той пък знаеше какво иска да гледа — стегнатите ѝ бедра, очертани идеално от панталона. А раменете ѝ бяха тесни и женствени дори в това дебело кожено яке. Помъчи се да потисне растящото желание да я грабне отзад, да я обърне и да я придърпа към себе си. Ще се целунат. Този път тя няма да се съпротивлява. Ще я помоли за прошка. Ще ѝ каже, че тя винаги е била единствената. Че тогава не го е осъзнавал, но сега е сигурен. После ще я смъкне на земята. Греховете му ще бъдат опростени. Прохладната влага на горската почва ще ги отмие.

— Търсим заплетено увивно растение, което пълзи по дървета с малка до средна височина — каза тя, изтръгвайки го от унеса му. — Листата приличат на издължени върхове на стрели. Сезонът е късен, така че не очаквай да видиш розови и бели цветчета, но може да има някое закъсняло.

Чуваше се ромон и ботушите им започнаха да потъват в кал. Люк се зачуди дали потокът не захранва някой от водопадите на Бартомио. Покрай течението му растяха разнообразни дървета, предимно зелен дъб и бук, както и гъсти храсталаци и бодлива акация. Джинсите му закачиха някакви тръни и когато се наведе да се освободи, Люк я чу да изрича латинското наименование — мелодично, сякаш започваше да пее някакъв химн:

— *Convolvulus arvensis*! Ето там!

Лишеният от цветя бурен беше нападнал фиданки и млади дръвчета, точно както го беше предсказала. Филизите му се увиваха стегнато около кората в задушшаваща хватка и се виеха на спирала над главите им.

Буренът беше в изобилие. Проблемът не бе в количеството му, а в събирането. Пипалата се бяха закрепили толкова здраво, че бе невъзможно да ги отделят от стволите. Наложиха се да се заловят за дълъг и уморителен труд, от който ги заболяха пръстите — рязане и развиване, рязане и развиване, докато не напълниха втора торба със стебла и листа.

— Две налични, остава още една — обяви Сара.

Тя отново поведе, а Люк я следваше. Скалите и реката бяха пред тях. Сара се насочи назад към ливадите. Беше проучила топографските карти и знаеше, че наблизо има старо железопътно трасе. Последната им цел предпочиташе подобна земя, която преди време е била култивирана, а след това изоставена. Търсеха храсти. Сара говореше за тях, но Люк не слушаше внимателно урока по ботаника. Нещо го гризеше отвътре и все повече и повече се ядосваше в какво се е превърнал.

Баща му бе нефтохимик, типичен представител на своето поколение — с частните клубове, пиенето, нарцисистичната арогантност и упорството да има млади любовници въпреки възхитителната си жена. Ако не беше онази фатална коронарна тромбоза, сигурно и досега щеше да пие и да ходи по жени като един жалък и смешен седемдесетгодишен Лотарио.

Гени или среда — вечният въпрос. Каква беше причината Люк да повтаря стареца си? Беше видял какъв ефект имаше поведението на баща му върху майка му. За щастие, тя успя да възстанови достойнството си, като се разведе, прибра се в Щатите и си върна живота, потиснат в продължение на четвърт век, когато бе играла ролята на крехката съпруга на човек от петролна компания, който съхнеше в пустинната жегата и в клубовете на Доха и Абу Даби и дупчеше дупки в пясъците за единственото си дете, изпратено да учи в швейцарски училища.

Майка му се омъжи отново, този път за богат дерматолог от Бостън, човек с меки нрави и тяло. Люк го понасяше, но не изпитваше привързаност към него.

Изведнъж го споходи ослепително очевиден въпрос. Защо беше прогонил Сара? Не беше ли това най-пълноценната му връзка през целия му живот? Най-задоволяващата?

И защо изобщо не си бе задавал този въпрос досега?

Старата железопътна линия минаваше успоредно на реката и беше скрита от избуялата растителност. Сара посочи към равната права ивица в края на една нива и тръгна направо към нея. Люк мълчаливо я последва, а мислите му се процеждаха като горещо кафе през филтър.

Релсите се виждаха само ако застанеш точно над тях. С усета на хрътка Сара реши, че е по-добре да търсят на север вместо на юг. Тръгнаха покрай линията, като гледаха да стъпват на траверсите. Откъм реката имаше жив плет от глог и Сара каза, че мястото е идеално за онова, което търсят.

Събраха се облаци и скриха слънцето. Половин час по-късно все още вървяха покрай релсите и Люк започна да се притеснява за разкопките. Мобилният му телефон нямаше обхват, а не обичаше да остава без връзка с екипа. Канеха се да обърнат обратно, когато Сара заподскача като малко момиче и отново задекламира на латински:

— *Ribes rubrum, Ribes rubrum!*

Храстите в живия плет имаха светлозелени петделни листа и, както обясни тя, запазването на плодовете през този късен сезон се дължало на по-дългото лято и температурите, които до неотдавна си оставаха сравнително меки.

Плодовете блестяха на слънцето като рубини. Сара опита един и зажумя от наслада.

— Кисели, но чудесни — възкликна тя. Люк игриво отвори уста и тя с неохота му пъхна едно зрънце между устните.

— Трябва им малко захар — отбеляза той и двамата започнаха да берат, докато не напълниха торбата и пръстите им не станаха кървавочервени.

Изритаха готвача и поеа командването над дъските за рязане, кухненските инструменти и най-голямата тенджерка. Придържайки се към повърхностното описание в ръкописа, нарязваха стеблата и тревите като салата, стриха ги с импровизиран хаван (дървена купа за салата и чукало за месо) и ги сложиха да врят, като добавиха вода и смачкан касис. Кухнята се изпълни с уникален аромат на плодове и треви, а

двамата стояха над тенджерата с ръце на кръста и гледаха как сместа вари.

— Колко време трябва да се вари според теб? — попита Люк.

— Най-добре е да не го преваряваме. Би трябвало да е като приготвяне на чай. По принцип, това е правилният етноботанически подход — отвърна Сара. После се разсмя и добави: — Всъщност, нямам представа. Всичко това е адски шантаво, не мислиш ли?

— Твърде шантаво, за да се оповести на всеослушание, това поне е сигурно — съгласи се той. — Това си остава само между нас двамата. Как смяташ да изпратиш пробата в Кембридж?

Сара имаше в караваната си термос, хубава бутилка от неръждаема стомана с чаша, която използваше за истински чай. След като разбърка сместа още веднъж, тя изключи газта и отиде да го вземе.

Преди да се върне, в кухнята влезе абат Мено, който шляпаше със сандалите си и изглеждаше малко зачервен за прохладния ден.

— Ето те и теб, Люк. Търсех те. Дори звънях на мобилния ти телефон.

Люк извади апарата от джоба си. Имаше няколко пропуснати повиквания.

— Извинете, там, където бях, нямаше обхват. С какво мога да ви помогна?

Вниманието на абата за момент се отвлече от особената сладка миризма в помещението.

— Какво е това? — попита той и посочи към печката.

На Люк никак не му се искаше да лъже човека, който бе показал такава щедрост, но въпреки това избегна въпроса.

— Професор Мелъри готви нещо. Нареди ми да следя тенджерата.

Абатът устоя на желанието да опита сместа, както правеше по навик в собствената си кухня. Отново се сети за причината, поради която търсеше Люк. Младият началник на местната жандармерия, лейтенант Бийете, се обаждал многократно в манастира. Оставил на няколко пъти номера си и ставал все по-настойтелен.

Люк му благодари и се запита на глас дали няма някакво развитие по разследването на инцидента със Зви. Когато Сара едва не се блъсна в абата на прага, двамата отскачиха един от друг като

магнити с еднакви полюси. Старият монах хвърли поглед към термоса ѝ и побърза да се оттегли, като промърмори, че варивото ѝ миришело чудесно и би искал някой ден да го опита. Сара премълча и Люк запечати момента с намигване.

После се обади на лейтенанта, докато Сара започна да прецежда сместа в чиста купа.

Очакваше да чуе още в първото изречение името на Зви, но вместо това жандармеристът го стресна с напълно неочакван въпрос.

— Познавате ли човек на име Юг Пино?

По стръмния склон от селото към манастира имаше един остър завой. Участъкът не се смяташе за особено опасен, но ако се съчетаеше с тъмна нощ, дъжд, превишена скорост и може би малко вино, човек можеше да си представи резултата.

Мястото на удара се намираше на цели десет метра извън пътя, скрито от минаващите автомобили. Сякаш гората се бе разтворила да поеме колата и се беше затворила след катастрофата. Едва след девет сутринта някакъв мотоциклетист с остро зрение бе забелязал счупени клони и бе попаднал на останките.

Колата и дървото се бяха слели във възел от дървесина и метал — разбита, смачкана и огъната маса. Силата на удара е била достатъчна да вкара ствола в купето и да заеме мястото на двигателя. Предните гуми се бяха запилели някъде. Стъклото беше изчезнало, сякаш се бе изпарило. Макар да се носеше силната миризма на бензин, нямаше пожар — не че това щеше да има някакво значение за водача.

Една пожарна изчистваше разлятото по пътя масло, което се стичаше надолу. Двама жандармеристи отклоняваха движението от засегнатия участък.

Лейтенант Бийете и Люк известно време разговаряха мрачно в служебната кола. Люк последва офицера до мястото на катастрофата, тътрейки крака като човек, когото водят към бесилото. Преди да стигне, Пиер го настигна с колата си и от нея изскочи Сара. След обаждането тя трескаво бе привършила работата си в кухнята. Преди да пристигне, знаеше само, че Юг е претърпял катастрофа.

Погледна Люк в очите и разбра какво е станало.

— Люк, толкова съжалявам.

Сълзите в очите му я разплакаха и двамата хлипаха, докато слизаха от пътя на мократа земя.

Като археолог Люк работеше рутинно с човешки останки. В скелетите имаше нещо чисто, почти стерилно; без гадостите на плътта и кръвта човек можеше да подходи съвсем научно към тях и да бъде напълно безпристрастен. Нужни бяха доста усилия да откриеш емоция в скелет.

Но ето че само за няколко дни Люк се бе сблъскал със смъртта не веднъж, а два пъти и не беше подготвен да се справи с нея, особено във втория случай.

Юг беше премазан. Люк не успя да разбере до каква степен, защото секунда по-късно извърна глава. Беше му достатъчно да надникне през прозореца и да разпознае стилното тъмнозелено сако на приятеля си и твърдата му коса, грижливо подстригана и оформена около окървавеното му ляво ухо.

Ненадейно забеляза някакъв човек да гледа през прозореца от другата страната на разбитата кола. Възрастно лице с тъмни пронизващи очи. Позна го — това бе добре облеченият мъж, когото бе срещнал преди седмици в кафенето на Руак.

Двамата се изправиха едновременно и се загледаха над нагънатия таван на автомобила.

— А, това е доктор Пеле — каза Бийете. — Познавате ли го, професоре? Той е лекарят в Руак. Беше така любезен да дойде и да огледа жертвата.

— Смъртта е била моментална — отривисто съобщи Пеле на Люк. — Счупване на врата, втори и трети прешлен. Никакъв шанс за оцеляване.

Лицето и гласът на Пеле изкараха Люк от равновесие. И двете бяха твърди като скали, без капка състрадание. На Люк му се искаше до приятеля му да имаше някой по-човечен, дори в смъртта му.

Когато се изправи напълно и се опита да се отдалечи, краката му се подкосиха. Офицерът и Сара едновременно го подхванаха и го облегнаха на жандармерийския микробус.

— Свързахме се със секретарката му. Тя ни съобщи, че е дошъл при вас — обади се Бийете, който се мъчеше да каже нещо неутрално.

— Трябваше утре да се прибере у дома — прошепна задавено Люк и избърса нос с ръкава си.

— Кога го видяхте за последен път?

— Снощи към единайсет и половина, в лагера.

— Тогава ли е напуснал манастира?

Люк кимна.

— Защо?

— За да посети една жена в Руак.

— Коя?

— Одил Боне. Вчера вечеряхме заедно, четиримата — обясни Люк, като посочи Сара. — Той настояваше да я посети.

— Тя знаеше ли, че ще ѝ гостува?

— Нямахте телефонния ѝ номер. Мисля, че не знаеше дори адреса ѝ. Но беше, нали разбирате, мотивиран.

— Не е стигнал до селото. Ако е напуснал лагера в единайсет и трийсет, инцидентът би трябвало да е станал не по-късно от единайсет и четирийсет — с равен глас отбеляза жандармеристът. — От огледа личи, че е карал доста бързо. Не е натиснал спирачките. Няма спирачен път. Влетял е в гората, докато едно по-голямо дърво не го е спряло. Кажете, професор Симар, той беше ли пил снощи?

Люк изглеждаше окаяно. Нямахте никакво желание да се измъква от вината, която изпитваше. Но преди да успее да отговори, се намеси Сара.

— Всички с изключение на Люк пихме вино по време на вечерята. Люк ни докара от Дом. Но мисля, че всички бяхме трезви, когато се прибрахме.

— Съдебният лекар вече взе проби от тялото — съобщи ѝ Бийете. — Скоро ще знаем колко е изпил.

— Не биваше да го пускам да тръгва сам — смотолеви Люк. — Трябваше да го откарам.

Жандармеристът беше получил нужния му отговор и ги остави.

Сара сякаш не знаеше какво да направи или какво да каже. Колебливо постави длан върху рамото на Люк, който прие с благодарност жеста ѝ.

Откъм селото пристигна нова кола. От нея изскочиха двама души, Одил и брат ѝ. Тя погледна към Люк и Сара и се затича към разбития автомобил, но един от хората на Бийете я спря и ѝ каза нещо.

Одил запищя.

Сара каза на Люк, че ще иде при нея, но преди да успее да го направи, един мъж се отдели от пожарната и сграбчи Одил за ръката. Беше баща ѝ, кметът, този път в пожарникарска униформа.

Боне дръпна дъщеря си настрани и Сара направи същото с Люк и го поведе към колата му.

— Ела — рече тя. — Не е нужно да оставаш тук.

Следобедните лъчи нахлуваха през прозорците на караваната. Опънат на походното си легло, Люк оставаше на тъмно. Сара беше придърпала един стол до него. Двамата довършваха последната бутилка бърбън на Юг.

Езикът на Люк беше надебелял и ленив от пиенето. Той махна ръцете от тила си и изпука кокалчета.

— Имаш ли много приятели?

— Какви приятели?

—приятели от същия пол. В твой случай, приятелки.

Тя се разсмя на пространното му обяснение.

— Да, доста.

— Аз нямам приятели от същия пол — тъжно рече Люк. — Мисля, че Юг беше единственият. Защо мислиш, че е станало така? Познаваш ме.

— Познавах те. — Сара беше пила достатъчно и бе в приповдигнато настроение.

— Не, не, все още ме познаваш — упорито настоя той.

— Мисля, че отделяш твърде много време на приятелките и работата си, за да имаш мъже приятели. Това е.

Той се обърна и я изгледа.

— Май си права! Жени и работа, работа и жени. Нездравословно е. Един стол се нуждае най-малкото от три крака, нали? — Заваляше думите. — Мисля, че Юг щеше да бъде този трети крак. Тъкмо отново възобновявахме връзката, наистина се сближавахме, а ето че сега го няма. Кучият син се нахака в някакво дърво.

Посегна към нея с две ръце.

— Не, Люк — каза тя и стана. — Инстинктите ти съвсем са подивели. В момента се нуждаеш от емоционална подкрепа, не от физическа любов.

— Не, аз...

Тя вече беше преполовила разстоянието до вратата.

— Отивам да кажа на готвача да ти донесе нещо за ядене, после ще опаковам термоса и ще го пусна като експресна пратка. Искam да стигне в Кембридж до утре следобед. Очакват го в „Плангадженетикс“.

— Ще се върнеш ли? — Сега беше съвсем окаян, направо като малко дете.

— Когато заспиш — успокоително каза тя. — Затваряй очи и дремни. Да, ще се върна да те проверя. Само да те проверя.

Когато Сара излезе, Люк се изправи на несигурните си крака да наплиска лицето си с вода.

Застана над празното походно легло на Юг и се затресе от безсилната ярост, която бе потискал през целия ден. Затвори очи и видя оранжеви петна. Нужно му беше насилие, някакво насилие. Това му казваше мозъкът, затова заби юмрук в преградата между спалнята и дневната с такава сила, че проби талашитената стена. Намръщи се от болката, която сам си причини, и видя кръв на стената. Беше порязал кокалчето на безименния си пръст. Уви го в една кърпа и седна на леглото, за да цапа с кръв чаршафа и да продължи да се налива с бърбън.

Тази вечер Сара го защитаваше със свиреп, почти майчински инстинкт. Забеляза дупката в стената с формата на юмрук, видя раната, засуети се около него и го превърза. Няма да позволи да му досаждат. Останалите сами щели да решат проблемите около разкопките за деня, настоя тя и постави бележка на вратата на караваната, за да е сигурна, че няма да го безпокоят.

По-късно намина отново и съжали, че не бе взела бутилката със себе си. Беше празна, подносът с храната бе недокоснат, а той хъркаше. Събу ботушите му и го зави с одеяло, както си беше облечен.

Върна се, когато вече бе тъмно. Люк почти не беше помръднал. Сара реши да свърши вечерната си работа на неговото бюро, за да го държи под око. Остана будна до късно, четеше бележките си и работеше на лаптопа, докато лагерът не утихна.

Ярък лъч освети тъмната барака. Бюрото на Люк бе в дъното, най-далеч от вратата. Лъчът се плъзна по чекмеджетата му и се спря на най-долното.

Страничните чекмеджета можеха да се отворят едва след като се отключеше централното. На бюрото имаше чаша за кафе, пълна с моливи и химикалки. Те бяха извадени и чашата бе обърната наопаки. От нея падна малко ключе.

Ключето отключи централното чекмедже и страничното също се отвори. Вътре имаше папки, подредени по азбучен ред и посветени на безброй административни въпроси.

Ръката се насочи право към буквата Р и отвори папката с означение РАЗ за „Разни“. Сред листата имаше ненадписан плик, затворен, без да е запечатан.

Вътре в плика се намираше резервният ключ към бронираната врата, която пазеше пещерата Руак.

15.

Манастир Руак, 1118 г.

Бернар крачеше напред-назад в каменната си къща, като се мъчеше да изпревари черния облак, надвиснал над главата му. Не помнеше да е бил по-разтревожен някога. Случилото се предишната вечер го беше потресло така дълбоко, че се опасяваше да не полудее.

Единственото лекарство бе постът и молитвата, сигурен бе. Вече се бе молил пламенно в църквата три пъти на утрения, през първия и третия час, а между молитвите се връщаше право в къщата, където падаше на колене и продължаваше да се моли. Избягваше останалите. Искаше да бъде сам.

Помисли си да не отговори на чукането на вратата, но възпитанието не му позволи. Беше брат му Бартомио, със сведена глава.

— Можем ли да поговорим?

— Да, влизай. Седни.

— Сутринта не хапна нищичко.

— Поста.

— Забелязахме отсъствието ти на закуска и изражението ти в църквата. На лицето ти се четеше гняв.

— Изключително смутен съм. Ти не си ли?

Бартомио вдигна глава и го погледна право в очите.

— Замислен съм. Изумен съм. Озадачен съм, но не, не съм смутен.

Бернар повиши тон. Не помнеше кога бе викал за последен път.

— А мисля, че трябва да бъдеш! Снощи бе невероятно буен. Помниш ли?

— Помня — изкиска се брат му. Кокалчетата на пръстите му бяха ожулени. — Надявам се да не съм ударил теб, братко! Изобщо не ми подобава, но отмина.

— Опита се да удариш Жан, за Бога, но вместо това улучи тенджерата!

— В такъв случай — замислено рече Бартомио — доброто далеч е надминало злото, по мое скромно мнение.

На вратата отново се почука.

— Боже мой, не мога ли да бъда оставен на мира? — възкликна Бернар.

На прага стояха Жан и Абелар, и малката каменна къща изведнъж се претъпка.

— Тревожех се за теб — рече Абелар.

— А би трябвало да се тревожим за душите си — остро отвърна Бернар. — Дяволът ни навести снощи. Да не би да се съмняваш в това?

— Не мисля за нищо друго и съм сигурен, че всички ние сме размишлявали върху случилото се. Но Дяволът?

— Че кой друг?

— Бог, може би.

Бернар размаха така диво ръце, сякаш се опитваше да ги откъсне от тялото си.

— Бог не беше с нас снощи! Бог не иска децата му да страдат по такива начини.

— Ами аз не страдах — заяви Жан. — Тъкмо обратното. Намирам изживяното за... просветляващо.

— Правичката да си кажа, аз също не страдах, братко — обади се Бартомио.

— Нито пък аз — допълни Абелар. — Може би имаше някои моменти, които биха могли да се нарекат тревожни, но като цяло бих казал, че бе изумително.

— Чудно ми е дали сме изживели едно и също? — извика Бернар. — Кажете ми какво стана с вас и аз също ще ви кажа.

Бернар винаги бе разчитал на молитвата да подсили делата му. Беше го правил още откакто реши да изостави удобния си живот и да се посвети на цистерцианците от Клерво. Сега също разчиташе на това.

След следобед, прекаран в изтощителен и напрегнат спор, Бернар страстно се отдаде на молитва по време на вечерня в ехтящата каменна църква и откри за себе си отговора в Псалм 139.

*Eripe me, Domine, ab homine malo,
a viro iniquo eripe me:*

*Qui cogitaverunt iniquitates in corde,
tota die constituiebant praelia.
Acuerunt linguas suas sicut serpentis;
venenum aspidam sub labiis eorum.*

*Избави ме, Господи, от зъл човек,
запази ме от потисник:
те мислят зло в сърце си,
всеки ден се опълчват за бой;
изострят езика си като змия;
под устата им е аспидна отрова.*

*Custody me, domine, de manu peccatoris;
et ab hominibus iniquis eripe me.
Qui cogitaverunt supplantare gressus meos:
absconderunt superbi laqueum mihi.
Et fines extenderunt in laqueum;
Juxta iter scandalum posuerunt mihi.*

*Запази ме, Господи, от ръцете на нечестивеца;
запази ме от потисниците,
които са намислили да поклатят стъпките ми.
Горделивите заложиха клопки за мене и примки,
простряха мрежа по пътя,
нагласиха клопки за мене.*

Всеки път, когато от устните му се отронваха думите „нечестивец“, „потисник“ и „зло“, той поглеждаше към Абелар, Жан и да, дори към собствения си брат, скупчени като заговорници на съседната скамейка, защото не можеше да помири техните възгледи със своите.

И със същата увереност, която му казваше, че Христос е негов спасител, той разбра, че е прав, а те грешат.

Разбра също, че трябва да напусне Руак, защото те заявиха какви са намеренията им. Възнамеряваха отново да пият от отварата, която те така възхваляваха, а той смяташе за дяволско вариво.

На следващата сутрин потегли. За негова безопасност и за да не бъде сам, Бартомио успя да го убеди да вземе двама млади монаси, които да го съпровождат по дългия път обратно към Клерво. Единият беше Мишел, помощникът на Жан, който беше забелязал остатъците от чая и бе започнал да досажда на учителя си с въпроси. По-добре беше да го отпратят за известно време, докато му мине любопитството.

Бернар и Бартомио се прегърнаха, макар че прегръдката на Бартомио бе по-силна.

— Няма ли да размислиш? — попита той.

— Ти няма ли да размислиш да не пиеш повече от това покварено вариво? — отвърна с въпрос Бернар.

— Няма — категорично заяви Бартомио. — Вярвам, че това е дар. От Бога.

— Няма да повтарям доводите си, братко. Ще кажа само, че заминавам, и дано Бог се смили над душата ти.

Сръчка с пети кафявата си кобила в хълбоците и бавно потегли.

Абелар го чакаше при манастирската порта.

— Ще ми липсваш, Бернар — подвикна той на ездача.

Бернар погледна надолу към него и благоволи да му отговори.

— Признавам, че ти също ще ми липсваш. Или по-скоро ще ми липсва Абелар, когото познавах, а не онзи, когото видях преди две вечери.

— Не ме съди прибързано, братко. Пътят към праведността е един, но към него водят много пътеки.

Бернар тъжно поклати глава и продължи напред.

Същата вечер тримата се събраха във вече празната къща на Бернар, запалиха свещи и разговаряха за заминалия си приятел. Възможно ли бе, попита Бартомио, Бернар да е бил прав, а те да грешат?

Бартомио не беше изкусен с думите. Жан бе по-умел като лечител и билкар, отколкото като учен богослов. Затова се падна на Абелар да разисква въпроса. Другите двама изслушаха елегантния му трактат за доброто срещу злото, Бог срещу Сатана, праведно срещу грешно и стигнаха до заключението, че не те, а Бернар е онзи, който е ограничен и незрящ.

След като се увериха в правотата си, Жан извади глинена стомничка, отпуши я и наля на всеки по една щедра доза червеникав

чай.

Абелар бе сам в килията си.

Самотна свещ гореше на масата му и хвърляше светлина само колкото да може да пише върху пергамента. Цяла седмица писмото до любимата му бе лежало на масата, започнато и недовършено. Прочете началото:

Скъпа моя Елоиз,

Прекарах тези безброй дни и нощи сам в килията си, без да затварям очи. Любовта гори по-жарко сред блаженото безразличие на онези около мен и сърцето ми е като пронизано от твоите мъки, както и от моите собствени. О, каква загуба преживявам, когато се замисля за верността ти! Какви удоволствия съм пропуснал! Не бива да ти признавам тази слабост; осъзнавам, че направих грешка. Ако можех да покажа по-голяма твърдост на ума, можех да провокирам негодуванието ти срещу мен и гневът ти би могъл да постигне онова, което добродетелите ти не биха могли. Щом можах да известя на света своята слабост в любовни песни и стихове, не бива ли тъмните килии на тази обител най-малкото да скрият същите тези слабости под формата на благочестивост? Уви! Все същият съм си!

Потопи перото в мастилото и започна нов абзац.

Изминаха няколко дни, откакто написах горните думи. Много неща се промениха за кратко време, макар че любовта ми към теб гори още по-жарко. Бог избра да ме дари с дар, на който не мога да повярвам, но въпреки това е налице. О, макар да се боя да пиша тези думи, за да не избледнее силата им при предаването им върху пергамента, вярвам, скъпа Елоиз, че намерих начин двамата с теб отново да бъдем заедно като съпруг и съпруга.

16.

Последният ден от разкопките в Руак дойде и отмина.

През последната вечер имаше нещо като празнична вечеря, макар настроението да бе помрачено от двете нещастия, които бяха сполетели експедицията и бяха развързали езиците да говорят за проклетия, зла участ и тъй нататък.

След погребението на Юг в Париж Люк се върна в Руак и се нахвърли върху работата като полудял дервиш, стана напълно безчувствен, спеше само колкото да може да продължи на следващия ден. Стана равнодушен и отчужден, говореше само когато го заговорят, поддържаше професионалната си експедитивност в отношенията с екипа си, но само дотам. Смъртта на Юг бе унищожила обичайния му остроумен чар подобно на морски вълни, заличаващи буквите, изписани с пръчка върху пясъка.

Нещата се влошиха още повече от неочакваното пристигане на Марк Абенхайм, който цъфна в Руак от Париж, твърдо решен да се възползва от трагедията. Мършавият педант настоя всички да напуснат преносимата барака, за да говори насаме с Люк. После, подобно на някакъв статистик, се заинтересува каква е вероятността да има два смъртни случая в един сезон.

— Накъде биете? — озъби му се Люк.

— Липса на дисциплина — с вбесяващо носов тон заяви Абенхайм. — Липса на ръководство. — Липса на добра преценка, щом сте решили да поканите приятеля си на официални разкопки на министерството. Ето накъде бия.

Беше същинско чудо на самообладанието, че Люк успя да каже на Абенхайм да се разкара, без да му счупи носа.

Когато чиновникът си замина, Люк започна да беснее открито. Беше сдържал гнева си по време на визитата на Абенхайм, но след като онзи се махна, той се оттегли в караваната си и затръшна вратата. Първото, което привлече вниманието му, бе дупката в стената, която беше направил вечерта след смъртта на Юг.

Изпитваше силно желание да удари отново, да забие юмрук в изцапаната с кръв стена, но когато сви пръсти, си спомни, че идеята е лоша. Порязаният му пръст се беше инфектирал и подул, по опакото на дланта му се бяха появили червени ивици. Нямахше нито време, нито желание да търси доктор. Един от студентите имаше останал еритромицин от лечението на белодробно възпаление и Люк от няколко дни караше на хапчета. Отпусна болезнения си юмрук и предпочете да изрита стола.

Колкото до Сара, дори да беше кроил някакви планове да започне отново с нея, вече се бе отказал, беше ги забравил или пък изобщо не ги бе имал. Не можеше да си спомни кое точно.

Тя се беше отдръпнала, за да му даде пространство, и не го насилваше да се справи със загубата си. Колкото повече се затваряше той, толкова повече тя се оживяваше, щуреше се наоколо, безпокоеше се с Джеръми и Пиер за здравето и състоянието му. Имаше известна представа за клиничната депресия.

На времето той я беше докарал до такава.

Есенната вечер бе студена и караше хората да се присламчат към огъня по същия начин, по който са го правели и праисторическите им предшественици. Люк сметна за необходимо да се обърне за последен път към групата, макар никак да не му беше до речи.

Благодари им за неуморната им работа и изреди машинално списъка на постигнатото. Бяха картографирали точно целия комплекс от първата до десетата зала. Бяха фотографирали всеки квадратен сантиметър. Разполагаха с първата радиовъглеродна дата от очертанието на един от бизоните и тя потвърждаваше предположението, че изображенията са създадени преди трийсет хиляди години. Бяха започнали да разбират геологичните сили, довели до образуването на пещерата. Бяха направили сондажи в Зала 1 и Зала 10. В Зала 1 бяха открили следи от огнище, множество кости на северен елен и свидетелства за дълго обитаване край входа на пещерата. В Зала 10 намериха още ориняшки оръдия и кремъчни остриета, великолепната статуетка от слонова кост и най-важното — част от пръст на човешко дете. Макар това да бе единствената човешка кост, която бяха изкопали, находката беше истинско чудо и щеше да бъде анализирана през зимата. Не каза нищо за събирането на

растенията и за експериментите в кухнята. Засега не бе нужно да научават за тези странични занимания.

Накрая напомни на всички, че това не е краят, а началото. Вече бяха налице средствата за още три сезона и щяха да се срещнат отново напролет и да сравнят резултатите, до които бяха стигнали дотогава. Предположи, че ще се събират при пещерата Руак и след години, когато са стари и побелели, при което Крейг Морисън изграчи с шотландския си акцент, че някои вече са стари и побелели, благодаря!

После Люк вдигна чаша в памет на Зви Алон и Юг Пино и помоли всички да внимават по пътя към дома.

Екипът продължи да пие и бърби до късно вечерта, но Люк се оттегли в караваната си. Сара търсеше повод да иде при него. Провери имейла си и го намери.

— Здравсти — нежно подхвърли тя, когато отвори вратата. — Нещо против малко компания?

— Разбира се, заповядай.

Фенерът вътре едва мъждукаше. Люк не четеше, нито пиеше. Като че ли просто седеше и се взираше в нищото.

— Наистина се безпокоя за теб — рече тя. — Всички се безпокоим.

— Добре съм.

— Не, не си добре. Може би няма да е зле да се видиш с някой специалист, когато се върнеш в Бордо?

— Какво, с психиатър ли? Шегуваш се.

— Не се шегувам. Много неща ти се струпаха.

— Казах, че съм добре! — повиши тон той. Но после видя, че устата ѝ потрепва, и продължи по-меко:

— Виж, щом се върна в университета и вляза в обичайния си ритъм, всичко ще стане точно като дъжда, както казват англичаните. Наистина. И благодаря за загрижеността.

Сара извади и двамата от неловкото положение с новината:

— Преди малко получих имейл от Фред Прентис, моя човек в „Плантаджетикс“. Готови са с анализа.

— И?

— Изглежда са доста развълнувани, но не иска да казва нищо по пощата — твърди, че имало проблеми с интелектуалната собственост и

патентните права, които трябвало да се изяснят. Иска лично да идем в Кембридж.

— Кога?

— Предложи още в понеделник. Ще дойдеш ли с мен?

— Трябва да приключа разкопките.

— Пиер, Джеръми и останалите ще се справят. Мисля, че трябва да дойдеш. Ще ти се отрази добре.

Люк успя да се изкиска.

— Ако трябва да избирам между психиатър и пътуване до Англия, съгласен съм.

Вместо да заспи, Люк наруши собственото си правило и отиде за последен път в пещерата.

Привилегиите на ръководителя, помисли си той.

Докато се спускаше по стълбата в тъмното и миньорската му каска осветяваше отвесната скала, за миг си представи как Зви се подхлъзва и полита надолу към смъртта, но пропъди видението и продължи.

На корниза облече комбинезона в тъмното, отключи тежката врата и натисна копчето. Халогенните лампи правеха пещерата ярка и сурова, така различна от начина, по който е изглеждала през праисторията.

Бавно тръгна навътре към любимото си място — десетата зала. Прилепите вече се бяха напълно изнесли и сега пещерата бе наистина тиха.

В дъното застана пред изображения в естествен ръст човек птица в полето див ечемик. Носеше свещ. Запали я със запалката си и угаси електрическите лампи. Зви Алон бе искал да направи това, да почувства пещерата такава, каквато е била. Инстинктът му не го бе подвел.

Ечемикът сякаш се поклащаше на трептящата светлина на свещта. Човекът птица сякаш се раздвижи.

Какво казваше той?

Люк се напрегна, за да го чуе.

Какво не бих дал, помисли си, да мога да застана до човека, оставил тези изображения, да го наблюдавам, да го разбера, да говоря с него.

Духна свещта, за да прекара няколко мига в най-пълния мрак, в който се бе озовавал някога.

17.

Пещерата Руак, преди 30 000 години.

Първото копие отскочи от козината и разяри животното, но без да го нарани.

Ловците го наобиколиха.

Беше едър мъжкар. Ловците вярваха, че щом са успели да го отделят така лесно от стадото, значи е готово да бъде жертвано. Огромният звяр със сигурност бе чул заклинанията им от предишната вечер и се бе съгласил да им се предаде.

Но беше твърде благороден, за да падне без бой.

Наго, единственият брат на Тал, направи крачка напред.

Бизонът бе притиснат до брега на бурната река, копитата му бяха затънали в тинята. От разширените му ноздри излизаше пара. Трябваше да нападне. Нямаше друг избор.

Така умират мъжете, помисли си Тал.

Беше на седемнайсет, вече пораснал мъж и най-високият в клана си, което правеше брат му подозрителен, тъй като от поколения мъжът начело на Клана на бизона винаги бе най-високият. Баща им все още бе водач, но счупеният му крак така и не се оправя. Вонеше на гнило месо. Нощем той стенеше в съня си. Скоро щеше да има нов водач. Всеки член на клана знаеше, че на един от братята е определено да се случи нещо. По-дребният Наго не можеше да е техен водач, ако по-високият Тал останеше жив. По-младият Тал нямаше да застане начело, ако по-възрастният Наго продължеше да живее.

Това не бе в обичаите им.

Наго се увери, че краят на копието е добре опрян в костния атлатъл^[1].

Човек можеше да хвърли копие без атлатъл и да убие северен елен, но за повалянето на бизон се нуждаеше от допълнителна мощ. Убиваха само по два бизона на година — веднъж през горещия сезон, като сега, и веднъж през студения. Това беше тяхно право, тяхно

свещено задължение, но да убиват повече от едно животно на лов бе забранено.

Един бизон им осигуряваше достатъчно кожа, за да поправят зимните си дрехи и да ушийт нови за децата. Даваше им достатъчно кости за изработката на инструменти за копаене, цепене на кремък и за атлатли. Както и достатъчно месо за изхранването на целия клан дълго време преди да се развали.

Изпитваха уважение към бизона и бяха сигурни, че той изпитва уважение към тях.

Наго нададе бойния вик и замахна.

Копието му полетя направо и ниско и улучи бизона в гърдите, точно между предните крака, но кремъчният връх явно беше попаднал на кост, защото не проникна дълбоко.

Животното изрева от болка и страх, понесе се напред със сведена глава и заби дебелия си рог в рамото на ловеца.

Викове на Тал към другите мъже да нападнат бяха заглушени от воя на Наго. От него зависеше да спаси брат си.

Затича се напред, замахна с все сила с атлатъла и копието улучи хълбока на бизона. Заби се дълбоко и сигурно, но Тал не искаше да рискува. Втурна се към звяра, сграбчи дръжката на копието и забута все по-дълбоко и по-дълбоко, докато предните крака на животното се подкосиха и то рухна на една страна, а от устата му бликна кръв.

Наго лежеше задъхан на земята, рамото му беше кървава пихтия и разкъсани мускули.

Тал коленичи до него и заплака. Останалите мъже се събраха, сочеха раната и си шепнеха.

Тал и преди беше виждал рани от рог. Не се затваряха и не оздравяваха сами. Ако брат му беше с кожената си риза, може би раната нямаше да е толкова дълбока, но денят беше топъл и той бе свалил дрехата и я беше завързал около кръста си.

Наго беше водачът на лова, но сега Тал трябваше да заеме мястото му. За да забави кръвотечението, взе ризата на Наго, стегна я колкото се може по-силно около раната и каза на братовчедите им да отнесат ранения обратно в лагера.

После спря до бизона и му благодари, че се е погрижил за клана им. Никога досега не бе имал привилегията да пее заклинанието за убит бизон, но знаеше думите и ги изрече с чувство. Останалите мъже

кимнаха одобрително и се нахвърлиха върху горещия труп, за да започнат ритуалното разфасоване.

Тал се отдръпна и побягна с все сили към високите треви на саваната. Баща му го бе учил как да ловува и как да припява заклинанията. Сега бе време да използва знанието, което му беше предала майка му.

Майка му беше мъртва от две години. Напусна света заедно с новородената си дъщеря след мъчително и тежко раждане. Тя не бе от Клана на бизона. Наричаше своите роднини хора от Мечата планина. На младини попаднала в изненадващо наводнение и била отнесена от племето си. Може би те се бяха спасили, може би бяха загинали. Тя така и не разбра участието им. Бащата на Тал, който по онова време бил млад, ловувал със старите и се натъкнал на нея в гората. Тя била премръзнала и гладна и той я взел със себе си. Харесал я и макар това да довело до завист и разпри в клана, я взел за своя половинка.

Нейните хора били лечители и тя беше умела в приготвянето на лапи, знаеше какви листа, корени и кори да се дъвчат за различни заболявания. Тал помнеше как един горчив лист бе спрял болките във венците му, когато беше малък, и как една вкусна кора охлаждаше тялото му, когато го бе налегнала треска.

Откакто проходи, момчето вървеше след майка си, събираше билки и корени из гората и поляните и ѝ помагаше да ги отнесат в лагера в кесии от еленова кожа.

Паметта му винаги е била изумителна. Достатъчно беше да чуе веднъж крясък на птица или заклинание, за да ги запомни завинаги. Можеше само веднъж да помирише цвете, да види животинска следа или листо, да чуе обяснението на нещо — и полученото знание си оставаше завинаги в него.

И не само умът му бе пъргав. Още от най-ранна възраст се отличаваше и със сръчност. Научи се как да отцепва дълги тънки пластини от кремъчното ядро. Още преди да възмъжее, бе станал най-добрият майстор на инструменти в клана. Можеше да обработва дърво и кожа с уменията на по-старите мъже, правеше копия, които летяха право, и оформяше идеално балансирани атлатли. Години наред Наго кипеше от гняв заради уменията на брат си, но Тал нито за миг не бе спрял да го уважава, защото винаги бе смятал, че един ден именно Наго ще стане водач на клана.

Майка му го научи и да рисува. Хората от Мечата планина имаха отдавнашна традиция да украсяват скалните заслони и пещерите с изображенията на огромни животни от въглен и охра. Тя надраскваше натуралистични очертания на мечки, коне и бизони в калта или пръстта, а после момчето вземаше пръчката от ръката ѝ и ги копираше.

Когато стана по-голям, събираше цветни камъчета и глина и ги стриваше да направи бои, които размазваше по тялото си, за да разсмее възрастните.

Не знаеше що е покой. Винаги беше в движение, винаги тичаше да направи нещо.

Сега дробовете му горяха от изтощението. Не разполагаше с много време. Кръвта изтичаше от тялото на Наго с всяка стъпка.

Майка му го беше научила как да приготвя и много лапи. Имаше лапи за колики, за настинка, за възпаления, за циреи, за болки в главата и зъбите. Имаше лапи за рани — за стари рани, които сълзяха и воняха като раната на баща му, а също и за пресни и кървящи като на Наго.

Основната съставка за спирането на прясна кръв бе една яркозелена лоза, която се виеше около кората на млади дървета. По същия начин, по който задушаваше дърветата, беше му обяснила майка му, тя може да задуши и потока кръв. Тал знаеше къде да я намери — на една горска поляна до реката.

Трябваше му също и определен вид ягода, която държеше раната чиста. Недалеч от същата поляна имаше доста храсти, по които растеше плодът.

И накрая, за да свърже лапата и да стане тя достатъчно обемна, та да запълни раната и да събере краищата ѝ, му трябваше голямо количество жълта трева. Такава се намираше навсякъде и бе винаги в изобилие.

Времето беше топло и Кланът на бизона живееше в открит лагер. На два дни път към залязващото слънце имаше скален навес, който предпочитаха за студените месеци, но през този сезон им бяха достатъчни навесите от млади дръвчета и еленови кожи, които се развяваха леко на следобедния ветрец.

Наго беше положен в сянката на един от навесите. Скърцаше със зъби от болка. От превръзката му се процеждаше кръв.

Тал изтича при него. Беше съблякъл собствената си риза и бе донесъл в нея растенията и плодовете, които му бяха нужни за лапата.

Всички двайсет и двама от клана, мъже, жени и деца, се събраха наоколо, но се дръпнаха, когато дойде накуцващият баща на Тал. Старецът започна да умолява единия си син да спаси другия.

Тал се зае за работа. Донесоха му старата каменна купа на майка му и той яростно започна да реже лозата на малки парченца с кремъчния си нож. Една от лелите му смачка плодовете между големи лъскави листа с длан и изсипа сока им в купата. Тал добави парчетата от лоза и ги стри с гладък речен камък. После нарязва стръковете жълта трева и ги смеси с червената каша в купата.

Готовата лапа беше гъста и лепкава.

Тал каза на брат си да бъде силен като бизона, който бяха убили. Загреба от сместа, наложи я върху откритата рана и започна да я натиква в зейналата дупка, докато не остана място за повече.

Наго бе храбър, но изтощението от стискането на зъби взе връх, клепачите му потрепнаха и се затвориха.

Тал остана буден тази нощ. И следващата. И следващата.

Всеки ден оставяше брат си само колкото да събере още съставки, за да бъде лапата прясна.

Правеше кратките си разходки сам, но не защото другите не искаха да отидат с него, а защото обичаше да е сам. Убоас, една от братовчедките му, особено много обичаше да върви след него. Същото се отнасяше и за братчето й Гос, което непрекъснато се мъknеше подире й.

Убоас беше бърза и хубава и Тал знаеше, че ще станат двойка, но въпреки това искаше да остане сам. Когато тя отказа да се върне в лагера, той просто й избяга, както тя избяга от брат си. Когато се отърва от нея, Тал погледна назад. Видя я в далечината как се връща при брат си и го хваща за ръката.

Тал беше на поляната и режеше лозите, когато ги видя.

Всъщност, най-напред чу тихото им бърборене. Нещо като думи. Напрегна слух, но не разбра нищо.

В края на поляната две дървета бяха достатъчно раздалечени едно от друго, за да види една фигура, после втора.

Беше чувал за тях. Хората сенки, нощните хора, другите — кланът му имаше няколко имена за тях, — но никога досега не ги бе виждал. И тази първа среща бе кратка, продължи само няколко мига.

Единият бе стар като собствения му баща, другият — по-млад, като него. Но и двамата бяха по-ниски и дебели от собствените му хора, а брадите им бяха по-червени и дълги. Младият имаше гъста брада, не мъх като неговия. По-старият пък изглеждаше така, сякаш никога не бе подрязвал брадата с кремък, какъвто бе обичаят на Клана на бизона. Носеха копия, но те бяха тежки и дебели, добри за мушкане и безполезни за мятане. Дрехите им бяха груби и мъхнати, мечешки кожи, доколкото можеше да определи, много неудобни в тази жега.

И после, след като размениха мигновени погледи, само колкото да отбележат присъствието на Тал, непознатите изчезнаха.

Последната нощ на Наго бе бурна.

Нямаше съмнение, че лапата на Тал бе действала донякъде добре — раната остана чиста и миришеше на прясно, кръвта почти бе спряла да тече. Брат му обаче бе изгубил твърде много кръв след намушкването и нямаше лек или заклинание, които да предотвратят резултата.

През последните часове тялото му се поду и престана да уринира. Не преглъщаше капките вода, които изливаха с листо в устата му. По зазоряване дишането му се забави, а после спря.

Когато жените заплакаха, небето се разтвори и заваля топъл дъжд — знак, че предците им са приели сина на водача в своя свят. Лагерите им блестяха ярко в нощното небе, но те бяха твърде далеч, за да може Кланът на бизона да чуе песните им.

Бащата на Тал положи ръце върху раменете му и заговори пред всички събрали се. Тал щеше да е следващият водач. Старецът уморено призна, че времето му скоро ще настъпи. След като ритуалът по оплакването на Наго завърши, Тал трябваше да отиде до най-високата точка на земята, за да бъде достатъчно близо до предците им и за да чуе техните заклинания.

Дъждът продължи да вали и скоро варовиковата купа на майка му, наполовина пълна с неизползвания лек, започна да прелива.

Не се боеше да се катери.

Стъпваше сигурно и макар че скалите бяха мокри от дъжда, напредваше добре. Преди години бе научил един номер при катерене от един от старите и беше увил широките си кожени обувки с кожени ремъци, за да са здраво закрепени за краката му.

До залеза оставаха още часове, така че можеше да стигне до върха без да бърза. На колана си носеше две кесии, едната с ивици сушено еленско и друга с подпалки и сечива за палене на огън. Когато се стъмнеше, щеше да си устрои лагер, да припява и да се ослушва за песента от небесните огньовете в далечината. Може би, ако беше с чисто сърце, щеше дори да чуе песен от огъня на майка си.

Не се беше натоварил с мях за вода. Знаеше, че от скалите се спуска водопад и щеше да го стигне навреме, за да утоли жаждата си.

По средата на катеренето спря на един безопасен корниз и погледна надолу към голямата река. От тази височина тя не изглеждаше толкова могъща. Земята се простираше докъдето му стигнеше погледът — безкрайно море от треви. В далечината през саваната се движеха двете кафяви форми на космати бизони. Тал се разсмя. Знаеше, че това са най-големите животни на земята, но от тази височина сякаш можеше да ги хване с върховете на пръстите си и да ги пусне в устата си.

При водопада се напи и изми потта от тялото си.

Потърси добър път до върха и очите му избраха най-подходящия маршрут.

Стигна до друг корниз и когато се набра нагоре, спря и зяпна.

Знак!

Не можеше да има съмнение!

Точно пред очите му в скалата зееше черна цепнатина.

Пещера! Никога досега не я беше виждал.

Приблужи бавно. Вътре можеше да има опасни създания. Мечки. Хора сенки.

Предпазливо пристъпи в прохладния мрак и огледа входа на пещерата дотам, докъдето стигаше слънчевата светлина.

Подът бе абсолютно чист. Стените бяха гладки. Той бе първият, който влиза тук. Заликува.

Това е пещерата на Тал!

Аз наистина ще бъда водачът!

Когато ми дойде времето, ще доведе клана си тук!

На следващия ден, когато слънцето се издигна високо в небето, Тал се върна в лагера.

Съобщи на хората си, че е чул предците да припяват и че е намерил нова пещера в скалите. Не разбираше защо всички сякаш бяха

заети с нещо друго и сочеха към земята до лагерния огън. Жените плачеха.

Убоас изтича до Тал и го задърпа за ръкава.

Брат й Гос лежеше на земята и бълваше шантави, лишени от смисъл думи, от време на време размахваше ръце и крака и се мъчеше да удари всеки, който го приближи.

Тал поиска да знае какво се е случило и Убоас му каза.

Каменната купа на майка му била до огъня и от лъчите на слънцето и горещината на пламъците съдържанието й започнало да съска и да кипи. Сутринта Гос отишъл при нея и с типичното си любопитство потопил пръст и опитал червената течност. Харесала му и опитал отново и отново, докато брадичката му не се боядисала в червено.

После бил обладан от духове, крещял думи, които не се съчетавали помежду си. Тръшнал се и се удрял, но сега бил спокоен.

Тал седна до него, постави главата на момчето в скута си и докосна бузата му. Допирът го успокои и малките очи на Гос се отвориха.

Тал го попита как се чувства и му каза да не се бои. Обеща му, че ще остане с него, докато не се оправи напълно.

Малкото момче облиза устни и поиска вода. Не след дълго се надигна и посочи към купата.

Тал го попита какво точно иска и отговорът потресе онези, които бяха видели с очите си омагьосването му.

Гос искаше още от червената течност.

[1] Приспособление за хвърляне на копие. — Б.пр. ↑

18.

Събота вечер

Любовницата на генерал Гатиноа беше на път да получи оргазъм или най-малкото съобщаваше по свой начин, че няма нищо против той да се замисли за свършване и да се изтърколи от нея.

Гатиноа разбра посланието и удвои усилията си. Потта изби и навлажни фините бели косъмчета по гърдите му, смесвайки се с нейната влажност.

Тя пъшкаше „А, а, а, а“ и ненадейно мобилният му телефон иззвъня с тон и ритъм, забележително подобни на нейните.

Гатиноа се пресегна към апарата, което я ядоса. Тя го отблъсна от себе си и зашляпа към тоалетната, розова, гола и ругаеща нещо под нос.

— Генерале, да не прекъсвам нещо? — поинтересува се Марол.

— Не, какво има? — попита Гатиноа. Не му пукаше особено, че не е свършил. Така или иначе беше станало твърде предсказуемо и досадно.

— Успяхме да влезем в сървър на „Плантаджетикс“ и да се доберем до доклада, който доктор Прентис иска да предостави на професор Симар и професор Мелъри в понеделник.

— И?

— Много е обезпокоителен. Разбира се, резултатите са предварителни, но е направил някои доста задълбочени наблюдения. Определено е на път да открие още, стига да реши.

— Прати ми го по електронната поща. В момента не съм у дома, но скоро ще бъда.

— Да, господине.

— Марол, времето ни е ограничено. Не чакай рецензията ми. Съобщи на хората ни, че могат да се заемат.

Марол като че ли се смути.

— Сигурен ли сте, генерале?

— Да, сигурен съм! — Гатиноа се раздразни от въпроса. — Колкото съм сигурен, че нямам желание да ме викат в Елисейския дворец да обяснявам на президента защо най-голямата тайна на Франция е изтекла под носа ми!

19.

Неделя

Лагерът в манастира Руак бе меланхолично място в тази неделна вечер.

Повечето от екипа си бяха събрали багажа и бяха заминали още сутринта. Люк и Сара бяха отпътували по обяд да хванат полет до Лондон. Бяха останали неколцина да затворят пещерата до следващия сезон.

В продължение на петнайсет дни лагерът бе истински кошер на научна дейност, пъпът на света на палеолитната археология. Беше прация от вълнение и оживление. А сега бе пуст и навяваше малко тъга.

Джеръми и Пиер бяха начело на довършителните работи и командваха група от четирима студенти, които ги сърбеше час по-скоро да се върнат в баровете и клубовете на Бордо. Единственият старши учен, останал до самия край, бе Елизабет Кутар, която изготвяше протокола за наблюдението на околната среда, за да даде оценка за условията в пещерата за периода между разкопките.

Готвачът също беше заминал, така че храната вече не бе същата. След импровизираната вечеря Джеръми и Пиер отидоха до бараката да опаковат вещите, като си взеха няколко бутилки бира.

Вечерта бе доста напреднала, когато Пиер забеляза нещо с периферното си зрение. Вцепени се и рязко завъртя глава към компютърния екран.

— Видя ли това? — попита той.

— Какво да видя? — отегчено изсумтя Джеръми.

— Мисля, че в пещерата има някой!

— Не може да бъде — заяви Джеръми и се прозя. — Залючена е.

Пиер скочи и натисна бутона за повторно възпроизвеждане на наблюдаващата програма, като върна часовника с половин минута назад.

Двамата загледаха записаните кадри.

На светлината на лампите се появи човек с раница.

— Господи! — възкликна Пиер. — Намира се в девета зала и върви към десета! Набери седемнайсет! Извикай полицията! По-бързо! Аз слизам!

— Идеята не е добра — разтревожено изтъкна Джеръми. — Недей!

Пиер грабна един чук от масата и затича към вратата.

— Обади се!

Колата на Пиер вече беше паркирана до караваната, така че не му отне никакво време да скочи в нея и да потегли към пещерата. Джеръми се заслуша как воят на двигателя заглъхва в далечината.

Погледна нервно монитора. Натрапникът или се беше махнал, или се намираще някъде между камерите.

Вдигна слушалката, набра 1 и всичко потъна в мрак.

Пиер бързо се спускаше по стълбата, използвайки всичките си атлетични умения да преодолее колкото се може по-бързо скобите.

Вратата зееше широко отворена, лампите светеха ослепително. Никога не беше влизал в пещерата без защитен костюм, но сега не бе време за предпазни мерки. Влезе тичешком и измъкна чука от колана си.

Като студент Пиер бе доста добър футболист и това му помогна да тича през пещерата с добро темпо, като в същото време запазваше равновесие върху неравните постелки. Профучаваше през залите, изображенията по стените се размазваха в периферното му зрение и създаваха у него илюзията, че тича през стада животни, мята се наляво и надясно, избягва копита и нокти.

Сърцето му се беше качило в гърлото, когато стигна Зала 9. От натрапника нямаше и следа.

На Пиер никога не му бе харесвало да се провира през тесния проход. Краката му бяха твърде дълги, за да се сгънат и да пълзи с лекота. Опита да бъде колкото се може по-тих и се замоли да не се сблъска с непознатия наскрѐд тунела. Подобно нещо би било истински клаустрофобичен кошмар.

Спря при Свода на дланите и запълзя напред. От Залата на растенията се чуваха звуци.

Натрапникът беше на четири крака, обърнат на другата страна, насочил вниманието си към някакви жици и неща подобни на тухли, които вадеше от раницата си. Не видя приближаващия Пиер.

— Кой си ти? — извика младежът.

Стреснатият натрапник погледна през рамо към специализанта — висок и мускулист, размахващ чук, заплашителна, но същевременно и доста комична гледка, тъй като Пиер гледаше уплашено като заклещен в ъгъла заек.

Мъжът бавно се изправи. Имаше дебели, яки ръце и поддържана прошарена брада. Шокът от неочакваната среща бързо се стопи, за да бъде заместен от ледена физиономия.

Пиер успя да види по-добре пръснатите по пода на пещерата неща — плетеница жици, детонатори, батерии и жълто-кафяви калъпи. Беше виждал подобни неща и преди, в мините на Сиера Леоне.

— Това са експлозиви! — извика той. — Кой си ти, по дяволите?

Мъжът не отговори.

Сведе посивяващата си глава, сякаш кимаше учтиво, хвърли се напред и улучи Пиер право в гърдите, като го отхвърли на стената върху човека птица, който си стоеше с отворената човка и нелепия си пенис.

Пиер понечи да замахне отбранително с чука, опитвайки се да отблъсне юмруците и пръстите, които бяхтеха всичките му най-чувствителни области — слабините, очите, врата. Мъжът се опитваше да му причини колкото се може повече болка и да го обездвижи максимално.

Ударите на чука не забавяха нападателя, тъй като човечността на Пиер не му позволяваше да го цапардоса в главата. Вместо това налагаше раменете и гърба, но това не беше достатъчно — противникът продължаваше да го притиска.

После нападателят нанесе силен удар в гърлото на Пиер, който му причини неимоверна болка и го хвърли в паника. Той се закашля и задави и за първи път през живота си помисли, че може и да умре. В отчаянието си замахна с чука още веднъж с все сили, като този път се прицели в темето на мъжа.

В лагера имаше трима мъже с ловни пушки и карабини. Претърсваха като обезумели каравана след каравана, подобно на

глутница подивели кучета, нахълтваха във всяка кабина и когато попадаха на някоя заета, измъкнаха уплашените студенти навън.

Елизабет Кутар чу суматоката и излезе сама. Видя да водят един от студентите с опряно в гърба дуло.

Елизабет хукна към манастира, като тромаво се опитваше да измъкне телефона от джоба си, бялата ѝ опашка се мяташе над раменете ѝ.

Успя да стигне до плевнята.

Пиер имаше само миг да се справи с ужасната гледка на лежащия в краката му мъж. Непознатият издаваше гърлени звуци и от раната на главата му бликаше кръв, която се разтичаше във всички посоки и създаваше впечатление, че мъжът е надянал червено кепе.

После Пиер изпита най-ужасната болка в живота си, светкавичен удар в бъбрека, който го остави без дъх и не му позволи дори да изкрещи.

Четиримата студенти се бяха скупчили до Елизабет Кутар в бараката. Джеръми лежеше неподвижен на пода. Мари от Бретан, единственото момиче от студентите, се тресеше неудържимо и Кутар отиде да я прегърне, без да обръща внимание на мъжа, който беше насочил заплашително оръжие към тях.

— Какво искате? — остро, почти без страх попита Кутар. — Джеръми се нуждае от лекарска помощ. Не виждате ли?

Онзи с пушката явно командваше. Не ѝ обърна внимание и извика на тримата студенти да седнат на пода. Те смирено се подчиниха, а той отново насочи двуцевката си към тях, готов за стрелба. После кимна към жените.

Двамата му другари грубо измъкнаха жените навън, крещейки като подлудени надзиратели:

— Мърдай! Мърдай! По-живо!

При студеното лагерно огнище Кутар и Мари бяха разделени една от друга и поведени към различни каравани.

Възрастният мъж с ножа гледаше как Пиер кърви до смърт на студения твърд под на десетата зала.

Боне познаваше изкуството на убиването. Дълго острие през бъбрека, прекъсващо бъбречната артерия. Жертвата рухваше и умираше бързо от вътрешен кръвоизлив. Прерязването на сънната артерия бе твърде мърлява работа за вкуса му.

Беше останал без дъх от тичането през пещерата, пълзенето в прохода и убиването. Коленете му бяха ожулени, бедрата го боляха. Наведе се да избърше ножа в ризата на Пиер и сърцето му заби малко по-бавно. После насочи вниманието си към поваления си другар, обърна го и се опита да го свести.

— Събуди се! — заповяда му. — Ставай, по дяволите! Само ти можеш се справиш с проклетите заряди!

Погледна към плетеницата жици и експлозивите и поклати глава. Нямаше представа как да ги свърже, останалите също не знаеха. Нямаше време да вика друг. Не му оставаше друго, освен да се разпсува люто и да закрепчи по уоки-токито си.

Отговори му само статичен шум; със закъснение си припомни, че е дълбоко в скалите, и изруга още веднъж.

После забеляза човека птица на стената зад себе си и вместо да се възхити на изображението, реакцията му бе по-прозаична.

— Иди си го начукай — изръмжа той и се извърна.

После се изплю презрително върху трупа на Пиер.

20.

Неделя вечер

Отседнаха в малък хотел в сърцето на университетския комплекс. Пътуването от Руак до Кембридж включваше смяна на самолети, влакове и таксито и когато се качиха в отделните си стаи, двамата бяха здравата уморени.

Въпреки това Сара прие предложението на Люк да се разходят в мразовитата вечер. И двамата обичаха града, а Люк имаше навика при всяко идване да се отбива за пинта бира в крайречното заведение „Котвата“. Преди години английският археолог Джон Уаймър го беше домъкнал тук за няколко пинти „Абът Ейл“ след една конференция. Подробностите около вечерта му се губеха, но Люк я завърши нагазил до кръста в река Кем, а Уаймър се превиваше от истеричен смях на брега. Всяко следващо посещение в „Котвата“ за един „Абът“ бе отдаване на почит към ексцентричния англичанин.

Беше късно и атмосферата в кръчмата бе сърдечна, типична за неделя вечер. Седнаха на една маса до прозореца и макар да не можеха да видят реката в непрогледния мрак, се радваха, че е някъде там. Чукнаха чаши три пъти за Руак, Зви и Юг.

— Е, сега какво? — уморено попита Сара.

Беше малко странен въпрос и Люк не беше съвсем сигурен как да отговори и какво имаше предвид тя. Сега какво с теб? Сега какво с Руак? Сега какво с нас?

— Не зная — неопределено отвърна той. — Ти какво мислиш?

— Мисля, че бяха няколко луди седмици — рече тя. Пиеше силната бира по-бързо от него. — Не знам за теб, но аз лично се нуждаю от дълга гореща вана и няколко дни почивка, да прочета някой боклучав роман — каквото и да било, само да не е свързано с полени и пещерно изкуство.

— Имаш предвид, след утре.

— След утре — съгласи се тя. — Чудно ми е какво толкова е открил Фред и защо пишеше така завоалирано.

— Нищо не би ме изненадало — сви рамене Люк. — Скоро ще разберем.

Тя стигна до въпроса, който задаваше в действителност.

— А ти какво ще правиш след утре?

— Предполагам, същото както и преди. Обратно в Бордо, в кабинета, в лабораторията, при статиите. Събрали сме невероятно количество данни. Всичко трябва да се обработи и координира. — Погледна през прозореца, мъчейки се да различи реката. — От министерството ще очакват доклад. Трябва да обсъдим и официалното обявяване на находката, нали се сещаш. Гласовата ми поща е пълна със съобщения от френски, английски и американски телевизионни компании, които искат ексклузивни права за първи документален филм. Да не забравяме и ръкописа. Още не е преведен напълно. Трябва да се свържа със секретарката на Юг и да намеря начин да се добера до онзи белгийски специалист по шифрите. Имам да мисля за милион неща.

Тя също се загледа през прозореца. Беше по-удобно да си гледат отраженията.

— Трябва да опитаме да поддържаме връзка. Професионално. Разбираш какво имам предвид.

Нещо в думите ѝ или в начина на изричането им го натъжи. Вратата отваряше ли се, или се затваряше? Разбира се, че я искаше. Тя беше прелестна. Но вече я бе имал и с безсърдечна ефективност я беше принудил да се махне. Защо сега да бъде по-различно?

Избяга от момента, като допи бирата си и предложи да се върнат и да починат малко преди сутрешната им среща.

Улиците в центъра на Кембридж бяха почти празни. Двамата вървяха мълчаливо по Мил Лейн към гледащите улицата фасади на Пемброук Колидж и когато свиха по Тръмпингън, Люк забеляза паркирана кола на около едно футболно игрище разстояние, която тъкмо палеше фаровете си.

Не ѝ обърна внимание, докато колата не се понесе към тях и премина в отсрещното платно.

Прохладната нощ и бързият приток на адреналин моментално заличиха въздействието на бирата върху мозъка му. Макар следващите събития да се разиграха за не повече от пет или шест секунди, той

имаше кристално чист спомен за миговете, минали като на забавен кадър — и тази странна яснота със сигурност спаси живота им.

Колата летеше право към тях по убийствен диагонал.

Когато автомобилът се качи на бордюра на три коли разстояние от краката им и продължи напред с две колела на тротоара и две на платното, Люк вече бе сграбчил кожения ръкав на Сара и я запращаше настрани с цялата въртелива сила, на която бяха способни рамото и торсът му. Тя се завъртя на улицата като детски пумпал.

Люк остави собственото си тяло да продължи по инерция и в мига на сблъсъка бронята на колата закачи бедрото му. Разлика от един-два сантиметра, част от секундата или както човек реши да преценява разминаването, бе разлика между натъртването и счупения таз.

Люк полетя към улицата, завъртя се и падна толкова близо до Сара, че двамата инстинктивно се пресегнаха един към друг и се опитаха да докоснат пръсти.

Колата стържеше варовиковите блокове на общественият на Пемброук Колидж, хвърляйки искри, събори един улук, после слезе обратно на улицата и се отдалечи с писък на гуми по асфалт.

Лежащите в средата на улицата Люк и Сара сплетоха пръсти.

— Добре ли си? — едновременно попитаха и също едновременно си отговориха: — Да.

Не им беше писано да си легнат още четири часа.

Трябваше да дават показания в полицията, да им бъде оказана първа помощ от екипа на линейката, който се погрижи за порязванията и драскотините, след което ги откараха в болницата „Нъфилд“, за да направят рентгенова снимка на бедрото на Люк. Младата лекарка от азиатски произход в травматологията обърна повече внимание на червените кокалчета на ръката му, отколкото на скорошните му наранявания.

— Това е инфектирано — каза тя. — Имате целулит, тъканна инфекция. Откога сте така?

— Седмица, седмица и половина.

Лекарката огледа по-внимателно ръката и видя белега на безименния пръст.

— Порязахте ли се?

Люк кимна.

— Вземах еритромицин. Не ми помогна особено.

— Ще взема проба, но се боя да не е някаква резистентна на антибиотици бактерия. Ще ви предпиша пет различни лекарства, рифампин и триметоприм сулфонамид. Ето визитката ми, обадете ми се след три дни за резултатите от изследването.

Полицията се отнесе към инцидента сериозно, но инстинктивното чувство на Люк и Сара, че става въпрос за покушение, бе отхвърлено от служителите, които потеглиха да търсят син седан с пиян шофьор. Щяха да пуснат съобщения на полицейските честоти и да прегледат видеозаписите от градския център. Люк и Сара щели да бъдат уведомени, ако открият виновника, и тъй нататък.

Онемели от изтощение и здравата разтърсени от разминаването на косъм със смъртта, двамата се взираха един в друг в празното лоби на хотела. Люк си помисли да я прегърне, но не искаше да я травмира допълнително.

Тя обаче нямаше такива задръжки.

На Люк му хареса усещането от ръцете ѝ около кръста му, но то не продължи дълго. След малко двамата куцукаха към стаите си.

Гатиноа почти се надяваше телефонът да иззвъни отново, за да му даде повод да се отърве от баджанака си. Богатият самохвалко с крещящо безвкусен апартамент беше някакъв търговец на валута. Беше му обяснявал стотици пъти особеностите на работата си, но Гатиноа изключваше всеки път, когато месестите му устни започваха да дрънкат за слабо евро, силен долар и тъй нататък. Идеята да правиш пари, като местиш електронно торби с валута от едно място на друго, му се виждаше паразитна. Какво правеше този човек? За доброто на света? За страната си?

Жена му и балдъзата изглеждаха погълнати от онова, което говореше баджанакът, и отпиваха съсредоточено коняк — последните питиета след неделното вечерно парти по случай повишаването на домакина до шеф на един от клоновете на банката му.

Гатиноа не се съмняваше в ползата, която допринасяше самият той за страната си. Днес бе прекарал часове на телефона, дори бе направил безпрецедентна визита до Басейна, за да научи новините от хората си.

Беше се оказал абсолютно прав за жестокостта на Боне и не пропусна да напомни на Марол за предсказанието си. През последните

две седмици бе поглъщал всяка информация от Руак с мрачно възхищение. А сега дойде ред и на лагера. Дъртото момче обичаше кръв.

Е, а това означаваше повече власт за него.

И точно както си мечтаеше, телефонът зазвъня. Гатиноа скочи с благодарност и се извини, че ще се обади от библиотеката.

— Цял ден говори по телефона със службата си! — оплака се жена му на сестра си.

Банкерът като че ли се умърлуши, че аудиторията му е намаляла.

— Е, това е. Мисля, че така и няма да разберем с какво си изкарва хляба Андре, но определено бди над спокойния ни сън, сигурен съм в това. Още коняк?

Гатиноа седна в едно от креслата в библиотеката. Книжните лавици бяха запълнени с подвързани със стара кожа томове, докосвани от перата за бърсане на прах и от нищо друго.

Гласът на Марол звучеше уморено.

— Боне пак се е развихрил.

— Този човек не почива ли? — не повярва на ушите си Гатиноа.
— Сега пък какво?

— Току-що са се опитали да прегазят Симар и Мелъри на една улица в Кембридж. Един от хората ни е видял инцидента с очите си. Двамата са се отървали с леки натъртвания. Шофьорът успял да се измъкне.

Гатиноа изсумтя.

— Значи пипалата му стигат чак до Англия! Направо да не повярваш. Този Боне има топки, признавам му го.

— Какво да правим? — попита Марол.

— Относно кое?

— Относно нашите планове.

— Абсолютно нищо! — възкликна Гатиноа. — Няма какво да правим по нашите планове. Не променяй нито един детайл от операцията. Нито един!

21.

Понеделник сутринта

Срещата с Фред Прентис, приятеля биолог на Сара от „Плантадженетикс“, бе уговорена за 9 часа. Биотехнологичната компания, основана от един професор по ботаника в Кембридж, се занимаваше с откриването на нови биологично активни молекули от растителни екстракти. Лабораториите бяха изпълнени денонощно с бръмченето на стотици роботизирани ръце, които се вдигаха и спускаха, за да вземат проби от растения от целия свят, изпратени в Кембридж за анализ.

Сара и Фред се движеха в едни и същи ботанически кръгове и макар никога да не бяха имали възможност да работят заедно, следяха работата на другия и се срещаха по конференции. Честно казано, тя знаеше, че той е увлечен по нея. Веднъж на един конгрес в Ню Орлиънс срамежливо я бе поканил на вечеря. Тя прие поканата, тъй като беше приятен мъж и изглеждаше самотен, а целувката за довиждане ѝ бе спестена от алергичната му реакция на някаква подправка в супата от бамя.

Седнали в таксито, двамата приличаха на зомбита от второкачествен филм. Ръката на Люк бе бинтована, а бедрото го смъдеше. Сара имаше няколко лепенки тук-там. Бяха пропуснали закуската и се срещнаха в лобито. И двамата бяха закъснели. Излязоха забързано да намерят такси. Когато най-сетне се спогледаха на задната седалка, двамата се разсмяха.

— За колко време ще стигнем? — обърна се Люк към шофьора.

— За не повече от десетина минути, нагоре по Милтън Роуд към Сайънс Парк. Закъснявате ли?

— Малко — каза Сара. Вече беше девет.

— Няма ли да е по-добре да се обадиш? — попита Люк.

Сара прие предложението.

— Здравсти, Фред, Сара е — поде тя, като се мъчеше да звучи жизнерадостно. — Извинявай, но закъсняваме с няколко...

В далечината проблесна ослепителна магнезиева светлина. Последва разтърсващ тътен.

Над дърветата се вдигна кълбо бял дим.

— Господи! — извика таксиметровият шофьор. — Това е съвсем близо до мястото, накъдето сме тръгнали!

Сара още държеше телефона до ухото си.

— Фред? Фред?

Така и не стигнаха до Сайънс Парк. Линейки и пожарни коли вече бяха блокирали пътя и движението бе отклонено.

Не им остана друго, освен да се върнат в лобито на хотела, да пуснат новините по телевизията и да гледат репортажите на живо на „Скай“ и Ай Ти Ви в съпровод с шума на хеликоптери над главите им и вой на сирени.

Експлозията унищожила едно крило на Сайънс Парк. Към единайсет сутринта репортер от „Скай“ прочете списъка на компаниите, помещаващи се в сградата. Една от тях бе „Плантадженетикс“.

Говореше се за изтичане на газ или химическа експлозия. Спомена се и за вероятност от терористична атака. Крилото се бе превърнало в димяща каша. Жертвите били многобройни. Пристигали специалисти по изгаряния от цял Кембриджшър и другаде. Имало нужда от кръводарители.

По обяд телефонът на Сара иззвъня.

Тя погледна екрана и възкликна:

— Боже мой, Люк, това е Фред!

Върнаха се в травматологията на „Нъфилд“. Предишната нощ в чакалнята имаше само неколцина пациенти с незначителни проблеми.

Днес беше същинска военна зона. Болницата бе малка, само с петдесет легла и направо се топеше в настъпилата криза.

След като си пробиха път вътре, Люк и Сара най-сетне успяха да привлекат вниманието на една сестра и ѝ казаха, че са приятели на една от жертвите при взрива.

— Изчакайте малко, милички — помоли ги тя и двамата бяха оставени да висят половин час, докато около тях хаотично се щураха хора. След няколко опита един млад мъж, бутащ празна инвалидна количка, се смили над тях и ги вмъкна през вратата на спешното да потърсят своя мистър Прентис из претъпканите с носилки коридори.

Гледката беше невероятна. Болницата бе на път да се разцепи. Люк вървеше напред, а Сара се взираше във всеки пострадал, като се мъчеше да разпознае лицето на Фред. Намери го след радиологичното отделение. Ръката и рамото му бяха гипсирани, стъпалата и глезените — също. Фред беше в началото на четирийсетте, със сресана на път през средата на главата коса и лице, което на цвят почти не се различаваше от гипса. Присвиваше очи като човек, изгубил очилата си.

— Ето те и теб! — подхвърли той на Сара.

— Ох, Фред! Виж се само! Толкова се разтревожих.

Фред бе мил и внимателен както обикновено. Настоя да се запознае любезно с Люк, сякаш се срещаша в конферентната зала на фирмата му.

— Слава Богу, че закъсняхте — рече той. — Иначе щяхте да попаднете в цялата тази каша.

Самият той бил в тоалетната. Бил смутен, защото обаждането на Сара го заварило със свалени панталони.

Следващото, което си спомнял, било как го изнасят пожарникари, усещал непоносима болка в стъпалата и рамото. Инжекцията морфин на паркинга го развеселила доста, призна той, и като не се броят мъчителните терзания около съдбата на неколцина колеги и приятели, бил сравнително добре.

Сара хвана здравата му ръка и попита дали може да направи нещо за него.

Той поклати глава.

— Дойдохте чак от Франция, за да се видим. Не мога да ви оставя да си тръгнете, без да чуете какво открихме.

— Стига глупости, човече! — възкликна Люк. — Минал си през самия ад. Ще говорим след няколко дни. Моля те!

— Бях подготвил презентация на „Пауър Пойнт“ — тъжно съобщи Фред. — Всичко отиде по дяволите. Компютърът ми, лабораторията, всичко. Добре де. Нека поне ви кажа за резултатите. Може би някой ден ще съм в състояние да ги възпроизведа. Юристката ни беше на тръни, защото анализирах пробата ви без необходимите документи и договори. Разбирате ли, получихме доста важни данни и не беше ясно чия ще бъде интелектуалната собственост. Тя не ми позволи да съобщавам каквото и да било писмено или по електронната поща. Миналата седмица всичко това изглеждаше толкова важно... —

Гласът му замря. — Разбрах, че е загинала тази сутрин. Юристката. Казваше се Джейн.

— Съжалявам, Фред — промълви Сара и стисна ръката му.

Той помоли за малко вода и пи през прегънатата сламка.

— Е, онази ваша течност имаше доста интересни съставки. Екраните ни светнаха като коледни елхи. Откъде да започна? Добре, имайте ли представа, че вътре гъмжеше от ергот алкалоиди?

— Майтапиш се! — възкликна Сара. После видя обърканото изражение на Люк и обясни: — Това са психоактивни съставки. Природна LSD. Откъде са се появили тези ерготи? Дадох ти списъка на растенията, Фред. — В същия миг й просветна и тя изтърси: — *Claviceps purpurea*!

— Точно така! — потвърди Фред.

На Сара отново й се наложи да обяснява на Люк:

— Това е гъба. Тя заразява диви и култивирани треви, подобно на нашия див ечемик. Гъбата произвежда психоактивните съставки. През Средните векове десетки хиляди европейци са пострадали от ерготизъм от естествено заражена ръж. Веществата причиняват халюцинации, лудост, понякога и смърт. Ацтеките са дъвчели семената на грамофонче, които съдържат ерготи. По този начин можели да общуват с боговете си. Господи, изучавала съм ерготизма по време на следдипломната квалификация! Наличието на ерготи във фуража продължава да бъде сериозен проблем.

— Стопроцентово съм сигурен, че идват от гъбата — възбудено каза Фред, който сякаш беше забравил за състоянието си. — Преобладаващите ерготи бяха агрокламини елимоклавин.

Сара поклати разбиращо глава.

— Откри ли нещо друго?

— И още как. Ерготите са само началото. Чакай да чуеш останалото!

Мобилният телефон на Люк иззвъня. Когато го отвори, служител от болницата му каза, че не може да използва апарата вътре в сградата.

Люк се извини и закуцука по коридора към травматологията.

— Ало?

— С професор Симар ли говоря?

— Да, кой се обажда?

— Отец Мено, от Руак. Трябва да говоря с вас.

— Да, един момент. Само да изляза навън.

На излизане видя двама едри мъже да вървят рамо до рамо към него и му се стори, че чува „Oui“, което му се видя странно в коридорите на болница „Нъфилд“. Единият беше облечен в спортна блуза, вторият — във ватирано яке. И двамата изглеждаха изтощени. Когато ги погледна, Люк остана с впечатлението, че мъжете нарочно извърнаха погледи, но всичко стана много бързо и в следващия момент той се озова навън.

Дворът пред травматологията беше пълен с линейки, полицейски автомобили и подвижни телевизионни станции. Люк се опита да намери сравнително спокойно местенце.

— Мога ли да ви помогна, отче Мено?

Връзката беше лоша. Губеха се цели срички.

— Боя се, че всички си отидоха. Не зная по какъв друг начин да ви го кажа.

Люк се обърка.

— Извинете, как така са си отишли?

— Всички в лагера. Всички са мъртви. Ужасна трагедия. Моля ви, професоре, елате колкото може по-скоро!

22.

Понеделник

Люк остави Сара онемяла и трепереща до Фред Прентис, като само ѝ съобщи с няколко забързани думи, че е имало инцидент във Франция.

Може би беше жестоко от негова страна да я изоставя така внезапно, но умът му беше насочен само към това да се прехвърли колкото се може по-бързо от другата страна на Ламанша. Спря едно такси и убеди шофьора да го откара чак до „Хийтроу“ срещу парите в портфейла му. Заряза багажа си в хотела — точно сега изобщо не му пукаше за него. Използва мобилния си телефон, докато батерията не се изтощи, после остана да седи на задната седалка с ръце на главата. Останалата част от пътуването бе дълъг, обвит в мъгла мъчителен кошмар, пътуване към ада.

Адът беше ограден с жълти полицейски ленти.

Територията на манастира бе обект на мащабно жандармерийско разследване. Един от полицаите позна Люк на паркинга и го ескортира през ограничителния кордон. В далечината Люк видя отиващите към църквата монаси. За коя молитва? Беше изгубил представа за времето. После забеляза, че слънцето залязва. Вечерня. Нищо не можеше да прекъсне цикъла на молитвите.

Чувстваше се като ембрион, потопен в сумрак, усещащ ударите на собственото си сърце и дишането си, но примитивно несъзнаващ какво се случва извън утробата.

Полковник Тука важно крачеше напред-назад и си личеше, че той е командващият. Незабавно засипа с въпроси Люк до студената пепел на лагерното огнище и му предаде мрачните факти. Енергичността му, граничеща едва ли не с шемет, наред цялото това нещастие разгневи Люк и рязко го върна тук и сега.

Той обаче не можеше да гледа оживеното лице на Тука, когато полицаят започна да описва местоположението на труповете и характера на раните им. Вместо това яростно впери поглед в

предметите, които украсяваха небесносинята риза на полковника — еполетите, униформените знаци, тъмносинята вратовръзка със символичната игла.

Започна напълно да осъзнава ужаса. Тримата студенти и Джержми били застреляни в бараката, сякаш езекутирани. Студентката Мари била изнасилена и застреляна в една каравана. Елизабет Кутар — изнасилена и застреляна в друга.

Накрая Люк успя да погледне месестите устни на Тука.

— Ами Пиер? — тихо, почти шепнешком попита той.

— Кой е Пиер? — поинтересува се офицерът.

След като Люк му обясни кой е Пиер и че със сигурност е бил тук в неделя вечерта, Тука се развика на хората си, поиска обяснение за непълния брой трупове и им заповяда да претърсят отново лагера. Люк съобщи модела и цвета на колата на Пиер и един полицаи беше изпратен да я търси.

Тука насила принуди Люк да влезе в бараката и да посочи какво липсва. Слава Богу, телата бяха покрити, но чаршафите не можеха да скрият кръвта.

— Господи — промълви Люк. — Господи. Кой би могъл да направи това?

— Наистина, кой? — повтори Тука. — Ще ги намерим, бъдете сигурен в това.

Всичко в бараката беше преобърнато. Компютрите бяха изчезнали заедно с научната апаратура, микроскопите и мониторите. Съдържанието на шкафове за папки и чекмеджетата на бюрата бе изсипано на купчина и доколкото си личеше, нападателите я бяха запалили. Около четвърт от книгата се бяха превърнали в пепел или бяха силно обгорени.

— Защо им е било да горят папките? — вцепенено попита Люк.

Тука посочи обгорените остатъци.

— Може би са искали да унищожат постройката и да заличат следите си. Огънят явно е загаснал сам. Тези дебели корици трудно се запалват. Няма следа от запалителни вещества. Драскаш клечката, запалваш огъня, бягаш и той изгасва. Това се е случило според мен.

Един жандармерист надникна в бараката.

— Колата я няма, полковник.

— Тогава къде е този Пиер? Каква е фамилията му, професоре?

— Берева.

— Що за име е това?

— Той е от Сиера Леоне.

— Аха — подозрително рече Тука. — Значи е африканец.

— Не, французин е — отвърна Люк.

На лицето на Тука се появи нещо като усмивка.

— Е, ще трябва да открием Пиер Берева. Имате ли номера на мобилния му телефон? Можете ли да му се обадите?

Телефонът на Люк беше изключил. Използва телефона на полковника, но без резултат. Внезапно погледна към своето бюро. Чекмеджетата бяха преобърнати.

— В онова чекмедже държахме резервния ключ за пещерата.

— Вижте дали ще го намерите — подкани Тука. — Но си сложете ръкавици, ако обичате. — Посочи кутия с хирургически ръкавици, оставени от следователите. — Заради отпечатъците.

Люк започна да рови из папките.

— Колко ключа имахте? — попита Тука.

— Два. Моят беше у Пиер.

— А, отново Пиер.

След дълго търсене Люк обяви, че резервният ключ липсва.

— Мисля, че не е зле да проверим пещерата — каза той.

— Добре, да го направим.

Лейтенант Бийете караше. По пътя телефонът на Тука звънна и той прие обаждането, но предимно слушаше. Когато приключи, се обърна към седящия отзад Люк.

— Съдебният лекар казва, че в пробите от изнасилените жени имало нещо интересно.

Люк не искаше да слуша, но полковник не беше настроен да щади чувствата му.

— Изнасилвачът е имал ненормални сперматозоиди. Къси опашки, явно не са добри плувци. Докторът използва термина „имотилен синдром“. Може би това ще ни бъде от полза, ще видим.

Образите на Мари и Елизабет изникнаха в ума на Люк. За пръв път през този ден по бузите му потекоха сълзи.

В края на алеята видяха колата на Пиер, оставена на чакъления паркинг. Люк се затича към нея, но Бийете му извика:

— Не докосвайте нищо!

Надникнаха вътре, но купето бе празно.

Люк ги поведе надолу по стълбата. Стигна до корнiza и зейналата врата го изпълни с ярост.

— Някой е влизал! Господи!

Бийете се обади по радиостанцията си и поиска подкрепления.

— Водете, професоре — каза Тука и разкопча твърдия си кожен кобур.

Картонената кутия с калцуни още стоеше до входа. Люк дръпна главния лост за хранване и цялата пещера светна, от входа до дъното.

— Трябва да сложим защитно облекло — измънка Люк.

— За да се предпазим ли? — попита Тука.

— Не себе си, а пещерата.

— Предвид обстоятелствата, нека не се притесняваме за това — заяви полковникът.

Тука и Бийете изглеждаха раздразнено разсеяни от пещерното изкуство, сякаш беше тук нарочно, за да обърка местопрестъплението. Люк се движеше предпазливо, проверяваше всяко изображение, изпълнен със страх да не открие графити или някакъв друг вандалски акт. Всеки, способен да отнеме човешки живот, със сигурност можеше да направи и подобно нещо.

— Какво е това? — попита Тука, като посочи табелката с римското число III на стената.

— В пещерата има десет зали. Тази е третата, Залата на елена.

— Коя е най-важната?

— Всички са важни. Но ако трябва да ги степенувам, бих сложил на първо място десетата зала.

— Защо?

— Ще видите.

Най-сетне стигнаха до Зала 9. Люк донякъде се успокои, като видя, че изображенията са недокоснати, свършени както винаги.

Влязоха на четири крака в тунела.

Когато се озоваха в десетата зала и Свода на дланите, Люк веднага видя дългата ръка на Пиер в Залата на растенията.

— Пиер! — извика той и затича към него.

Пиер лежеше по очи.

Черната му кожа бе студена като пода на пещерата. Бийете с опитни движения провери пулса му и обяви, че смъртното вцепеняване

вече е факт.

Още един убит студент.

В краката на човека птица.

На това мистично място.

Думите на абат Мено отекнаха в главата му: „Боя се, че всички си отидоха.“

Бийете говореше нещо, но Люк не го чу. Погледна към него и го помоли да повтори.

— Казах, че има ключ в джоба си. Това оригиналът ли е или копието?

— Оригиналът. Ключодържателят е мой.

Бийете продължи огледа си.

— Има прободна рана в десния хълбок. Ще видим какво ще каже съдебният лекар, но вероятно тя е причината за смъртта.

— Какво означава това? Тези растения и този човек или каквото е там с огромната му ерекция? — попита Тука.

— Не зная дали ще разберем някога какво означават — уморено отвърна Люк. — Сигурен съм, че ще се появят какви ли не теории.

— А вашата теория каква е?

— Точно сега не бих могъл да говоря за това. Най-добрият ми студент е мъртъв. Хората ми са мъртви. Жените...

Тука дори не се престори, че му съчувства.

— Това не е празно бърбрене, професоре. Водя разследване! Искате ли справедливост? Сигурен съм, че да! Колко добре познавахте този човек? — Посочи Пиер с брадичка.

— Познавам го много добре. Беше с мен четири години. Много добър археолог. Можеше да стане прочут.

— Къде е бил, преди да стане ваш студент?

— В Париж. В Парижкия университет. Той беше парижанин.

— От Африка.

Люк се подразни от обвинителния тон, с който бе казано това.

— И какво?

— Имал ли е тамошни приятели или роднини, които да му гостуват?

— Не.

— Някакви лоши навици? Наркотици?

— Не. Никакви, доколкото ми е известно.

— Финансови проблеми?

— Освен онези, които има всеки студент ли? Не зная. Накъде биете?

Тука разтърка месестата си буза с длан в израз на умора или може би загуба на търпение.

— Извършено е престъпление. Голямо престъпление. Всички престъпления имат мотиви и се извършват при благоприятна възможност. Защо според вас Пиер Берева е слязъл в пещерата, професоре?

— Не зная. Не би трябвало да го прави.

— Добре тогава. Разполагаме с мотив. Имало е кражба. Апаратурата ви е изчезнала, портфейлите на жертвите са отнети. Имало е сексуално посегателство. Може би спонтанно. Жените са били налице. Извършителите са били мъже. Случва се. А вашият Пиер е имал ключ за пещерата. Може би... — Млъкна за достатъчно време, за да види на растящия гняв на Люк. Той се беше изправил и се извисяваше над полковника, а лицето му бе почервенияло от ярост. — Просто да предположим, професоре. Изслушайте ме, моля. Може би този студент е имал вземане-даване с лоши хора. Може би той е бил тяхната възможност. Трябва да мислим непредубедено.

— Имаше друг ключ! — извика Люк и думите отекнаха в залата. — Изчезнал е. Може би Пиер се е опитвал да им попречи да... не зная.

— Е, може би. Разбира се, има и други обяснения. Банда наркомани. Скитници. Цигани. Присъствието ви тук едва ли може да се нарече тайна. Учените са богати. Имат скъпо оборудване. Знам как мислят престъпниците. Били сте лесна мишена, независимо дали Пиер Берева е бил замесен или не.

Люк го слушаше с половин ухо и разсеяно гледаше как лейтенантът повдига вцепененото рамо на Пиер, за да види дали под тялото няма нещо. Забеляза го. С набитото око на археолог.

— Какво е това?

— Къде? — попита Бийете.

— До лявата му длан.

Тука задържа Пиер в седнало положение, а Бийете освети с фенерчето си под него и извади някакво блокче кафяв лепкав материал с размерите на сноп от дузина моливи.

Тука си сложи ръкавица, взе го и го помириса.

— Какво е това, професоре?

Люк нямаше представа и отговори, че не е свързано с разкопките.

— Аз имам някои идеи, но засега ще ги запазя за себе си. Ще го дадем за анализ. Всичко ще бъде анализирано, можете да бъдете сигурен — натърти Тука.

— Трябва да знаете нещо — сети се Люк.

— Слушам ви.

— Снощи бях в Англия, в Кембридж. Някой се опита да ме прегази с кола. После избяга.

— И какво е мнението на полицията?

— Смятат, че най-вероятно бил пиян шофьор.

Тука сви рамене.

— А тази сутрин пътувах за среща с един учен, с когото работим. Преди да стигна до службата му, там стана експлозия. Имаше много жертви.

— Чух нещо по радиото. Днес ми е напрегнат ден. — Тука подсмръкна. — Ако изключим, че явно сте имали лош късмет, защо ми казвате всичко това?

— Защото може би всичко е свързано по някакъв начин. Подобни неща не се случват просто така.

— Защо не? През цялото време се случват какви ли не неща. Авторите на конспиративни теории си изкарват хляба, като събират случайни събития и ги нижат като различни мъниста в грозна огърлица. В моята част не правим подобни неща.

— Не можете ли поне да говорите с английската полиция? — настоя Люк. Извади от портфейла си визитката, дадена му от един от полицаите в Кембридж. Тука я взе и я прибра в джоба на ризата си, сякаш нямаше и намерение да я поглежда отново.

Откъм входа на пещерата се чуха далечни гласове.

— Въпреки всичко ще трябва да предпазим изображенията в пещерата — окаяно рече Люк. — Не можем да позволяваме да влизат хора без никаква охрана.

— Да, да — пренебрежително изсумтя Тука. — Сигурен съм, че можете да ни помогнете да постигнем баланс между нашите и вашите нужди. Може би ще трябва да съставим някакъв протокол.

От тунела към Свода на дланите се подаде глава, но не беше някой от жандармеристите.

А Марк Абенхайм.

На досадното му лице имаше кисело-сладка физиономия. При целия ужас наоколо имаше нещо, което явно му доставяше удоволствие.

— Ето къде сте били! — Люк се наежи от самодоволния му носов тон. — Казаха ми, че сте тук долу.

Огледа се, като примигваше нервно, и измрънка: „О, Господи!“ при вида на тялото на Пиер. Люк си спомни, че при предишното му посещение на Абенхайм му беше трудно да го гледа в очите. А сега го пронизваше с поглед като с лазерен лъч.

— Не очаквах, че ще се върна толкова бързо тук. Каква трагедия! Лично министърът праща своите съболезнования.

— Благодаря, Марк. Не е трябвало да идваш чак от Париж. Властите се занимават със случая.

Абенхайм се опитваше да не гледа тялото на Пиер. Люк знаеше, че се познават. Беше натоварил Пиер да бъде негов водач при задължителната обиколка на пещерата.

— Боя се, че трябваше да дойда. Можем ли да говорим насаме?

Отидоха в съседното помещение. Ярките, почти празнични длани около тях изглеждаха неуместни, почти абсурдни предвид обстоятелствата.

— Май се виждаме само при нещастни случаи — подхвърли Абенхайм.

— Май да.

— Подобни неща са безпрецедентни във френската археология. Една експедиция и толкова много смъртни случаи. Въпросът е много сериозен.

— Уверявам те, Марк, наясно съм.

— Професор Барбие е загрижен. Госпожа министърът е загрижена. Има опасност имиджът на този забележителен национален паметник да пострада от толкова човешки трагедии.

На Люк му стана почти смешно от начина, по който Абенхайм повтаряше като папагал думите си от първата им среща в министерството — „забележителен национален паметник“.

— Сигурен съм, че сегашните събития ще фигурират като бележка под линия във всеки доклад и научнопопулярна статия за Руак в бъдеще — отвърна Люк.

— Сигурен съм, че това е неизбежно, но също така съм сигурен, че моментът не е подходящ да се мисли по подобни теми.

— Министерството разчита на мен да мисля по тези теми!

— Какво искаш да правим, Марк? Какво искаш аз да направя?

— Искам да си подадеш оставката като ръководител на разкопките.

Дланите около Люк сякаш бавно се завъртяха в кръг.

Чу се как отговаря на лицемерния кучи син.

— Инцидентът със Зви Алон. Катастрофирането на Юг Пино. Атаката срещу лагера. Това са случайни събития. Ужасни случайни събития. — Млъкна за момент, зачуден от собствените си думи. Само преди минути се опитваше да убеди полковник Тука да мисли непредубедено за възможна връзка между всичко това. Изгуби търпение. — Как оставката ми ще помогне за изясняването на всичко това?

— Случайни събития? Може би. Но между тях има една връзка, Люк, която не можем да подминем просто така.

— Каква връзка?

— Всички те са се случили под твое ръководство. Ти трябва да поемеш отговорността. Трябва да си вървиш. Комисията ме натовари незабавно да поема ръководството.

23.

Пещерата Руак, преди 30 000 години

Тал беше започнал да нарича червената течност „извисяващата вода“.

Никой не можеше да твърди, че на човек му е дадено да лети. Но след като пиеше от извисяващата вода, никой не бе в състояние да каже къде свършва човекът и къде започва птицата.

Колко често бе гледал към птиците в небето и се бе питал какво ли виждаха и как се чувстваха?

Сега знаеше.

Страхът бързо отстъпи на буйната радост и усещането за неимоверна сила.

Силата да се рееш във въздуха, да виждаш безкрайно далеч, да усещаш по-дълбоко. Силата да разбираш.

Винаги се връщаше от пътешествията си там, където бяха започнали — до огъня. Той беше сигурен, че е бил на невероятни приключения, обхващащи много време и огромни разстояния, но хората му твърдяха, че тялото му било тук — вярно, било неспокойно, мятало се, бълвало неразбираеми думи, но въпреки това си било на мястото. И всички се научиха как да се справят с последиците — бурен период, който нарекоха Гнева на Тал.

Целият клан беше изпълнен с безпокойство и тревога при първото му реещо се пътешествие. Съдбата на Тал бе определена от смъртта на брат му. Баща му губеше сили с всеки ден и самото съществуване на Клана на бизона зависеше от способността на Тал да заеме мястото му и да ги поведе към бъдещето.

Желанието му да опита червената течност стана предмет на ожесточен спор. Тал беше изтъкнал, че момчето Гос било наказано да я пие от предците им, които искали да покажат на клана нов път напред. Пред очите им се осъществявал велик план. Първо бащата на Тал се разболял и изгубил сили след злополуката. После Наго бил убит

от свещения бизон. И накрая Гос пил от необикновената течност, която Тал приготвил, за да спаси брат си.

Тези събития не можело да не са свързани помежду си.

Тал твърдеше, че от него се иска да се учи от извисяващата вода. Че след смъртта на баща си трябва да стане новият дързък водач на клана.

Старейшините бяха на друго мнение. Ако изгубят Тал, кой знае какво ще стане с клана? Рискът е твърде голям. Светът е опасно място. Хората сенки дебнат в горите.

Накрая бащата на Тал взе решението — може би последното си велико решение. Беше слаб телом, но умът му си оставаше силен.

Тал трябваше да продължи своето търсене.

Първия път, когато Тал погълна извисяващата вода, Убоас му каза, че ще седи до него и ще остане будна, докато се върне. Късно през нощта тя галеше косата му, опитваше се да отвърща на гърлените му звуци и докосваше сухите му устни с потопени във вода пръсти.

Когато той най-сетне се върна при нея в синкавата светлина на утрото, първите човешки очи, които видя, бяха нейните.

Посегна да докосне лицето ѝ и тя го попита къде е бил и какво е видял.

И ето какво ѝ каза той.

Усетил как тялото му се преобразява. Първо ръцете му се превърнали в нокти на хищна птица, после лицето му се издължило в твърда човка. С няколко леки размахвания на ръцете полетял и направил няколко мързеливи обиколки над огъня, гледайки надолу към собствените си хора, кръжал предпазливо, за да свикне с наклоните и завоите. Шепнещият вятър и лекият, не изискващ никакви усилия полет го изпълнили с радост и сърцето му запяло. Дали той е първият от клана, изживяващ подобно нещо? Или първият човек изобщо?

В далечината видял черни коне да пасат в саваната и полетял към тях, привлечен от красотата и силата им. Понесъл се над широките им мускулести гърбове, накарал ги да препуснат в галоп и да се изпотят. Летял сред тях, око до око, без да изостава. Разбира се, беше виждал коне и преди. Беше се промъквал до тях и ги бе пронизвал в хълбоците, проливайки кръвта им. Беше ял месото им, бе носил кожата им. Но никога досега не ги бе виждал. Не и по този начин.

Огромните им кафяви очи били бистри като локвички върху тъмни камъни след дъжд. В тях нямало страх, само жизнена сила, каквато не беше изпитвал. Видял собственото си отражение в тези кафяви кръгове — рамене и ръце на човек, глава на ястреб. А после прозрял отвъд отражението си, в сърцето на животното. Почувствал неговата волност и дива страст. Почувства жизнената му сила, твърдата му решимост да оцелее.

Усетил раздвижване в слабините си и погледнал към тях. Бил огромен и възбуден, готов за сношение. Чувствал се по-жив от всеки друг път.

Извил врат назад и се зареял по-високо, а конете изостанали зад него. Зорките му ястребови очи забелязали нещо. На хоризонта. Тъмна маса. Движела се.

Завил и яхнал вятъра през буйната река, към огромната равнина. Бизони.

Огромно стадо, най-голямото, което бе виждал. Движели се като едно цяло, земята се тресяла под мощните им копита. Дали биха да го пуснали сред себе си?

Навел глава и се понесъл надолу, докато не полетял над самата земя, докато ги настигал. Задници и опашки, докдето му стигал погледът. Очите му се изпълнили с тропота на копита.

И тогава те се разделили.

Пускали го при себе си.

Бизон отдясно, бизон отляво. Тал размахвал ръце и летял с тяхната скорост, докато не се изравнил с водачите — двама огромни мъжкар с глави като канари и рога с дължината на човешка ръка.

Докато очите на конете били пълни със свобода и дух, черните очи на бизоните преливали от мъдрост. Разговарял с тях — не с думи, а с далеч по-могъщ език. Той бил едно с тях, те били едно с него. Говорили с него за предците му и за древните им традиции. Той им говорил за своята обич и почит към тях. Казал им, че е Тал, от Клана на бизона.

Те го почели, като му позволили да тича с тях. И в замяна поискали и той да ги почете.

И след като й разказа всичко, Тал се унесе в сън, но когато малко по-късно се събуди, настроението му бе черно като нощта. Изкрещя й да се маха. Захвърли кожата си. Виеше в сляпа ярост, проклинаше

нощта, заповядваше на слънцето да изгрее. Когато кланът се събуди от виковете му и един от братовчедите се приближи да го успокои, той нападна младежа и се опита да го удуши, но други мъже го дръпнаха назад и го приковаха към земята.

Убоас беше уплашена от дивия му поглед, но се върна при него и разтри раменете му, макар че той се мъчеше да се освободи от ръцете и коленете на мъжете, които напругаха цялата си сила, за да го удържат.

И когато гневът му най-сетне отмина и той отново стана себе си, мъжете предпазливо го пуснаха. Тръгнаха обратно към кожата си, като разговаряха тихо помежду си. Убоас остана с него до сутринта, притисната във вече спокойното му тяло.

След първото реене умът на Тал работеше като никога досега. Подходи към задълженията си към Клана на бизона с жар и всеотдайност. Твърдата му решимост будеше благоговение и вдъхновяваше. Сякаш израстваше за ролята си на водач пред очите на всички. Яростта му след полета ги беше уплашила, но те също знаеха, че водачът трябва да бъде свиреп. Светът беше опасен и те се нуждаеха от воин.

Тал стана по-деен и отпреди. Един ден водеше мъжете на лов и поваляше северен елен с едно хвърляне на копие. На следващия излизаше сам да събира растения. После отцепваше нови кремъчни пластини и учеше Убоас как да реже растенията, да смачква плодовете и да поставя каменната му купа във въглените на огъня, докато червената течност не заври и се превърне в извисяваща вода.

Усещаше привличане към магическото място, което бе открил при катеренето си по скалите, за да общува с предците — пещерата на Тал. Убоас отиде с него, за да го държи под око и да го пази. Той запали огън при входа на пещерата, после двамата седнаха и мълчаливо зачакаха нощта да се спусне над долината. Той я предупреди да го остави, когато започне гневът му.

После полетя.

И тя го наглеждаше, а по-късно трепереше, когато той изпадна в ярост и се втурна дълбоко вътре в черната пещера, като крещеше на предците да се покажат.

На следващата сутрин го нахрани с парчета еленово шкембе, печени на огъня и пълни със смлените треви, които бяха последното ястие на животното. Той й разказа за полета си и за създанията, които

бе посетил като получовек, полуптица. Когато изяде храната си, стана и започна да крачи край входа на пещерата, докато краката му отново възвърнаха силата си.

Светлите стени на пещерата в най-външната част, до която стигаха лъчите на изгряващото слънце, заслепяваха очите му. Няколко стъпки по-навътре започваше пълен мрак. Помисли си за пътуването си. Отново беше с бизоните. И с конете. И с елените. И с мечките. Пред очите си, върху стените на пещерата, видя образите, които бяха съзрели ястребовите му очи, животните в цялото им величие и могъщество. Те изискваха уважение. Бизоните изискваха да ги почете.

Втурна се към огъня и грабна една овъглена съчка. Убоас го гледаше как се връща обратно при осветената стена и започва да рисува дълга извита линия на нивото на очите, успоредна на земята. Линията бе тънка и въгленът не се закрепваше добре, така че резултатът не му хареса — не беше по-добър от очертанията, които беше рисувал, докато седеше на коляното на майка си. Изрази на глас недоволството си. В пристъп на вдъхновение изсипа остатъците от извисяващата вода от каменната си купа и сложи в нея бучка еленова мас. Взе друга съчка със силно обгорял край и разбърка с нея маста, докато не стана черна и лепкава. После повтори извитата линия и този път тя стана дебела и плътна, прилепваше добре за скалата.

Работи мълчаливо цялата сутрин, като потапяше съчки в маста и рисуваше колкото с ръка, толкова и със сърце. Когато приключи, изсумтя и извика Убоас да дойде при него.

Тя ахна от онова, което се озова пред нея. Съвършен кон, истински и прекрасен като всяко живо създание. Препускаше, носеше се в галоп, устата му беше отворена, ушите — насочени напред. Тал му бе нарисувал гъста грива, която изглеждаше така истинска, че ѝ се прииска да я погали и да усети мекотата ѝ. Имаше пленително овално око с черен диск в центъра — пронизващо, всезнаещо око. Това бе най-прекрасното неодушевено изображение, което бе виждала някога.

Захлипа.

Тал я попита какво не е наред и тя му каза. Беше разчувствана от великолепието, но също така и уплашена.

От какво?

От тази нова сила, която притежаваше Тал. Сега той се различаваше от мъжа, когото познаваше преди. Извисяващата вода го

бе превърнала в човек, който общува със света на духовете и предците, в шаман. Стариат Тал беше изчезнал, може би завинаги. Сега тя се страхуваше от него. После истинската ѝ тревога изригна в порой от сълзи. Щеше ли все още да я иска за негова партньорка? Щеше ли да продължи да я обича?

Той ѝ даде отговора си. Да.

Когато най-сетне умря, бащата на Тал се бе превърнал в измършавяла торба кости. Отнесоха го на едно свещено място до реката, където високите треви и тръстиките плавно се спускат към водата, място, на което често бе идвал приживе, за да слуша гласа на реката. Тялото му бе положено на склона. Когато се отдалечи, Тал погледна за последен път назад. Старецът сякаш си почиваше. Ако се върнеше след два дни, щеше да завари само кости. А след три — нищо.

Издигането на Тал като водач на клана просто се случи. Нямаше церемония и изречени слова. Нямаха подобен обичай. Ако кланът имаше съмнения относно способностите му на водач, може би хората щяха да шепнат помежду си, но онези, които помнеха дядото на Тал, както и сбръчканият старец, който помнеше прадядо му, бяха на мнение, че Тал ще стане могъщ водач. Да, беше много млад, но пък бе лечител и пътешественик, който можеше да общува с дивата природа и със света на предците. И много се страхуваха от гнева на Тал, времето, когато никой не можеше да приближи до него и когато ставаше зъл и агресивен. Говореше се шепнешком и за някаква вълшебна пещера в скалите, която никой освен Тал и новата му партньорка Убоас не бил виждал.

Един ден Тал обяви, че ще поведе клана нагоре по скалите, за да видят сами онова, което го бе завладяло. Макар времето да беше хубаво, пътуването бе бавно, тъй като най-старите трябваше да се придвижват, подпирайки се на тояги, а Убоас бе трудна с дете в корема. Пристигнаха, когато слънцето бе най-високо в небето и къпеше реката с лъчите си. Тал стъкна огън на корниза и запали факла с меча мас, за да гори бавно и ярко.

Пристъпи в пещерата и кланът се затътри след него.

Светлината на факлата улесни преминаването в мрака. Хората му останаха потресени в съскащото сияние. Една млада жена извика уплашено, защото си помисли, че ще бъде стъпкана от конете от лявата ѝ страна и бизоните отдясно. Малко момче се замая при вида на

огромния черен бик, носещ се над главата му, и заскача, за да покаже на майка си какво е видяло.

Тал беше работил усърдно, подготвяйки това място. С благословията на баща си бе взел Убоас за своя партньорка и двамата бяха влезли в радостен ритъм. Когато не ловуваше дивеч или риба и не разрешаваше споровете между членовете на клана, той приготвяше от извисяващата вода и се качваше в пещерата с нея. Там пиеше тръпчивата червена течност, прекарваше нощта изгубен в света на сънищата и когато се връщаше при нея, изпълнен с енергия и възбуден, с горящи слабини, полагаше партньорката си върху бизоновата кожа, принадлежала някога на баща му, и се сношаваше с нея, докато и двамата не оставаха без сили. След малко сън беснееше за известно време като диво животно, докато тялото му не отслабваше и се изтощаваше от демонските мъчения.

А после идваше на себе си пречистен и започваше да рисува.

Черпейки от наученото през детството за смесване на стрити цветни камъни и глини, той приготвяше чудесни ярки бои, като ги пригоди чрез опит и грешка да се задържат добре към прохладните влажни стени.

Не беше достатъчно да рисува очертанията, както правеха хората преди. Виждаше животните в живи цветове и искаше да ги предаде точно по този начин. Избираше местата по светлината на лампите, които сами по себе си бяха също откритие. Използва уменията си на каменоделец да изработи плитка, подобна на черпак лампа от варовик, в която слагаше меча мас, смесена с хвойнови клонки. Когато се запалеха, клонките светеха дълго с жълт пламък. Убоас му светеше, докато той работеше.

Вземаше предвид и характера на стените. Ако някоя издатина му напомняше за конска задница, рисуваше задница. Ако вдлъбнатина му приличаше на око, там поставяше окото. И винаги забелязваше как светлината на лампата играе върху повърхността на скалата. Обичаше чувството за движение, което можеше да постигне със светлини и сенки.

Рисуваше очертанията на животните с мас и въглен или с бучка магнезий, но желанието му да улови истинските им цветове го караше да измисля начини да полага охри и глини по стените по такъв начин, че плътно да покрият повърхностите. Когато не успя да постигне

търсения ефект с ръце, намери радикално решение, основаващо се на вярата му, че призванието му е да вдъхне живот в стените на пещерата чрез виденията си.

Дъх.

Първия път Убоас го помисли за полудял и се опита да го спре. Той смеси в каменна купа охра и глина, добави вода и слюнка и напълни със сместа устата си. Задъвка я, жабуркаше се с нея и когато плътността му се стори подходяща, сви устни, застана на крачка от стената и изплю цвета в облак малки капчици, като използваше дланта си като шаблон, за да оформи боята според очертанията. Когато искаше да изобрази козината на животното, му дойде вдъхновение да духа боята през надупчена кожа, за да оформи от струята малки точки. Беше бавна и усърдна работа, но той беше щастлив дори когато Убоас му се подиграваше ту за червения му език, ту за черните устни.

Хората от клана шепнеха и мърмореха, докато Тал ги водеше от изображение на изображение, от стена на стена. Животните на Тал имаха цялата жизненост и цветовете на животните, които познаваха така добре. Конете бяха черни и на точици, бизоните бяха изобразени в черно, червено и кафяво, гигантският бик бе черен като нощта.

Вдигна лампата в лявата си ръка, докосна гордото си сърце с дясната и обяви, че това е само началото на дългия път на Клана на бизона. Пещерата беше огромна, толкова дълга, че надхвърляше въображението им, по-тъмна и по-студена от всяко друго място на света. Каза им, че тя е дар от предците и света на духовете за него, а тъй като е водач на клана, тя е дар за тях, за да я направят свое свещено място. Ще да продължи да рисува всички важни животни, докато е жив. И ще обучава младите момчета. Отсега нататък те ще стават мъже в тази пещера. Момчетата ще пият извисяващата вода, за да се научат да бродят свободно сред създанията на земята и да се учат от тях. Той ще им покаже как да рисуват онова, което виждат. Пещерата ще бъде най-свещеното място на света и ще принадлежи единствено на Клана на бизона.

Старите кимнаха в знак на съгласие и всички останали ги последваха. Наистина, бяха обичали бащата на Тал, но неговият син бе водач, какъвто не бе имало в дългата история на клана.

Тал и Убоас си тръгнаха последни. Той тъкмо се канеше да угаси лампата с шепя пръст, когато Убоас бръкна в кесията на колана си от

конски косъм и извади нещо от нея. Даде му го. Беше малка статуетка на бизон, която беше изваяла от зъба на животното, убило брат му. Тал изправи изображението в дланта си и вдигна лампата, за да го разгледа по-добре. После нежно положи едрата си длан върху главата си и остана така, докато накрая тя се разсмя и му каза, че старците ще паднат от корниза, ако не им помогнат.

Кланът се бе пръснал отвън и чакаше Тал. Той примигна от ярката слънчева светлина и спря за момент, докато очите му привикнат. Момчето Гос изведнъж посочи към долината, далеч зад реката. Очите на Тал се фокусираха към движещите се фигури — малки като мравки, но безспорно двукраки. Някакво племе се движеше през саваната, дебнейки група северни елени, които сякаш не усещаха присъствието им.

Малките фигури в далечината явно видяха или усетиха нещо, защото една от тях започна да сочи с копие нагоре към скалите. Доколкото Тал успя да види, цялата група от близо десетина души насочи копия и започна да подскача като бълхи. Намираха се прекалено далеч, за да ги чуят, явно бяха започнали да крещят, защото северните елени побягнаха. После фигурите също се затичаха към зелената гора.

Един от младежите от Клана на бизона, ловец и луда глава, отстъпващ единствено на Тал по умело хвърляне на копие, започна да призовава останалите на война. Северните елени принадлежаха на тях. Трябваше да прогонят натрапниците веднъж и завинаги.

Тал кимна, но изтъкна, че непознатите са твърде далеч, за да могат да предприемат нещо, ала в сърцето си нямаше нищо против да не им обръща внимание. Днес бе радостен ден на духовно отдаване. Щеше да има други дни, в които да се безпокоят за хората сенки.

Минаха много години.

Всеки ден, в който не ловуваше, не лекуваше или не помагаше на клана си, Тал прекарваше в пещерата, рееше се и рисуваше. И два пъти в годината, преди лова на бизона, събираше момчетата на подходяща възраст. На жълтото сияние на хвойновите лампи кланът се събираше в Залата на лова на бизони с мистичните изображения на двете стени, където човекът птица стоеше сред стадото препускащи бизони и избраното животно бе пронизано от копие, а вътрешностите му се изсипваха. Избраните момчета изпяваха молитва към предците.

Отправяха молбите си със своите високи чисти гласове, а кланът в ролята на предците отговаряше с ниски, далечни ехтящи звуци.

След това Тал даваше на момчетата по една голяма глътка от извисяващата вода и кланът ги гледаше как пеят, докато са в състояние да се държат на краката си, а после биваха повеждани в транс от Тал към дълбините на пещерата, покрай фантастичните, ярко изрисувани лъвове, мечки, елени и космати мамути. Момчетата се взираха изумени и по огъня в очите им Тал разбираше, че се реят редом със създанията, достатъчно близо, за да усетят топлината на телата им, да слейт душите си с техните. Пещерата изчезваше, стените изчезваха, момчетата минаваха през тях подобно на човек, минаващ през стена от вода към някакво място от другата страна на водопада. А после, когато виденията им се превръщаха в гняв, момчетата крещяха едно на друго и се биеха известно време, но старите винаги се грижеха да не пострадат.

Убоас роди само две деца, момчета, после стана безплодна въпреки желанието на Тал да има многобройно потомство. Никакви призови към предците не направиха утробата ѝ отново плодородна. Но пък и двете му момчета преживяха първите години и растяха здрави и силни. В живота на Тал нямаше по-щастливи моменти от онези, в които посвети собствените си синове и за първи път ги заведе в пещерата. По-големият, Мем, беше негов любимец и Тал изля знанията си в него по начина, по който жената налива новороденото с мляко. Момчето щеше да стане шаман и бъдещ водач на клана.

Мем се учеше бързо и като художник почти не отстъпваше на баща си. Двамата работеха рамо до рамо, създавайки прекрасните изображения. Ден след ден, месец след месец баща и син построяваха платформи от дървета и лози и се качваха на тях, за да достигнат високите стени и таваните. И така покриваха с рисунките си зала след зала.

Един ден в началото на обучението си момчето направи грешка. Плюеше червена охра върху протегнатата си длан, като използваше ъгъла между палеца и китката си, за да направи меката извивка на задния крак на един елен. Несигурната платформа се люшна под него и за момент го разсея, и вместо върху стената, по-голямата част от боята попадна право върху opakото на дланта му, като я боядиса в оранжево и червено. Когато махна ръка от стената, върху нея остана идеален

отпечатък на дланта и разперените пръсти. Момчето трепна и зачака баща му да го нахока, но вместо това Тал остана доволен. Реши, че отпечатъкът на ръката е великолепен и тутакси самият той опита техниката.

Към първия отпечатък се добави втори и след време пещерата щеше да се изпълни с тях — радостни белези на човека и на бащината гордост от сина си.

А много години по-късно, след като Тал беше открил кристалите малахит, които се научи да стрива в зелена боя, Мем и другият му син го последваха в последната зала. Изпълзяха през тесния тунел и се озоваха в онази специална част на пещерата, която Тал отдавна бе запазил за свое светилище, за най-святото от всички места, където щяха да нарисуват растенията, които му позволяваха да полети и да се свърже със света на духовете.

А сред растенията Тал нарисова и самия себе си — в естествен ръст, наполовина човек и наполовина птица, реещ се дух, неговото друго аз.

24.

Вторник

Люк звънна на Сара веднъж, два, три пъти, после продължи да опитва на всеки час. Засипа мобилния ѝ телефон със съобщения. Научи домашния ѝ номер в Лондон от справки и звъня на него. Обади се в службата ѝ. Когато му писна да оставя съобщения, затваряше при сигнала.

Беше се върнал в апартамента си в Бордо — спретнато ергенско леговище в един висок жилищен блок, само на няколко минути от кампуса. Бореше се с бурно море развилнели се емоции, едва успяваше да задържи главата си на повърхността.

Гняв. Безсилие. Мъка. Копнеж.

Не беше от хората, които постоянно робуват на чувствата си, но и не можеше да ги избегне. Блъскаха се в главата му, ритаха го в корема, караха го да удря мебелите, да крещи във възглавницата, да сподавя напиралците сълзи.

Избягваше да отговаря на обажданията. Ако не познаваше номера, не вдигаше. Журналисти, сред които и Жерар Жиро от „Льо Монд“, го търсеха непрекъснато, но от министерството му бяха наредили да мълчи; връзката с пресата бе в ръцете на Марк Абенхайм.

С кого би могъл да поговори, освен със Сара?

Щеше да се обади на Юг, но той бе мъртъв.

Щеше да излезе с Джеръми и Пиер да пият по бира, но те бяха мъртви.

Нямаше жени, към които да се обърне. Всичките му връзки бяха мъртви.

Онзи кучи син баща му също бе мъртъв.

Майка му се намираше географски и неврологично в друг свят, в първите прегръдки на алцхаймера, пък и какъв беше смисълът да я тревожи? Освен това можеше да извади лошия късмет да попадне на дерматолога.

Оставаше единствено Сара. Защо не вдигаше телефона и не отговаряше на текстовите съобщения и имейлите? Беше я оставил в болницата, бе излетял, обхванат от сляпа паника, без изобщо да се замисля за нейните нужди. Беше ѝ казал: „Станало е нещо“ и беше изчезнал. В съобщенията споменаваха за трагедията. Всички вестници пишеха за нея. Други членове на екипа със сигурност би трябвало да са се свързали с нея. Сара трябваше да знае.

Но къде е тя?

Не беше от хората, които обичат да пият сами, но следобед пресуши една бутилка хаитянски ром, останала от някакво старо парти. На пияна глава стигна до заключението, че Сара е приключила с него. Това не беше просто отблъскване, а окончателно късане. Мостът беше изгорял до основите си. Той я беше наранил веднъж. Може би я бе наранил отново, зарязвайки я в Кембридж. Той беше отровен. Колите се мъчеха да го сгазят на тротоара. Хората около него умираха. Сигурно единственото, което щеше да получи от нея, щеше да бъде имейл с прикачен доклад за поленовия анализ, с подпис „Поздрави, Сара“. А може би нямаше да получи дори и това. Абенхайм вероятно вече се е свързал с нея и ѝ е казал оттук нататък да се обръща единствено към него. Може изобщо да ѝ е забранил да говори с Люк.

Абенхайм може да върви на майната си. Руак е негова пещера.

Легна във ваната и докато киснеше, се мъчеше да не затваря очи, защото всеки път, когато го направеше, виждаше покритите тела в бараката, смазания в колата си Юг или изпотрошения Зви на брега на реката. Сви ръцете си в юмруци и си даде сметка, че дясната му ръка се оправя — вече не беше толкова червена и не го болеше така силно. Не му пукаше особено, но щеше да продължи да гълта хапчетата на азиатката. Телефонът пропя няколко пъти. Остави го да си звъни.

Увит в кърпа, изслуша новите си гласови съобщения. Едното отново беше от Жерар Жиро, който спешно искаше коментар от него. Другото беше от бащата на Пиер, който се обаждаше от Париж.

25.

Сряда

Люк имаше само един костюм, който за щастие бе тъмен, подходящ за погребения.

Те бяха две, едно след друго. На Джеръми в Манчестър и на Пиер в Париж.

Между специализант и научен ръководител има интересна връзка. Отчасти родителска, отчасти синовна, отчасти приятелска. Не винаги се получаваше по този начин. Някои професори бяха дистанцирани. Някои специализанти бяха незрели. Джеръми и Пиер обаче бяха добри студенти и близки приятели. Люк си помисли, че никога няма да се възстанови напълно от загубата им.

Сутринта с натежала глава, пресъхнала уста и болки в гърдите взе един от няколко директни полета от Бордо до Манчестър.

Погребението на Джеръми беше доста студено, типично по англикански. Семейството и енорияшите се държаха стоически. Не беше ясно дали свещеникът, ирландец с тънък глас, е познавал Джеръми, ако трябваше да се съди само по общите му приказки и изтъркани фрази за човек, откъснат от паството му на такава ранна възраст.

Навън в мрачния централен квартал на Манчестър валеше студен дъжд и никой не искаше да се задържа твърде дълго. Люк изчака реда си и се представи на семейството на Джеръми — възрастна двойка, която явно бе заченала момчето си в края на фертилния си период. Те изглеждаха объркани от всичко това, почти като замаяни и Люк не искаше да им се натрапва. Бяха чували за него от Джеръми и го споменаха, а баща му благодари на Люк, че е дошъл чак от Франция. После майката попита:

— Вие там ли бяхте, професор Симар?

— Не, госпожо. Бях в Англия.

— Какво се е случило, за Бога? — изохка тя. От изцъкленото ѝ изражение не беше съвсем ясно дали наистина иска да знае.

— Полицията предполага, че е било грабеж. Това ми казаха. Според тях, не е страдал.

— Беше добро момче. Радвам се, че беше такова. Сега почива в мир.

— Да, сигурен съм, че почива в мир.

— Много му харесваше тази археология — каза бащата и излезе от унеса си, за да заплаче.

Вместо да се върне направо в Париж, Люк взе самолет до „Хийтроу“ и скочи в едно такси. От Сара все още нямаше никаква вест, но той не можеше да остави нещата така. Намираше се в Англия. Щеше да я открие и да се опита да поправи нещата.

Тя живееше в Сейнт Панкрас, на един хвърлей от Британската библиотека и на няколко минути пеша до работното ѝ място в Археологическия институт.

Слезе от таксито на Осълстън Стрийт и се озова под проливен дъжд. Вечерното небе бе скрито от мръсносиви облаци. Нямаше чадър и самото му подгизна, докато открие от кой вход на жилищния блок се стига до нейния апартамент. Според указателя апартамент 21 се намираше на третия етаж. Входът беше в нещо като ниша, защитен от дъжда, което беше добре, защото никой не отговори на настоятелното му звънене по домофона.

Канеше се да се откаже, когато до вратата дойде някаква жена. Не беше Сара. Жената, горе-долу на нейните години, имаше коса като жици и не носеше грим. Дълъг торбест пуловер скриваше фигурата ѝ.

— Извинете, вие ли звъните на Сара Мелъри?

Люк кимна.

— Аз съм съседката ѝ, Виктория. Стените са ужасно тънки. Всъщност, тревожех се за нея. Имате ли представа къде е?

— Не, затова съм тук.

— Вие сте французин, нали? — попита тя.

— Да.

Тя го погледна като червеношийка, готвеща се да измъкне червей от дупката му.

— Вие ли сте Люк?

Отведе го в апартамент 22, даде му кърпа и направи чай. Оказа се, че е писателка на свободна практика и работи у дома. Според думите ѝ, двете се сприятелили още в деня, в който Сара се нанесла

тук. Когато била в града, си ходели на гости за вечеря или отивали в близкото ресторантче веднъж-дваж седмично. По време на разкопките си разменяли имейли или текстови съобщения. Виктория явно имаше представа за живота на Сара и го оглеждаше с разбиращ поглед, който сякаш казваше: „Значи това е прословутият Люк! Ето заради кого била цялата истерия!“

Наля чай и поде:

— Сара ми изпрати съобщение в събота вечерта от Франция. Пишеше, че си идвала в Лондон в понеделник вечерта. Сега е сряда. По новините видях какво се е случило в Руак. Изкарах си акъла, но никой не може да ми даде информация. Моля ви, кажете ми, че не е попаднала в онзи ужас.

— Не, не, не беше там, когато се случи, слава Богу. В понеделник сутринта беше с мен в Кембридж — обясни Люк. — Бяхме при един човек в болницата, когато ми се обадиха и ми съобщиха за трагедията. Веднага се върнах във Франция и я оставих в Кембридж. Оттогава не съм я чувал.

— Господи — промълви тя с уплашено изражение.

— Сигурна ли сте, че не би могла да се върне в Лондон без ваше знание?

Виктория призна, че няма как да е сигурна, и спомена, че има ключ от апартамента на Сара. Може би няма да е зле да проверят заедно.

Апартаментът на Сара беше идентичен по размери и разположение с този на съседката, но атмосферата бе коренно различна. За разлика от тромавите сиви и бели мебели на Виктория, жилището на Сара вибрираше от цветове и енергия; Люк веднага позна, че се е опитвала да пресъздаде стария си апартамент в Париж, който познаваше така добре. Бяха се любили на онзи червен диван. Бяха спали под онази кувертюра в пауновосиньо.

Виктория обиколи, огледа апартамента и обяви:

— Не се е връщала. Сигурна съм.

В портфейла си Люк още пазеше една визитка от следователите в Кембридж.

— Мисля да се обадя в полицията.

26.

Четвъртък сутринта

Париж изглеждаше девствено чист в безизразната студена светлина на есенното утро. Докато таксито караше Люк от хотела му в центъра на изток към периферията, кварталите ставаха все по-мръсни и опушени, докато не се озоваха в предградията, в Монtring, където ако напрегнеш очи, може и да забележиш Айфеловата кула, блестяща като искрица надежда на западния хоризонт.

Излязоха от булевард „Руже дьо Лиз“ и продължиха през район, където черните лица бяха колкото белите. Чернокожи се изкачваха по стълбите на една стара католическа църква в средата на многолюден квартал.

Люк никога не се беше срещал с бащата на Пиер, но Филип Берева явно го познаваше, защото се втурна надолу по стъпалата веднага щом Люк освободи таксито.

Прегърнаха се. Макар Люк да беше висок, Филип се извисяваше с цяла глава над него и имаше същата атлетична фигура като на сина си. Лицето му бе набръчкано от възрастта. Носеше костюм с жилетка и часовник на златна верижка, елегантно връщане към друга епоха и място. Люк знаеше, че човекът е бил доктор в Сиера Леоне, но не е успял да получи сертификат във Франция и трябвало да се задоволи с по-скромната работа на техническо лице в болница. Въпреки това Люк се обръщаше към него с „докторе“.

Църквата вече беше претъпкана. Люк беше отведен на предната скамейка, където му беше запазено почетно място. Опечалените изобщо не криеха скръбта си като близките и роднините на Джеръми. Чуваха се неприкрити ридания и плач, а когато ковчегът на Пиер бе посрещнат от свещеника, който го поръси със светена вода и започна да пее *De Profundis*, през църквата премина цунами от скръб.

След това нямаше въпроси какво се е случило, сякаш Божията воля беше универсално обяснение, напълно успокояващ балсам. Родителите и роднините искаха Люк да знае, че Пиер е умрял, докато е

вършел нещо, което е обичал повече от всичко друго на света, и че за него е било чест да бъде ученик на изтъкнатия професор Симар.

На Люк не му оставаше друго, освен да ги прегърне, да ги увери с няколко думи колко специален е бил Пиер за него, и да им каже, че при входа на пещерата Руак ще бъде поставена плоча с името му.

Люк отново беше в такси и пътуваше обратно към града, изтощен от скръб. Провери гласовата си поща; нямаше нищо, затова се обади на детектива в Кембридж, с когото бе говорил предишната вечер за Сара. Той беше обещал да провери дали в полицейските доклади за инциденти и в регистрите на местните болници се споменава името Сара Мелъри.

Намери детектива на мобилния му номер. Човекът изглежда бързаше и беше разсеян, явно зает с нещо. Каза, че в полицейските съобщения и записите на „Бърза помощ“ и болниците няма нищо за професор Мелъри, но Люк можел да бъде сигурен, че ще бъде уведомен, ако нещо се промени. Люк нямаше как да е сигурен дали детективът изобщо е направил подобна справка. Като едното нищо можеше да лъже. А когато го попита дали има някакво развитие в разследването на експлозията в Сайънс Парк, полицаят хладно го препрати към уебсайта на кеймбриджката полиция. Толкова по въпроса.

Люк се бе запознал със служителите на Юг на панихидата и когато се появи отново в офиса на „Реставраторско бюро Юг Пино“ на Рю Божон, нямаше нужда да се повтарят думите за мъка и загуба. Чувствата бяха изписани на лицата на всички; излишно бе да се отронват и от устните им.

Дори изпълнената с живот Марго не успя да предложи нещо повече от слаба усмивка. Последва я покрай кабинета на Юг, който бе запечатан като мавзолей, до кабинета на Исак Мансон по-нататък по коридора. Секретарката обясни, че Исак идва, и му предложи кафе.

Когато се върна с подноса, Люк я попита как върви работата.

— Не много добре. Исак може да обясни по-подробно.

— Носеше нещо и отвори длан да го покаже, сякаш беше бижу или някаква реликва. Мобилният телефон на Юг. Малък, тънък и модерен, точно като него. — Полицията го върна. Може би не трябваше, но го прегледах. Имаше няколко прелестни снимки на теб и Юг с две жени.

— А — промълви Люк. — Вечерята ни в Дом. Последната му вечер.

— Всички изглеждате толкова щастливи. Искаш ли ги?

Люк помълча, помисли си за тъгата, която ще му донесат, но каза, че ги иска.

— Ще ти ги пратя по електронната поща, ако нямаш нищо против — предложи Марго и си тръгна разплакана.

Исак дойде няколко минути по-късно. Влезе с разстроено изражение на лицето. След като размениха съвсем малко общи приказки, той започна развълнувано да се извинява за лошото си настроение.

— Ти му беше приятел, Люк, затова ще ти кажа, че всичко тук отива по дяволите. Разбира се, трябваше да прегледам книжата и се оказа, че бизнесът далеч не върви така добре, както го представяше Юг. Имал е големи дългове срещу активи, за да поддържа стила си на живот, нали разбираш. Фирмата едва носеше печалба, а сега, когато него го няма, всичко тръгва надолу. На червено сме. Просто не можем да продължим.

— Съжалявам. Мога ли да помогна с нещо?

— Искаш ли да ми станеш съдружник? Виж, просто се шегувам. Налага се да продадем бизнеса, за да уредим дълговете му. В момента преговарям с банкери. Това е мой проблем. Ти имаш свои. Съжалявам, че приравнявам моите грижи с твоите.

— Не се извинявай — отвърна Люк. — И за двама ни щеше да е много по-добре, ако Юг си беше жив и здрав. Благодаря, че ми отдели време. Какво имаш за мен?

— Споменах го в съобщението. Нов текст от ръкописа. Белгийският познат на Юг е дешифрирал още една част.

— Споменава ли коя е ключовата дума?

На бюрото на Исак цареше пълен хаос, навсякъде бяха разхвърляни папки и документи. Той разрови сред тях и руга близо минута, преди да открие папката.

— „Елоиз“.

— Защо ли не се учудвам — отбеляза Люк. — На латински е, нали?

— Няма проблем. Чета латински, старогръцки, дори малко иврит и арамейски. Юг ме избра заради образованието ми. Не искаше човек,

който се оправя само с електронни таблици.

— Имаш ли време да го преведеш сега?

— За приятел на Юг, разбира се! — Почеса брадата си.

— Пък и аз самият съм любопитен. Определено е по-интересно от занимаването със сметки.

Телефонът на Люк иззвъня и той се извини, когато позна номера.

— Люк, отец Мено се обажда. — Гласът на абата трепереше.

— Здравейте, абат Мено. Добре ли сте?

— Глупаво е да се тревожа за това, особено след ужасната трагедия и убийствата, но... — Гласът му замря.

— Но какво, отче?

— Току-що открих, че ръкописът е изчезнал! Беше в една кутия на бюрото ми. Помниш ли я?

— Разбира се.

— Тази сутрин отворих кутията да го погледна и него го нямаше! Нищо не знаеш затова, нали?

— Не, нищо. Кога го видяхте за последен път?

— Може би преди седмица. Преди трагедията.

— Възможно ли е някой да е влязъл в покоите ви и да го е откраднал в неделя вечерта?

— Да. Тук нищо не се заключва. С братята бяхме на молитва, когато са нападнали хората ти.

— Съжалявам, отче. Не зная какво да кажа. Разбира се, имаме много добро цветно копие на ръкописа, но то няма да го замести. Не е зле да съобщите на полковник Тука. И чуйте — имам малко добри новини, предполагам. Разчетена е още една част от текста. Ще ви изпратя информацията, когато я получа.

Люк прибра телефона в джоба си и видя, че Исак го гледа.

— На всичкото отгоре, Исак, ръкописът от Руак е откраднат, може би в нощта на убийствата. Нищо не може да ме накара да повярвам дори за миг, че между всички тези събития няма връзка. Така че е още по-важно да знаем какво пише в ръкописа. Той трябва да е ключът, затова, моля те, да започваме.

Исак имаше разпечатка на дългия имейл от белгиеца. Сложи си очилата за четене и започна да превежда в движение от латински, като се извиняваше за запъванията и тъжно отбелязваше, че Юг бил далеч по-добър от него.

За мен е загадка как мъже с подобна нагласа, обединени във възхвалата си на Христа, могат да стигнат до противоположни заключения относно някакво общо преживяване. Докато аз, Жан и Абелар твърдо вярвахме, че приготвената от нас червена отвара е път към духовното просветление и телесната жизненост, Бернар мислеше точно обратното. Докато ние започнахме да наричаме течността, чай на просветлението Бернар го обяви за дяволски бъркоч. Укорите му бяха тежък удар за всички нас, но най-вече за Абелар, който беше започнал да обича и уважава брат ми така дълбоко, сякаш бяха една плът и кръв. Бернар напусна Руак и се завърна в Клерво, след като заявихме, че няма да се откажем от удоволствията на отварата. Не искахме да го направим, но всъщност чувствахме и че не можем да го направим.

27.

Приорат Сен Марсел, 1142 г.

Събирането бе необичайно събитие за скромен приорат като Сен Марсел. Разположен сред гъста гора, далеч от река Саона, той не беше пригоден да посрещне наплива поклонници. Те пристигаха от всички посоки на Франция и никой не можеше да каже със сигурност как тези толкова различни хора бяха научили за приближаващата смърт на един-единствен човек.

Абелар, великият учител, философ и богослов, лежеше на смъртния си одър.

Имаше подопечни, ученици и почитатели от всички места, на които се бе спирал през живота си — Париж, Ножан сюр Сен, Руак, манастирите „Сен Дени“ и „Сен Жил дьо Рюи“, от „Параклет“ във Ферьо Кинси, както и от неговото последно убежище край Ключи. Беше прекарал живота си в учене и скитане, мислене и писане, и ако не беше ужасната бяла чума, охтиката, която ядеше дробовете му, щеше да продължава да привлича множество последователи. Толкова силно бе обаянието му.

Лечебницата малко се различаваше от селска колиба със сламен покрив и на отъпкания участък между нея и параклиса около четирийсет души се бяха установили на лагер, за да се молят, да разговарят и да го посещават по един или двама.

Пътят от Руак до Сен Марсел беше двайсет и четири годишно изследване на живота и любовта. След като здравето и духът му се възстановиха, Абелар напусна Руак и отиде в манастира „Сен Дени“, където заживя като бенедиктински монах и навлезе в изключително богат период на медитация и писане. Именно там той съчини не само противоречивия си трактат върху Светата Троица, който така притесни ортодоксалната Църква, но и продължи да пише любовните си писма, всяко по-страстно от предишното, до любимата си Елоиз, която все още се намираше в убежището си в Аржантъой.

Беше изключително плодовит. Любознателността му, острата като рапира интелигентност и безграничната му енергия го караха да оспорва, проучва и разтърсва установената мисъл до основите ѝ. И всеки път, когато духът му униваше или темпото се забавяше, той излизаше с плетената си кошница из полета и ливади да събира билки и ягоди за голямо забавление на останалите монаси, които нямаха представа какво прави той с растенията.

Абелар имаше нещо като своя лична троица, която заемаше всичките му мисли — теология, философия и Елоиз. Относно първите две малцина имаха достатъчно ум, за да премерят сили с него или да споделят интелектуалните му наклонности. Относно третото всеки мъж можеше да разбере копнежите му.

Елоиз, милата Елоиз си остана любовта на живота му, пътеводната светлина на далечно възвишение, която го приканваше да се върне у дома. Но тя беше сложила булото и дрехата и сега цялата ѝ преданост бе към Христос. Можеха само да си разменят писма, в които изливаха страстта си един към друг.

Нито той, нито Бернар от Клерво биха могли да си представят, че нововъзникналата враждебност на духовника към Абелар ще изгради моста, който щеше да обедини злочестите любовници.

Когато напусна Руак и се завърна в Клерво с излекувано тяло и разстроен дух, Бернар горчиво съжаляваше за решението на брат си Бартомио да не се откаже от дяволското вариво. Сега обвиняваше най-много Абелар за развоя на събитията, защото никой от участниците в цялата тази история не беше с по-обхванат ум и по-убедителен от евнуха. Горкият му брат беше само една пионка в ръцете му. Истинският злосторник бе Абелар.

Именно затова той използва своята все по-разширяваща се сфера на влияние, за да държи под око монаха ренегат, и когато в ръцете му попадна трактата на Абелар върху Светата Троица, той се хвана за изказаните ереси, както ги виждаше, и настоя да бъде призован на папския събор в Соасон през 1121 г., за да отговаря лично за писанията си.

Там Бернар гневно го запита дали не твърди, че Отец, Син и Свети Дух са отделни и всеки от тях съществува поотделно? Нима Единственият Бог за него е само абстракция? Да не би дяволското вариво да го е лишило от ум?

С доста голямо задоволство Бернар научи по-късно, че Абелар бил принуден от папата да изгори книгата си и да се върне в немилост в „Сен Дени“. Горчивите семена бяха посети. Монасите от манастира сметнаха за нужно да се отърват от Абелар и ереста му и той заживя като отшелник в едно затънтено селце в околностите на Троа, известно като Ферьо-Кинси. Там заедно с малка група последователи основа нов манастир, който нарече „Оратория на Параклета“. Параклет — Свети Дух. Пръчка в окото за обвинителите му.

Мястото подходдаше на Абелар. Беше затънтено, недалеч имаше хубав извор, плодородна почва и достатъчно дървен материал за построяването на църква. И за негова радост, в околностите се срещаха в изобилие упойващи лози, див ечемик и бодливо грозде.

Когато основните части на манастира бяха построени и имаше параклис и квартири, той направи нещо, което не би могъл, ако не беше абат на това място — извика Елоиз.

Тя дойде от Аржантьой в теглена от коне каруца в компанията на няколко монахини.

Макар и облечена в простата дреха на сестра, Елоиз бе също толкова пленителна, колкото я помнеше.

Бяха заобиколени от последователите си и не можеха да се прегърнат. Докосване на ръце, нищо повече. Беше достатъчно.

Абелар забеляза, че разпятieto й е по-голямо от тези на спътничките й.

— Значи вече си приора — отбеляза той.

— А ти — абат, сир — изтъкна тя.

— Явно сме достигнали до високи постове — подигравателно подхвърли той.

— За да служим по-добре на Христа — каза тя и сведе очи.

През нощта отиде при нея в малката къща, която бе построил. Тя протестира. Заспориха. Погледът му бе безумен, говореше много бързо и отнесено, беше убедителен, но говореше припряно, без прекъсванията на нормалния разговор. По-рано същата вечер бе пил от чая на просветлението. Не беше нужно тя да научава това. Времето го притискаше. Скоро настроението му щеше да се пресече, а той не искаше тя да го вижда в това състояние.

Умът и езикът й бяха остри и хапливи както винаги. Кожата й беше по-бяла и от най-финия мрамор в салона на чичо й Фюлбер.

Много малка част от нея се показваше изпод грубата целомъдрена дреха. Той я бутна на леглото и се хвърли отгоре ѝ, като я целуваше по шията и бузите. Тя го отблъсна и го укори, но после отстъпи и също го целуна. Той задърпа грубата тъкан, която я покриваше до глезените, и оголи бедрата ѝ.

— Не можем — изстена тя.

— Ние сме съпруг и съпруга — задъхано избъбри той.

— Вече не.

— Все още да.

— Ти не можеш — заяви тя и тогава усети възбудата му върху крака си. — Как е възможно? — ахна. — Какво е станало с твоето нещастие?

— Казах ти, че има начин да бъдем отново мъж и жена — каза той и вдигна дрехата ѝ високо над кръста.

Двуличие.

Тежеше върху им. Тя бе невяста на Христа. Той бе дал монашеските обети, а те включваха и целомъдрие. И двамата имаха мощни умове и познаваха напълно религиозните, етичните и духовните последици от действията си. Но въпреки това не можеха да спрат.

Няколко пъти седмично след сутрешната молитва Абелар се оттегляше в къщата си, пиеше от чая на просветлението и в полунощ отиваше при нея. Понякога тя казваше „не“ — но само в началото. Друг път не произнасяше нито дума. Но всеки път се съгласяваше и двамата си лягаха като мъж и жена. И всеки път, след като свършеха, той я оставяше разплакана и разкъсвана от угризения. Когато беше сам, той също се молеше горещо за опрощение на греховете си.

Връзката им можеше да продължи без никакви смущения. Той беше скопец. Всички го знаеха. Поради тази прищявка на съдбата отношенията им не можеха да бъдат обект на подозрения и упреци.

Но въпреки това връзката им не можеше да продължи. Накрая Бог се оказа по-силен от похотта им. Чувството за вина ги разкъсваше и заплашваше здравия им разум. Прикриването на тайната ги смазваше. Тя сподели, че се чувства като крадец в нощта, и той не можеше да не се съгласи с нея. Абелар винаги настояваше да я остави след любенето им заради тъмната страна, която го обхващаше. Не искаше тя да става свидетел на това. И после бягаше в гората, преди

яростта да го обземе. Там удряше дърветата с тояги и бяхтеше земята с юмруци, докато болката не го принуждаваше да спре и докато облакът не се разсееше.

Тези цикли на грях и разкаяние ги превърнаха в двойка волове, впрегнати във вършачка, които непрекъснато се въртяха и въртяха, без да стигнат доникъде. Докато лежаха изтощени след любовенето, двамата се питаха един друг, нима не се бяха посветили на по-висши цели.

След време, въпреки непреодолимото си желание и привързаност, той я замоли да се върне в Аржантъой и тя с нежелание се съгласи.

Продължиха да си пишат десетки писма, да изливат душите си върху пергамента. Никое не въздейства на Абелар повече от онова, което препрочиташе всеки ден до края на живота си:

Ти искаш от мен да се откажа от дълга си и да принадлежа изцяло на Бог, на когото съм посветена. Как мога да направя това, когато ме плашиш с опасенията си, които мъчат ума ми денем и нощем? Когато злото ни заплашва и е невъзможно да го избегнем, защо да се отдаваме на безполезния страх от него, който е помъчителен и от самото зло? Каква надежда ми остава, след като те загубих? Какво може да ме задържи на земята, когато смъртта ми отнеме всичко, което ми е било мило тук? Отказах се без трудности от всички наслади в живота, запазвайки единствено любовта си и тайното удоволствие да мисля непрекъснато за теб и да научавам, че си жив. И в същото време, уви! — ти не живееш за мен и не смееш да ме приласкаеш дори с надеждата, че ще те видя отново. Това е най-голямото ми нещастие. Небето ми заповядва да се отрека от фаталната си страст към теб, но — о! — сърцето ми никога не ще може да се съгласи с това. Сбогом.

В нейно отсъствие Абелар отново се посвети изцяло на писането, преподаването и горещата молитва. Винаги беше магнит за учениците с най-добрите умове, и сега те го откриваха в „Параклет“.

Но Бернар, който вече беше приел изцяло ролята на възмездие, също го намери — или по-точно прочете новите му писания. Абелар преподаваше и пишеше вече от няколко години, но възгледите му за Светата Троица отново го сблъскаха с ортодоксалните гледища и към 1125 г., благодарение на далечната, но мощна ръка на Бернар, позицията му в „Параклет“ стана несигурна.

Абелар извика още веднъж Елоиз, като я уверяваше, че става въпрос за важна работа, а не за страст. Това бе полуистина, тъй като страстта му се бе разгоряла още по-силно.

Каза ѝ, че са му предложили да застане начело на манастира „Сен Жил дьо Рюи“ в Бретан и че е приел. Да, Бретан бе далеч, но можел да започне отново, по-далеч от сферата на влияние на противниците му. Имал много за писане и още повече за научаване, а енергията и амбициите му никога не са били по-големи. И можел да посещава детето им Астролаб, което от самото си раждане живееше в Бретан при сестрата на Елоиз.

А най-главното остави за накрая. Нежно и в същото време властно положи ръцете си върху раменете на Елоиз и ѝ даде титлата игуменка на „Ораторията на Параклета“. Манастирът вече бе неин. Той щял да се завърне тук едва след смъртта си.

Тя заплака.

Сълзи от мъка по изгубената им любов, по дъщеря ѝ, която не познаваше майка си.

Но същевременно и сълзи от радост за чудодейния триумф на Абелар над жестоката ръка на чичо ѝ и за неукротимия му дух и жизненост.

Сестрите ѝ бяха призовани от Аржантъой в новата им обител. Братята на Абелар щяха да освободят „Параклет“, така че манастирът да бъде изцяло женски.

По време на литургията той официално я ръкоположи за игуменка и ѝ предаде копие на монашеския устав и *basulum*, свещеническият жезъл, който тя пое здраво, без да откъсва очи от неговите.

А по-късно, докато той яздеше на запад и си мислеше, че никога вече няма да я види, тя преглътна сълзите си и спокойно отиде в параклиса, където монахините я чакаха да поведе първата вечерня.

Абелар не се задържа дълго в Бретан. Превърна тъгата и отчаянието си в авторитарен стил на управление и бързо се отчужди от новото си паство, което очакваше от него да бъде небрежен водач. Пишеше трескаво, молеше се с гняв в очите, жестоко съкрати дажбите на монасите и ги караше да работят като добитък. Единствената му утеха бе епизодичното пиене на чая на просветлението, който го спасяваше от мъчителите и подсилваше увлечението му. Но отново

разбра, че е време да продължи нататък, когато събратята му в „Сен Жил дьо Рюи“ изразиха неудоволствието от властното му управление, като се опитаха да го отровят.

Така започна последната глава в живота му, петнайсет перипететични години, през които се подвизаваше в Нант, Мон Сен Женевиер и отново в Париж, където събираше ученици така, както катерицата събира жълди. И където и да отидеше, гледаше да има добър запас от своите безценни растения и плодове — не минаваше нито седмица без да си позволи доза от тях.

Капризите на съдбата не му позволиха да живее в брачно блаженство с единствената си истинска любов и Абелар смяташе, че няма какво да губи със свободното изразяване на възгледите си. С всеки следващ трактат, с всяка следваща книга той се обръщаше против църковните традиции с могъщия си разум и всяка негова публикация в крайна сметка се озоваваше на писалището на Бернар, който стъпка по стъпка бе станал богослов, отстъпващ по влияние единствено на папата.

В „Sic et Non“^[1] Абелар представи една почти пародия на ортодоксалното църковно управление и направи да изглежда така, сякаш отците на Църквата не са могли да се изразяват ясно. Бернар скърцаше със зъби, но сама по себе си книгата не беше подсъдна. Накрая обаче Абелар престъпи границата, поне според Бернар. Бернар смяташе, че с „Expositio in Epistolam ad Romanos“^[2] евнухът плюе в краката на Църквата, като отрича самите основи на Изкуплението. Нима Христос не е умрял на кръста, за да изкупи греховете на хората, умирайки вместо тях? Не и за Абелар! Той твърдеше, че Христос е умрял, за да спечели сърцата на хората чрез примера на помиряващата любов.

Любов! Това вече бе прекалено.

Бернар насочи цялото си влияние към задачата да смаже Абелар веднъж завинаги. Времето за личните предупреждения бе отминало и той отнесе въпроса до епископите на Франция. Абелар бе призван на събора в Санс през 1141 г., за да защити позициите си. Той предположи, че ще има възможност да се изправи открито срещу обвинителя си, да дебатира със стария си приятел и да премери сили с него по същия начин, по който го бяха правили по време на възстановяването им в Руак.

Когато пристигна в Санс, Абелар за свой ужас научи, че предишната вечер Бернар се е срещал насаме с епископите и че резултатът вече е предрешен. Нямаше да има никакви публични дебати, но съборът се съгласи да позволи на Абелар да се защити, като се обърне директно към Рим.

Абелар така и не стигна дотам.

Бернар се погрижи папа Иннокентий II да потвърди присъдата на събора в Санс, преди Абелар да излезе от Франция — не че имаше някакво значение, защото няколко месеца преди това един от учениците на Абелар се бе изкашлял в лицето му и беше посял охтиката в дробовете му.

Няколко седмици след събора в Санс той се разболя. Отначало се появиха треската и нощните изпотявания. След това дойде ред на пристъпите раздираща кашлица. Зелените храчки от дробовете му придобиха розов оттенък, после се изпъстриха с червени жилки, докато не се превърнаха в алени изблици. Апетитът му изчезна като водата в пресъхнал кладенец. Теглото му намаля.

Изгуби дори желание за червения си чай.

Почитаемият Пиер, абат на Ключи, стар колега и благодетел, се намеси, когато Абелар премина през манастирските порти, настоявайки да продължи към Рим за аудиенция със светия отец.

Пиер му забрани да пътува и го накара да пази леглото. Издейства от Рим смекчаване на присъдата и прекърши дори желанието на Бернар да го преследва, когато му каза, че Абелар умира. Нима по-нататъшното гонение на монаха не е безсмислено и жестоко, попита той, при което Бернар въздъхна дълбоко и се съгласи.

През зимата и в началото на пролетта силите продължаваха да напускат Абелар. Пиер смяташе, че приоратът Сен Марсел, който бе дъщерен на Ключи, е по-спокойно място с повече грижовни ръце и Абелар беше изпратен да умре там.

На поляната се появи процесия монахини на коне. Априлската вечер бе ветровита. Мъжете в лагера зарязаха приготвянето на храната и се изправиха на крака. Чу се мърморене. Порив на вятъра свали качулката на жената, която яздеше с изправен гръб на седлото, и отнесе воала ѝ. Тя имаше дълга сива коса, сплетена на дълга плитка.

По-късно през деня настъпи внезапна суматоха и група мъже от кралската гвардия властно влязоха в приората. Бартомио ги посрещна,

размени няколко думи с капитана им и пребледня.

— Кога? — попита той.

— Не е много далеч зад нас. Може би след час. А ти кой си?

— Брат му — промълви Бартомио. — Аз съм братът на Бернар от Клерво.

Един от войниците отвори вратата и Бернар излезе от изящната си карета. Изглеждаше блед и изпит. Беше на петдесет и две, но изглеждаше по-възрастен. От тежестта на високия пост и годините спартански живот кожата му бе станала отпусната и жълтеникава, крайниците му бяха сковани от артрит. Огледа критично дрипавия лагер на поклонниците и насъбралите се духовници и книжници, мъже и жени.

Дали и аз ще имам толкова обожатели преди да умра, помисли си той. После попита заповеднически на висок глас:

— Кой ще ме отведе да видя Абелар?

Бартомио го приближи. Погледите на двамата се срещнаха за момент, но Бернар поклати глава и се извърна, ала после отново се взря в него.

— Здравей, Бернар.

За миг се ядоса на това фамилиарничене. Той бе абат на Клерво. Папските легати търсеха съветите му. Беше седял до папите и сегашният свети отец ценеше мнението му повече от мнението на всеки друг. Той беше основател и благодетел на Ордена на тамплиерите. Бе изцерил тежките разпри в Църквата. Кой е този монах, че си позволява да се обръща към него по име?

Отново се вгледа в очите му. Кой е този човек?

— Да, аз съм — каза Бартомио.

— Бартомио? Не може да си ти. Ти си млад.

— Има и друг, още по-млад. — Бартомио се обърна към лагерния огън. — Нивар, ела тук.

Нивар пристигна тичешком. Бернар не го бе виждал половин живот, но най-малкият му брат би трябвало вече да е прехвърлил четирийсет. Не можеше да бъде този висок и мускулест младеж пред него.

Тримата се прегърнаха, но прегръдката на Бернар бе несигурна и предпазлива.

— Не се вълнувай. Всичко ще ти бъде обяснено, братко — рече Бартомио. — Побързай, ела да видиш Абелар, докато още диша.

Когато Бернар и Бартомио влязоха в къщата, Елоиз се обърна да сгълчи натрапниците, но разбра, че е пристигнал високопоставен човек.

Изправи се и се опита да целуне пръстена на Бернар, но той я подкани да продължи бдението си.

— Ваше преосвещенство, аз съм...

— Ти си Елоиз. Игуменката на „Параклет“. Зная за теб. Чувал съм за ума и благочестието ти. Как е той?

— Отива си. Елате. Още има време.

Елоиз докосна кокалестото рамо на Абелар.

— Събуди се, скъпи. Дошли са да те видят. Твоят стар... — Погледна въпросително към Бернар.

— Да, наречи ме негов стар приятел.

— Старият ти приятел Бернар от Клерво е дошъл да бъде с теб.

Немощната, подобна на пухтене кашлица показва, че се събужда. Бернар изглеждаше шокиран от вида му — не защото беше кожа и кости, а защото изглеждаше толкова млад.

— И Абелар също! — изсъска той.

Бартомио стоеше в ъгъла, скръстил ръце на гърдите си. Кимна.

Абелар успя да се усмихне. Беше се научил да шепне, използвайки повече гърлото си, отколкото диафрагмата, за да не предизвика пристъп на кашлица.

— Да не си дошъл да пуснеш тежест на главата ми и да ме довършиш? — пошегува се той.

— Дойдох да изразя уважението си.

— Не винаги си давах сметка, че ме уважаваш.

— Като човек имаш цялото ми уважение.

— А възгледите ми?

— Те са друг въпрос. А и вече приключихме с тези спорове.

Абелар кимна.

— Запозна ли се с Елоиз?

— Едва сега.

— Тя е добра игуменка.

— Сигурен съм.

— И добра жена.

Бернар премълча.

— Обичам я. Винаги съм я обичал.

Абатът се усмихна смутено.

Абелар помоли двамата с Бернар да останат насаме и когато Елоиз и Бартомио се оттеглиха, му направи знак да приближи.

— Мога ли да ти кажа нещо като приятел на приятел?

Бернар кимна.

— Ти си велик човек, Бернар. Изпълняваш всички тежки религиозни задължения. Постиш, бдиш, страдаш. Но не понасяш лесните — ти не обичаш.

Старецът се свлече на стола до леглото и очите му се напълниха със сълзи.

— Любов. — Произнесе думата, сякаш беше на някакъв чужд език. — Може би си прав, стари приятелю.

Абелар му намигна лукаво.

— Прощавам ти.

— Благодаря — отвърна Бернар с нотка на веселие. — А искаш ли ти да се изповядаш пред мен?

— Не съм сигурен, че ми е останало време да изповядам всичките си грехове. Не сме се виждали от онази нощ в Руак, когато пийнахме малко чай.

— Да, чаят.

Абелар получи пристъп на кашлица и изцапа кърпата с кръв.

— Нека да ти разкажа за чая — рече той, след като отново овладя дишането си.

Два дни по-късно Абелар беше мъртъв.

Елоиз откара тялото му обратно в „Параклет“ и го погребва на една малка могила недалеч от параклиса.

Самата тя доживя до дълбока старост и през 1163 г., според собствената ѝ воля, беше погребана до него, сигурна, че двамата ще почиват вечно един до друг.

[1] „Да и не“ (лат.) — Б.пр. ↑

[2] Изложение върху Посланието (на Павел) до римляни (лат.). — Б.пр. ↑

28.

Вторник, по обяд

Пътуването до Пале Роял беше кратко и не даде на Люк много време да размишлява върху чутото току-що.

Възможно ли бе да има връзка между ръкописа от Руак и хаоса и касапницата от настоящето? Как можеше чудатият разказ на един монах от дванайсети век за отвари и монашески интриги да премине през столетията и да засегне неговия живот?

Когато приключи с превеждането от латински, Исак беше много развълнуван.

— Знаеш ли, Люк, не зная за какви бъркочи и варива пише Бартомио, но независимите сведения на очевидец за романа между Абелар и Елоиз са безценни — каза той.

— Трябва да си сложа търговската шапка. Ако ръкописът се намери, с най-голямо удоволствие бих посредничил за продажбата му на някой музей или на държавата.

— Надявам се да се намери. Но така или иначе, решението ще бъде на манастира. Томът е негова собственост.

Исак кимна и обеща на Люк, че ще се свърже с него веднага щом получи нов дешифриран текст. Разбраха се да се видят и на вечеря. Щяха да ядат и пият в памет на Юг. И двамата искаха този прощален помен.

За пореден път се опита да открие Сара по телефона — това вече се бе превърнало обсебващ и безплоден навик. Обедният трафик не бе натоварен. Плас дьо ла Конкорд бе широк и великолепен както винаги. Погледна разсеяно кокалчетата на ръката си. Зачервяването бе намаляло още повече; новите хапчета определено действаха. Чувстваше се едва ли не виновен, че ги гълта. Бяха загинали хора. Сара беше изчезнала, а той се грижеше за някаква си незначителна инфекция. Ядоса се на себе си и в следващия миг гневът премина в меланхолия, сякаш някой бе превключил някакъв физиологичен ключ. Скри лице в длани и разтърси глава, за да пропъди демоните. Но не

можеше да си позволи да се въргаля в собственото си нещастие. Имаше работа за вършене.

Морис Барбие се беше съгласил веднага да се срещне с него. Този човек се беше сраснал с преструвките си. Докато Айнщайновата коса и вратовръзка го бяха карали да изглежда донякъде като денди на средна възраст, на стари години започнаха да му отиват. Кабинетът му в министерството също беше израз на несъзнателната му показност — претъпкан с най-различни архаични артефакти и предкласически произведения на изкуството, заети от хранилищата на Лувъра, екстравагантен спектакъл, който с напредването на възрастта започваше да изглежда все по-малко нелеп.

Барбие беше спокоен и сериозен. Сложи ръка на рамото на Люк и го поведе към позлатения шкаф с питиетата.

Люк се отпусна, когато видя, че ще бъдат сами.

— Мислеше си, че ще поканя и Марк Абенхайм ли? — попита с лукава усмивка Барбие.

— Честно казано, да.

— Твърде много те уважавам, за да ти играя политически номера. Той дори не знае, че си тук.

— Имам нужда от помощта ти — каза Люк.

— Стига да мога, ще направя каквото и да било.

— Върни ми пещерата.

Барбие отпи деликатно от шерито си и погледна към масивната етруска урна в ъгъла, сякаш търсеше сила от изобразените върху нея копиеносци.

— За съжаление, това не мога да направя.

И тогава Люк разбра, че е изгубил. Макар и натъжен, Барбие изглеждаше непреклонен. Но Люк не можеше просто да се предаде, да си допие питието и да си тръгне. Трябваше да се бори.

— Морис, не вярвам да си приел на сериозно глупостите, че нещастията по време на разкопките са резултат на неизпълнени задължения или некадърно ръководство!

— Държа да знаеш, че не вярвам в това.

— Тогава защо?

— Защото в случая се сблъскваме с проблема за възприятието срещу реалността. Имиджът на Руак беше опетнен преди още да успеем да го изградим. Нито една статия в списанията и вестниците

няма да пропусне да спомене смъртните случаи. Ще се появят идиотски писания в интернет за проклятието на Руак. Нещастията засенчват важността на археологическите данни и ми е трудно да се справя с това. Самата госпожа министър нареди оценяване на условията за безопасност на обекта и, между другото, ще бъдеш разпитван от повече юристи и чиновници, отколкото можеш да си представиш. С това искам да кажа, че възприятието се е превърнало в реалност. В губеща позиция си.

— Не се и съмнявам, че Абенхайм е оформил тази позиция в министерството — с отвращение отбеляза Люк.

— Разбира се, че той. Няма да те лъжа и ти казвам, независимо дали ще ми повярваш или не, че се застъпвах за теб — докато махалото не се люшна твърде далеч. Така че — да, накрая гласувах за отстраняването ти. Безпокоя се за бъдещото финансиране. Пещерата е по-важна от отделния човек, бил той и нейният откривател.

— Да не смесваме една трагедия с друга. Сърцето ми и без това вече е разбито. Изгубването на Руак направо ще го разкъса.

Още една глътка шери, после чашата бе оставена на масата.

— Съжалявам.

Люк стана и взе куфарчето си.

— Има ли някакъв начин да променя решението ти?

— Би било истинско чудо.

Люк се върна в хотела си. Имаше повече време да убива до вечерята, отколкото му се искаше. Просна се на леглото и извади записките, които си бе водил по време на превода на Исак.

Споменаването на червения чай.

Бодливо грозде, див ечемик и упойваща лоза.

Отново и отново.

Подобно на страдащ от амнезия, който излиза от мъглата на забравата, Люк си спомни за последния разговор в понеделник сутринта, преди животът му напълно да се разпадне. В коридорите на болница „Нъфилд“, до радиологичното отделение. Фред Прентис. Бяха разговаряли за дивия ечемик и някакъв вид гъба. После дойде обаждането на абат Мено. И адът.

Какво друго беше научил Прентис за тези растения?

Номерът на болницата беше отпечатан на изписаните шишенца антибиотици. Набра го и помоли да го свържат със стаята на д-р

Прентис. Съдейки по нараняванията му, би трябвало все още да е хоспитализиран.

— Прентис, казвате? — повтори болничният оператор.

— Да, доктор Фред Прентис.

— Мога ли да попитам дали сте роднина?

— Да, зет съм му — излъга той.

След дълго чакане телефонът отново зазвъня. Някаква жена се представи за главна сестра на ортопедията и го попита дали той се интересува за д-р Прентис.

Предпазливият тон на гласа ѝ го разтревожи. Жената отново го попита дали е роднина.

— Негов зет съм.

— Разбирам. Направи ми впечатление френският ви акцент. Не можем да даваме сведения на всекиго.

— Разбира се. Сестра му се омъжи за французин. Случва се и в най-добрите семейства.

Шегата не я накара да се засмее.

— Би трябвало да съм ви срещала в понеделник вечерта, когато го приеха.

— Не. Видях го само в травматологията.

— Просто един френски господин дойде да го види вечерта, това е.

— Не съм бил аз. Има и други французи. Е, мога ли да говоря с него?

— Съпругата ви не поддържа ли връзка с него?

— Не. Тя е в Азия. Помоли ме да се обадя.

— Е, много съжалявам да ви съобщя, но доктор Прентис почина през нощта във вторник.

Умът му така и не възприе напълно останалите ѝ думи. Предполагаема белодробна емболия. Случвало се при обездвижени пациенти с травми в краката. Останала с впечатление, че бил приятен човек.

Успя да попита сестрата дали е виждала американка на име Сара Мелъри в отделението. Не, не си спомняла никаква американка.

Затвори и отново опита всички телефони на Сара, набираше номерата по памет, толкова често ѝ беше звънял. Паниката го стегна за гърлото.

Прентис.

Поредната смърт.

Поредната нямаща нищо общо с останалите инциденти смърт?

Кой е онзи „французин“?

Къде е Сара, по дяволите?

От сутринта не беше проверявал електронната си поща. Може пък да имаше съобщение от нея с някакво прозаично обяснение. Имала нужда да се усамоти. Отишла да види семейството си в Америка. Нещо такова.

Пощата му беше пълна с нови съобщения, но нито едно не беше от Сара или от приятелката ѝ от Осълстън Стрийт. Тогава забеляза имейл от шефа ѝ Майкъл Мофит, директор на Археологическия институт. Отвори го развълнувано.

Мофит беше получил съобщението на Люк. Няма представа къде е Сара, но изпитал безкрайно облекчение, когато не открил името ѝ в списъка на жертвите от Руак, публикуван в пресата. Бил загрижен не по-малко от Люк и щял да направи нужните допитвания до колегите от института.

С други думи, нищо.

Люк прегледа останалите писма. Имаше едно от Марго. С тема СНИМКИТЕ НА ЮГ Нямаше сили да го отвори.

Или което и да било друго. Тъкмо когато се канеше да излезе от системата, един от имейлите привлече неудържимо вниманието му. МАЛКО ДОБРИ НОВИНИ ЗА РАЗСЕЙВАНЕ НА МРАЧНОТО НАСТРОЕНИЕ. От Карин Велцер.

Съобщението беше за малката човешка кост, която бяха открили в Залата на растенията. Фаланга от пръста на дете. Бяха я изпратили на палеонтолог в Улм, неин колега. Тя се извиняваше, че изобщо пише, когато загубата за оцелелите членове на екипа е все още така болезнена, но не можеше да премълчи новината, макар да признаваше, че била предупреждена от Марк Абенхайм да контактува по работа единствено с него. Професор Шнайдер завършил изследването си и резултатът се оказал крайно неочакван. Бил сигурен — абсолютно, стопроцентово сигурен, че детето не е кроманьонско.

А неандерталско.

Останалата част от имейла беше от Шнайдер и съдържаше детайлно изброяване на разликите в морфологията на фалангите на

Homo neanderthalensis и Homo sapiens. Всички отметки за тяхната кост бяха в колоната със заглавие neanderthalensis.

Неандерталец?

За момент Люк отново се озова в света, който обичаше — палеолита. Пещерата беше ориняшка. Кроманьонска. Изображенията бяха дело на Homo sapiens. Какво правеха останките на неандерталско дете в десетата зала?

Двата вида несъмнено са съществували успоредно в горите и саваните на късния палеолит в Перигор, но нямаше нито един археологически регистриран пример на смесване на артефакти или човешки останки. Възможно ли е костта да е попаднала от другаде, да е била отнесена в пещерата от някой хищник, мечка например? Чак до последната камера? Може би, но малко вероятно.

Руак беше уникална в много отношения. И това бе поредният пример за това.

Телефонът прекъсна мислите му.

Беше полковник Тука с неговия гладък, културен глас.

— В Бордо ли сте? — попита той и като че ли се разочарова, когато не получи утвърдителен отговор. — В Бордо съм по работа и се надявах да се видим, за да обсъдим нещо.

— Ще се върна утре по обяд — каза Люк. — Имам уговорена вечеря в Париж. Можете ли да ми кажете за какво става дума?

— Ами, да, разбира се, но имайте предвид, че е поверително. Не е за чужди уши и определено не е за журналистите.

— Разбира се.

— Нали помните онази пръчка, която намерихме под тялото на Пиер Берева? Анализът ѝ приключи. Оказа се, че е материал на име пикратол. Военен експлозив. Никой не е виждал от години подобно нещо. Превърнал се е в бележка под линия във военната история. През Втората световна война е бил използван доста и от двете страни.

На Люк му се зави свят.

— Експлозив?

— Боя се, че има и още. Свързах се с полицията в Англия, както ме помолихте. Всъщност, свързах се и със Скотланд Ярд. Вашата експлозия в Кембридж? Как ще реагирате, ако ви кажа, че в избухналата сграда също са намерени следи от експлозив?

— Боже мой.

— Не става дума за пикратол, не ме разбирайте погрешно. А за съвременен материал, някакъв вариант на пластичен експлозив. Много любопитно развитие на нещата. Мисля, че трябва да поговорим по-подробно, професор Симар. За вас, за Пиер Берева, за всеки, който има нещо общо с вашата пещера.

— Ще отменя вечерята и ще дойда в Бордо още днес следобед.

— Не, не, не е нужно. Трябва да се връщам в Перигьо, имам ангажимент вечерта. Можете ли да дойдете в кабинета ми утре? Да кажем, по обяд?

— Разбира се. Имам една молба, полковник. Един от професорите в екипа ми е изчезнал. Сара Мелъри, американка, работеща в Лондон. Беше в Кембридж с мен в понеделник сутринта, заедно пътувахме към сградата, когато стана експлозията. После посетихме един от по-страдалите в болницата. Там я оставих. Оттогава никой не я е виждал или чувал. Човекът, когото посетихме, беше свързан с Руак. Умрял неочаквано през нощта във вторник, след като бил посетен от мъж с френски акцент. Всичко това е свързано, не знам как, но е свързано! Полицията в Кембридж знае за изчезването на Сара, но не прави нищо. Моля ви, съобщете на Скотланд Ярд. Моля ви!

— Ще се обадя — увери го Тука и добави строго: — По обяд, професоре. В кабинета ми.

Люк затвори и впери поглед в стената.

Някой е искал да взриви пещерата ми.

29.

Пещерата Руак, преди 30 000 години

Тал се събуди, целият плувнал в пот, все още усещащ вкуса на извисяващата вода. Опита се да си спомни какво се бе случило току-що, но не успя.

Опипа между краката си и погали възбуждения си член. Убоас беше само на няколко стъпки от него, лежеше на великолепната кожа на последния бизон, който бяха убили. Спеше завита с еленова кожа и не се чувстваше добре. Можеше да я събуди и да задоволи нуждата си, но предпочете да я остави да спи, докато светлината на утрото не надникне в пещерата.

Продължи да се гали, докато не се задоволи, после се уви в кожи, за да се предпази от нощния мраз. Прокара длан по собствената си бизонова кожа, която бе започнала да става тънка и рехава. Беше убил животното на младини. Не бе първата му жертва, а втората — първият трофей беше за баща му, а този можеше да задържи за себе си. Спомняше си как хвърли копието. Все още го виждаше да лети бързо и право, кремъчният връх се заби точно между ребрата и проникна дълбоко. Помнеше го съвсем ясно, макар да се бе случило преди много време.

Докато гладеше настръхналата между пръстите му животинска козина, споменът за летенето се върна — внезапно, подобно на ослепителна светкавица, сякаш беше погледнал право към слънцето. Започна да трепери.

Летеше над стадо бизони, достатъчно близко, за да може да докосне с ръка мощното мускулесто рамо на едно от животните. Както винаги, ликуваше от свободния полет, от честта да се движи със стадото, да бъде част от него. В удоволствието си протегна максимално ръце и разпери пръстите си на вятъра.

В следващия миг долови как го приближава някакво странно, чуждо присъствие. Винаги бе летял сам, но сега усети, че в царството му навлиза още някой или нещо. Обърна глава и го видя.

Дълга, гъвкава фигура се спускаше надолу към него подобно на ястреб върху плячката си.

Имаше глава на лъв и тяло на човек. Ръцете бяха долепени до тялото, позволявайки му да разсича въздуха като копие. И това копие бе насочено право към него.

Размаха ръце да набере скорост, но не можеше да лети по-бързо. Стадото бизони се раздели, едната половина тръгна надясно, другата — наляво. Тал искаше да ги последва, но не можеше да промени посоката. Летеше сам, ниско, високите треви на равнината гъделичкаха голото му тяло. Човекът лъв приближаваше все повече и повече. Тал го видя как отваря уста и изръмжава, и си представи усещането от горещата му слюнка върху плътта си миг преди зъбите да се впият в крака му.

Скалите приближаваха, а зад тях беше реката.

Не знаеше защо, но вярваше, че ако успее да пресече реката, ще бъде в безопасност. Трябваше да пресече реката.

Човекът лъв го настигаше. Беше отворил паст, готов да склочи челюсти.

Тал беше при скалите.

Ето я и реката, искряща ивица под лъчите на слънцето.

Усети капка гореща слюнка върху глезена си.

И се озова отново в пещерата.

Замисли се за значението на преживяното. Предците го предупреждаваха, нямаше съмнение в това. Трябваше да си отваря очите на четири, но винаги го правеше. Такава бе отговорността на водача на Клана на бизона. Трябваше да защитава хората си. Но кой щеше да защитава него?

Пресегна се да докосне Убоас, но пръстите му достигнаха само до постелката ѝ. Честта за смъртта на този бизон се падна на сина на неговия син Мем. Изключителният млад мъж, който в чест на дядо си носеше името Тала, приличаше много повече на Тал, отколкото Мем щеше да прилича някога.

Тала се интересувахе от растенията и лечителството, беше чудесен майстор на кремъчни оръдия и имаше способността на Тал да улавя силата и великолепието на галопиращ кон в плавните очертания с въглен или графит. Тал винаги беше обичал момчето като свой втори син, защото, за жалост, истинският му втори син Кек един ден беше

отишъл на лов сам, както обичаше, за да докаже на баща си за пореден път своята храброст. Кек беше непрекъснато шевен и обезсърчен, избухваше срещу по-големия си брат и дори срещу баща си, липсваше му характер да бъде втори син. Така и не се върна от онзи лов. Търсиха го, но не откриха нищо. И това стана преди много време.

Искаше му се да заспи мъртвешки черен сън без сънища в тишината на пещерата и дълбините на нощта. Чисто бягство в нищото, почивка от страховете и опасенията — това щеше да е истински дар, но Тал не можеше да заспи. Трябваше скоро да се махне, за да спести на Убоас яростта си.

Опита се да мисли за радостни неща, за гордостта от сина си Мем, за любовта към внука си, за увереността, че Кланът на бизона ще бъде в добри ръце благодарение на излязлото от слабините му. Но после го налегнаха старите мисли — черни мисли, които започваха да помрачават ума му. Те бяха предвестникът на гнева на Тал.

Беше се промъкнал в него по начина, по който човек се промъква към северен елен, докато пие вода от някое езерце.

Един ден преди години осъзна, че Убоас старее, а той — не. Отначало му беше лесно да пропъди тази мисъл, но с течение на времето в косата ѝ се появиха бели кичури, а гладката ѝ като птиче яйце кожа да се набръчка. Някога стегнатите ѝ гърди се отпуснаха. Започна да ходи с накуцване и често пазеше коленете си и ги натриваше с лапа, която ѝ приготвяше Тала.

Синът му Мем също старееше. Със смяната на сезоните и годините Мем започна да прилича повече на негов брат, отколкото на син, а сега изглеждаше още по-възрастен. Тал предполагаше, че след време ще изглежда на една и съща възраст с внука си.

Всъщност, всичките му хора старееха пред очите му. Старите умираха, младите остаряваха, раждаха се нови. Цикълът на живота продължаваше за всички тях.

Сякаш реката на времето бе спряла за Тал, но си течеше за всички останали.

Старците в клана обсъждаха тази загадка на малки групи, младите говореха за нея по време на лов. Жените си шепнеха, докато шиеха кожи, режеха дивеч или чистеха риба.

Тал беше водач, различен от всички други. Обичаха го заради силата и способностите му, заради закрилата, която осигуряваше на

клана. И се страхуваха от него заради властта му над времето.

Убоас стана тъжна и необщителна. Тя бе партньорката на водача, но положението ѝ бе помръкнало през годините, откакто първо стана безплодна, а след това започна да грохва все повече. По-младите жени без мъже гледаха жадно мускулестото тяло на Тал и тя предполагаше, че той може да ѝ кръшне и да легне с тях.

Но никой не бе по-разтревожен от Мем. На него се падаше да стане водач на клана и той отчаяно желаше това да се случи. Винаги беше обичал и почитал Тал, но с времето се превърна по-скоро в негов съперник. Сега изглеждаше по-стар от собствения си баща и си представяше как умира преди него и никога не застава начело на племето.

Баща и син почти не разговаряха. Рядко си разменяха я дума, я изсумтяване. Тал бе по-близък с внука си заради желанието си да има обичащ син и сега Тала рисуваше с дядо си в свещената пещера. Мем негодуваше срещу това. На младини той беше избраният да рисува редом с баща си, той бе направил първия от многото отпечатьци от длани, които така се харесваха на Тал. А сега тази чест бе дадена на Тала. Мем можеше да се гордее, но вместо това ревнуваше.

Когато идваше време за инициация, момчетата от Клана на бизона продължаваха да се събират в пещерата, да пият от купа извисяваща вода и после, когато можеха да стоят на краката си, Тал ги отвеждаше дълбоко навътре, за да отдадат почит на създанията, заслужаващи тяхното уважение.

Най-вече на бизоните, техните духовни роднини в света на животните, техните братя.

На конете, които никога не можеха да бъдат завладени поради бързината и хитростта им.

На мамута, който караше земята да трепери, който можеше да унищожи всеки враг със замахване на бивните си и не се страхуваше от нищо, дори от човека.

На мечките и лъвовете, властелините на нощта, които по-често убиваха човека, вместо да станат негови жертви.

Тал никога не рисуваше северни елени. Макар да се срещаха в изобилие, те бяха глупави и лесни за убиване. Не заслужаваха уважението му. Те бяха храна. Не отдаваше почит и на нисшите

животни — мишката, полевката, прилепа, рибата, бобъра. Те бяха за ядене, не за възхвала.

Тал пиеше редовно от извисяващата вода, по пет или шест пъти на всеки лунен цикъл. Извисяването му даваше мъдрост. Даваше му доволство. Носеше наслада. И след време той стигна до неизбежното заключение. Започна да подозира, че напитката го поддържаше жизнен и млад, докато другите остаряваха. Започна дори да харесва начина, по който се чувстваше по време на гнева. Предполагаше, че предците го чуваха, когато крещеше яростно. Той беше могъщ и от него се бояха.

Нямаше да ограничи тази практика, нито пък да я направи общодостъпна. Той бе над всички останали. Той бе Тал, водачът на Клана на бизона и пазител на свещената пещера. Докато тревите растяха, лозите пълзяха и плодовете зрееха, щеше да прави своята гореща червена вода в купата на майка си. И щеше да лети.

Кланът се установи на нов летен лагер до един остър завой на реката, където рибата бе в изобилие и земята съхнеше бързо след дъжд. На това място скалите се издигаха високо зад тях и защитаваха гърба им от всичко освен от най-пъргавите мечки. Основните източници на тревога се намираха нагоре и надолу по течението и вечер по-младите стояха на стража. За да стигнат добри места за ловуване, трябваше да вървят дълго надолу по течението, където скалите постепенно се снижаваха, но иначе мястото беше добро и не много далеч от пещерата на Тал.

Първият знак за тревога дойде, когато един ястреб престана да лети напред-назад над скалите и се премести над реката, където започна да описва тесни кръгове надолу по течението.

Тал го забеляза. Прикрепваше кремъчно острие към еленов рог, за да си направи нов нож. Остави дългото сухожилие и се загледа в птицата. После някакво ято птици внезапно излетя недалеч от лагера. Тал остави работата си и се изправи.

Откакто беше станал водач, кланът бе увеличил броя си. Сега бяха почти петдесет души. Извика ги да излязат от навесите си и да го изслушат. Може би идваше беда. Мем трябваше да поведе група от най-силните мъже и да разузнае.

Мем почти се изненада, че задачата е възложена на него, а не на Тала, но прие това като знак за благоволение и ентусиазирано грабна копието си. Избра шестима младежи и собствения си син, но Тал се

намеси и настоя Тала да остане в лагера. Мем се разгневи. Това беше послание към клана, че той е заменим, но не и безценният Тала. Въпреки това се подчини и пое с воините си.

Тала попита защо не му е позволено да отиде с тях. Тал се извърна и не отговори. Заради видението му, разбира се. Нещо щеше да се случи. Усещаше го. Нямаше намерение да излага на опасност и сина, и внука си. Кланът щеше да има нужда от нов водач, а за Тал това означаваше, че той трябва да бъде от неговото потекло.

Всички зарязаха работата си, за да гледат и да чакат завръщането на групата. Мъжете приготвиха копия и брадви. Жените привикаха децата при себе си. Тал крачеше по отъпканата трева, наблюдаваше ястреба, вслушваше се в крясъка на птицата, душеше вятъра.

След дълго чакане се чу вик. Човешки вик. Не на страх или страдание, а възвестяващ нещо. Мъжете се връщаха. Имаше новини!

Мем се появи пръв, дългите му крака бързо стопяваха разстоянието. Беше задъхан, но държеше копието си ниско, а не готово за мятане.

Извика нещо, което потресе хората, а на Тал му се зави свят.

Кек се е върнал!

Брат му. По-малкият син на Тал. Върнал се е!

Появиха се и другите съгледвачи. Техните копия обаче бяха вдигнати и те се оглеждаха нервно назад.

Кек се е върнал, обясни Мем, но не идваше сам.

Идваше с хората сенки.

Тал попита дали е техен пленник, но според Мем не беше. Тал попита защо се е върнал. И какво прави с другите.

Мем отвърна, че Кек щял лично да разкаже на Тал. Предложил да дойде сам. Хората сенки нямало да влизат в лагера им.

Тал се съгласи и Мем се втурна обратно и изчезна във високата трева.

А бащата използва малкото оставащо му време да се подготви за срещата с блудния си син.

Когато се появи отново, Мем беше с човек, когото Тал разпозна моментално, но в същото време му бе чужд.

Мъжът имаше сините очи, заобленото чело и характерния стърчащ нос, отличителен белег за рода на Тал.

Косата му обаче беше различна, маса от черни, сплетени плътни опашки, а брадата му бе дълга и рошава, стърчеше във всички посоки и правеше лицето му да изглежда по-голямо, отколкото беше в действителност. Дрехите му също бяха различни. Хората от Клана на бизона предпочитаха гамаши и ризи от мека еленова кожа, съшити със сухожилия. Кек носеше груба кожа от северен елен, дрехата му беше от едно парче, стегнато на кръста от плетен колан. Копието му бе тежко и дебело, по-късо от онова, с което бе тръгнал преди толкова много години.

Беше станал един от тях.

Имаше история за разказване и Кек я разказа, без да се смущава от необичайното си завръщане. Отначало се запъваше на думите — знак, че дълго време не бе използвал родния си език. А когато се отпусна, предаде историята си с бързи и насечени изрази — чат, чат, чат, също като човек, отцепващ пластини от кремъчно ядро.

Онзи ден, преди много време.

Ловувал сам.

Дебнел кошута, а една мечка дебнела него.

Мечката го нападнала и започнала да го газии.

Запратила копието му надалеч.

Ножът му от бял кремък, изработен от Тал специално за него, спасил живота му. Пробол окото на мечката, то изтекло и животното избягало.

Кек останал да лежи ранен и кървящ. Завикал за помощ, а после заспал от изтощение.

Събудил се в лагера на хората сенки — впоследствие щял да научи, че те наричали себе си горските хора. Името, което използвали за Клана на бизона, било високите. Бил много слаб. В продължение на много месеци една млада жена се грижела за него, хранела го и мажела с кал раните му.

Научил езика им и разбрал, че отначало водачът им и останалите спорели дали да го убият или не. Болногледачката му била дъщеря на водача и тя го пазела от недоброжелатели.

Когато силите му донякъде се завърнали, водачът му предложил да остане и да ги научи на някои от уменията на високите; но можел и да си върви. Нямало да го убият. Жената била набита и не така красива

като жените от Клана на бизона, но той я обикнал. Освен това му било писнало да е вторият син на Тал.

Затова останал.

Нямали деца. Тя била безплодна, но той останал с нея и с горските хора, колкото и да били странни. Те не вярвали, че предците им са на небето. Умирали и толкоз. Не уважавали бизоните. За тях те били храна като всяко друго животно, само че по-трудна за убиване. Не пеели и не се смеели като някои от Клана на бизона. Не извайвали малки животни от кост или дърво. Правели чудесни брадви, но ножовете им били некачествени.

Разменили знания. Той ги научил как да правят копия като тези на Клана на бизона, те пък го научили как да заклещва северен елен и да го принуждава да се хвърли от скалите, без да е нужно да мята копието си.

Бил щастлив с тях и те станали негов клан.

Но сега водачът им имал сериозен проблем. Остарявал. Имал само дъщери и се боял, че ще умре без син. А когато най-сетне му се родило момче, бил радостен и кланът ликувал. Преди седмица обаче момчето се разболяло и състоянието му не се подобрявало. Кек разказал на водача за Тал и как той можел да лекува с растения. Разказал му за свещената пещера. Горските хора потеглили към лагера на високите. Кек искал да помоли Тал да излекува момчето.

Тал слушаше, като дъвчеше парче сушено еленско месо. Не беше в традициите им да допускат при себе си племе на хората сенки. Беше опасно. И предците със сигурност щяха да възразят.

Кек обаче го умоляваше и го наричаше мъдър баща. Изрази съжаление, че е останал да живее с другите. Каза, че те щели да оставят копията си, преди да влязат в лагера. Призоваваше го с цялото си сърце да излекува детето на водача.

Неандерталците влязоха в лагера бавно и подозрително, като си шепнеха на отсечения си неразбираем език. Гъстите вежди скриваха стрелкащите се очи. Бяха по-ниски от хората от Клана на бизона, но имаха невероятно силни ръце, подобни на сопи. Косите им бяха чорлави и неподредени, кремък не беше докосвал брадите им. Едрогърдите и широкоплещести жени оглеждаха по-високите и стройни жени от Клана на бизона с техните сплетени коси.

Тал беше подредил хората си в две редици с готови копия и кимна, когато хората сенки оставиха оръжията си на купчина, както бе обещано.

Водачът им излезе напред, държейки в ръцете си новородено, което не издаваше нито звук. Мъжът носеше великолепна огърлица от мечи зъби.

Кек превеждаше: „Аз съм Оса. Това е моят син. Излекувай го.“

Тал пристъпи напред и поиска да види момчето. Отметна кожената завивка и видя отпуснато безжизнено бебе на няколко месеца. Очите му бяха затворени, гладките му гърди се свиваха при всяко издишване. С позволението на бащата Тал докосна кожата — беше гореща и суха като стара кост. Видя, че червата му изпускат.

Пусна края на завивката. Тогава водачът свали огърлицата си и му я подаде.

Тал я прие и я сложи на врага си.

Щеше да опита да излекува новороденото.

Чрез Кек Тал заръча на неандерталците да се съберат на брега на реката и да чакат. После нареди на Мем да организира най-добрите копиеносци да ги държат под око, докато двамата с Тала излязат да намерят нужните растения. Когато се върнаха, носеха кесия с два вида кора, шепи сочни кръгли листа и жилави корени на гулия. Тала напълни един мях с вода от реката и Тал каза, че са готови да започнат.

Момчето беше много болно и Тал реши да го отнесе в най-дълбоката и най-свещена зала, където да го лекува. Щяха да са му нужни всичките му сили. Оса взе детето в яките си ръце и го последва в пещерата заедно с трима от клана си — яки като животни мъже, които изглежда наистина се страхуваха да навлязат в мрака само на светлината на лампата. Мем, Тала и един от племенниците на Тал представляваха Клана на бизона. Последният от групата беше Кек. Той трябваше да свърже двата свята и различните им езици.

Неандерталците извикаха, когато видяха изрисуваните стени. Сочеха и бърбореха. Кек заговори на гърления им език и се опита да ги успокои, като им показва, че може да докосне изображенията, без да се страхува, че ще бъде стъпкан или осакатен.

Нужно бе дълго увещаване преди посетителите да използват през прохода в Залата на растенията. Опасявайки се от капан, един от неандерталците настоя да мине последен. Събрани под украсения с

длани купол, всички замърмориха и замигаха към отпечатъците и заразглеждаха собствените си длани на светлината на горящата мас и хвойна.

По-голямата част от разнородната група зачака тук в напрегнато мълчание, разделени едни от други, доколкото позволяваше тясното пространство. Тал, Мем, Кек, водачът и един от хората му влязоха в десетата зала с момчето.

Тал незабавно започна да пее едно от старите изцелителни заклинания на майка си и се зае с приготвянето на лекарството. С дългия си кремъчен нож нарязва на малки парчета сочните листа и корените, след което остави ножа подпрян на стената. Събра растенията в каменната купа на майка си. Добави малко парчета кора, като преди това ги стри с грубите си длани. Накрая сипа прясна вода от меха. Разбърка и замачка сместа с ръце, докато не получи зелена каша, после наля още вода, за да може да се пие.

На трептящата светлина на лампите Тал постави детето в седнало положение, без да престава да припява, и накара баща му да отвори пресъхналите му устни, колкото да сипе малко от течността. Момчето се закашля и изплю. Тал изчака и му даде още малко. После още. Докато детето не изпи достатъчно количество.

После го положи на земята, увиха го в кожата и мъжете зачакаха около него — два вида, които деляха една земя, обединени от общия интерес да спасят мъничкото същество.

Тал припяваше часове наред.

Наложи се да донесат нови лампи.

През цялата нощ новините се предаваха на двата клана, събрали се недоверчиво от двете страни на отвора на пещерата. Тала излизаше и казваше на Клана на бизона, че детето стене, повръща и че накрая е заспало спокойно. Убоас даваше на внука си ивици сушено месо преди той да се втурне обратно вътре, за да бъде до баща си.

Когато в пещерата надникнаха първите лъчи на слънцето, детето сякаш се съживи. Повдигна само глава за глътка вода. Тал оповести, че ще напуснат пещерата, тъй като лекарството явно действаше. Бащата на детето изсумтя одобрително.

И тогава настъпи катастрофата.

Чу се влажно къркорене на черва, залата се изпълни с воня и детето изведнъж олекна почти двойно. Чу се високо хъхрене, след

което мъничкото тяло просто престана да диша.

Потресени, мъжете загледаха мълчаливо безжизненото дете.

Бащата коленичи и го разтrese, сякаш искаше да го събуди. Извика нещо и Кек му извика в отговор. По тона му Тал разбра, че синът му се мъчи да избегне бедствието.

Оса бавно се изправи. На слабата светлина на съскащите лампи хлътналите му очи бяха най-ярките неща в залата. Нададе смразяващ кръвта крясък от някакъв друг свят, смес от човешки вик и рев на звяр, толкова силен и отекващ, че всички останали замръзнаха вцепенени.

Макар да изглеждаше тромав и тежък, Оса се движеше с бързината на лъв. За миг каменната купа на Тал се озова в масивната му ръка. Нито Тал, нито някой друг успя да реагира. Тал видя тъмно размазано петно, когато неандерталецът замахна и стовари купата зад ухото му.

Светът за миг засия, сякаш слънцето бе слязло от небето и бе минало през всички зали, за да освети последната.

Тал беше паднал на четири крака на земята.

Чуваше викове някъде в далечината, съпроводени от звуците на забиващ се в плътта кремък, писъци и бойни крясъци.

Чуваше тупването на падащи тела, звука на смъртта.

Повдигна глава.

Човекът птица се извисяваше над него с гордо отворен клюн.

Ще се рея, помисли си той. Ще се рея завинаги.

Главата му бе твърде тежка, за да я държи изправена. Какво беше това на земята? Напрягна се да види на слабата светлина, през болката и мъглата в главата си.

Малкият костен бизон, паднал от кесията на колана му.

Посегна към него, докато в главата му се оформяха последните мисли.

Кланът на бизона.

Убоас.

Тала беше единственият, който излезе жив от пещерата. Именно той бе убил Оса, като блъсна главата му в стената. Кек бе поразен от собствения си брат, а Мем стана жертва на един от неандерталците. В тясното пространство мъжете се ръгаха, тъпчеха и изкормваха, докато от тях остана само кървава пихтия.

Ръката на Тала бе счупена, но не знаеше дали от удара, който бе нанесъл, или от нещо друго. Изтича на светло, като крещеше тревога. Тал бе мъртъв. Хората сенки го нападнали. Трябваше да отмъстят.

Бързо и брутално мъжете от Клана на бизона се нахвърлиха върху уплашените неандерталци. Тъй като те бяха принудени да оставят копията си в лагера, не след дълго всички те, всеки мъж, жена и дете бяха убити или хвърлени от високия корниз.

Бяха се наричали горските хора. Вече ги нямаше.

Сега Тала беше водачът. Церемонията можеше да почака. В разгара на кризата кланът просто го последва и започна да изпълнява заповедите му. А Убоас стоически пренебрегна собствената си мъка и побърза да приготви шина от дърво и сухожилия за ръката на внука си.

Всички мъртви и смазани бяха извлечени навън. С изключение на Тал. Тала нареди да отрежат ръката на мъртвото дете на Оса, преди да го изнесат. Един от мъжете използва ножа на Тал да отдели костите на пръстите от кървавата купчина, след което внимателно подпря кремъка на стената, както го беше оставил Тал. От костите на пръстите Тала щеше да си направи огърлица трофей, но в бързината една от фалангите беше изпусната и така и не стана част от украшението.

Неандерталците, живи или мъртви, бяха изхвърлени през корниза върху скалите, при събратята си. Лъвовете, мечките и ястребите щяха да пируват с останките им.

Внимателно свалиха телата на своите мъртви, за да ги погребат в меката почва до реката. Такъв беше обичаят им. Кланът зачака да чуе решението на Тала за Кек. От техния клан ли бе той, или от другите?

Той бе мой брат и е един от нас, заяви Тала. Затова трябваше да се отнесат с него като с член на Клана на бизона.

Решението на младия мъж бе прието добре и всички бяха уверени, че ще знае и как да почетат останките на досегашния им необикновен водач. Тала се оттегли в пещерата. Щеше да седи до мъртвия си баща, да пие от извисяващата вода и след това щеше да оповести какво да се направи.

Слънцето клонеше към залез, когато кланът приключи с въвеждането на ред в своя свят. После всички се изкачиха отново по скалите и зачакаха около входа на пещерата.

Тала се появи и им заговори ясно и решително, като размахваше здравата си ръка, за да подчертае думите си. Беше летял със стадото

бизони и бе видял в далечината как човекът птица влиза в пещерата и изчезва.

Имаше отговор.

Тал щеше да остане в Залата на растенията, в създаденото от него свещено място. Извисяващата купа щеше да остане с него. Също и бизонът. И най-добрият му кремъчен нож. Човекът птица щеше да му прави компания. Никой вече нямаше да влиза в залата.

Докато останалите предци живееха около лагерните си огньове на небето, великият Тал завинаги щеше да остане в изрисуваната си пещера.

30.

Вторник следобед

До вечерята с Исак оставаха още няколко часа. Люк лежеше в леглото със затоплен от компютъра корем, готов да се оттегли в убежището на забравата. Кутията с входящите съобщения се взираше в него. Люк се колебаеше дали да не затвори капака на лаптопа и да се унесе в сън.

Вместо това щракна върху имейла от Марго.

Така или иначе трябваше да го направи, така че защо не още сега? Да поеме горчилката със сладкото, да зърне последната щастлива интерлюдия в един живот. Съобщението бе озаглавено просто СНИМКИТЕ НА ЮГ. Пое треперливо дъх и разкъсван от емоции, щракна върху приложените файлове.

Дузината изображения се свалиха едно след друго от мрежата на твърдия диск.

Прегледа всяко едно.

Снимки на Люк, Сара и Одил, разхождащи се из Дом.

Снимки на масата в ресторанта — Сара и Люк, ухиленият Юг, прегърнал през рамо Одил и отпуснал небрежно длан върху гърдите ѝ.

После групова снимка на четиримата, направена от сервитьора, заедно със специалните десерти на заведението. Човек можеше почти да чуе смеха.

В края на списъка имаше още една снимка.

Впери поглед в нея. Не пасваше на останалите — наличието ѝ бе неуместно.

Щракна, за да я отвори на пълен екран.

„Какво е това, по дяволите?“

Маслена картина на жълта стена. Млад мъж, може би от епохата на Ренесанса, седнал и взиращ се с подозрение в художника. Лицето му бе издължено и женствено, косата се спускаше до раменете. Носеше черна мека шапка и бяла риза с невъзможно бухнали ръкави, а

най-поразителна бе наметката му от напръскана с черни петънца леопардова кожа.

Какво правеше това нещо в мобилния телефон на Юг? Да не би някой да е използвал камерата след смъртта му? Кой би занесъл телефона на един мъртъв човек в музея, за да снима картина?

„Чакай! Виж датата и часа!“

Часът беше отбелязан с ярки дигитални цифри — 23,53.

Какво му беше казал онзи жандарм на мястото на катастрофата?

Не е стигнал до селото. Ако е напуснал лагера в единайсет и трийсет, инцидентът би трябвало да е станал не по-късно от единайсет и четирийсет.

Люк вече седеше на ръба на леглото и прокарваше отново и отново пръсти през косата си, сякаш статичното електричество можеше да задейства още синапси в мозъка му.

„23,53! Тринайсет минути след като е трябвало да е мъртъв, Юг е направил снимка на картина!“

Сети се за друг разговор, думите изпълниха съзнанието му със стряскаща яснота — информация, която мозъкът му явно беше отбелязал като евентуално нужна за в бъдеще.

На празненството по случай откриването на разкопките мосю Телифер, председателят на общинския съвет на Перигьо, дърдореше за местните легенди.

Съпротивата ударила главната линия недалеч от Руак и се измъкнала с цялото богатство, което било предназначено лично за Ѓоринг — някъде около сто милиона евро по сегашни цени, както и с някои прочути картини, сред които уж бил и „Портрет на млад мъж“ на Рафаело. Част от нагабеното стигнало до Дьо Гол в Алжир и несъмнено, че е било използвано добре, но голяма част от парите и произведенията на изкуството просто се стопили. Никой повече не видял картината на Рафаело.

Люк вече дишаше тежко, сякаш току-що бе завършил анаеробен спринт и тялото му жадно се опитваше да си възстанови нужните количества кислород.

Влезе в „Гугъл. Изображения“ и въведе „Портрет на млад мъж от Рафаело“.

И я откри. Същата картина на страницата на сайт, посветен на откриването на заграбено изкуство.

Отдолу пишеше: ШЕДЬОВЪРЪТ ОСТАВА В НЕИЗВЕСТНОСТ.

Люк знаеше как да се оправя в музеите, а освен това обичаше всичко, свързано с тях. При нормални обстоятелства щеше да се наслади на изживяването от откриването на нов музей, особено ако се намира в очарователен хотел от деветнайсети век, кацнал на живописно хълмче на брега на Марна.

Щеше да види леко едва доловимата миризма на плесен в изложбените зали и да бъде пленен от затворените за посетители хранилища. Музеят на Националната съпротива в Шампини сюр Марн имаше доста по-късна колекция в сравнение с обичайните му интереси, но всички музеи имаха обща, създаваща удоволствие атмосфера.

Този момент от живота му обаче не беше нормален и той нахълта вътре почти без да забелязва обстановката.

— Професор Симар, за мосю Руби — задъхано каза той на будката за билети и нервно закрачи напред-назад, докато служителят набираще номера.

Бяха разговаряли преди по-малко от час. Люк се добра до уредника след френетична серия телефонни обаждания, които го прехвърляха от музей на музей и от архив на архив из цяла Франция. Искането му бе доста специфично, което помагаше, но все попадеше на задънени улици, докато някаква възрастна дама от музея на Съпротивата „Анри Кюил“ в Корез не прояви съчувствие и спомена, че в Шампини сюр Марн били изпратени за каталогизиране и съхранение трийсет кутии архивни материали, свързани с интересувания го въпрос.

За щастие, Шампини сюр Марн се намираше само на някакви си дванайсет километра от центъра на Париж.

Макс Руби се оказа очарователен тип, в много отношения по-възрастна версия на Юг и Люк трябваше да положи усилия, за да се освободи от обзелите го емоции. Уредникът беше повече от щастлив да покаже професионална солидарност от страна на един музей към друг и бе предоставил ограничения си екип на разположение на Люк. Така той получи отделна маса в архивния отдел и една грозновата млада жена на име Шантел започна да му носи съответните картонени кутии.

— Добре — каза той, — търсим някакви материали за нападение на Съпротивата срещу германски влак в околностите на Руак в Дордон

през лятото на четирийсет и четвърта. Влакът е превозвал много пари в брой и може би произведения на изкуството. Има ли някакъв индекс?

— Точно затова изпратиха архивите тук, но за съжаление, индексът все още не е готов. Няма да ми навреди, ако прелистя материалите. Това ще ми помогне за по-нататък — отговори тя.

Заровиха се в архивите. Докато прехвърляха различни паметни бележки, дневници, изрезки от вестници, черно-бели фотографии и лични бележки, Шантел му разказа как е научила за заемния музей.

Анри Кюил бил важен политик след войната, активен участник в Съпротивата в района на Корез по време на окупацията. След смъртта му семейството дарило дома му на държавата с цел да се увековечи паметта за дейността на Съпротивата в района и през 1982 г. Митеран и Ширак присъствали на откриването на музея. Семейните архиви послужили като основа на сбирката, но през годините музеят се разраснал благодарение на материалите и даренията от други местни архиви и семейни ценности.

Напредваха бавно. Люк беше впечатлен от педантичността, с която Съпротивата е документирала дейността си. Било от гордост или заради военното чувство за дисциплина, някои от местните дейтели бяха писали пространно за плановете и резултатите — както се оказало впоследствие, за идните поколения.

В първите двајсет кутии нямаше нито едно съобщение за нападението при Руак. Шантел преглеждаше кутия 21, а Люк претърсваше кутия 22, когато тя обяви:

— Това изглежда обещаващо! — и му подаде папките.

Беше някакъв бележник с печат от реалната гимназия на Перигьо от 1991 г. Някакъв ученик явно беше работил по проект върху войната и бе интервюирал местен боец от Съпротивата. Мъжът на име Клод Бенестеб, който наближавал седемдесетте по времето на интервюто, разказал за нападението срещу германски влак на около километър и половина от гара Лез Ейзи. Още от самото начало историята звучеше като акцията, която издирваше Люк. Започна да чете устния разказ на Бенестеб, докато Шантел се зае със следващата кутия.

Бях едва седемнайсетгодишен по онова време, но вече бях същински мъж, голям авантюрист. Всъщност, войната се погрижи детството ми да не завърши нормално. Всички фриволни неща, които вършат днешните младежи, си останаха чужди за мен. Нямаше игри

и купони. Вярно, имаше романтика и дори по някое бурно забавление, но то бе в контекста на останалите неща, нали разбирате, в контекста на борбата за оцеляване и свобода. Никога не знаехме дали ще има утре. Ако не си се подготвил добре за мисията, швабата можеше да те спипа в тълпата и да те вземе за заложник или да те застреля за едно или друго.

Не очаквахме да оцелеем при нападението срещу влака през юни 1944 г. Знаехме, че ударът е важен. Някъде около две седмици преди това получихме информация от един банков служител в Лион, че от основния клон на Парижката банка в Лион ще бъдат изпратени за Бордо и оттам за Берлин голяма сума пари в брой и заграбени от нацистите ценности. Разбрахме, че влакът, състоящ се от шест товарни вагона, ще бъде претъпкан догоре, така че трябваше да бъдем готови да се измъкнем с целия товар, в случай че успеем. Беше ни съобщено, че два вагона ще съдържат само произведения на изкуството и картини, заграбени в Полша и предназначени лично за Гьоринг, който искал най-добрите шедьоври за себе си.

Операцията наистина беше голяма. Маките, както знаеш, бяха, меко казано, разнородна шайка. Вярно, имаше централна координация до известна степен от страна на Дьо Гол и хората му в Алжир, но Съпротивата беше преди всичко местна работа и маките действаха на своя глава. И не е нужно да споменавам, че отделните банди не се обичаха особено. Имаше десни националисти, комунисти, анархисти, всякакви. Моята група, която имаше кодово име Отряд 46, действаше в района на Новик. Ние просто мразехме швабите. Това беше философията ни. Но за онази работа с влака се наложи около половин дузина банди да работят заедно. Имахме нужда от стотина души, много камиони, експлозиви и картечници. Мястото на атаката беше между Лез Ейзи и Руак, така че трябваше да включим и маките от Руак, Отряд 70, ако не се лъжа, макар че никой им нямаше доверие. Маскираха се под знамето на Съпротивата, но всички знаеха, че действаха само за себе си. Те бяха може би най-големите крадци във Франция след нацистите. И бяха много жестоки. Не се задоволяваха просто да убиват швабите. Разкъсваха ги на парчета, ако им се удадеше възможност.

Обикновено се случваше нещата здравата да се прецакат и доста хора да пострадат или да се простят с живота си, но през

вечерта на 26 юли 1944 г. всичко мина като по вода. Може би швабите се бяха направили на много умни и бяха решили, че прекалено много охрана ще привлече внимание, но влакът беше слабо охраняван. Точно в 19,38 атакувахме от всички страни, взривихме релсите и локомотивът дерайлира. Немските войници бързо бяха изклани. Така и не успях да стрелям, толкова бързо приключи всичко. Охраната от Парижката банка, които бяха французи, предадоха пистолетите си на нашия командир, който изстреля по няколко патрона и им ги върна, за да могат да кажат, че са оказали съпротива. До 20,30 влакът беше разтоварен. Всички се бяхме подредили във верига от релсите до пътя и предавахме торби с пари и сандъци с произведения на изкуството, които бяха натоварени на камионите.

Едва години по-късно научих, че в онзи влак имало богатство на стойност десетки милиони съвременни франкове. Колко от това е стигнало до Андре Малро и Шарл дьо Гол? Нямам представа, но се говори, че милиони франкове и доста произведения на изкуството така и не излезли от Руак. Кой знае дали е истина. Знам само, че беше доста добра вечер за Съпротивата и за самия мен. Помня, че се напих здравата и си изкарах чудесно.

Люк прегледа останалото, но не намери нищо интересно. За картината на Рафаело не се споменавахе нито дума. Откриването на реална връзка с Руак обаче го окуражи да продължи с останалите кутии.

Късно следобед Шантел излезе да донесе кафе. Флуоресцентното осветление вече бе по-ярко от светлината отвън. Оставаха само още две кутии и след като приключеше, щеше да вземе такси до Париж и да се види с Исак. Кутия 29 съдържаше предимно фотоархив, стотици лъскави снимки, отпечатани върху тежката хартия от онова време. Прегледа ги набързо, сякаш раздаваше карти за игра и точно когато момичето се върна в кафето, видя снимка, на чието бяло поле беше изписано на ръка ГЕН. ДЪО ГОЛ ПОЗДРАВЯВА ПАРТИЗАНСКИЯ ОТРЯД НА РУАК, 1949 Г.

Дьо Гол се извисяваше над останалите. Беше облечен в тъмен костюм, присвил очи от слънцето, което се намираше някъде зад фотографа. Зад него селското кафене изглеждаше по същия начин като сега. Около него имаше шестима души, петима мъже и една жена. Генералът се ръкуваше с най-възрастния мъж.

Погледът на Люк моментално беше привлечен от него. А после се премести към един млад мъж и към жената.

— Кафе? — попита Шантел.

Люк не можеше да отговори.

Защото Шантел беше изчезнала.

Помещението също се бе изпарило.

Съществуваше само той и фотографията. Нищо друго.

Възрастният мъж поразително приличаше на кмета Боне. Младежът — на Жак Боне. А жената бе копие на Одил Боне.

Продължи да се взира в снимката, местейки поглед от едно лице на друго.

Поклати объркано глава. Приликата бе невероятна.

Париж сияеше в здрача. Люк мерна Айфеловата кула в далечината. Заради натовареното движение едва му стигна времето да се върне в хотела преди Исак да дойде да го вземе, но му се искаше да не си бяха уговаряли среща.

Имаше да премисля много неща, да анализира факти, да събира парчета от пъзела. Не му беше до празни приказки. Предпочиташе да остане в стаята си с ясна глава и лист хартия. На следващия ден щеше да се срещне с полковник Тука. Искаше да му представи свързана теория, а не да дрънка като побъркан. Искаше да се прибере у дома. Ако не беше изпуснал последния влак, би предпочел да пътува през нощта.

Трябваше да отмени срещата.

Звънна на Исак.

— Ти какво, да не си телепат? — възкликна Исак. — Тъкмо работя върху превода.

— Вече го направи. Какво имаш предвид? — попита Люк.

— Върху новия текст! — съобщи развълнувано Исак. — Белгиецът здравата е порботил. Готов е! Марго ми препрати имейла му преди час. Исах да завърша превода преди вечерята.

— Като стана дума за вечерята, имаш ли нещо против да я отложим? Възникна спешна работа.

— Няма проблем. А превода?

— В момента съм в някакво задръстване. Можеш ли да ми го прочетеш по телефона? Ако обичаш?

— Както кажеш, Люк. Да започваме.

— Благодаря ти. А, и преди да си започнал, каква е последната ключова дума?

— Точно това ме развълнува най-много. Тази думичка разтуптява сърцето на всеки медиевист. ТАМПЛИЕРИ.

31.

Руак, 1307 г.

Бернар от Клерво бе мъртъв от много време, но не минаваше нито ден без някой в манастира Руак да не мисли за него или да не спомене името му, за да подчертае някоя мисъл или да подсили молитвата си.

Бернар пое последния си дъх през 1153 г. на шейсет и три годишна възраст и бе канонизиран за почти рекордно кратко време — през 1174 г. папа Александър III го направи св. Бернар. Неимоверната чест изпълни с трепет и същевременно натъжи брат му Бартомио, на когото все още му бе трудно да живее в свят без авторитетното присъствие на Бернар.

По случай канонизирането Бартомио замина за Клерво с Нивар, вече единственият му останал жив брат, за да се помоли на гроба на Бернар. Направиха го с безпокойство. Възможно ли бе някой от съвременниците на Бернар да е останал жив и да ги помни? Щяха ли да разкрият тайната им?

Не им се вярваше, но в случай че някой стар монах ги погледнеше подозрително или се опитахе да ги заговори, решиха да стоят настрана от всички и да скрият лицата си под качулките, за да останат анонимни.

Едва ли биха се зарадвали на разговор от сорта на:

— Добри монаси, много напомняте на стареца за братята на свети Бернар! Срегнах се с тях на времето, преди много години.

— Определено не бихме могли да сме същите, братко.

— Не, как бихте могли? Сигурно вече са мъртви или ако не са, трябва да карат осмото си десетилетие!

— А ние, както виждаш, сме млади.

— Да, да бъдеш отново млад. Колко чудесно би било! Но все пак ти, брате, си копие на Бартомио, а ти, братко — на Нивар. Старият ми ум сигурно ми погажда номера.

— Хайде да отидем на сянка, братко. Ще ти донесем малко ейл.

— Благодаря ви. Как казахте, че ви бяха имената?

Не, определено не можеха да допуснат подобен разговор.

Тайната им се пазеше строго. Никой извън ограниченото пространство на Руак не знаеше за нея. През годините манастирът започна да се затваря все повече в себе си, превърна се в недостъпен остров. Отчасти това се дължеше на доктриналното обръщане към цистерцианството, отдавайки почит на учението и на роднинските връзки с все така влиятелния Бернар. Външният свят криеше само изкушения и грях. Бернар учеше, че добрата монашеска общност се нуждае единствено от потта на членовете ѝ, за да задоволи земните си нужди, и от молитвите към Христос и Дева Мария за спасяването на душите. Но освен тези предписания монасите от Руак все повече се разминаваха във времето с мирските си събратя от селото и поради това трябваше да се уединят.

Веднъж, понякога два пъти седмично, те варяха своя чай на просветлението и се оттегляха в килиите си, а ако вечерта беше хубава, предпочитаха постелята от папрат под някой клонест дъб. Там се отнасяха на някакво друго място, в друго време, на друго ниво, на което, както твърдо вярваха, се намираха по-близо до Бог.

Известно време Бартомио се боеше от враждебността на Бернар. Все още чуваше ясно отдавна произнесените думи: „Дяволът ни навести снощи. Да не би да се съмняваш в това?“

И беше размахал обвинително пръст: „Порочно! Порочно!“

Бернар бе изключително образован човек, много повече от него. Двамата с Абелар дележаха честта да бъдат най-интелигентните мъже, които бе срещал през живота си. Дори папите се обръщаха към светия му брат, за да решат спорни въпроси. Кралете също. Но специално по този въпрос Бартомио в крайна сметка се бе убедил, че той е правият, а Бернар е проявил късогледство.

Чаят по абсолютно никакъв начин не лиши Бартомио от любовта му към Христос. Нито пък прекърши решимостта му да се моли и да работи за постигането на духовна чистота. Тъкмо обратното, той увеличаваше физическата и духовната му жизненост. Всяка сутрин се будеше от звука на камбаните с любов в сърцето си. И събратята му понасяха негодите на смутните времена стоически, приемайки наравно зло и добро, полагайки усилия да не се нараняват един друг.

Двамата с лечителя и билкар Жан проповядваха качествата на чая сред монасите и скоро той се използваше от всички като ободряващ тялото еликсир и колесница за духа. Монасите не говореха открито за личните си преживявания, но когато се приготвяха големите дози чай, те с готовност се нареждаха за дажбите си. Дори абатът подаваше бокала си, преди да побърза да се уедини в покоите си.

Годините се изнизваха и Бартомио и останалите започнаха да осъзнават нещо — отначало смътно, но после все по-ясно и неоспоримо. Брадите им си оставаха черни или кафяви, мускулите си бяха все така стегнати, очите им не отслабваха. Колкото до деликатния въпрос, слабините им запазваха жизнената потентност на младостта въпреки дадените клетви за целомъдрие.

От време на време монасите бяха принудени да общуват с външни хора или се случваше да се срещнат с някой селянин от Руак. Именно при тези срещи най-сетне дойде откровението. Времето вземаше своето от другите, но сякаш подминаваше монасите.

Хората извън манастира старееха.

Но не и монасите.

Причината бе в чая, нямаше място за съмнение.

Той се превърна в ревниво пазена тайна. Нищо добро нямаше да излезе, ако я разкриеха на външни хора. Времената бяха неспокойни и обвиненията в ерес се повдигаха с лекота. Вярно, имаше слухове. Винаги имаше слухове за тайните дела, вършени зад стените на манастира. Живеещите наблизо селяни шепнеха обикновено за разврат, пианство и други подобни пороци, от време на време се говореше дори за черни магии. И вярно, имаше слухове и за монаси, които сякаш никога не умирали, но те си оставаха само такива — слухове.

Затова монасите се спотаиха, а когато това бе невъзможно като в случая, когато някои трябваше да пътуват до приората „Сен Марсел“, за да бдят над умирация Пиер Абелар, те криеха лицата си, доколкото можеха. На смъртния одър на Абелар Бартомио бе принуден заради любовта и уважението към брат си Бернар да разкрие тайната, но само и единствено на него.

Бернар отново се вбеси и се обяви категорично против чая и начина, по който той нарушаваше законите на природата. Но заради единствените си оцелели братя се закле да отнесе тайната в гроба, стига Бартомио и Нивар никога повече да не се мяркат пред очите му.

Така бе сключена мъчителната сделка. Тогава Бартомио видя Бернар за последен път.

Нивар, най-младият от шестимата братя от Фонтен, пристигна в Руак при Бартомио по едно странно стечение на обстоятелствата. По традиция в семейството имаше два пътя, по които можеше да се тръгне — на духовенството или на меча. Отначало той не избра нито едното, нито другото.

Двама от братята, Жерар и Ги, се биеха за краля. Останалите — Бернар, Бартомио и Андре — бяха облекли расото. Андре умря млад, повален от шарка през първата сурова зима в Клерво. Жерар и Ги напуснаха кралската войска и отидоха в Клерво след основаването на манастира. Те облякоха расото, но воинският дух така и не ги напусна. Затова бе съвсем естествено след събора в Троа през 1128 г. те да станат рицари на Църквата. И когато започна Вторият кръстоносен поход, двамата надянаха белите мантии с червените кръстове и участваха с другите тамплиери в злочестия поход срещу Дамаск. Там паднаха под смъртоносната градушка от стрели, пуснати от стрелците на Нур ад-Дин, и се изгубиха в кървавото меле.

На младини Нивар бе благочестив и се надяваше да последва прочутия си брат Бернар от Клерво, но това бе преди да срещне една млада жена от Фонтен. Ан беше от простолюдието, дъщеря на касапин. Баща му беше вбесен, но Нивар бе тъй поразен от съблазнителното весело момиче, че когато не беше с него, не можеше нито да яде, нито да спи, нито да се моли от сърце. Накрая той заряза благородните традиции на семейството и се ожени за нея. Лишен от щедростта на баща си, той стана скромнен търговец и ученик на тъст си в пълната с карантия касапница недалеч от пазара.

Трите години щастие бяха заличени от дошлата във Фонтен чума, която отне жена му и новороденото им дете. Нивар се превърна в обезверен скитник, пияница и странстващ касапин. Накрая се озова в безбожната мъгла на Руан, където през 1120 г. в една воняща на пикня таверна научи, че търсят касапин за един новопостроен кораб. Наричаше се „Белият кораб“, най-големият плавателен съд, построяван някога във Франция. Смятаха го за толкова надежден и здрав, че в една спокойна ноемврийска вечер отплава от Барфлъор, натоварен с най-скъпоценния от всички товари. На борда бе Уилям Аделин,

единственият законен син на английския крал Хенри I, заедно с голяма свита английски благородници.

Бяха допуснати грешки в управлението. Или може би бе саботаж? Така и не се разбра. Недалеч от пристанището се натъкнаха на подводна скала, която разкъса корпуса. Корабът потъна бързо. Нивар се намираше дълбоко в трюма, облечен в овчите кожи на касапин и подкрепен от солидно количество вино по случай първото си плаване. Чу трясъка на разбито дърво, писъците на екипажа, рева на нахлуващата вода, а в следващия миг корабът беше изчезнал и той бе сам в черното море, останал на повърхността благодарение на кожените мехове. На следващата сутрин една рибарска гемия го прибра на борда си. Оказа се единственият оцелял. Над сто души загинаха. Наследникът на английския трон изчезна.

Защо именно той бе спасен?

Въпросът обърка Нивар, не му даваше покой, накара го да зареже пиенето и отново да се обърне към Бог. Срамът от прегрешенията на младини не му позволяваше да отиде при Бернар в Клерво. Как би могъл да обясни живота и избора си на един толкова суров човек? Затова потърси по-снизходителния климат на Руак, където Бартомио го посрещна с отворени обятия.

— Ти си мой брат по кръв и в Христа! — заяви той. — Пък и ще ни бъде от полза монах, който може да заколи прасе както подобава!

Минаха години. Нивар стана страстен почитател на чая и наред с останалите се надлъгваше с времето.

Монасите от Руак научиха, че макар да бе способна на много неща, тяхната отвара не ги правеше неуязвими. Тя не предлагаше защита срещу бичовете на времето — бялата чума (само да си спомним за горкия Абелар), черната чума, шарката. Телата също така можеха да бъдат пречупвани и смазвани. Лечителят Жан падна от мулето си и си счупи врата. Около случая се вдигна шум. Колкото и скандално да беше, в инцидента бе забъркана жена.

Но въпреки злите номера на дявола, повечето братя живееха, живееха и живееха.

Бе много иронично, че едно от най-прочутите действия на Бернар, което щеше да отекне в историята, доведе до гибелта на Бартомио и Нивар.

През 1118 г. дребният благородник от Шампан Юг дьо Пейен пристигнал в Йерусалим с малка група мъже и предложил услугите и меча си на трона на Бодуен II. С благословията на краля в продължение на десет години той защитавал християнските поклонници при посещенията им на Храмовия хълм. После, през 1128 г., Дьо Пейен писал на Бернар, най-влиятелния човек в Църквата и сияещата звезда на монашеството, с молба да подкрепи усилията му и да създаде орден на свети рицари, които да се бият за Йерусалим и християнството.

Бернар прие с готовност идеята и написа трактата си „De Laudibus Novae Militiae“^[1], в който пламенно защити пред Рим идеята за свети воители. На църковния събор в Троя, провеждан в неговата територия Шампан, той се домогваше с все сили до одобрението на новото начинание и папа Иннокентий III официално прие основаването на Ордена на бедните рицари на Христа и Соломоновия храм.

Така се родиха тамплиерите.

Някои от първите рицари, присъединили се към Юг дьо Пейен, бяха кръвни роднини на Бернар. Сред тях бе вуйчо му Андре дьо Монбар, както и братята му Жерар и Ги. Редица благородници от Шампан положили клетвата. И от момента на зачеването си тамплиерите почитаха Бернар и тяхната привързаност си остана неизменна — чак до съдбовната 1307 г.

Под влиятелния патронаж на Бернар тамплиерите получиха дарове от благородниците, които да помогнат на светата им мисия — пари, земи, синове. Рицарите можеха да прекосяват свободно границите. Не плащаха данъци. Бяха независими от всякакви власти и се подчиняваха единствено на папата.

Макар да не успяха да постигнат значителна победа по времето на Бернар и претърпяха позорно поражение при Дамаск по време на Втория кръстоносен поход, през следващите години преживяха разцвет. През 1177 г. петстотин тамплиери помогнаха за разгрома на двайсет-хилядната армия на Саладин в битката при Мюнгисар. Един от тези рицари бе Нивар от Фонтен, монах от Руак и човек, на когото другарите му можеха да разчитат, че ще заколи както трябва коза или камила.

Репутацията на тамплиерите бе защитена и през следващото столетие богатствата им продължаваха да се трупат. Чрез коварната

смес от дарения и търговски операции влиянието им се увеличи неимоверно. Владееха огромни площи земя в Близкия изток и Европа, внасяха и изнасяха стоки из целия християнски свят, издигаха църкви и замъци, притежаваха свой собствен флот.

И тогава дойде неизбежното — защото всяко нещо, което се издига, рано или късно трябва да падне.

Тамплиерите продължаваха да бъдат независими от владетелите, превърнаха се в държава в държавата и от тях започнаха да се страхуват и да ги презират. Когато животното е ранено, хищниците не закъсняват да му се нахвърлят. През годините тамплиерите получиха доста рани. Понесоха военни неуспехи в Светите земи. Йерусалим беше изгубен. Оттеглиха се в Кипър, последната им твърдина в Близкия изток. Но Кипър също беше изгубен. Престижът им посърна и господарите на земята, които бяха силни противници, се приготвиха да нанесат смъртоносния удар.

Френският крал Филип Хубави таеше от години ненавист към ордена, тъй като на младини бе поискал да постъпи в редиците му, но бе отхвърлен. Освен това беше натрупал огромни дългове към тамплиерите и нямаше намерение да ги плати. Кралят атакува.

Църквата негодуваше срещу тяхното верую, което им позволяваше да се молят направо на Бог без необходимостта от посредници. Папата атакува.

Крал Филип и папа Климент, които действаха съвместно, обвиниха тамплиерите във всички най-отвратителни престъпления. Отричали се от Христа, извършвали ритуални убийства и дори почитали някакъв идол — брадата глава на име Бафомет. Разпращаха се заповеди, свикваха се войници.

Капанът щракна.

През година 1307, месец октомври, хората на краля нанесоха мащабен координиран удар. Беше петък, тринайсети — дата, която завинаги щеше да се свързва със зла поличба.

В Париж арестуваха великия магистър на тамплиерите Жак дьо Моле заедно с още шейсет рицари. Из цяла Франция и Европа бяха задържани хиляди рицари и техни сподвижници. Последва оргия от мъчения и изтръгнати насила признания. Къде е скрито огромното им богатство? Къде е флотът им, който доскоро бе хвърлил котва в Ла Рошел?

В Руак удариха по пладне, точно когато монасите излизаха от църквата след шестия час. Отряд войници, водени от дребен заядлив капитан с отвратителен дъх на име Гаяр дьо Шарне, нахлу през портата и обкръжи всички братя.

— Това е тамплиерски дом! — изрева той. — По заповед на краля и на папа Климент всички рицари на ордена трябва да се предадат, а парите и съкровищата им да бъдат конфискувани.

— Добри господине, това не е тамплиерски дом — заяви абатът, висок мъж с остра брада. — Ние сме скромни цистерциански манастир, както много добре знаете.

— Бернар от Клерво е основал това място! — извика капитанът. — Именно неговата противна ръка създаде тамплиерите. Всеизвестно е, че през годините манастирът е бил пристан за рицарите и техните симпатизанти.

— Противна ръка? — чу се глас от задните редици. — Да не би да казваш, че нашият почитан свети Бернар има противна ръка?

Бартомио се опита да сграбчи робата на Нивар и да му попречи да излезе напред, но бе късно.

— Кой каза това? — изкрещя капитанът.

— Аз.

Нивар решително излезе напред. Бартомио потисна желанието да се спотаи и последва брат си.

Капитанът видя двама стари монаси пред себе си. Посочи с пръст Нивар.

— Ти ли?

— Заповядвам ти да си върнеш назад отвратителните думи за свети Бернар — с непоколебим глас изрече Нивар.

— Кой си ти, че да ми заповядваш, старче?

— Аз съм Нивар от Фонтен, рицар тамплиер, защитник на Йерусалим.

— Рицар тамплиер! — възкликна капитанът. — Приличаш на глухия ми дядо!

Кралските войници избухнаха в смях.

Нивар се наежи. Бартомио видя как гневът превръща лицето му в камък. Беше безпомощен да предотврати случилото се след това, както не можеше и да попречи на твърдоглавия Нивар да направи каквото беше замислил през дългия си и шарен живот. Бартомио винаги бе

доволен да остане между манастирските стени, но Нивар бе неукротим авантюрист, често се случваше да напълни сандъка си със запаси от чая на просветлението и да изчезва за дълги периоди от време.

Нивар бавно тръгна напред и спря достатъчно близо, за да долови вонята от развалените зъби на капитана. Войникът предпазливо му се ухили, без да е сигурен какъв ще е следващият му ход.

Нивар го зашлеви изненадващо силно с опакото на дланта си. Капитанът усети вкуса на собствената си кръв по устните си.

Появи се оголен меч.

Абатът и Бартомио се втурнаха да дръпнат Нивар назад, но бе твърде късно.

Чу се противният мляскащ звук на пронизана плът.

Капитанът изглеждаше изненадан от собствените си действия. Нямаше намерение да убива стар монах, но кървавият меч беше в ръката му, а окаеният волнодумец бе рухнал на колене, притиснал корема си, взираше се в небето и мълвеше последните си думи:

— Бернар. Братко.

В яростта си капитанът заповяда да претърсят из основи целия манастир. Конфискуваха сребърни бокали и свещници. Откъртиха дъски от пода, за да търсят под тях скрито тамплиерско съкровище. Монасите бяха обсипани с груби обиди и ги подритваха като кучета.

В лечебницата брат Мишел трепереше като уплашен заек, докато войниците преобръщаха легла и ровеха по лавиците. Беше работил безброй десетилетия като помощник на Жан и след като древният монах срещна преждевременната си смърт под мулето, най-сетне бе издигнат до поста манастирски лечител. Сто и петдесет години са дълъг срок да чакаш подобряване на положението си, мусеше се той по време на повишението.

Мишел се опита да предположи войниците, като им показва къде се намира едно хубаво разпятие с инкрустирани скъпоценни камъни и сребърен бокал, принадлежал на бившия му учител, и когато натрапниците си тръгнаха, Мишел се тръшна задъхан на едно от леглата.

След като войниците останаха без сили от търсене, капитанът обяви, че ще докладва на кралския съвет. Абатът на Руак трябвало да дойде с тях и никакви протести от страна на монасите нямало да променят решението му. Щяло да има разследване, можели да бъдат

сигурни в това. Ако онзи Нивар наистина е бил тамплиер на младини, щели да платят далеч по-голяма цена от тази, която войниците бяха събрали днес.

На Бартомио не му позволиха да докосне мъртвия си брат, докато войниците не си заминаха. Едва тогава той седна до него, положи главата му в скута си и погали сивите му кичури.

— Сбогом, братко, приятелю мой — прошепна през сълзи. — Бяхме братя двеста и дваисет години. Колцина могат да кажат подобно нещо? Боя се, че скоро ще дойда при теб. Моля се да се видим в рай.

През следващите седмици случайните посетители на манастира разказваха едни и същи истории. Из цяла Франция тамплиерите били подлагани на мъчения и горени на клади. Вилнеела същинска оргия на насилие. Тамплиерските сгради и земи били конфискувани. Никой заподозрян във връзка с ордена не можел да се надява на снизхождение.

Бартомио никога не се бе молил по-страстно през всичките си двеста и дваисет години живот. За външния свят той приличаше на човек в шестото, може би седмото си десетилетие. И в същото време си личеше, че във вените му има още много живот. Но той знаеше, че това ще бъде последната му година. Папата бе открил подразделение на Инквизицията в Бордо и разказите за човешки факли се ширеха из провинцията. Дойде вест, че и техният абат бил прекършен и изгорен.

Какво да прави? Ако манастирът бъде завладян, ако монасите станат мъченици заради верността си към Бернар, какво ще стане с тяхната тайна? Трябва ли тя да умре с тях? Или да бъде запазена за бъдещето? Не бе останал никой по-мъдър от него. Жан отдавна бе мъртъв. Нивар бе мъртъв. Абатът бе мъртъв. Трябваше да разчита на собствения си ум.

През множеството десетилетия бе натрупал доста умения, и най-вече като писар и книговец. След дълга и мъчителна молитва Бартомио твърдо реши да използва наученото. Не беше той онзи, който да решава съдбата на голямата им тайна. Бог трябваше да реши. А той щеше да бъде Негов смирен писар. Щеше да запише историята на пещерата и чая на просветлението. В бъдеще някой щеше да намери написаното. Или пък не. Всичко зависеше от Божията воля.

За да не попадне в ръцете на инквизиторите, реши да потули текста в коварен и хитроумен код, разработен от Жан години по-рано, с

него лечителят криеше билкарските си рецепти от любопитни очи. Ако ръкописът бъде намерен от хора, на които Бог е решил да разкрие съдържанието му, Той ще ги просветли и ще вдигне булото на шифъра от очите им. Бартомио щеше да бъде мъртъв и погребан, делото му — завършено.

Захвана се за работа.

Пишеше ръкописа си на светлината на слънцето и на трептящия пламък на свещта.

Написа за Бернар.

Написа за Нивар.

Написа за Абелар и Елоиз.

Написа за пещерата, за Жан, за чая на просветлението, за тамплиерите, за дългия, много дългия си живот в служба на Бога.

А когато приключи и истинските му думи бяха скрити чрез шифъра на Жан, използва уменията си на художник и илюстрира ръкописа с растенията, които бяха важни за историята, с изображенията, които първи грабнаха вниманието на двама болнави монаси, тръгнали да се разхождат сред скалите на Руак преди толкова много години.

За да опресни избледняващите спомени, Бартомио отиде за последен път при пещерата. Тръгна сам рано сутринта с хубава факла в ръка и пълно с емоции сърце. Не бе стъпвал тук близо сто години, но ясно помнеше пътя и зейналата паст на пещерата сякаш го приветстваше като стар приятел.

Прекара около час вътре и когато излезе, седна на корниза и напълни очите си за последен път с безкрайната зелена шир на речната долина. След това бавно пое обратно към манастира.

Седнал отново зад писалището си, Бартомио нарисува по памет великолепните пещерни изображения и завърши илюстрациите с проста карта, показваща на поклонника как да намери скритата пещера. Книгата беше готова за подвързване и той го извърши с любов към братята си и особено към Бернар. На една лавица в скриптория се пазеше чудесно парче червена кожа. Бартомио така и не бе намерил достатъчно важен повод да го използва. Сега моментът беше настъпил. В продължение на няколко дни търпеливо подвързваше книгата, след което използва шилата си, за да извае върху корицата образа на св. Бернар, скъпия му брат, с небесния ореол над главата му.

Книгата изглеждаше чудесно. Бартомио бе доволен, но не напълно. Липсваха ѝ няколко последни щрихи, които да я направят наистина достойно за темата дело. Под сламеника си Бартомио пазеше малка сребърна кутия, семейно богатство, една от малкото ценности, които не бяха ограбени през онзи октомврийски ден.

Разтопи кутията на огъня и извика брат Мишел да му помага.

В малки манастири като Руак монасите често овладяваха по необходимост повече от едно умение. По време на дългото си обучение при лечителя Жан Мишел се беше научил и да обработва метал и бе станал доста опитен в работата със сребро. Бартомио му даде подвързания в червена кожа ръкопис с молбата да го украси колкото се може по-добре с безценното парче сребро и остави книгата в любопитните ръце на Мишел, без да подозира, че преди години старият Жан беше научил помощника си как да използва шифъра. Бартомио спокойно бе написал ключовите думи НИВАР, ЕЛОИЗ и ТАМПЛИЕРИ на едно парче пергамент, пъхнато между страниците.

Няколко дни по-късно Мишел му върна книгата с блестящ сребърен обков по ъглите и ръбовете, с по пет сребърни розетки на двете корици и две закопчалки, които да я държат затворена. Бартомио беше много доволен и го целуна сърдечно за чудесната работа. Тъй като знаеше, че Мишел е ужасно любопитен, той се поинтересува защо не го е попитал какво има в ръкописа. Мишел измънка, че умът му е зает с куп други неща, и побърза да се прибере в лечебницата.

Дойде вест, че едно лозе на тамплиерите недалеч било опразнено, всички работници били разпуснати, а благородниците — арестувани. Хората на краля щяха да се появят отново всеки момент, това бе сигурно. Една вечер, докато манастирът беше притихнал и всички спяха, Бартомио издълба стената на катедралния съвет и направи достатъчно голяма дупка, в която да скрие безценния ръкопис. Преди да го пъхне в стената, погледна последната страница и макар тя да беше кодирана, си спомни думите, които беше написал.

На теб, който успя да прочете тази книга и да проумее значението ѝ, пращам разказа на един беден монах, който живя двеста и двацет години и щеше да живее още, ако крале и папи не бяха скроили заговор срещу добрите дела на тамплиерите, срещу светия орден, основан от любимия ми брат, свети Бернар от Клерво. Използвай тази книга като мен, за да живееш дълъг и честит живот

в служба на нашия Господ Исус Христос. Почитай Го, както аз Го почитах. Обичай Го, както аз Го обичах. Дано живееш дълги и щастливи години. И се помоли за твоя беден слуга Бартомио, който напусна тази земя като старец със сърце на младеж.

Когато приключи със замазването на стената, Бартомио чу лая на кучетата и цвиленето на конете в конюшната.

Идваха хора.

Идваха за него. Идваха за всички.

Забърза към параклиса да се помоли набързо за последен път, преди да бъде отведен и да посрещне сигурната си участ.

Докато войниците нахлуваха през портата, един от монасите тичаше презглава през осветената от луната поляна зад манастира. Беше захвърлил расото и разпятието и бе облечен като прост ковач в риза, гамаши и работна жилетка. Щеше да се скрие при реката и на сутринта щеше да се представи на добрите хора от селото като усърден работник и богобоязлив човек.

А ако откажеха да го приемат, щеше да им разкрие тайна, която със сигурност щеше да събуди интереса им. В това Мишел дьо Боне, доскоро брат Мишел от манастира Руак, беше напълно сигурен.

[1] Възхвала на новото войнство (лат.). — Б.пр. ↑

32.

Вторник вечерта

Исак прочете последните думи от ръкописа, след което по линията се възцари тишина.

— Люк, там ли си още?

Люк беше в таксито, на няколко пресечки от хотела. Тротоарите бяха пълни с хора, които крачеха целеустремено към домовете си или излизаха някъде.

— Да, тук съм.

В ума му се въртяха отделни фрагменти.

Бизонът от Руак.

Дългата шия на Сара.

Кола, летяща към тях на тъмна уличка в Кембридж. Пиер, проснат по очи на пода на пещерата.

Двеста и двайсет години.

Тамплиери.

Св. Бернар, изрязан върху червена кожена корица. Тътен от експлозия и пушек в далечината.

Пикратол.

Юг, смеещ се.

Юг, мъртъв.

Натрошеното тяло на Зви върху скалите.

Презрително ухилен Боне.

Десетата зала.

Сара.

Изведнъж всичко си застана на мястото. Беше като момента, в който математикът решава теорема и написва със задоволство в бележника си QED. Quod erat demonstrandum^[1].

Беше доказано.

— Имаш ли кола? — попита Люк.

— Да, разбира се.

— Ще ми послужиш ли с нея?

Телефонът завибрира в ръката му. Търсеше го някой друг. Люк свали за момент апарата, за да погледне дисплея.

Сара Мелъри.

Сърцето му бясно заби. Натисна зеленото копче, без да предупреди Исак, че затваря.

— Сара!

Мълчание. После прозвуча мъжки глас. Стар глас.

— Държим я.

Люк знаеше кой е.

— Какво искаш?

— Да поговорим. Нищо повече. После тя може да си върви. Ти също. Има някои неща, които трябва да разбереш.

— Искам да говоря с нея.

Чуха се приглушени звуци. Люк зачака.

— Люк? — Беше Сара.

— Добре ли си?

Гласът ѝ звучеше уплашено.

— Моля те, помогни ми.

— Ето — отново се разнесе мъжкият глас. — Вече разговаря с нея.

— Направиш ли и нещо, ще те убия. Ще те убия.

Таксиметровият шофьор го стрелна с поглед в огледалото, но явно реши да не се меси в чужди работи.

— Не се и съмнявам — с подигравателен тон отвърна мъжът. — Ще дойдеш ли да поговорим?

— Тя ранена ли е?

— Не, само притеснена. Държахме се джентълменски.

— По-добре да казваш истината, кълна се.

Мъжът не му обърна внимание.

— Ще ти кажа къде да идеш.

— Знам къде си.

— Добре. Това не е проблем за нас. Има обаче едно условие. Трябва да дойдеш сам. Бъди на мястото в полунощ. Нито минута по-късно. Доведеш ли жандармерия, полиция или когото и да било, тя ще умре по неприятен начин, ти ще умреш, пещерата ти ще бъде унищожена. Нищо няма да остане. Не казвай на никого за това. И повярвай, не е празна закана.

Исак остави Люк в кабинета си за половин час, докато помогне на едно от децата си с домашното. Жена му надникна да предложи кафе, но Люк пишеше толкова ожесточено, че едва намери време да откаже. Писмото не беше изпипано — груби драсканици с непълни изречения и съкращения. Искаше му се да може да събере мислите си и да ги подреди, но времето не му достигаше. И това трябваше да свърши работа.

Използва принтера/копир на Исак да направи дубликат на писмото, както и дубликати на цветното копие на ръкописа от Руак. Напъха всичко в двата плика, които му бе дал Исак. На първия написа ПОЛКОВНИК ТУКА, ЖАНДАРМЕРИЙСКИ УЧАСТЪК В ДОРДОН, ПЕРИГЬО, а на другия — ЖЕРАР ЖИРО, ЛЬО МОНД.

Пъхна запечатаните пликове в ръцете на Исак и му заръча да ги изпрати, ако не се чуят през следващите двацет и четири часа.

Исак разтърка обезпокоено челото си, но се съгласи, без да каже нито дума.

Колата се оказа добра — мерцедес купе. След като излезе от вътрешното околоръстно на магистрала А20, Люк натисна газта и започна да яде километрите. Автомобилът имаше джипиес с радар. Устройството показваше, че трябва да измине 470 км и ще пристигне в 1,08. Налагаше се да навакса повече от час.

При всяко предупредително обаждане на радара натискаше спирачката и намаляваше до разрешената скорост. Нямахме време за празни приказки с жандармеристи. Половин час глупави разправи можеше да се окаже решаващ. Онези типове в Руак действаха с безпощадност, на каквато не се бе натъквал досега.

Не беше ходил в казарма. Не беше участвал дори в скаутската организация. Не знаеше как да се боксира или да хвърли човек през рамо. Нямахме оръжие, нямахме дори джобно ножче. Пък и каква полза от тях? За последен път се беше сбил в двора на училището и доколкото помнеше, накрая и той и противникът му бяха с разбити носове.

Единственото, с което можеше да се бие, беше умът му.

Отново се намираше в Перигор. Позната територия. Беше наваксал повечето време, но не цялото. Вече се налагаше да поеме с колата по второстепенните пътища, но беше късно и трафикът бе рехав.

Все още имаше време да се обади на полковник Тука. Може би бе по-разумно да остави нещата на професионалистите. Тук беше провинция, но за един час сигурно можеха да съберат специален отряд. Беше виждал по телевизията как действаха момчетата от „Реакция, помощ, намеса и безредици“. Жилави типове. Как можеше някакъв кекав археолог на средна възраст да щурмува вражеската крепост?

Пропъди тази мисъл. Той беше забъркал Сара във всичко това. И от него зависеше да я измъкне. Стисна зъби, натисна газта и колата отговори на емоционалната му нагласа.

Пристигна в околностите на Руак в 23,55. За добро или лошо, нямаше да закъснее. Инстинктивно намали на завоя, където Юг бе посрещнал смъртта си, после насочи мерцедеса към пустата главна улица на селото.

Нощта беше облачна и духаше пронизителен вятър. В селото нямаше улично осветление и всички къщи бяха тъмни. Единствената светлина идваше от синкавите халогенни фарове на колата.

Нататък по улицата една от къщите светна на етапи. Първо горният етаж, после долният. Къщата на три врати от кафенето.

Люк намали и отби до бордюра.

Инстинктивно погледна в огледалото за обратно виждане. Различи двама мъже в тъмни дрехи, заели позиция от двете страни на улицата. През предното стъкло видя същата картинка.

Бяха го заклешили.

Слезе от колата и се разтъпка, за да съживи изтръпналите си крака.

Вратата на осветената къща се отвори. Люк се напрегна. Може би в следващия миг щеше да проехти изстрел. Да го застрелят също като останалите от екипа. Може би всичко свършваше тук.

Тя беше облечена за парти с празнична блуза с дълбоко деколте и прилепнала черна пола, стигаща до средата на бедрата ѝ. Имаше вид почти на съблазнителка. Изглежда бе отделила доста време за гримиране. Устните ѝ бяха силно начервени и трябваше да минат за сочни.

— Здравей, Люк. Дойде навреме.

Мъркаше приятелски, сякаш го очакваше за вечеря.

Люк усети дълбоко гадене, подобно на онова, което преминава през стомаха ти с първите признаци на грип.

Насили се да заговори и думите излязоха напрегнати и сухи.
— Здравей, Одил.

[1] Което трябваше да се докаже (лат.). — Б.пр. ↑

33.

Петък, полунощ

Възглавничките в дневната ѝ бяха попивали десетилетия наред пушек от камината и цигарен дим. Сладкият парфюм на Одил се открояваше тежко в застоялия въздух.

Бяха сами. Тя му посочи креслото до гледащия към улицата прозорец. Беше тапицирано с дамаска на червени рози и зелени стъбла с бодли — старомодно, подобно на всичко останало в стаята. Люк почти очакваше да види и баба ѝ с бастун в ръка.

— Къде е Сара?

— Седни, моля. Желаете ли нещо за пиене?

Люк скръсти ръце на гърдите си и не помръдна.

— Искам да видя Сара.

— Ще я видиш, повярвай. Но първо трябва да поговорим.

— Тя добре ли е?

— Да. Няма ли да седнеш?

Люк най-сетне се подчини, но позата му остана скована, на лицето му бе изписан гняв.

— Е, нещо за пиене?

— Не, нищо.

Тя въздъхна и седна срещу него на канапе със същата тапицерия. Събра крака и запали цигара.

— Предполагам, че не искаш, нали? Не съм те виждала да пушиш.

Люк не отговори.

Тя дръпна дълбоко.

— Отвратителен навик, но не ми е навредил, доколкото мога да преценя.

— Какво искаш? — попита той. — Интересува ме Сара, не ти.

Дори и да я беше засегнал, не пролича.

— Искам да поговорим за Юг.

Какво иска? Опрощение ли?

— Не е било инцидент, нали?

Тя завъртя цигарата между пръстите си.

— Беше инцидент.

— Но той не е умрял в колата си.

Черните ѝ вежди се вдигнаха изненадано.

— Откъде знаеш?

— Защото е направил снимка с мобилния си телефон, след като вече би трябвало да е мъртъв.

— Каква снимка?

— На една картина.

— Ах. — Тя издиша и димът скри лицето ѝ за момент. — Когато се забъркаш с подобни неща, винаги има прекадено много детайли. Лесно е да изпуснеш един-два.

— Това ли беше Юг? Детайл?

— Не! Харесвах го. Наистина го харесвах.

— Тогава какво е станало?

— Дойде тук, съвсем неочаквано. Влезе в къщата. Щеше да види неща, които не трябваше да вижда. Жак го удари. Прекадено силно. Удари го прекадено силно — това беше инцидентът. Аз го харесвах. Можехме да си изкараме добре заедно, да се посмеем, може би още нещо. Имах надежди.

— Значи сте го натоварили обратно в колата и сте я забили в дървото.

— Да, разбира се. Не аз, мъжете.

— Убили сте приятеля ми.

Тя пропусна думите покрай ушите си.

— Не е страдал, да знаеш. Ако трябва да си идеш, това е най-добрият начин. Чисто, без болка. Наистина го харесвах, Люк. Съжалявам, че е мъртъв.

Люк бръкна в джоба на джинсите си. Тя проследи внимателно ръката му, може би очакваше нож или пистолет. Оказа се лист хартия, ксерокопие. Люк го разгъна и изглади на коляното си, после се понадигна да ѝ го подаде.

Тя изгаси цигарата си и се зае внимателно да разучава снимката, погледът ѝ се местеше от човек на човек, поглъщаше всеки образ, сякаш изгубена в спомени.

— Много прилича на теб — многозначително рече Люк и я върна в настоящето.

Тя се усмихна.

— Виж само колко висок беше Дьо Гол! Ама че мъж. Целуна ме три пъти. Още усещам устните му. Бяха твърди.

Люк се наведе напред.

— Добре, стига с игрите. На колко си години?

В отговор тя запали нова цигара и загледа как димът се вие нагоре към гредите на тавана.

— Знаеш ли, на години не съм много млада. Но важното е как се чувстваш. Чувствам се млада. Това брои ли се?

— На колко си години, Одил? — отново попита той.

— Люк, ще ти кажа. Ще ти кажа всичко, което поискаш. Точно затова си тук. За да разбереш. Вършили сме лоши неща, но по необходимост. Не сме чудовища. Важно е да го разбереш. Направили сме големи неща за Франция. Ние сме патриоти. Заслужаваме да бъдем оставени на мира.

Заговори, като пушеше цигара след цигара и скачаше от една мисъл на друга. След известно време му предложи отново питие и този път той прие. Последва я вцепенено в кухнята, отчасти за да се увери, че все още са сами. Тя не възрази. На стената над кухненската маса имаше голям светъл правоъгълник, сякаш там дълго време бе висяло нещо — Одил забеляза, че Люк се визира в празното място, но не предложи обяснение. Просто наля две брендите, взе бутилката със себе си и го поведе обратно в дневната. Люк отново се настани в креслото, но остана нащрек и започна да пие едва след като тя първа отпи от питието си.

Преди тя да свърши, беше ѝ позволил да му напълни отново чашата.

Първият ѝ ярък детски спомен, който наистина се запечата в съзнанието ѝ, бе как изщъпука в кафенето на баща си от жилищния етаж горе.

Стълбището свързваше кухнята на апартамента им с кухнята на кафенето. Винаги помнеше вълшебното чувство да имаш две кухни, защото това я караше да се чувства специална. Никое от другите деца в Руак нямаше две кухни.

Беше горе в спалнята и играеше със семейството парцалени кукли, когато чу два резки изстрела, които я уплашиха и същевременно събудиха любопитството ѝ. Беше дребно кльощаво момиче, малка чернокоса красавица и дълго време никой от мъжете не я забеляза как стои сред тях и мълчаливо наблюдава сцената.

Беше виждала много мъртви животни — заклани животни, дори убити стари коне с пръснати мозъци. Затова кървавата гледка на пода на кафенето изглеждаше по-скоро любопитна, отколкото отблъскваща.

Вниманието ѝ бе насочено най-вече към младия рус мъж, чието лице бе недокоснато благодарение на траекторията на куршума. Очите му бяха отворени и все още проблясваха в синьо, запазили последните следи от живот. Бяха дружелюбни очи. Мъжът имаше мило лице. С удоволствие би си поиграла с него. Другият изглеждаше стар и груб, подобно на мъжете от селото, а освен това лицето му представляваше истинска гротеска с гадната изходна рана през едното око.

Баща ѝ я видя пръв.

— Одил! Разкарай се веднага оттук!

Тя не помръдна и не откъсна поглед от труповете.

Боне се завтече, грабна я с дебелиите си мазолести ръце и я отнесе горе. Помнеше как миришеше намазаната му с помада черна коса и извивката на дългите бакенбарди. Той я хвърли на леглото, плесна я по дупето с опакото на дланта си достатъчно силно, за да я заболи, и извика жена си да се заеме с нея.

Беше 1899 г. Одил бе четиригодишна.

Помнеше как я заведоха в пещерата малко след като бяха застреляни непознатите. Баща ѝ и някои други вече бяха ходили там и докато стражите стояха горе на скалите и се оглеждаха да не мине някой, селяните получиха възможност да я видят още веднъж.

Баща ѝ я носеше на стръмните места, но този път я държеше по-нежно отпреди, разговаряше с нея по пътя и ѝ обясняваше, че ще види хубави картинки в тъмното.

Помнеше съскането на газената лампа и пъстроцветните животни, препускащи в тъмното, помнеше огромния човек птица, за когото големите казваха, че ще я уплаши, но не успя да го направи.

Помнеше как майка ѝ я държеше за роклята, за да не падне от корнизата, докато мъжете издигаха сухата стена от плоски камъни, за да скрият пещерата и да я затворят завинаги.

Беше бунтарско дете. Някои момичета с лекота влизаха в ритъма на селския живот и се носеха безропотно по течението. Не и Одил. Откри рано книгите и списанията и беше едно от малкото деца в селото, които се застояваха над изписана страница. С насмешка се говореше за някакъв чернокос канадец, който се озовал в Руак около девет месеца преди раждането ѝ. Някакъв професор ли е бил? Какво се е случило с него? При тези въпроси мъжете изсумтяваха и започваха да говорят за тлъстите прасета на Дювал и шунка с канадска подправка.

Когато стана на осемнайсет, точно преди инициацията ѝ, избяга в Париж. Искаше да живее, да бъде свободна. Имаше силното предчувствие, че след като я посветят, свободата ще стане неуловима като пеперуда на ръба на скалите. Баща ѝ Боне и най-добрият му приятел, селският лекар Едмон Пеле, я търсеха, но градът беше огромен, а те нямаха сигурни следи. Освен това приближаваха тежки времена и те трябваше да потиснат тревогата си, че Одил може да се разприказва, и да се върнат в Руак, за да се справят с надвисналата буря.

Никой не знаеше къде точно ще пламне огънят, но цяла Европа бе като сухи подпалки с непрекъснато променящи се съюзи, заграбване на земи, гняв и недоверие. На 28 юни 1914 г. един студент, босненският сърбин Гаврило Принцип, извърши покушение срещу австрийския ерцхерцог Франц Фердинанд в Сараево. Ако това не беше дало начало на войната, щеше да се появи друг повод. Тъжно, но тя беше неизбежна.

Одил попадна в бохемската тълпа художници и писатели на Монмартър и когато младите мъже от обкръжението ѝ заминаха на война, се премести в мръсното студио на един по-стар художник с куц крак и лошо пиянство, който едва свързваше двата края, като караше такси. Беше време на опасности и лоши предчувствия. Германците настъпваха и Париж беше на прицела им. Въпреки това за провинциално момиче от изолирано село в Перигор градският хаос бе опияняващ и тя пиеше силните усещания като вино.

Към края на август 1914 г. френската армия и британският експедиционен корпус бяха принудени да отстъпят до река Марна в покрайнините на Париж. Двете основни немски армии, които току-що бяха прегазили Белгия, напредваха към столицата.

На 6 септември германците бяха на път да пробият блокираните позиции на френската Шеста армия. Гарнизоните в Париж получиха вест, че има нужда от подкрепления на Марна. Седма дивизия беше готова, но всички военни транспортни средства бяха заети, а железопътната система беше задръстена до степен на парализа. Тогава военният губернатор на Париж зададе съдбовния въпрос: „Защо да не използваме таксито?“

Призивът стигна до таксиметровите шофьори в града и след няколко часа при Дома на инвалидите се образува конвой. Одил също чу призива. Приятелят ѝ бе в разгара на поредния безпаметен запой. Тя веднага се задейства. Онзи да върви по дяволите! Немците идваха, а Одил знаеше как да кара кола — поне това беше научила от жалкия си приятел. Червеното рено с жълти спици на колелата, една от най-очуканите коли по улиците на Париж, беше в изправност, така че тя скочи зад волана и се присъедини към конвоя.

Може би не беше единствената жена шофьор онзи ден, но ѝ харесваше да си мисли, че е. Колоната стигна празна до Дамартен. В сумрака при страничните коловози ги чакаха пехотинци, които се качваха по петима в кола, след което автомобилите продължиха в мрака с изгасени светлини.

Момчетата, които се качиха в таксито на Одил, викаха и ревяха възторжено за страхотния си късмет чак до фронта. Тя ги разцелува за сбогом, даде им да ѝ опипат гърдите и започна да обръща за втори курс, когато върху тях се стовари градушка германски снаряди.

Разнесоха се оглушителни трясъци, проблесна ослепителна светлина. Върху откритото такси се изсипа кал и покри цялата ѝ коса и дрехите. Одил погледна надолу. В скута ѝ имаше окървавена длан и когато я вдигна, сякаш бе хванала топлата ръка на момче, с което са излезли на среща. Изхвърли я на земята, като се молеше да не е принадлежала на някое от нейните момчета, и тръгна обратно към Париж за втори курс.

Онази нощ такситата закараха на Марна четири хиляди души подкрепление, които обърнаха хода на битката, спасиха Париж, а може би и цяла Франция.

Одил искаше Люк да знае това.

Остана на фронта седмици наред, помагаше на медицинските сестри и правеше всичко по силите си за ранените момчета. Работеше

всеотдайно, докато някаква треска едва не я уби. Изтощена и шокирана от ужасите на войната, тя се довлече обратно в Руак и остави майка си да я сложи в старото ѝ легло, където под меките завивки захлипа за първи път от години.

Баща ѝ дойде да говори с нея чак когато се увери, че Одил няма да се срине напълно. Не си падаше по женски емоции. Зададе ѝ само два груби въпроса: „Сега ще станеш ли една от нас? Готова ли си за инициацията?“

Одил беше видяла предостатъчно от широкия свят. Руак бе далеч от лудостта и окопите.

Каза, че е готова.

Не мина много време и войната отново се завърна.

Този път германците имаха повече успехи, окупираха цяла Франция и селяните от Руак не можеха да ги избегнат. Боне вече бе кмет. Баща му, предишният кмет, беше умрял в началото на Втората световна война.

Новият кмет написа смъртния акт на баща си с дебелата писалка на стареца и фалшифицира датата на раждането му, както беше правил и предишният кмет поколения наред. И баща му бе надлежно погребан в селското гробище, в което имаше изненадващо малко надгробни камъни предвид възрастта му.

В съответствие с обичая на камъните бяха изписани само имената на покойните. Нямаше дати на раждане и смърт и тъй като гробището беше закътано и до него се стигаше през една частна ферма, никой не забелязваше тази странност.

Руак създаде своя собствена партизанска група, която бе под чадъра на Съпротивата, но иначе действаше почти самостоятелно. Щабът на Дьо Гол в Алжир се опита да въведе известен ред в начинанието, кръсти бандата на Боне Отряд 70 и от време на време им изпращаше кодирани съобщения. Срещаха се по тъмна доба в подземното скривалище, като кметът водеше събранията, а д-р Пеле играеше ролята на негов заместник. Боне винаги повтаряше: „Приоритети ни са следните: на първо място Руак, на второ място Руак, на трето място — пак Руак.“ А един от останалите винаги предизвикваше смях, като довършваше: „А на четвърто място — Франция.“

Опитът на Одил от предишната война се оказа полезен за групата и баща ѝ с неохота ѝ позволи да участва в някои от ударите им заедно с брат ѝ Жак. Двамата бяха силни и здрави, бързи и атлетични. Пък и ако Боне не беше дал позволението си, Одил щеше да избяга и да се присъедини към някой друг отряд.

Боне и д-р Пеле бяха добър екип. Боне не говореше много, но действаше решително. Пеле бе по-приказлив и хората от селото знаеха, че ако отидат в кабинета му, ще им надуе главите. Отрядът им бързо си спечели репутация със своята ефективност и абсолютна безпощадност. Говореше се, че нападали швабите с почти нечовешка свирепост и жестокост. Отряд 70 превръщаше нацистките си жертви в неразпознаваеми парчета кърваво месо и танковата дивизия на СС, която имаше за задача да държи под контрол Дордон, се страхуваше от тази група повече, отколкото от всички останали партизански отряди.

При една от по-значителните им акции Боне си втълпи, че групата му ще отмъсти за клането на френски цивилни от съседното селце Сен Жулиен. Танков отряд обградил селището в търсене на партизани, за които се смяташе, че се крият в горите наоколо. Всички мъже били изкарани от домовете им и събрани в училищния двор. Нацистите поискали информация за партизаните. Когато не получили такава, всички седемнайсет души, сред които и едно четиринайсетгодишно момче, държащо баща си за ръката, били екзекутирани с куршум в тила.

Две седмици по-късно маки заловили осемдесет и двама германци на петдесет километра западно от Бержерак и ги транспортирали в казармите Давус, твърдина на Съпротивата в града.

Една неделя Боне и Пеле нахлули в казармата и под фалшив предлог извели седемнайсет пленници от килиите им. Немците били натоварени в камиони, карани от хора от Руак, които през целия път от Бержерак до Сен Жулиен им се зъбили и заканвали.

Когато ги събрали в същия училищен двор, където били избити цивилните, пленниците вече знаели съдбата си и не били на себе си от ужас. Присъствието на красивата Одил по никакъв начин не повдигнало духовете им, защото тя, също като мъжете, държала брадва с дълга дръжка. Боне лично се обърнал към осъдените, крещял им за извършените престъпления и им обещал, че ще страдат, преди да умрат.

И в последвалата касапница всички седемнайсет души били накълцани на парчета, като първо отрязали ръцете и краката им.

Накрая до Боне стигнала вестта, че Отряд 70 е привлякъл вниманието на командването на Свободната френска армия и на самия генерал Дьо Гол. Искали да се срещнат лично с него. Боне мразеше да пътува. Изпрати в Алжир д-р Пеле и той си изкара чудесно там като почетен гост на двамата лидери на Френския комитет за национално освобождение, генералите Дьо Гол и Анри Жиро, които превъзнасяли делата на отряда на Руак, най-свирепия от всички маки във Франция.

Пеле се върнал с медал, който според Одил би трябвало да принадлежи на баща ѝ. Докторът обаче го носел гордо на гърдите си всеки ден.

През юли 1944 г. Боне и Пеле изчезнали за седмица, за да участват в среща на партизански командири в Лион, и когато се върнали, съобщили на отряда за голямата акция, планирана за вечерта на 26 юли. Ако всичко минело добре, мнозина шваби щели да намерят смъртта си, а партизаните щели да заграт доста пари.

Първо Боне им разказал каква би трябвало да е ролята им в удара.

После им казал какво всъщност ще правят.

Одил и групата от Руак се скрили в гората до железопътната линия. И до днес си спомняше как бясно биело сърцето ѝ при приближаването на влака. Било рано вечерта и все още било светло. Тя и всички останали били подготвени да действат под прикритието на тъмнината, но нямало как да променят разписанията на нацистките влакове.

Под един акведукт били заложили шейсет килограма пикратол. Отрядът от Руак разполагал с една картучница и два автомата. Всички останали, в това число и Одил, били въоръжени с пистолети. Нейният бил стар, полско производство, който непрекъснато засичал. Баща ѝ и брат ѝ имали и ръчни гранати.

Пътуващият от Лион за Бордо влак минал покрай тях и Одил започнала да брои вагоните. Стигнала до пет, когато експлозията изкарала локомотива от релсите. Настанал истински хаос, вагоните се наблъскали един в друг. Плъзгащата се врата точно пред тяхната позиция се отворила и трима зашеметени германци, целите в синини и объркани от сблъсъка, я зяпнали право в очите. Одил изстреляла

всичките си осем патрона от разстояние не повече от десет крачки. Виждаше как куршумите улучват целите си и изпитвала радостна тръпка всеки път, когато от изходната рана пръскала кръв.

Чула баща ѝ да казва: „Добре сторено.“

Отрядът от Руак завладял последните два вагона, докато другите групи атакували предните. Планът бил товарът да се прехвърли на чакащите тежки камиони, които да откарат награбеното до щабквартирата на Съпротивата в Лион.

Боне обаче имал друга идея. Завладените от него вагони били пълни с банкноти, златни ключове и малък сандък, върху който имало провокативен надпис — ЗА РАЙХМАРШАЛ ГЪОРИНГ.

Двамата с Пеле хвърлили гранати в гората, за да създадат впечатлението, че в задната част на влака се води ожесточена схватка. В суматохата всички изцапани с кръв сандъци от двата вагона били пренесени до камионетки, карани от членове на отряда от Руак.

След по-малко от половин час цялата плячка била в селото, а водачите от Съпротивата така и не разбрали.

В подземното скривалище Боне взел лост и отворил малкия сандък. Вътре имало картина. Портрет на прекрасен млад мъж с бледо лице, наметнат с кожи.

— Дебелогъзият Гъоринг е искал това — обявил Боне, като вдигнал картината пред съеляните си. — Сигурно струва много. Вземи, Одил. Да се наслаждаваш на едно хубаво момче. Заслужи си го.

Одил моментално се влюбила в портрета. Изобщо не я интересувало дали е ценен или не. Младият мъж от картината вече бил неин. Смятала да го окачи на стената над кухненската маса, за да закусва, обядва и вечеря с него.

Наистина бил хубаво момче.

На светлината на голите крушки преброили парите и разделили златните кюлчета. Замаями от победата и пиенето, слушали последните преценки на Боне, които били обявени по следния начин.

— Тук има достатъчно, за да уредим живота си — казал той и вдигнал чаша. — Приятели и роднини, за много години!

Минаваше един. Въпреки безкрайния ден Люк не бе уморен. Вцепенен, но не и уморен. Жената, в която се взираше, беше на сто и шестнайсет години. А изглеждаше знойна и гъвкава, апетитна четирийсетгодишна дама.

— След войната живеехме в мир — рече тя. — Не тормозим никого, никой не тормози нас. Искаме да си живеем живота. Това е. Но после дойде ти и всичко се промени.

— Значи вината е моя? — невярващо попита той. — Искаш да кажеш, че кръвта на убитите от вас е по моите ръце?

Откъм кухнята се чуха тежки стъпки. Люк бързо се обърна. Боне изпълни входа с едрата си фигура. Не се бе бръснал от известно време и бузите му бяха покрити с бяла четина.

— Имаме право да се защитаваме! — изфъфли той. Почти пръскаше слюнки. — Имаме право да бъдем свободни. Имаме право да бъдем оставени на мира. Няма да позволя да ни изследват, бодат и да се отнасят с нас като с животни в зоологическа градина. А точно това ще се случи, ако продължиш с проклетата си пещера.

Синът му стоеше зад него. Ръкавите на тениската му бяха опънати от яките бицепси. Двамата мъже влязоха в дневната. Ботушите им бяха кални.

Люк стана и се обърна към тях.

— Добре, чух Одил. Вече разбрах що за хора сте. Чудесно. А сега искам да видя Сара и да я отведа у дома.

— Първо трябва да поговорим — настоя Боне.

— За какво?

— Кой друг знае? На кого още си разказал за нас?

Ако възнамеряваха да го сплашат със свирепите си погледи и заплашителната стойка, определено постигнаха успех. Люк беше едър, но не беше боец. Тези хора бяха способни на изключителна жестокост, това поне бе ясно.

— Никой не знае, но ако с мен се случи нещо, всички ще разберат. Оставих писмо, което ще бъде отворено, ако умра или изчезна.

— Къде е това писмо? — попита Боне.

— Нямам какво повече да кажа. Къде е Сара?

Жак се изсмя подигравателно.

— Наблизо е. Хвърлил съм й око, да знаеш.

Едрото просташко лице и неприкритият сексуален намек влудиха Люк. Нямаше значение, че щеше да си изпати зле. Постъпката не бе разумна, но той се хвърли напред и юмрукът му улучи Жак по скулата.

Като че ли нарани ръката си повече, отколкото лицето на дръвника, защото Жак успя да се отърси и така го срита с коляно в слабините, че Люк рухна на четири крака, потопен в море от болка и гадене.

— Жак, не! — изкрещя Одил, когато брат ѝ понечи да го изрита отново в чатала.

— Не там! — нареди Боне и синът му отстъпи. Кметът застана над Люк и стовари тежкия си като ковашки чук юмрук върху врата му.
— А тук!

34.

Дойде на себе си с глухо пулсираща глава и остра болка във врата. Докосна мястото, където бе попаднал ударът. Беше болезнено и натъртено, но пръстите на ръцете и краката му се движеха, затова реши, че няма нещо счупено. Лежеше на някакво старо мухлясало легло с лице към каменна стена. Студен сив варовик, гръбнакът на Перигор.

Обърна се. От тавана висеше гола крушка. Обърна се отново, този път на дясната си страна. И видя лицето.

Кожата му бе толкова бяла и чиста, че приличаше едва ли не на призрак. Младият мъж го гледаше с абсолютно същото спокойствие, с което Мона Лиза наблюдава почитателите си в Лувъра. Това бе картината на Рафаело. „Портрет на млад мъж“ беше поставен върху сандък с германски надпис, подпрян на влажната каменна стена, сякаш бе никому ненужно платно в очакване на контейнера за боклук или гаражна разпродажба.

Надигна се и спусна крака на пода. Главата му пулсираше, но успя да се изправи. Помещението бе горе-долу с размерите на дневната на Одил, пълно със сандъци, навити килими и всякакви вехтории — свещници, вази, лампи, дори един сребърен сервиз за чай. Вдигна един свещник. Оказа се ужасно тежък.

Господи, помисли си той. Чисто злато.

Чу се изщракване на резе и вратата се отвори.

Отново Боне и синът му.

Видяха, че държи свещника. Боне извади малък пистолет от джоба си.

— Остави го — нареди той.

Люк изсумтя и го хвърли на пода. Свещникът се огъна.

— Половината от стойността му отиде.

— У кого е писмото, което казваш, че си написал? — отново попита Боне.

Люк се изпъчи.

— Няма да ти кажа нищо, докато не видя Сара.

— Трябва да ми кажеш — настоя Боне.

— Трябва да ти го начукам.

Боне прошепна нещо в ухото на сина си. Двамата излязоха и отново заключиха вратата. Люк огледа помещението по-внимателно. Стените бяха от камък, подът — циментов. Вратата изглеждаше доста солидна. Таванът бе покрит с гипс. Може би там имаше някакъв шанс. Нямаше да е трудно да се качи на сандъците и да поръчка тук-там. Тогаваше видя купчината хардуер и кабели в единия ъгъл зад някакви кашони. Изруга на глас. Компютрите му!

Вратата отново се отвори.

Този път на прага стоеше Сара, следвана от Одил.

— Десет минути и нито секунда повече — заяви Одил и леко побутна Сара. Вратата се затръшна и двамата останаха сами.

Тя изглеждаше дребна и крехка, но цялата сияеше, че го вижда.

— Люк! Боже мой, това си ти!

— Не знаеше ли, че идвам?

Тя поклати глава и сведе лице, за да скрие сълзите си.

Люк пристъпи към нея и я прегърна, за да може да се наплаче на гърдите му. Усещаше хлипането ѝ с дланите си върху гърба ѝ.

— Всичко е наред — зашепна успокоително той. — Всичко ще се оправи. Вече не си сама. Тук съм.

Тя се дръпна да избърше сълзите и отново успя да се усмихне.

— А ти добре ли си? — попита. — Направиха ли ти нещо?

— Не, добре съм. Къде сме?

— Не съм сигурна. Не съм видяла нищо освен помещение като това и една съвсем малка тоалетна. Мисля, че сме в някакво мазе.

— Съсипах се от притеснения за теб — каза Люк. — Направо се провали вдън земя. Нямах представа какво се е случило. Ходих до апартамента ти. Обадох се на шефа ти. Опитах се да накарам полицията да те търси.

— Така и не успях да изляза от Кембридж — едва чуто отвърна тя.

Сара остана до Фред Прентис в оживения коридор на болница „Нъфилд“. Люк ѝ беше казал, че трябва спешно да се върне във Франция. Случило се нещо лошо. И толкова. Трябвало да върви, съжалявал. Ще се обади, когато разбере подробности.

Фред забеляза, че е потресена, и въпреки състоянието си той беше онзи, който успокояваше нея.

— Сигурен съм, че всичко ще бъде наред — рече й.

— Фред, за Бога, не се тревожи за мен!

— Изглеждаш разстроена. Искан ми се да имаше стол. Ще попитам, може да ти донесат.

— Добре съм. — Тя се наведе над перилата и потупа единствения му здрав крайник. — Ще ми кажеш ли какво откри?

— Да — кимна той. — Няма да е зле да се поразеем с малко наука. Да си чувала за ген FOXO3A?

— Съжалявам, не.

— А за SIRT1?

— Боя се, че и той липсва в речника ми.

— Не е проблем. Въпросът е тясно специализиран. Аз също не съм експерт, но прочетох някои неща, след като пробата ти освети тези двата като прожектори на циркова арена.

— Да не искаш да кажеш, че е имало допълнителна активност освен ергот алкалоидите?

— Ерготите са само началото. Твоята отвара има доста интересни свойства. Бих го описал като рог на изобилието за фармакологията. Всъщност, дори бях включил фразата в един от слайдовете на презентацията. Реших, че е уместна.

Сара искаше да го върне отново на въпроса.

— Гените...

— Да, гените. Ето какво научих. Наричат ги гени на оцеляването. SIRT1 е сиртуин едно, който възстановява ДНК. Той е част от фамилията гени, които контролират скоростта на стареене. Ако го активираш чрез химически агент или, което е доста любопитно, ако лишиш животното от нужните му калории, можеш да постигнеш забележително удължаване на живота. Гените възстановяват нарушенията в ДНК, причинени от нормалните клетъчни процеси. Нали знаеш твърдението, че червеното вино удължава живота?

— Затова съм му почитател — засмя се тя.

— В червеното вино и особено в пино ноар има вещество на име ресвератрол.

— Чувала съм — кимна тя.

— Това вещество активира гена SIRT1. Трудно е да се експериментира върху хора, но дадеш ли достатъчно от него на мишки, можеш да удвоиш продължителността на живота им. При това веществото далеч не е най-силното. Смята се, че има и по-добри, които предстои да бъдат открити. Между другото, като ботаник ще ти е интересно да научиш, че има едни японски корени, в които количеството ресвератрол е по-голямо, отколкото във виното.

— Предпочитам да си остана на вино — пренебрежително махна с ръка тя, но Фред беше грабнал вниманието ѝ. — А другият, фокс-нещо си?

— F0X03A. Той също е от фамилията гени на оцеляването и може би дори е по-важен от SIRT1. Някои го наричат Светия Граал на стареенето. Не са познати много негови активатори, освен полифенолите в екстракта от зелен чай и N-ацетилцистеин, така че не са правени преки експериментални проучвания за въздействията върху него. Има обаче някои интересни наблюдения от епидемиологията. Едно проучване на японци на възраст до деветдесет и пет години и нагоре в сравнение с онези, които си отиват на нормална възраст, показва, че старите момчета имат допълнителни копия на този ген.

Сара присви замислено очи.

— Значи ако успееш изкуствено да засилиш гена, ще получиш дълголетие.

— Да, може би.

— Възможно ли е човек да живее двеста и двацет години?

— Ами, не зная. Може би, ако пие от твоя бъркоч!

— Добре, Фред — каза тя с растящо вълнение. — Какво те накара да го кажеш?

— Както ти обясних, отварата освети точно тези гени на екраните ни. Не че съм гений в тестване за SIRT1 или F0X03A. Автоматизираните ни програми проверяват хиляди потенциални биологични цели едновременно. След като получих резултата, направих серия разтвори на отварата, повторих тестовете и се установи нещо наистина вълнуващо, Сара — каквито и да са веществата, които активират гените, те са изключително силни. Много, много по-силни от ресвератрола. Забрави също и за екстрактите от зелен чай. Изобщо не могат да попаднат в този отбор. Онова в отварата е наистина невероятно.

— Знаеш ли какво е?

— По дяволите, не! Нашите монитори само засичат активността. Може би ще е нужна малка армия първокласни специалисти по органична химия за откриване на съединението или съединенията, отговорни за активирането на SIRT1 и FOXO3A. Тези структурни анализи могат да бъдат адски трудни, но академичният и търговският интерес ще бъде огромен. Какво ли не бих дал... — Гласът му пресекна.

Сара отново погали здравото му рамо.

— О, Фред...

— Лабораторията ми я няма. Всичко отиде по дяволите.

Сара извади салфетка от чантата си и той изтънчено избърса насълзените си очи.

— Мислиш ли, че веществото е от касиса? Или от полската поветица?

— Няма начин да се каже без ужасно много черна работа. Може двата гена да се активират само от едно вещество. Може веществата да са две или повече. Възможно е молекулата или молекулите да не идват от растенията, а да са резултат от някаква химична реакция при нагряването на всички съставки в супата, така да се каже. Възможно е ерготите от гъбата също да играят роля. За установяването на всичко това може да са потребни години.

— Добре, да видим дали съм разбрала — обобщи Сара. — Имаме си течност, богата на халюциногенни ергот алкалоиди, в която се съдържат и неизвестни вещества, водещи до изключително дълголетие.

— Да, точно така. Но това не е всичко. Светнаха и още две наблюдавани цели.

Сара поклати глава и завъртя очи, сякаш не беше готова да поеме още информация.

— Какви са те?

— Едната беше рецепторът 5-HT_{2A}. Това е серотонинов рецептор в мозъка, който контролира импулсивността, яростта, агресията и тъй нататък. Нещо в твоя бъркоч е много силен стимулатор на този рецептор. Не бих могъл да кажа нещо положително за медицинското му приложение. С подобни медикаменти можеш да

накараш човек да бъде доста гаден. Другата цел е далеч по-здравословна.

— По-точно? — попита тя.

— Фосфодиестераза тип пет — каза той и ѝ намигна, сякаш Сара знаеше какво има предвид.

— Извинявай, но какво означава това?

— Фосфодиестераза-5 е ензим, свързан с активността на гладките мускули. Нещо в отварата е изключително мощен инхибитор на това вещество, а знаеш ли в какво са добри те?

— Фред, това изобщо не е в моята област.

Той се ухили като смутен ученик.

— В сравнение с това нещо виагра е ментово бонбонче!

— Майтапиш се!

— Ни най-малко. Този твой бъркоч може да те запрати в небето по-високо и от хвърчило, да те превърне в секс машина с много гаден характер и да ти осигури много, ама много дълъг живот.

Люк я слушаше как предава сбитото обобщение на Прентис. За миг в съзнанието му изникна образът на човека птица с огромния фалос от десетата зала, който се смени с горчивата мисъл за приятния учен, на когото не бе съдено да доживее до сутринта. Сърце не му даваше да ѝ каже, че Фред го няма. Искаше Сара да остане силна.

— И после си тръгна ли? — попита той.

— Не веднага. Останах, докато му намериха стая в отделението, после се върнах в хотела да си взема багажа. На вратата ми се почука. Отворих и двама мъже нахлуха вътре. Не успях дори да изпищя. Единият ми запуши устата. — Сара се разплака. — Изгубих съзнание.

Люк я прегърна отново, докато тя хлипаше и разказваше остатъка от историята.

— Събудих се в пълен мрак, с лепенка на устата. Почти не можех да дишам. Сигурно са ме упоили, защото бе минало много време и всичко се беше прецакало. Мисля, че бях в багажник на автомобил. Сигурно ме бяха качили на някой ферибот. Не зная колко време мина, но когато пристигнах, бях много зле и ужасно обезводнена. Одил беше тук. Тя се погрижи за мен, ако може да се нарече така. Това е затвор. Какво искат те, Люк? Не ми казват какво искат.

— Не съм сигурен. — Люк я отдръпна от себе си и я погледна право в очите. — Ако искаха да ни убият, вече щяха да са го

направили. Искат нещо от нас. Ще видим, но трябва да ми повярваш, всичко ще се оправи. Няма да им позволя да те наранят.

Тя го целуна. Не страстно, а с благодарност. Хвана двете му ръце и огледа лявата.

— Инфекцията ти намалява.

Той се разсмя.

— Ама че си наблюдателна.

— Тревожех се за теб — с усмивка призна тя.

Той също се усмихна.

— Благодаря. Хапчетата действат.

Резето изщрака и вратата се отвори. На прага отново се появи Боне с пистолет в ръка.

— Добре, време е — каза той.

Люк дръпна Сара зад себе си и направи заплашителна крачка напред.

— Време за какво? Какво искаш от нас?

Очите на Боне бяха мътни. Приличаше на ужасно уморен и останал без сили човек, но твърдо решен да не заспива.

— Ще видите.

35.

Намираха се в прохладно помещение без прозорци с размерите на училищен физкултурен салон или квартално кино. Беше твърде голямо, за да е просто мазе на някоя от къщите. Ако все още се намираха в селото, както подозираше Люк, то помещението трябваше да бъде някъде под улицата и до него да има достъп от няколко къщи. По краищата се отделяха няколко коридора и той реши, че може би всеки от тях води към нечий дом.

Стените бяха от вездесъщия варовик, но подът бе покрит с дъски, изгладени от годините и застлани с разнообразни килими, повечето големи, с пищни ориенталски мотиви в различни оттенъци на зеленото, синьото, червеното и розовото. Помещението се осветяваше от евтини индустриални флуоресцентни лампи, закрепени на гипсовия таван. Надолу по стените се спускаха медни тръби.

Люк и Сара седяха един до друг на дървени столове покрай една от дългите стени. Дясната ѝ китка и неговата лява бяха закопчани с белезници за две от тръбите.

На отсрещната стена древен грамофон въртеше стара плоча. Помещението беше изпълнено с дрънчаща, стара *bal-musette* — танцова музика на акордеон с бърз и неспокоен ритъм.

В центъра имаше здрава сгъваема маса. Боне и д-р Пеле се суетяха около огромна тенджерата върху голям котлон с открит реотан, който беше нажежен до червено. Съдът приличаше по-скоро на войнишка бака, в която можеше да се сготви храна за двеста души, черпакът също беше неимоверно голям. Издигащата се пара изпълваше въздуха със сладък, почти плодов аромат.

Люк и Сара познаваха тази миризма от кухнята в лагера на експедицията.

Боне продължаваше бавния си монолог, говореше високо, за да надвика музиката. Имаше нелепия вид на готвач, изпълняващ шоу пред закопчана с белезници публика.

— Не е нужно да ви казвам, че тези растения не са на разположение през цялата година — обясняваше Боне. — Трябва да ги събираме и да ги съхраняваме за зимните месеци. Тук долу е хубаво и прохладно, затова се запазват добре, стига да са на сухо. Плодовете и поветицата са сигурна работа. С тях никога не сме имали проблем. Дивият ечемик е по-капризен. Ако няма от онези черни или пурпурни налепи, не става за нищо. Как наричахте налепите? Все забравям.

— Склеротия — автоматично отговори Сара с пресъхнала от страх уста.

— Не те чувам. Говори по-високо — намръщи се Боне.

— Ерготи — обади се Пеле.

— Да! Точно така, ерготи. Без тях ечемикът е пълен боклук. За нищо не става. Затова трябва да се търси такъв с пурпурни налепи по класовете. Тогава върши работа. Всичко трябва да се приготви, но не да кипи. Да къкри тихо, все едно правиш бобена чорба. Ако го правиш дълги години като Пеле и мен, започваш да придобиваш усет и всеки път се получава идеален резултат.

— На колко си години, Боне? — обади се Люк.

Кметът спря да бърка и почеса четината си.

— Винаги се замислям — отвърна той. Пеле се засмя. — Не съм най-старият, да знаеш. Онзи фермер, Дювал, дето гледа свине. Той е най-старият. Аз съм на двеста четирийсет и две, но жена ми казва, че не изглеждам и ден по-дърт от сто и осемдесет! — Пеле намери това за много смешно и се разкисна като жена. — Научих се да правя чая от баща си Гюстав. Той пък се научил от дядо ми Бернар. А Бернар пък се учил от прадядо ми Мишел Боне, който, доколкото знам, на младини бил монах в манастира, преди да го напусне през хиляда триста и седма, когато били затрити тамплиерите. Не е зле, а? Само четири поколения Боне за седемстотин години!

На масата имаше пластмасова кутия с дръжка. Боне извади от нея подвързана с червена кожа книга. Ръкописът от Руак.

Люк поклати глава, щом го видя.

— Имаш проблеми с прочитането му ли, Боне?

— Ако трябва да съм откровен, да, ако не броя няколкото реда на латински, написани през хиляда триста и седма, което върви с родовата ми дата, която споменах току-що. Може би ще успея да те убедя да ми кажеш за какво се говори в книгата. Но и да не го направиш, няма

проблем. Мисля, че имам доста добра представа какво пише вътре. Картинките са повече от красноречиви. Онзи Бартомио, който бил на двеста и дваайсет... предполагам, че е познавал доста добре пращядо ми.

— Колко често го пиете? — поинтересува се Люк.

— Чая ли? Веднъж седмично. Винаги късно през нощта, когато няма опасност някой идиот да се натресе в селото и да досажда. Сигурно може да го пием и по-рядко, но такава е традицията, пък и, честно казано, на нас ни харесва. Пил съм го повече от десет хиляди пъти, а не ми е омръзнал. Ще видите.

— Няма начин да ни накараш да участваме — каза Люк.

— Така ли? — сви рамене Боне. Потопи пръст в тенджерата и го извади червен. Облиза го и заяви: — Ето, готов е. Хубав руакски чай. Какво мислиш, Пеле?

Докторът сръбна малко от черпака.

— Не си спомням по-добро вариво — разсмя се той. — Съжалявам, че се налага да чакам.

— Е, ти и аз, стари приятелю. Тази вечер ние сме пазителите. Специални пазители за специални гости. — Боне се огледа. — Жак! — извика той. — Къде си, по дяволите?

Синът му се появи от един от коридорите.

— Готови сме — съобщи му Боне. — Кажи на останалите.

Люк и Сара се хванаха за ръце. Дланта ѝ беше отпусната и студена. Нямахме какво да ѝ каже освен да прошепне: „Всичко ще бъде наред, бъди силна.“ Не след дълго се чу приглушен звук на камбана, който продължи не повече от половин минута, след което замлъкна.

Селяните започнаха да пристигат на групи по трима и четирима.

На външен вид никой не бе по-млад от дваайсетина години. Повечето мъже и жени бяха на възраст, но Люк можеше само да предполага на каква точно. Появи се и Одил, която погледна виновно към закопчаната двойка до стената. Имаше може би трийсет или четирийсет души на нейните години. Като цяло селяните се събираха на групи според възрастта, разхождаха се напред-назад, шепнеха си и като че ли се чувстваха неудобно в присъствието на непознати. Всичко на всичко имаше най-малко двеста души, но Люк изгуби точния им брой, докато помещението се пълнеше.

Боне почука по тенджерата с черпака, за да привлече вниманието към себе си.

— Добри хора — извика той. — Елате да бъдете обслужени. Не се стеснявайте от гостите ни. Знаете кои са те. Не им обръщайте внимание. Хайде, кой е пръв тази вечер?

Селяните се наредиха на опашка и всеки получи картонена чашка, пълна догоре с горещ червен чай. Някои го отпиваха с наслада на малки глътки, сякаш бе чаша обикновен чай. Други, особено помладите, го гълтаха наведнъж.

На Люк му хрумна, че приличат на примерни енорияши, чакащи да получат причастие. Боне обаче не беше свещеник. Хилеше се и пускаше шеги, докато наливаше от отварата, и се кикотеше, когато без да иска разливаше малко върху масата.

Накрая получи дажбата си и последната селянка, старица с дебели бедра и сива коса на кок. Жената прошепна нещо на Боне.

— Не, не — на висок глас отговори той. — Аз по-късно. Имам малко работа тази нощ. Ела с мен, да те запозная.

И поведе жената към Люк и Сара.

— Това е жена ми, Камил. Тези са археолозите, за които ти споменах. Професорът изглежда добре, нали?

Жената на кмета го огледа и изсумтя. Боне я плесна по задника и ѝ каза да се забавлява без него. Придърпа един стол и седна на известно разстояние от Люк.

— Знаете ли, уморен съм — въздъхна той. — Късно е. Вече не съм толкова млад като преди. Нека поседя с вас малко.

Погледът на Сара обикаляше помещението. Хората допиваха чая си и прилежно и цивилизовано изхвърляха чашките в контейнера за боклук. Разговаряха приглушено, чуваше се любезен смях. Всичко изглеждаше като банална сбирка.

— И какво следва? — попита тя.

— Изчакайте, ще видите. При някои започва да действа след петнайсет минути, при други — след двацет. Гледайте. Няма начин да го пропуснете. — Махна на доктора, който донесе от масата още две чаши чай.

Сара ги погледна и започна да плаче.

— Не, наистина ще ти хареса — упорстваше Боне. — Не прави сцени. Довери се на Пеле. Той е добър доктор!

— Остави я на мира — заплашително изръмжа Люк. Стана от стола си и пристъпи напред, доколкото му позволяваше закопчаната ръка. Боне инстинктивно се дръпна, макар да бе на безопасно разстояние.

Кметът поклати уморено глава и извади пистолета си.

— Пеле, дай й чашата. — Погледна Сара и започна да ѝ говори като училищен директор на ученичка. — Ако я хвърлиш, ще прострелям стъпалото на професора. Ако изплюеш чая, ще прострелям коляното му. Няма да го убивам, защото се нуждаю от помощта му, но ще пролея кръвта му.

— Сара, не го слушай! — извика Люк.

— Не, Сара — натърти Боне. — Определено трябва да ме слушаш.

Тя взе чашата с трепереща ръка и я поднесе към устните си.

— Сара! — кресна Люк. — Недей.

Тя го погледна, поклати глава и изпи съдържанието на няколко големи глътки.

— Отлично! — похвали я Боне. — Виждаш ли, чудесен е на вкус. А сега е твой ред, професоре.

— Няма да го направя — твърдо заяви Люк. — Сара, ако пия от това, няма да мога да те защита.

— Виж, това започна да става уморително — каза Боне и насочи пистолета към Сара. — Сега пък ще прострелям нея, ако продължаваш да се опъваш. Просто си изпий чая и да приключваме.

Люк се намръщи безсилно. Как можеше да е сигурен, че Боне няма да дръпне спусъка? Определено беше способен на насилие. Но ако се предаде и пие от чая, ще изгуби единственото оръжие, с което разполагаше — ума си. Наруга се, че е дошъл без жандармеристите. Решението се оказа трагично лошо.

Сара се пресегна и хвана свободната му ръка. Стисна здраво пръстите му и внезапно погледна нагоре, сякаш нещо я беше стреснало.

— Остави ме да говоря с него — помоли тя Боне. — Ще го убедя. Само ни остави за момент насаме.

— Добре, за момент. Защо не? — Боне стана, отстъпи няколко крачки назад и застана до Пеле, който гледаше Сара с похотлива усмивка.

Тя се наведе, мъчейки се да доближи колкото се може повече до Люк, макар да знаеше, че онези двамата ще чуят всяка нейна дума.

— Какво правиш? — учуди се Люк.

— Хайде, изпий го — прошепна тя.

— Защо казваш това? — прошепна в отговор той.

— Вярваш ли ми като човек?

— Да, разбира се.

— А като учен?

— Да, Сара, вярвам ти като учен.

— Тогава го изпий.

Пеле пристъпи колкото да даде чашата на Люк, после бързо се дръпна назад.

Сара кимна окуражаващо. Люк отметна глава назад и пресуши чашата.

— Добре, Пеле, иди да наглеждаш народа. Аз ще остана с нашите приятели.

Боне седна отново и Люк също се свлече в стола си. На лицето му бе изписано поражение.

— Знаете ли, странно е — отбеляза Боне. — Трябваше да ви принуждаваме да направите нещо, което ние самите правим с охота и благодарност. Шантав свят, а?

Люк настръхна и го погледна презрително.

— Странното, Боне, е как се преструваш на цивилизован, когато всъщност си най-обикновен боклук и убиец.

Мъжът вдигна вежда.

— Боклук? Аз? Не. Моята работа е да защитавам своето семейство и селото си. Живял съм много време, мосю, и през годините съм научил някои доста важни неща. Трябва да се грижиш за своето. Ако това означава да избутваш другите от пътя си, тъй да бъде. Руак е специално място. То е като рядко и деликатно цвете в парник. Ако термостатът се повреди, ако температурата се качи или смъкне с един градус, цветето умира. Вие идвате тук с вашите учени, студенти, камери и тефтери и онова, което правите всъщност, е да ръчкате термостата. Ако ви позволим да го правите, нашият начин на живот ще умре. Ние ще умрем. За нас това е въпрос на оцеляване. Убий или ще бъдеш убит.

— Господи — с отвращение промърмори Сара.

— Това бяха невинни хора — изсъска Люк.

— Съжалявам. От наша гледна точка всеки от тях беше заплаха. Онзи от Израел ни изненада, докато проверявахме какви ключалки сте сложили на безценната ви пещера. Другият, Юг, има куража да проникне в дома на дъщеря ми и да слезе долу точно в чаена нощ! Какво е очаквал? А онези в лагера миналата неделя? Трябваше да вземем компютрите ви и да унищожим файловете. Трябваше да взривим цялата ви пещера, за да ви накараме веднъж завинаги да престанете да идвате в Руак. И щяхме да го направим, ако онова черно копеле не беше убило специалиста ми по експлозиви.

— Пиер е мъртъв? — слисано промълви Сара.

— Съжалявам — рече Люк. — Джеръми също. И Мари. И Елизабет Кутар. И...

Тя избухна в сълзи и зашепна: „Ужас, ужас...”

— А какво е оправданието ти за изнасилването на жените? — Сара го погледна с такова изражение, че му се прииска да не го беше казвал. Но вече бе късно, така че ѝ разказа остатъка от историята: — Жандармеристите казват, че изнасилвачите са имали имотилни сперматозоиди.

Боне отново сви рамене.

— Момчетата са си момчета.

— Жалко лайно — процеди Люк.

Това само раздуха пламъка у Боне. Той се оживи и размаха ръка.

— Пеле каза, че щяло да е по-добре, ако хората ми ви бяха премазали като буболечки в Кембридж! Аз пък казвам, че онова, което ще ви се случи тази нощ, е по-добро.

— А лабораторията? — попита Люк. — И нея ли взривихте?

— Това няма нищо общо с нас — сви рамене Боне. — Щастливо съвпадение. Търсехме вас. Какво разбираме ние от взривяване на сгради? Пеле ме убеди, че имаме възможност да се отървем от вас, преди да сте направили още поразии. А ако това стане в друга страна, следите няма да стигнат до нас. Така че си казах, защо пък не? Когато хората ми не успяха и на следващата сутрин се разделихте, решихме да приберем нея, за да те накараме да дойдеш при нас. Колко грижи ни създаде само!

Люк не беше сигурен дали да му вярва, че нямат нищо общо с унищожаването на „Плантадженетикс“. Непоклатимата му теория

започна да изглежда леко съмнителна.

— А Прентис? Вие ли го убихте?

— И Фред ли е мъртъв? — изплака Сара.

— Съжалявам — рече Люк. — Умрял е в болницата.

— И за това нямам представа — излая Боне. — Но знаеш ли какво? Никой от хората ти нямаше да умре, ако бяхме застреляли теб и приятелчето ти Юг още първия път, когато стъпихте в кафенето ми. Точно както направихме с двамата тъпаци, които откриха пещерата през хиляда осемстотин деветдесет и девета.

Устните на Сара се извиха в презрителна усмивка.

— Имате и още една тайна, нали?

— Нима? И каква е тя?

— Стерилни сте. Всичките мъже в това село сте стерилни копелета. — Разсмя се, когато видя наранената му физиономия. — Люк, това трябва да е някакъв страничен ефект от чая. Пищовите им стрелят с халосни патрони!

Люк също успя да се усмихне.

— Вярно, май не съм виждал деца в Руак. Колко деца имате?

Боне стана. Ясно му личеше, че е смутен.

— Малко, твърде малко. Това е проблем. Винаги е било проблем. Мъжете пият чай една-две години и малките рибки спират да плуват. Но се справяме. Продължаваме напред.

Люк се замисли за момент.

— Вие сте матрилинейни, нали?

— Какви сме били? — предизвикателно попита Боне, сякаш някой беше обидил майка му.

— Мъжете не могат да оплождат — обясни Люк. — Родът ви е по женска линия. Затова ви се налага да водите мъже отвънка, за да продължавате рода си. Кой е направил собствените ти проклети деца, Боне? Да не си използвал услугите на някой разплоден жребец като в конюшните?

— Млъквай! — изрева Боне. Извади отново пистолета си и го размахва към Люк.

— И малкият ти пищов ли е с халосни? — подигра го Люк. Вече нямаше какво да губи.

Боне крещеше и заглушаваше досадната музика. Селяните спряха да приказват, обърнаха се и го зяпнаха.

— Мислите се за много умни. Идвате от Париж, от Бордо, намъквате се в селото ни и се опитвате да унищожите начина ни на живот! Нека ви кажа какво ще се случи с вас тази нощ! — Посочи с пистолета към Сара. — Синът ми ще изчука хубаво тази кучка, после ще ѝ пръсне главата! А на нея даже няма да ѝ пука, защото след десет минути ще си е изгубила ума от чая. А ти, ти ще бъдеш жребецът. Отиваш с Одил. Ще се рееш като хвърчило и ще ми направиш внуче, благодаря. После аз лично ще пръсна твоята глава! А след това ще се кача горе на скалите и ще взривя зарядите, които поставихме тази вечер. Покрай всичките ви дебели врати, катинари и камери не можем да влезем вътре, но това не означава, че не можем да взривим скалата отгоре и тя да затрупа пещерата! А после ще изгоря този проклет ръкопис! И никой никога няма да научи тайната ни! Не вярвам, че си написал писмо до когото и да било. Не те бива в блъфирането. Никой няма да разбере! И после ще се върна в кафенето си, при пожарната си команда, при купчината си нацистко злато, в тихото ми кафене, при чая ми и при доброто старо време. И ще продължа да живея толкова дълго, та може дори да забравя, че сте съществували!

Беше посинял от тирадата, задъхан и хриптящ.

Люк обаче не гледаше към него, а към селяните. Нямахше значение дали са млади или стари. Започваха да не обръщат внимание на бърборенето на кмета си. Въртяха се в такт с музиката, долепени един към друг, разделяха се по двойки. Започнаха да хвърчат дрехи. Чуваха се стонове и пъшкане. Звуци на разгонени хора или животни. По-възрастните двойки тръгваха към коридорите. По-младите лягаха направо на килимите, без да обръщат внимание на другите около себе си.

— Ето така го правим — гордо каза Боне. — И сме го правили стотици години! И, професоре, погледни приятелката си!

Люк се обърна и извика:

— Сара!

Очите ѝ се въртяха. Тялото ѝ беше отпуснато на стола, издаваше тихи гърлени стонове.

Боне отключи белезниците ѝ и я вдигна да се изправи на омекналите крака.

— Водя я при Жак. Когато се върна за теб, вече ще си готов за Одил. Направи ми внучка, ако можеш. После върви по дяволите.

36.

Боне поведе Люк за ръка. Не му трябваше оръжие, за да се пази. Люк се тътреше като кукла, отваян нанякъде, с блуждаещ поглед, пасивен и покорен.

— Точно така — каза Боне, сякаш говореше на куче. — Насам, след мен, добро момче.

Тръгна по един от коридорите, водещи навън от основното помещение. Отвори някаква врата.

Сякаш бе дал воля на фантазията си тук.

Стаята без прозорци бе цялата в червени и златни кувертюри, създаващи впечатлението за арабски харем. Единствената приглушена светлина идваше от две лампи в ъглите. Тънка дантела в прасковен цвят скриваше гипсовия таван. Голямо легло заемаше основната част от помещението, матракът лежеше направо на килима, покрит с оранжев сатен. Навсякъде имаше лъскави червени възглавнички.

Одил лежеше в средата на леглото и бавно се гърчеше като змия, търсеща място на припек. Беше знойна и похотлива, с хубаво стегнато тяло. Космите по пубиса ѝ бяха черни като дългите ѝ коси.

— Ето, Одил — гордо заяви баща ѝ. — Подготвих го за теб. Остани с него колкото искаш, вземи го колкото пъти можеш. Ще се върна да ви проверя.

Одил изглеждаше твърде унесена, за да го разбира, но очите ѝ попаднаха на Люк и тя започна да се докосва и да стене.

Боне го бутна напред.

— Хайде, свърши си добре работата. Позабавлявай се, после bon voyage. Приятно прекарване с руакския чай, професоре.

С тези думи силно блъсна Люк между плешките и го събори на леглото.

Одил посегна към него, сграбчи дрехите му, скъса копчетата на ризата му с изненадваща сила, после се зае с джинсите.

Боне ги погледа няколко секунди, разсмя се от сърце и излезе. Погледна часовника си и се върна в основното помещение, за да смени

плочата на грамофона, да поседи и да погледа плътската голота на онези, които бяха избрали килимите на пода.

След около час щеше да довърши Люк и Сара и да ги предаде на Дювал, за да зарадва свинете си на сутринта. Къде ли беше дъртият чешит? Заоглежда пода, търсейки характерното му набръчкано хърбаво тяло. Нямаше го. Сигурно беше отишъл в някоя от стаите. А къде беше жена му? Огледа се за голям розов задник с дълга сива плитка до кръста.

— Само не ми казвай, че е отишла с Дювал! — разсмя се той. — Ама че дърт мошеник!

После забеляза жената на селския пекар, сто години по-млада от него червенокоска, която малко приличаше на Марлене Дитрих в разцвета си.

Беше яхнала един от мъжете, фермер по занаят, който беше направил опита за покушение в Кеймбридж и после бе отвлякъл Сара. Беше корав човек и Боне му се доверяваше за сериозните задачи. По време на двете световни войни беше убил повече немци от всеки друг от Руак. Сега очите му бяха затворени и стискаше зъби. Гърдите на червенокоската подскачаха в такт с музиката.

— Хей, Елен! — извика ѝ Боне. — По-късно. Ти и аз! Ще те намеря.

Одил ту забиваше нокти в Люк, ту го галеше, движеше длани по целия му гръб надолу до кръста, мъчеше се да смъкне тесните му джинси.

Очите ѝ бяха изцъклени, устните ѝ се движеха, сякаш говореше, но от тях не излизаше звук. Накрая оформиха дума и я повториха.

— Cheri, cheri.

Очите на Люк рязко се отвориха.

Огледа се, хвана главата ѝ с големите си длани и каза:

— Не съм ти cheri и няма да чукам нечия прабаба.

Опита се да се освободи от нея, но тя го сграбчи още по-силно и заби нокти в гърба му.

— Никога не съм го правил преди — гневно процеди той.

Намръщи се и я фрасна с юмрук в челюстта.

За щастие, тя моментално изгуби съзнание, така че не му се наложи да я удря отново.

Надигна се от леглото и оправи дрехите си, като гледате проснатата в несвяст гола жена.

— Изглеждаш доста добре за сто и шестнайсет години — рече той. — Признавам ти го.

Порови в джобовете си за мобилния телефон. Както и очакваше, беше изчезнал.

Завъртя дръжката на вратата. Явно Боне беше решил, че дъщеря му има доста средства, за да го задържи в стаята, без да се налага да я заключва.

Коридорът беше празен, музиката долиташе от голямото помещение.

Главата му бе абсолютно бистра. Беше такава и когато изпи чая. Остана си същата и двайсет минути по-късно. Както и сега.

Беше ги изиграл. Беше се престорил на упоен. Гледаше Сара и селяните и се опита да ги имитира колкото се може по-добре. Боне беше излъган и това бе единственото, което имаше значение.

Но защо чаят не му подейства?

Нямаше халюцинации, не се беше качил на черешата — нищо. Само главоболие.

Да не би Сара да бе убедена, че ще бъде неуязвим? Откъде е знаела?

Сара.

Трябваше да я намери. Мисълта как Жак мачка тялото ѝ го изпълваше със сляпа ярост.

Започна да отваря вратите.

Навсякъде едно и също — стари затлъстели хора го правеха, без да забелязват натрапника. Беше повече от отвращаващо.

След като провери всички стаи в коридора. Люк се промъкна към главното помещение. Боне седеше на един стол в другата част на залата и като че ли дремеше. Пеле не се виждаше никакъв. По пода имаше достатъчно гърчещи се тела и Люк реши, че ще успее да се промъкне незабелязан до следващия коридор.

Клекна и лази на четири крака покрай стената.

Изравни се с масата. Ръкописът от манастира беше съвсем близо до него.

Дори не се замисли. Просто го направи. Просна се по корем и запълзя.

Сякаш плуваше в море от голи тела, които не забелязваха присъствието му. Стисна зъби и продължи напред.

Огледа се за Боне.

Нямаше го на стола.

„Господи — помисли си. — Господи.“

Секунда по-късно се озова под масата.

Пресегна се и напипа книгата.

„Сара, идвам.“

Бързо се върна обратно до стената. Боне не се виждаше, затова се изправи дръзко и спринтира към следващия коридор, като напъха ръкописа в пазвата си.

Отвори първата врата, която му се изпречи.

Възрастна двойка, потна и пъшкаща.

Следващата врата.

На леглото лежеше мъж е космат гръб и разкопчани панталони. Жак тромаво се опитваше да ги смъкне със свободната си ръка. Единствената част от Сара, която се виждаше под добичето, беше копирената ѝ коса, разпиляна по възглавницата.

В ъгъла имаше тежък железен лампион.

Никога досега не беше изпитвал подобна убийствена ярост.

Тя го накара да сграбчи лампиона, отскубвайки кабела от контакта.

Тя го накара да замахне като с пикел и да забие основата му в гръбначния стълб.

И когато Жак се изви от болка, вдигна глава и изквича като ранено куче, тя го накара да стовари с все сили лампиона върху черепа му и да го счупи като орех. Тялото се строполи наполовина на пода.

Сара стенеше. Люк притисна голото ѝ тяло към себе си и ѝ зашепна, че всичко ще се оправи. Очите ѝ не можеха да се фокусират. Люк продължаваше да ѝ говори, шепнеше ѝ, долепил устни до студеното ѝ ухо. И накрая чу немощно, гърлено „Люк“.

Нямаше време да се опитва да я облича. Избута трупа на Жак от леглото и я уви в окървавената завивка. Канеше се да я вземе на ръце, когато му хрумна нещо. Претърси джобовете на Жак. С огромно удоволствие напипа твърдия му мобилен телефон. Погледна го.

Нямаше обхват. Разбира се. Намираха се под земята.

Пхна телефона в джоба си, грабна Сара и я изнесе на ръце, като бутна вратата с коляно.

Коридорът бе празен.

Затича се с нея, далеч от музиката.

Чувстваше се силен, а тя бе лека като перце.

С отдалечаването от централната зала коридорът ставаше все по-тъмен. Люк напрегна очи, за да вижда какво има пред него.

Стълби.

Боне отново погледна часовника си, надигна тежките си бутове от стола и се помъкна обратно към стаята на Одил да види как дъщеря му прекарва с любовника си.

Бяха минали четири години от последното раждане на дете в Руак. Трябваше да наваксат, ако искаха да ги има и в бъдеще. Одил беше твърде придирчива според него. Красива жена като нея би трябвало да бълва бебета като на конвейер.

А тя забременя само три пъти през дългия си живот. Веднъж по време на Първата световна война, но пометна и изгуби бебето. Втория път бе непосредствено след Втората световна война. Момчето, заченато от един боец от Съпротивата от Руан, умря от бебешка треска. Третия път забременя в началото на шейсетте от един парижки турист, с когото преспа за една нощ.

Този път се роди момиче. То растеше красиво и носеше на малките си рамене надеждите на Боне и на цялото село. Детето обаче умря при един идиотски инцидент тук, в подземие. Катереше се по старите германски сандъци с желанието да се добере до върха на дървената планина, когато един от тях се катурна и я смаза с тежестта си.

Одил изпадна в депресия и въпреки молбите на баща си изгуби интерес към мъжете отвън.

Докато не се появиха археолозите.

Единственият светъл лъч в кошмара, ако питате самия Боне.

Отвори вратата с очакването да види две прекрасни любещи се тела, но тя беше сама и хъркаше с подпухнала устна.

— Исусе Христе! — възкликна той.

Нямаше нужда да претърсва стаята. Просто нямаше къде да се скрие тук.

Втурна се навън и се затича, доколкото позволяваха скованите му от артрит крака, към стаята на Жак.

Там попадна на далеч по-лоша сцена. Синът му лежеше на пода, смазан, окървавен и стопроцентово мъртъв. Сара беше изчезнала.

— Боже мой, Боже мой. Боже мой! — промълви той.

Нещо се беше оплескало неимоверно.

Къде е Симар?

— Пеле! — изкрещя той. — Пеле!

Люк понесе Сара нагоре по тъмното стълбище. В края му имаше незаклучена врата.

Озоваха се в кухня, обикновена селска кухня.

Пренесе я през някакъв коридор и дневна, които бяха тъмни и празни, с разположение като в къщата на Одил. Остави Сара на едно канапе и нагласи чаршафа, за да я покрие по-добре.

Дръпна завесите.

Пред него се намираше главната улица на Руак.

Колата на Исак беше паркирана отсреща, пред дома на Одил.

Всички къщи бяха свързани. Подземието наистина се намираше под пътя, както бе предположил.

Бързо провери телефона на Жак. Сигналът беше добър. Извика списъка с последните обаждания.

Татко — мобилен.

Добре, помисли си той, но сега нямам време.

Естествено, ключовете от колата на Исак бяха изчезнали.

Бързо претършува къщата, като се опитваше да бъде колкото се може по-тих; вероятно собственикът ѝ беше някъде долу, но не можеше да е напълно сигурен.

В коридора намери две полезни неща — ключове за кола и стара едноцевна пушка. Отвори я. В цевта имаше патрон. Намери още няколко в една кесия.

Боне се клатушкаташе през подземния комплекс и крещеше името на Пеле. Всички останали мъже бяха в хватката на чая и нямаше да стават за нищо в близкия час, че и повече. Съдбата на селото зависеше от него.

Аз съм кметът, помисли си той.

Тъй да бъде.

Откри Пеле в един от коридорите. Докторът тъкмо се измъкваше от една от стаите.

— Къде беше, по дяволите? — изкрещя му Боне.

— Проверявам. Наблюдавам. Поддържам спокойствието — отвърна Пеле. — Точно както се очаква от мен. Какво има?

Боне му извика да го последва и докато двамата старци тичаха, му разказа задъхано за случилото се.

Намери ключа за осветлението на коридора.

Нищо.

При следващия коридор отново включи осветлението.

— Ето там! — посочи той.

На пода имаше червено петно на мястото, където се бе влачил чаршафът на Сара. Коридорът водеше към къщата на пекаря. Боне извади пистолета си и двамата тръгнаха нагоре по стълбите.

Люк тромаво намести Сара на тясната задна седалка на паркираното пред къщата „Пежо“ 206. Колата послушно изчурулика и се отключи, когато натисна бутона на дистанционното от дневната.

Запали, превключи на скорост и даде газ.

В огледалото видя Боне и Пеле да излизат от къщата на пекаря. Чу се изстрел. Люк превключи на втора и натисна газта до дупка.

Боне изтича до кафенето да вземе ключовете за собствената си кола.

Трябва да бъдат спрени.

Трябва да бъдат убити.

Изкрещя тези заповеди на Пеле.

Люк говореше бързо и високо, докато изстискваше цялата възможна скорост от малката кола по пустия провинциален път. Мъчеше се да принуди някакъв дежурен телефонист да го свърже с началниците. Искаше да говори с полковник Тука в Перигьо.

Полковникът трябва да бъде събуден!

Обажда се професор Симар от Бордо, по дяволите!

Беше открил кой е извършил убийствата в манастира Руак!

Боне взе ключовете и се канеше да затвори вратата на кафенето, когато мобилният му телефон извънтя.

— Всичко свърши, Боне — извика му Люк. — Свърши. Жандармеристите са на път към Руак. С теб е свършено.

Яростта на Боне изригна като вулкан.

— Мислиш, че е свършено? Мислиш, че е свършено ли? Ще свърши, когато аз кажа! Върви на майната си и кажи сбогом на проклетата си пещера! Хайде, опитай да ме спреш! Давай! Опитай!

Колата беше паркирана пред кафенето. Боне се намърда зад волана, а Пеле се настани до него с цялата пъргавина, на която бе способен един старец.

— Карабината е в багажника — каза Боне.

— Още ме бива като стрелец — изсумтя Пеле.

Боне спря колата близо до скалите. Пеле взе пушката и я прегледа набързо. Беше карабина М1 с оптичен мерник, отмъкната от убит американски войник през 1944 г. Пеле беше там. Помнеше онзи ден. Двамата с Боне взеха също така портфейла и ботушите на младежа. Пушката беше добра и с нея избиха доста шваби. Боне я поддържаше почистена и смазана.

Двамата изтичаха в гората, без да обръщат внимание на шибащите лицата им клонки.

След известно време се разделиха.

Боне продължи право към скалите. Пеле тръгна по заобиколен път в тъмното.

Люк стигна до черния път, който водеше до паркинга над пещерата. Не искаше да продължава с колата чак до края. Каквото и да се случеше, Сара трябваше да е в безопасност, затова спря на около четиристотин метра от паркинга и се наведе над седалката.

Тя постепенно идваше на себе си.

— Оставям те тук, Сара. Ще бъдеш в безопасност. Трябва да спася пещерата. Разбираш ли ме?

Тя отвори очи, кимна и отново се унесе.

Люк изобщо не бе сигурен, че го е разбрала, но нямаше значение. Надяваше се, че ще остане жив, за да ѝ обясни.

Боне чуваше тропота и шумоленето от стъпките си през гората и хриптенето на белите си дробове. Отпред имаше разчистен и насипан с чакъл участък, направен от археолозите. Наближаваше.

Големият дъб се издигаше от другата страна на паркинга и Боне бе доволен, че е избрал ориентир, който лесно се забелязва в тъмното.

Чакълът захвърча изпод тежките му пожарникарски ботуши.

На Люк му се искаше да има фенер, за да си осветява пътя. Цареше непрогледен мрак, но той не се отделяше от пътеката. Не беше

лесно да тича с пушка в ръка. Сара му се струваше по-лека.

Отпред се появи сива ивица — хоризонтът над скалите.

На сивия фон се очерта силует. Движеше се.

Боне.

Боне стигна до дървото. На метър от ствола имаше купчина камъни, бяха ги натрупали с Жак, за да отбележат мястото.

Коленичи и започна да ги разхвърля. Куфарът беше под тях, в плитка яма.

Измъкна го бавно, като внимаваше да не откачи медните жици, закрепени за клемите му. Това беше немски войскови детонатор МЗ9 плячкосан от дивизия сапъори през 1943 г. Изглеждаше примитивен и ефективен, тежък контейнер от лята сплав и бакелит. Боне беше сигурен, че ще работи безупречно.

Работата беше трудна, но бе уверен, че старите му сапъори са си свършили добре работата — бяха надупчили скалите на половин дузина места и бяха натъпкали много пикратол дълбоко в земята. Огромна ивица скала щеше да рухне в реката, погребвайки пещерата със себе си.

Пещерата, която бе дала живот на селото и го заплашваше със смърт, щеше да стане на прах. Ако Пеле си свършеше работата, Симар също щеше да стане на прах. После Боне щеше да открие Сара и да прати и нея в небитието.

Завъртя дървената манивела и чу тракането на зъбните колела. След като навиеше докрай, щеше да постави палец на копчето с надпис ZUNDEN — запалване.

Отначало чу стъпките, после:

— Спри!

Люк се намираше на десет метра от него и пристъпваше предпазливо по чакъла. Виждаше, че Боне е коленичил и прави нещо.

Вдигна пушката и опря приклада на рамото си.

Боне го погледна и изсумтя просто:

— Майната ти!

Люк чу тракането на зъбни колела.

То спря и Боне мръдна ръката си.

В същия миг главата на Люк, идеално очертана на сивия хоризонт, изпълни оптичния мерник на Пеле.

Докторът беше коленичил в ниските храсти. Ръцете му бяха изключително спокойни за човек на неговата възраст. Главата на Люк беше във фокус.

— Не и моята пещера! — изрева Люк на Боне.

Пеле чу вика и видя през мерника как устните на Люк се движат. Кръстчето беше спряло на слепоочието му.

Показалецът му започна да обира мекия спусък.

Люк залитна, когато чу изстрела зад себе си.

Очакваше да усети някаква изгаряща болка, но не почувства нищо.

Обърна се отново към Боне. Старецът вече бе само на пет метра.

Боне погледна към пушката.

— Пеле! Бързо! — извика той. Палецът му беше върху някакво копче.

Люк изкрещя. Не беше дума. А някакъв примитивен рев, първобитен смъртен вик, извиращ някъде дълбоко от него.

Пушката му изгърмя и проблясъкът от дулото разцепи за миг тъмнината.

Чу се плякане. Върху дърво, камък, плът. Сачми за птици.

Боне лежеше на една страна с окървавено лице, очите му продължаваха да се движат. Палецът на дясната му ръка още беше върху копчето. Лявата му ръка помръдна. Беше сграбчила медната жица, откъсната от детонатора от сачмите.

Намираще се на сантиметър от клемата.

Люк нямаше време да презареди. Нямаше време да удари главата или ръката на Боне с приклада на пушката.

Времето му беше изтекло.

И тогава отново проехтя изстрел.

37.

Люк беше дезориентиран.

Усети нещо мокро по ризата си. Инстинктивно докосна тъканта. Кръв и нещо като желе.

Беше заобиколен от мъже с насочени към него автомати, които грубо му викаха да хвърли пушката на земята.

Половината глава на Боне липсваше. Жицата си оставаше на сантиметър от клемата на детонатора.

Ръцете му изведнъж омекнаха. Пушката изтрака на чакъла в краката му.

Някакъв мъж пристъпи напред от обкръжилата го група. Беше висок и изправен, невъоръжен, облечен в тъмни цивилни дрехи и черна командоска рубашка с еполети.

— Професор Симар — каза той с аристократичен акцент. — Чудех се кога ще се срещнем.

Люк го огледа набързо. Определено не беше от селото.

— Кой сте вие?

— Генерал Андре Гатиноа.

Люк се озадачи.

— Военен?

— Нещо такова — загадъчно отговори мъжът. Приблужи още и огледа трупа на кмета. — Късметът дълго време не напускаше Боне. Това трябваше да свърши рано или късно. Дори и за него.

— Вие го убихте — изтъкна Люк.

— Едва след като вие не успяхте — отбеляза Гатиноа и огледа надупченото тяло. — Сачмите за птици не са най-ефективното средство да убиеш човек.

— Нямах друго. Той се канеше да взриви пещерата ми.

Настъпи раздвижване и двама мъже в черно довякоха някакво стенощо тяло в защитния кръг, образуван от другарите им.

Беше Пеле, с кървяща рана на гърдите, мъчещ се да си поеме дъх. Един от мъжете, които го държаха, даде карабината му на по-

дребния мъж, появил се до Гатиноа. Това бе помощникът му Марол.

— Държеше ви на мушка — обясни Гатиноа и добави съвсем прозаично: — Спасих ви живота.

— Няма ли да ми кажете какво става? — настоятелно попита Люк.

Гатиноа се позамисли.

— Всъщност, не виждам причини да не ви кажа. А ти, Марол?

— Зависи изцяло от вас, генерале.

— Да, предполагам, че е така. Къде е американката?

Марол заговори в закаченото за жилетката му уоки-токи и получи примесен с шум отговор.

— Водят я — докладва той на Гатиноа.

Пеле нададе жалък, гъргорещ вик.

— Няма ли да го прегледа лекар? — попита Люк.

— Единственият доктор, когото ще види, е самият той — небрежно подметна Гатиноа. — Беше ценен, но никога не съм го харесвал. А ти, Марол?

— Никога.

— Последната му полезна постъпка бе да ни съобщи, че идвате в Руак.

Пежото на пекаря спря на паркинга и един от хората на Гатиноа слезе от мястото на шофьора и помогна на Сара да излезе, увита в окървавения чаршаф. Тя изглеждаше объркана и несигурна, но когато видя Люк в центъра на кръга, намери сили да се отскубне от леката хватка на мъжа и да се затича към него.

— Люк, какво стана? — попита тя със слаб глас. — Добре ли си? Той я прегърна през раменете.

— Добре съм. Но не зная кои са тези хора. Не са от селото.

Сара видя Пеле, който се беше свил като зародиш на земята и издаваше тихи, ужасяващи звуци.

— Господи — промълви тя.

— Не, не сме от Руак — заговори Гатиноа. — Но Руак ни владее от много години. Ние сме изцяло отдадени на него. Дължим съществуването си на Руак.

— Какви сте вие? — попита Люк. — С какво се занимавате?

— Наричат ни Отдел 70 — отвърна Гатиноа.

Марол сведе поглед и поклати глава. Жестът привлече вниманието на Люк и го накара да застане нащрек. Този Гатиноа явно беше прекрачил линията. Някаква опасна линия.

— По време на войната командването на Съпротивата, колкото и рехаво да е било, е дало на маките от Руак кодово означение за полесна комуникация. Нарекли ги Отряд 70. Те били особено безжалостна и ефективна група. Немците се страхували от тях. Другите маки им нямали доверие. Когато през четирийсет и шеста формирали отдела ни, неговият основател генерал Анри Жиро, един от вътрешния кръг на Дьо Гол, избрал името. Не е много оригинално, но подхожда.

— Известна ми е ролята на Руак в Съпротивата — каза Люк. — Кажете ми нещо, което не знам.

— Да, сигурен съм, че знаете доста неща. Ще установим колко точно. — Гатиноа посочи Пеле. — Какво знаете за този човек?

— Нищо — призна Люк.

— Той е дърт мошеник. Може би на двеста и трийсет или двеста и четирийсет години. Самият той не е сигурен на колко точно. Станал е лекар през трийсетте. Пратили го в Лион да се учи. Нуждаели се от лекар, който да е от техните. Естествено, никога не биха допуснали външен човек. Пеле обаче винаги си е падал по пиенето и говоренето. По време на войната бил вторият човек след Боне в партизанския отряд. Жиро го поканил в Алжир. Прекарал си добре, а една вечер се напил и изплюл камъчето пред Дьо Гол и Жиро! Тайна, пазена стотици години, а този палячо се напива и я издава. Дълголетието, чаят, причината да са толкова агресивни. Всичко. Естествено, след войната Дьо Гол си спомнил за това и решил, че Руак трябва да бъде наблюдаван и изучаван от най-добрите умове на Франция.

Главата на Сара като че ли се избистряше. Вече стоеше по-изправено, погледът ѝ бе по-фокусиран.

— И това ли правите? — намеси се тя. В тона ѝ се долавяше гняв.

Гатиноа кимна.

— Да, в продължение на четирийсет и шест години изучаваме руакския чай. Наистина е забележителен, професор Мелъри. А това, че за съвсем кратко време успяхте да научите за много от свойствата му, говори за напредъка на науката. На нас ни бяха нужни десетилетия,

защото се налагаше да чакаме науката да стигне до нужното ниво, за да може да ни е от полза. Така например съм сигурен, че доктор Прентис ви е разказал за активността, която е открил у тези така наречени гени на дълголетието, за серотониновите рецептори и тъй нататък.

— И затова ли убихте Фред? — гневно извика тя.

— Ами, нямахме голям избор. — Подхвърли го небрежно, абсолютно небрежно.

— Господи! — възкликна Люк. — Вие сте взривили лабораторията в Англия! Загинаха над четирийсет души! Това е финансиран от държавата терористичен акт!

Гатиноа въздъхна.

— Не бих го характеризирал по този начин. Нашият дълг е да защитаваме най-голямата тайна на Франция. Методите ни не се подлагат на разглеждане и одобряване. Нагоре не се знае нищо. Няма официална информация. Стига да сме абсолютно дискретни, всичко е наред.

Страхът на Люк се засили. Този човек му казваше прекалено много. Последствията бяха съвсем ясни, но въпреки това желанието му да научи още го подтикваше да продължи.

— И сте накарали Боне да избие хората ми и да се опита да убие Сара и мен в Кембридж.

Гатиноа се разсмя.

— Чу ли това, Марол! Биваше си го! Не, професоре. Боне дори не знаеше за съществуването ни. Никой от тях не знаеше, с изключение на Пеле. Пеле беше наш човек. Наш информатор. Жиро и Дьо Гол го вербували след войната, след като поеха контрола над правителството. Дали му пари. Наградили го тайно с медали и със статут, какъвто никога не би имал под командването на Боне. Напомпали го добре, а после го заплашили. Казали му, че Боне може да научи, че се е разприказвал. Той знаел, че кметът ще го нареже на парчета и ще нахрани прасетата с него. Това бил най-големият му страх. Оттогава използваме същия подход към добрия доктор. И Пеле ни снасяше информация в продължение на четирийсет и шест години. Всеки път, когато някой от селяните се обръщаше към него, ние разполагахме с проба от кръвта, урината, тампоните и тъй нататък. Получавахме редовни доклади. Това е. Онези убийства са си дело на самия Боне.

— Но вие сте му позволили! — изрева Сара. — Значи отговорността е и ваша!

Гатиноа не се впечатли.

— Може би. От правна гледна точка, кой знае? Само че този въпрос никога няма да се разглежда от съд. Онова, което правим, е изключително секретно и добре пазено. Може би ще бъде по-лесно да се доберете до кодовете за изстрелване на ядрените ракети на Франция! Но иначе да, позволихме на Боне да бъде себе си.

Сара се напрегна и скочи напред. Дребното ѝ тяло се превърна в оръжие.

— Ти, шибано копеле! — изрева смразяващо тя, докато преодоляващо разстоянието до Гатиноа. Чаршафът отлетя и както бе гола, тя започна да дере лицето и очите на генерала.

Гатиноа бе твърде изненадан, за да успее да се защити, така че Марол я издърпа назад. Останалите я укротиха, докато помощникът държеше пистолета си насочен към Люк, за да не се намесва.

Люк беше изумен от действията на Сара, от начина, по който риташе и крещеше на хората, които я държаха.

— Нея наранявайте! — извика той.

Гатиноа избърса с носна кърпичка кръвта от бузата си.

— Виждате, професоре. Това е нагледен пример за един от проблемите с наркотика. Ефектът идва със закъснение, един-два часа след като еуфорията отmine. Доколкото знам, това се дължи на рецепторите 5-HT_{2A}. — Изсмя се. — Знаете ли, тази работа ме превърна в учен. Нали, Марол?

Помощникът му изсумтя и нареди на хората да закопчат китките и глезените ѝ, да я покрият с чаршафа и да я приберат в колата, докато се успокои. Сара крещеше и ругаеше свирепо, но мъжете успяха да я отведат, като през цялото време държаха автоматите си насочени към Люк, за да не се намеси.

— Добре — кимна Гатиноа. — Така е доста по-спокойно.

— Значи сте извелик от дрогата от варивото? — най-сетне попита Люк.

— Всъщност не една, а три. Разполагаме с тях още от седемдесетте, но, както казах, едва сега започваме да разбираме биологичните характеристики на най-важната съставка, R-422. Гените на дълголетието SIRT1 и FOXO3A бяха открити съвсем неотдавна.

Несъмнено в бъдеще учените ще открият и други важни неща. Накрая ще разберем как действа и R-422. Другите неща са по-лесни и по-ясни. Основният ергот, R-27, те кара да летиш като хвърчило. Много силен халюциноген, който направо те изстрелва. Другият наркотик, R-220, също е доста интересен. Влияе на потентността и либидото. Всъщност, в края на осемдесетте си имахме и скандал около него. Върху съставката работеше външен изпълнител. Беше университетски химик, който нямаше представа откъде е дошла тя. Обичаме да работим по този начин. Та той споделил информация за химическия състав на някакъв негов познат, служител на фармацевтичната компания „Файзер“. Явно така се е стигнало до създаването на „Виагра“, затова мисля, че се издължаваме донякъде на обществото, не сте ли съгласен? Но R-220, макар да е много по-силен от виаграта, има гаден страничен ефект. Той скъсява и парализира опашките на сперматозоидите и прави мъжете стерилни.

Люк кимна разбираше.

— Значи сте знаели и това? — попита Гатиноа.

— Да, знаех. От изнасилванията.

— А. Но от наша гледна точка истинското бижу е R-422. Именно около него се върти всичко. Заради него съществува отделът. Представете си само! Истински фонтан на младостта! Двеста години живот! Триста! В чудесно здраве! А къде са инфарктите? Раковите заболявания? Какво може да направи това за човечеството, нали? Помислете си само.

— Но... — прочувствено започна Люк.

— Да, но — съгласи се Гатиноа. — Точно това е проблемът. Затова е и цялата секретност. Насилието, агресията, импулсивността. Не са тривиални странични ефекти. Дрогата може да превърне човек в диво животно и убиец, ако са налице съответните условия. А какви са другите дългосрочни ефекти върху личността и съзнанието? С помощта на Пеле хората от Руак бяха наши опитни зайчета в продължение на шейсет и пет години. Има натрупани куп данни, които трябва да се анализират. Епидемиолозите го наричат изучаване на дълголетието. Но най-важното е, че работихме много здраво да модифицираме веществото, да променим структурата му, за да запазим въздействието му върху дълголетието и да елиминираме ефекта на серотонина. Засега нямаме успех. Губиш ли яростните пристъпи,

губиш и дълголетието. В действителност е по-сложно, но лаикът го разбира по този начин. Разбирате ли?

— Разбирам, че Сара и аз сме доста неудобни за вас.

— Неудобни. Да, подходяща дума, но донякъде може да се разбира и като подценяване. — Гатиноа махна с ръката, в която държеше окървавената си кърпа. — Откриването на пещерата е катастрофа за нас, а може би и за човечеството. Не го ли разбирате? Тези растения виреят навсякъде. Всеки, който си има тенджера, може да забърка чая. Представете ли си какво ще се случи, ако хиляди, стотици хиляди, милиони хора започнат да пият руакски чай? Бихте ли хвърлили света в безредици само заради незначителното ви проучване на праисторията? Можете ли да си представите милиони друсани, разгонени, склонни към насилие хора, сеещи хаос? Сцена от филм на ужасите, не мислите ли? Затова държим всичко ограничено в Руак. Представете си какво би станало, ако духът бъде завинаги освободен от бутилката. Не, наш дълг е да защитим света от това. — Гласът му зазвуча по-силно. — След като намерим начин да използваме безопасно съставката, Франция ще разполага с нея, Франция ще я контролира и Франция ще направи онова, което е добро за човечеството.

Люк премълча.

Гатиноа се наведе над детонатора и издърпа скъсаната жица от мъртвите пръсти на Боне.

— Дадоха ли ви от чая? — попита той.

— Да.

— Но не показвате признаци на дрогиран. Защо?

— Не зная.

— Може би ще трябва да изследваме и вас — засмя се Гатиноа. После нареди на един от хората си да освети детонатора с фенера и започна да го оглежда внимателно.

— Какво правите? — извика му Люк.

Гатиноа се изправи и изтръска пръстта от коленете си.

— Би трябвало да свърши работа. Боне имаше хора от онова време, добри специалисти по експлозивите. Щом те са казали, че могат да взривят скалата, значи наистина биха могли да го направят. Ще видим. — Обърна се към един от хората си. — Капитане, изтеглете всички на неколкостотин метра назад и задействайте зарядите.

— Не можете да го направите! — изкрещя Люк. — Това е най-важната пещера в историята на Франция! Това ще бъде невероятно престъпление!

— Мога да го направя — с равен тон рече Гатиноа. — И ще го направя. Ще стоварим вината върху Боне. Когато слънцето изгрее, ще имаме достоверна история за всичко случило се тази нощ. Боне, похитителят на крадени нацистки съкровища. Боне, закрилникът на военнопръстъпниците от Руак. Боне, готов да убие, за да не позволи на археолози и туристи да се доберат до богатството му. Боне, събрал огромни количества стар и нестабилен пикратол от войната. Ще бъде измислица, но в нея ще има и отчасти истина, а истината създава най-добрите истории.

— Ами аз? — предизвикателно попита Люк. — Ами Сара? Да не мислите, че ще се примирим с това?

— Най-вероятно не, но няма значение. Съжалявам, че трябва да ви го кажа, но вие и без това вече го знаехте, нали? Ще завършим онова, което започна Боне. При всички случаи крайт винаги е един и същ.

Люк се хвърли напред, твърдо решен да се опита да смаже този тип с юмрука си. Нямаше да им позволи да направят това със Сара. Или с него. Не и без бой.

Приклад на автомат улучи гърба му. Усети как едно ребро се пукна и рухна на земята в агония, мъчейки се да си поеме дъх. Когато бе в състояние да говори отново, напипа ръкописа през ризата си. Обкованите със сребро ръбове се впиваха в кожата му.

— А какво ще кажете за ръкописа от манастира? — попита, като се мръщеше от болка.

— Тъкмо се канех да ви питам за него — каза Гатиноа. — Претърсихме помещенията на Пино, но така и не го открихме. Какво представлява той?

— Нищо особено. — Люк отново се намръщи. — Просто цялата история на чая и рецептата, записана от един монах през хиляда триста и седма. Доста завладяващо четиво.

Самоуверената физиономия на Гатиноа се разкриви.

— Марол! Защо не знаем за това?

Изгубил ума и дума, Марол се сви под изпепеляващия поглед на шефа си.

— Нямам представа. Разбира се, следяхме всички обаждания между Пино и Симар, между Мелъри и Симар. Нищо. Не сме попадали на никакви сведения за ръкопис.

Люк се усмихна, въпреки че болката беше пронизваща.

— Ръкописът е шифрован. Юг успя да го разчете. Ако бяхте потърсили в пристигащата му поща, щяхте да знаете.

В далечината се чу вой на сирени.

Всички ги чуха.

— Обадох се на жандармерията — подхвърли Люк. — Идват. Полковник Тука от Перигьо. За вас всичко свърши.

— Съжалявам, но грешите — възрази Гатиноа с известно напрежение в гласа. — Марол ще поговори с тях. Ние сме от един и същи екип, макар и по-нагоре в йерархията. Няма да се месят.

Пеле, който се беше смълчал за известно време, застана силно, сякаш бе изгубил съзнание и сега отново идваше на себе си.

— Господи! — възкликна Гатиноа. — Не мога дори да мисля от този шум! Марол, довърши го. Може би ще успееш да свършиш поне това както трябва.

Докато Люк опираше ръце на коленете си, Марол отиде до Пеле и без капка колебание изстреля куршум в главата му. Когато екотът от гърмежа замря, в кръга отново стана тихо — ако не се броят сирените в далечината.

— Ти си просто един долен убиец — изсъска Люк на Гатиноа.

— Мислете, каквото си искате. Аз знам, че съм патриот.

Люк се изправи и използва твърдостта на кориците като шина, притискайки с лакът скритата книга към гръдния си кош.

— Няма да разисквам с теб, кучи сине. Само ще ти кажа, че няма да убиеш Сара, както няма да убиеш и мен.

— Това пък защо? — отбранително попита Гатиноа, усетил увереността на Люк.

— Защото ако с мен се случи нещо, пресата ще получи писмо. В него може и да няма нищо за теб, но всичко останало е там. Руак. Чаят. Убийствата. И копие на ръкописа, заедно с превода му.

Сирените вече бяха съвсем наблизо, воят им пронизваше въздуха.

— Марол — нареди Гатиноа. — Иди да се справиш с жандармерията. Пресрещни ги. Дръж ги настрана от селото. Отивай и

гледай да не прецакаш нещо.

Пристъпи бавно към Люк и спря достатъчно близо до него, за да могат да си разменят удари. Взираше се в него цели петнайсет секунди, без да каже нито дума.

— Знаете ли, четох профила ви, професоре. Вие сте честен човек, а аз винаги мога да кажа кога някой честен човек лъже. Смятам, че казвате истината.

— Естествено, че казвам истината — натърти Люк.

Гатиноа поклати глава и погледна към небето.

— В такъв случай предлагам да намерим решение. Такова, което ще удовлетвори мен, вас, но най-важното — което да е в изгода на Франция. Склонен ли сте на сделка, професоре?

Люк впери поглед в студените му очи.

Телефонът на Гатиноа извъня. Той го извади от джоба на панталона си.

— Да. Да, действайте по моя заповед. — Прибра телефона и отново се обърна към Люк. — Само момент, професоре.

Първо имаше проблясък.

Беше ослепително ярък, нажежен до бяло, сякаш денят внезапно бе нахлул в нощта и слънцето бе изгряло преждевременно.

После дойде звукът. И грохотът.

Ударната вълна разтърси земята, чакълът затрака и за момент всички залитнаха.

— Обстановката винаги е била непредвидима — просто рече Гатиноа. — Време беше да сложим край на това. Работата ни продължава, но Руак вече го няма.

38.

В сутрешния ситен дъжд кратерът, където доскоро се намираше Руак, напомняше на Люк за снимките от Локърби след разбиването на самолета на „Пан Ам“.

Нямаше главна улица. Нямаше къщи, нямаше кафене — само огромна черна, покрита с отпадъци и автомобили дупка, от която се виеше черен като въглен дим. Пожарникарите поливаха с маркучите си горящите места по дължината на трапа, но поради опасност от пропадане не им бе позволено да приближат достатъчно, за да постигнат ефект. Налагаше се пожарите да угаснат сами.

Доста голяма част от спешните екипи на Дордон се бяха събрали на мястото на инцидента. Подстъпите към селото бяха задръстени от жандармерийски автомобили, полицейски коли, линейки, подвижни телевизионни станции и пожарни. При други обстоятелства Боне също щеше да е тук в тежките си ботуши и опъната по шкембето униформа, и щеше да дава нареждания на хората си, но този път трябваше да се оправят и без него.

Полковник Тука командваше операцията, ръмжеше към новинарските хеликоптери, които бръмчаха над главата му и му пречеха да използва мобилния си телефон.

По зазоряване беше споделил с Люк подозренията си, че част от пикратола от времето на Втората световна война, скрит най-вероятно в мазето на кмета и останалите негодници, се е самовзривил и е задействал верижно експлозивите в мазетата на другите къщи.

Добави поверително, че имал сведения, че Боне е търгуval със стари крадени ценности и че някои секретни правителствени организации го държали под наблюдение. Имало приказки за стотици милиони евро в злато и заграбени от нацистите произведения на изкуството, които може би ще бъдат открити в развалините.

Люк го беше изгледал озадачено, питайки се дали полковникът наистина вярва в скалъпената от Гатиноа история.

Тука не предполагаше, че ще има оцелели — безобразените и овъглени трупове, до които можеха да се доберат, сякаш изключваха подобна възможност. Но щяха да минат дни преди да променят операцията от спасителна във възстановителна.

Тука обобщи катастрофата от своя гледна точка.

— Това ще заеме цялото ми време през следващата година, може би две — каза той на Люк. — Двамата с вас ще прекараме доста време заедно. Разбира се, сам признавате, че сте убили двама души снощи, но на ваше място не бих се притеснявал. Ще излезете чист. Тези хора са се опитвали да държат външния свят далеч от Руак, за да могат да си вършат работата. И са прибегвали до убийства. Имали са намерение да унищожат пещерата. Вие сте защитавали себе си, защитавали сте национално богатство.

Абат Мено пристигна късно сутринта да предложи територията на манастира, ако властите имат нужда от нещо, но Тука нямаше много време за него.

Духовникът забеляза Люк до мобилния команден център и остана няколко минути с него, за да изрази съчувствията си. При цялата тази трагедия изглеждаше съвсем естествено ръкописът на Бартомио да е станал на пепел някъде дълбоко в кратера, а абатът изглеждаше умърлушен.

Люк го дръпна настрани и разкопча няколко копчета на ризата си.

— Значи е у вас! — извика абатът.

— А скоро ще бъде у вас — увери го Люк. — Веднага щом се уверя, че ще бъде в безопасност.

Люк помоли един от шофьорите на линейки да му услужи с мобилния си телефон. Сигурно никога нямаше да може да се обаждат отново от собствен телефон, без да се чуди дали Отдел 70 не го подслушва. Извини се на Исак, че е изгубил колата му, и го помоли да прибере запечатаните пликове на сигурно място. По-нататък щеше да реши какво да прави с тях.

Взе назаем друг автомобил от приятел археолог от музея в Лез Ейзи. Отиде до Бержерак, за да прибере Сара от болницата, където беше прекарала остатъка от нощта.

Тя го чакаше в травматологията, облечена в резервните дрехи на една медицинска сестра, която се бе смилила над нея. Изглеждаше

бледа и слаба, но когато се прегърнаха, Люк усети силата на младите й ръце на врата си.

Отидоха при пещерата.

Сапъори от армията бяха работили цял ден да обезвредят експлозивите от дупките по скалата и районът бе обявен за безопасен.

Морис Барбие бе пристигнал с хеликоптер, за да се срещне лично с Люк на мястото, където се бе намирал лагерът. Предаде му новите ключове и кодовете за достъп. Смотолеви, че Марк Абенхайм е зает, но така или иначе бил сигурен, че след разследването Люк ще бъде възстановен като ръководител на разкопките в пещерата.

Барбие изслуша бащински историята, която избраха да му разкажат Люк и Сара — официалната версия, набързо скалъпена с Гатиноа посред нощ. Когато реши, че е чул достатъчно, за да докладва на министъра, той целуна ръката на Сара и отлетя в стоманеносивото небе.

Люк отвори вратата на пещерата и включи главното осветление.

— Този път няма да слагаме защитни костюми — каза той. — Случаят е специален.

Двамата бавно тръгнаха през залите, хванати ръка за ръка като хлапета на първа среща.

— Откъде знаеше? — най-сетне попита той.

— Че няма да ти подейства ли?

Люк кимна.

— Хапчетата за стафилококовата ти инфекция. Рифампин. Той засилва производството на ензима СУРЗА4 в черния дроб. Знаеш ли какво прави това вещество?

Люк я изгледа неразбиращо.

— Разгражда ергот алкалоиди. Деактивира ги. Ако си бил добро момче и си пиел хапчетата си, както заяви, че си правил, нямаше начин ерготите в чая да ти повлияят. А може би и другите вещества.

— Винаги съм бил добро момче. Добре де, в повечето случаи. Да поговорим за теб. Умно момиче си, а?

— Познавам си растенията.

Люк стана сериозен.

— Какво беше усещането?

Сара задържа дъх и се замисли, после издиша.

— Виж, знам какво се случи и какво не се е случило с мен. Докторите казаха, че не е имало изнасилване. Благодарение на теб. За щастие, нямам никакъв спомен от тази част. Онова, което помня, беше невероятно. Бях лека, реех се във въздуха, сякаш летях по вятъра. Беше невероятно приятно. Изненадан ли си?

— Ни най-малко. Предполагах, че ще е нещо такова. Би ли го пробвала отново?

Тя се разсмя.

— Само на някой щур купон. — После стисна ръката му по-силно. — Не, най-вероятно не. Предпочитам старомодните естествени удоволствия.

Той се усмихна.

— Люк, толкова ми е мъчно за всички. За Пиер, за Джеръми и останалите... а смъртта на Фред Прентис е такава трагедия. Щеше да продължи с изследването на химията и всичко свързано с гените на оцеляването.

— Ужасно е, че напредъкът на науката зависи от Гатиноа — рече Люк. — Не вярвам, че ще постъпи правилно.

Тя въздъхна тежко.

— А ние правилно ли постъпихме? Като изтъргувахме мълчанието си?

— Живи сме. Пещерата е все още тук. Можем да я проучваме до края на живота си. Щяха да ни убият, Сара. И да стоварят вината върху Боне.

— Но не можем да проучваме всичко — отбеляза тя. — Трябва да се правим на пълни глупаци относно растенията, да не разгласяваме нито дума за ръкописа, да участваме в цялото това потуляване. И всички убийства в Кембридж и Руак ще останат ненаказани.

Люк стисна ръката ѝ и повтори:

— Виж, не се чувствам праведник, но ние сме живи! И макар никак да не ми се иска да се съгласявам с Гатиноа за каквото и да било, но наистина би било ужасно, ако рецептата за чая стане общодостъпна. Трябваше да избираме. Направихме каквото трябваше да направим. Постъпихме правилно.

Тя въздъхна и кимна.

Люк я задържа за ръката.

— Ела, знаеш къде искам да идем.

В десетата зала застанаха пред гигантския човек птица и се прегърнаха. За първи път Люк си представи, че клюнът е отворен в тържествуващ смях, в съвсем човешки израз на радост.

— Това си е нашето място — рече той. — Искам да се връщам винаги тук, за да работя и да се уча. Мисля, че това е най-изумителното място на света.

Тя го целуна.

— И аз така мисля.

— Този път ще бъда добър с теб — обеща той.

Тя го погледна право в очите.

— Парен каша духа. Сигурен ли си?

— Да, сигурен съм. Ще бъда добър с теб много дълго време. Докато съм жив.

От ироничната ѝ усмивка не ставаше ясно дали му вярва.

ЕПИЛОГ

Рошел, Пенсилвания

Никола Дюран бършеше чиниите, докато жена му миеше следващите.

Помагаше ѝ с миенето на съдовете още откакто се бяха оженили. Като роби на навика винаги го правеха на ръка. Не си спомняше някога да бяха използвали миялната машина, която им купи дъщеря им. Съпругът и съпругата бяха белокоси, прегърбени от възрастта, вършеха домакинската работа бавно и без припряност.

— Уморен ли си? — попита жена му.

— Не. Чувствам се добре — отвърна той.

Нощта вече се бе спуснала. Вечеряха късно след следобедната дрямка, както правеха обикновено преди нощите в плевнята.

Рошел беше микроскопично градче в централна Пенсилвания, фермерско селище, сгушено между хълмовете. Беше основано през 1698 г. от хугеноти — френски протестанти, които не можеха да понасят римокатолическата църква. Намираше се далеч от главните пътища, точно както бяха искали създателите му. От основаването му до този ден жителите му никога не наброяваха повече от неколкостотин.

Пиер Дюран, основателят на градчето, беше изоставил родното си село във Франция през 80-те години на седемнайсети век и се бе заселил в развъдника на хугеноти Ла Рошел. Не искал да напуска селото си в Перигор, но в него избухнали ожесточени спорове с водещата фамилия за пари и във въздуха миришело на насилие. Макар че не бил особено религиозен, той се оженил за хугенотска жена в Ла Рошел, която успяла да му завърти главата и възгледите. Отплавали за Северна Америка през 1697 г.

Двойката приключи с чиниите и ги прибра в шкафа. После седнаха на масата в кухнята и известно време гледаха как часовникът отброява минутите. На плота имаше днешен брой на „Ю Ес Ей Тудей“. Никола го взе и си сложи очилата за четене.

— Още не мога да го преживея — каза той на жена си.

Първата страница беше почти изцяло посветена на експлозията, унищожила някакво село на име Руак във Франция.

— Сигурен ли си, че баща ти е бил оттам? — попита тя.

— Така знам — потвърди старецът. — Не обичаше да говори за това. Имал кръвна вражда с някакъв човек от Руак на име Боне. Явно Боне е надделял и така.

— Мислиш ли, че са били от нашите хора?

Мъжът сви тесните си рамене.

— Ако се вярва на вестника, не е останал никой, когото да попиташ.

През прозореца на кухнята видяха в далечината светлини, които приближаваха по дългата километър и половина алея. Една кола, втора, последвани от същински поток автомобили.

— Идват — каза той и бутна стола си назад.

— Как е днешният чай? — попита жена му.

— Добър и силен — отвърна той. — Получи се добре. Хайде, да идем в плевнята.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.